บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

การละเล่นพื้นบ้านอยู่คู่คนไทยประเทศไทยและบ่งบอกถึงความเป็นไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นวัฒนธรรมที่จรรโลงและสรรค์สร้างจินตนาการทางด้านทักษะของเด็กและผู้ใหญ่ในสังคมทุกยุคทุกสมัย ความสำคัญการละเล่นพื้นบ้านยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปกี่ยุคกี่สมัยการละเล่นพื้นบ้านของไทย ยังคงทำหน้าที่จารึกและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ในอดีตเสมอมา เพราะฉะนั้นการละเล่นพื้นบ้านของไทย จึงควรค่าแก่การส่งเสริม อนุรักษ์ ทำนุบำรุง รวมถึงถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านของไทย ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และตระหนักถึงคุณค่า อีกทั้งยังคอยเป็นเครื่องย้ำเตือนถึงแหล่งกำเนิดกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองสืบไป

พื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศไทยหรือที่เรียกกันจนติดปากว่า “ปักษ์ใต้” ดินแดนที่มีประวัติศาสตร์คู่กับประเทศไทย มาตั้งแต่ครั้งอาณาจักรศรีวิชัย เป็นแหล่งรวมมรดกทางด้านวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ และได้รับการสืบทอดจากรุ่งสู่รุ่น โดยทำหน้าที่สะท้อนให้ทราบถึงวิถีชีวิตเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวใต้ วัฒนธรรมของภาคใต้ “การละเล่นพื้นบ้าน” ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีความเด่นชัดมากอย่างหนึ่ง โดยการละเล่นพื้นบ้านทางภาคใต้อาจจัดแบ่งได้ดังต่อไปนี้

จัดแบ่งตามรูปแบบการละเล่น โดยแยกออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ระบำพื้นเมือง ที่ไม่สามารถแยกประเภทได้มีหลายชนิด แต่ที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ รองเง็ง ดาระ ซัมเปง และสิละ ฯลฯ เพลงพื้นเมือง แบ่งตามโอกาสที่เล่นได้เป็น ๒ ชนิด คือ เพลงที่ใช้เล่นตามฤดูกาลหรือเทศกาล ได้แก่ เพลงเรือ เพลงลา เพลงบอก สวดมาลัย เพลงกล่อมนาค และคำตัก ฯลฯ และเพลงที่ใช้เล่นได้ทุกโอกาส ได้แก่ เพลงตันหยงหรือหล้อแหง็ง และลิเกฮูลู ฯลฯ ละครชาวบ้าน ที่ไม่สามารถจำแนกออกได้ ที่รู้จักทั่วไป ได้แก่ หนังตะลุง วายังเซียม มโนห์รา มะโย่ง และลิเกป่า ฯลฯ จัดแบ่งตามกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม โดยแยกเป็น ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้ การละเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยพุทธ และไทยมุสลิม ได้แก่ ลิเกป่า การละเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยมุสลิม ได้แก่ ลิเกฮูลู เพลงตันหยง รองเง็ง ซัมเปง ดาระ และวายังเซียม ฯลฯ การละเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยพุทธ ได้แก่ กาหลอ คำตัก เพลงกล่อมนาค เพลงเรือ เพลงนา สวดมาลัย โต๊ะครึม หนังตะลุง และมโนห์รา ฯลฯ กลุ่มชนภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนกลางมีความนิยมหนังตะลุง โนรา เพลงบอก กาหลอ ฯลฯ กลุ่มชนทางภาคใต้ตอนล่างมีความ

นิยม ลิเกฮูลู ลิเกบก ลิเกรำมะนาฯลฯ และกลุ่มชนภาคใต้ฝั่งตะวันตกนิยมลิเกป่า แต่การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้บางอย่างได้เสื่อมความนิยมลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ความนิยมดังกล่าวล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญของชีวิตชาวบ้านเป็นเครื่องสะท้อนให้เข้าใจอดีต ปัจจุบันรวมถึงมองเห็นลู่ทางในอนาคตของกลุ่มชนดังกล่าวได้อย่างชัดเจนลุ่มน้ำปากพนัง ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบ คลุมพื้นที่รวม ๑๒ อำเภอ คือ พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ พื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา รวมพื้นที่ประมาณ ๑.๙ ล้านไร่ เป็นพื้นที่นากว่า ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ มีประชากรประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน อดีตขอบลุ่มน้ำแห่งนี้เคยเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูกมีการทำนามากที่สุดโดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำปากพนังซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของ ลุ่มน้ำปากพนัง จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวของภาคใต้ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญรุ่งเรืองทุกๆ ด้าน จนเป็นที่รู้จักกันของผู้คนอย่างกว้างขวาง ในนาม “เมืองแห่งอู่ข้าวอู่น้ำ” (ปักษ์ใต้. www.rid.go.th)

ทั้งนี้นอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ลุ่มแม่น้ำปากพนังยังเป็นแหล่งรวมประเพณีวัฒนธรรมทั้งถิ่นที่มีค่ายิ่ง เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีชิงเปรต ประเพณีชักพระ และการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ เช่น หนังตะลุง เพลงบอก เพลงเรือ ลิเกป่า เชื้อนางหงส์ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านที่กล่าวมา ยังคงทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราว ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวใต้ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และตระหนักถึงคุณค่าเสมอมา นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพื้นบ้านโบราณของเด็กในภาคใต้เช่น ตีจับ หมากเก็บ จุ้มจี้จุ้มจวด หมากขุม อีตัก เตย แก้โผง (เอตตาหวาย) เป่ากบ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านของเด็กโบราณดังกล่าวนี้ เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทำให้เกิดความสนุกสนาน ได้ออกกำลังกาย รู้แพ้รู้ชนะ เกิดความรัก ความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนฝูง อีกทั้งยังรู้จักใช้ภูมิปัญญานำวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นเครื่องเล่นได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งนี้คณะผู้วิจัยจะมุ่งเน้นเฉพาะการละเล่นพื้นบ้านของผู้ใหญ่เช่น ระบำพื้นเมือง ได้แก่ รองเง็ง ดาระ ซัมเปง และสิละ ฯลฯ เพลงพื้นเมือง ได้แก่ เพลงเรือ เพลงลา เพลงบอก สวดมาลัย เพลงกล่อมนาค และคำตัก ฯลฯ และละครชาวบ้าน ได้แก่ หนังตะลุง วายังเซียม มโนราห์ มะโย่ง และลิเกป่า เชื้อนางหงส์ฯลฯ ประเด็นสำคัญในฐานะที่การละเล่นพื้นบ้านเหล่านี้เป็นมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่า และมีบทบาทหน้าที่ในสังคมมาอย่างยาวนาน หากมีวิธีที่จะนำความงดงามของการละเล่นพื้นบ้านเหล่านี้ให้เผยแพร่กลับคืนสู่สังคม ก็จะเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากแผ่นดิน จึงเป็นที่มาของงานวิจัย “การละเล่น

พื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์" ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด ให้คงอยู่คู่กับชาวปักษ์ใต้สืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลของการวิจัยเรื่อง "การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง: แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์" มีดังต่อไปนี้

๑.ผลของการศึกษาจะชี้ให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่มีต่อสังคมท้องถิ่น

๒. ผลของการศึกษาการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังจะทำให้มีความเข้าใจในคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านดังต่อไปนี้

๒.๑ ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๒ ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละแขนง

๓. นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้มาใช้สร้างแบบแผนแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อให้บุคคลในชุมชนนั้นๆ และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนได้ตระหนักถึงคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการละเล่นพื้นบ้านซึ่งนับวันจะยิ่งเลือนหายไปตามกาลเวลา

คำถามหลักในการวิจัย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นอย่างไร

๒. แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง หมายถึง การละเล่นหรือการแสดงสำหรับผู้ใหญ่ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การแสดงหนังตะลุง การแสดงมโนรา การแสดงเพลงบอก และการแสดงเพลงเรือ

ลุ่มน้ำปากพนัง หมายถึง ลุ่มน้ำปากพนังที่ประกอบด้วย ๑) อำเภอปากพนัง ๒)อำเภอชะอวด ๓) อำเภอหัวไทร ๔) อำเภอเชียรใหญ่ ๕) อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอที่เคยมีดินแดนของอำเภอที่กล่าวหรือมีดินแดนที่ติดกับแม่น้ำปากพนัง ประกอบด้วย ๖) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ๗) อำเภอลานสกา ๘) อำเภอพระพรหม ๙) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช๑๐) อำเภอควนขนุน๑๑) อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และ๑๒) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

การส่งเสริม หมายถึง ช่วยให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สะดวกขึ้น หรือทำหน้าที่ได้ดี

การอนุรักษ์ หมายถึง การพิทักษ์รักษาและธำรงไว้ให้คงอยู่ เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ

การแสดงแบบโบราณ หมายถึง การแสดงที่ไม่มีเทคโนโลยีปัจจุบันเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดง : ซึ่งดำรงไว้ด้วยวิธีการแสดงที่มีมาช้านาน เช่น การแต่งกาย ดนตรี และการแสดงหรือการละเล่น

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

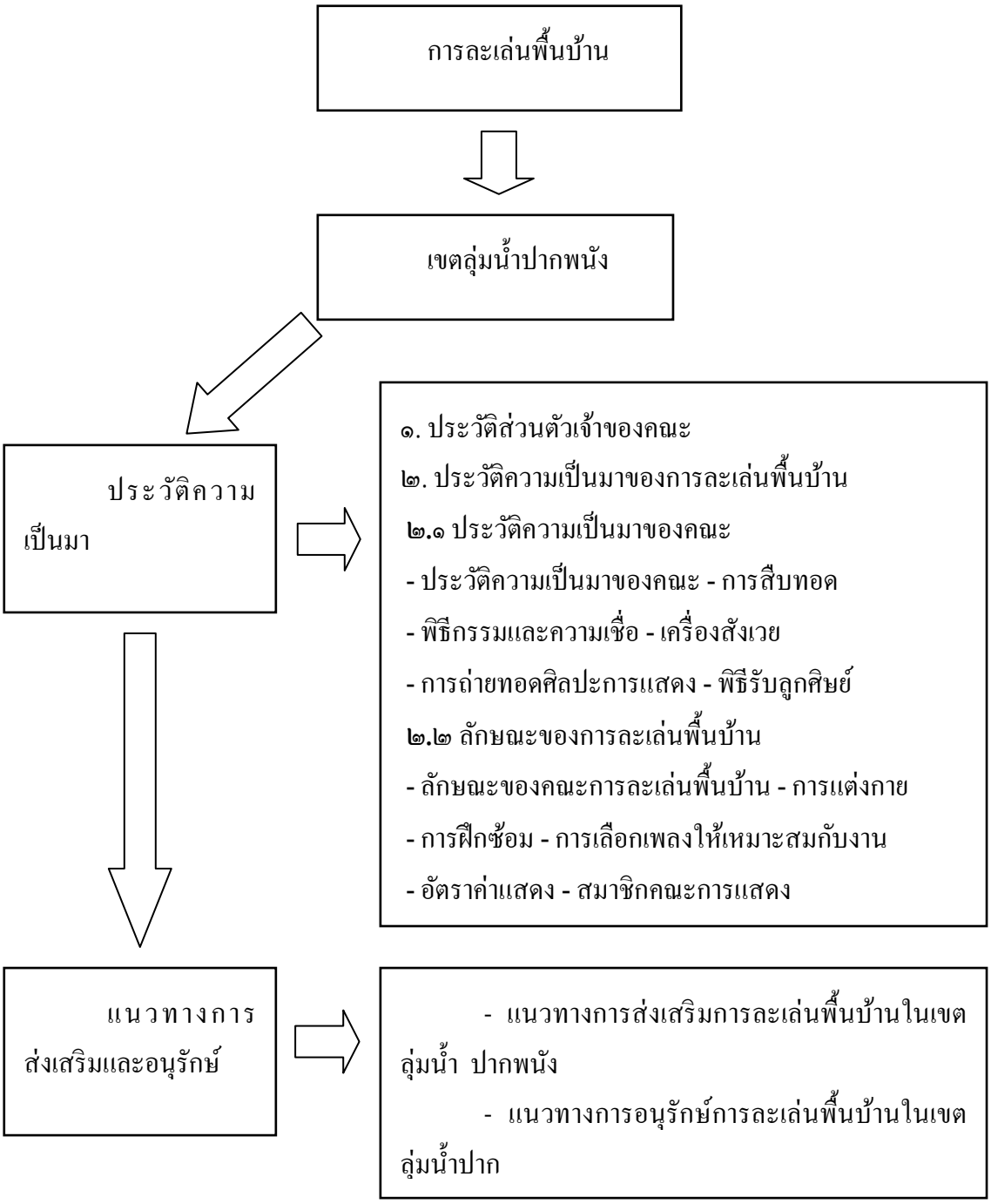
การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ได้นำแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้

๑. ความมุ่งหมายด้านของประวัติความเป็นมา โดยศึกษาประวัติส่วนตัวเจ้าของคณะ และประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น ประวัติความเป็นมาของคณะ การสืบทอด พิธีกรรมและความเชื่อ เครื่องสังเวย การถ่ายทอดศิลปะการแสดง และพิธีรับลูกศิษย์ ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน การแต่งกาย การฝึกซ้อม การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน อัตราค่าแสดง และสมาชิกคณะการแสดง

๒. ความมุ่งหมายในด้านของแนวทางการส่งเสริม อนุรักษ์ โดยศึกษา๑) การส่งเสริม ๒) การอนุรักษ์ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีทางด้านต่างๆ นำมาวิเคราะห์แต่ละประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ด้วย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

ภาพประกอบ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ)Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง รวมถึงแนวทางใน การส่งเสริมอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย เพื่อประกอบการนำเสนอการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๑. องค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน

๒. องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

๓. องค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐด้านประเพณีวัฒนธรรม

๔. บริบทพื้นที่ในการวิจัย

๕. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ ทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรม

๕.๒ ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

๕.๓ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๕.๔ ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม

๕.๕ ทฤษฎีแนวทางการส่งเสริม

๕.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟู

๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเรื่องการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้ไว้ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ๒๕๒๘) : ๑(ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของการละเล่นพื้นเมืองไว้ว่าการละเล่นพื้นเมือง หมายถึง การละเล่นรื่นเริงหรือมหรสพ ซึ่งจัดแสดงเพื่อความสำเริงอารมณ์ของผู้เล่นแต่เน้นที่ผู้ชมเป็นสำคัญมีผู้แสดงหรือคณะผู้แสดงเป็นฝ่ายให้ความบันเทิง มีผู้ชมซึ่งไม่อาจกำหนดตัวหรือจำกัดจำนวนเป็นฝ่ายรับความบันเทิง หรืออาจร่วมกันทั้งสองฝ่าย การละเล่นพื้นเมือง

แต่ละอย่างมีรูปแบบการแสดงและมีการสืบทอดรูปแบบหลักต่อๆ กันมามิใช่เพียงการแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เฉพาะคนเฉพาะคราว

ธิดา โมสิกรัตน์ ๒๕๓๓) : ๓๐๕(ได้กล่าวในเรื่องเดียวกันว่า ความหมายของการละเล่นพื้นบ้านว่าการละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง กิจกรรมการเล่นของสังคมซึ่งไม่ทราบที่มา แต่ได้ยอมรับและถ่ายทอดการเล่นต่อๆ กันมาโดยไม่ขาดสาย เป็นกิจกรรมการเล่นซึ่งมีการเคลื่อนไหวกิริยาอาการเป็นส่วนใหญ่ อาจจะมีดนตรี การขับร้อง หรือการฟ้อนรำประกอบการเล่นมีจุดมุ่งหมายการละเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินในโอกาสต่างๆ ผู้เล่นจะเล่นด้วยความสมัครใจไม่ใช่เพราะถูกว่าจ้างหรือผู้เล่นยึดเป็นอาชีพ นอกจากนี้ในการเล่นไม่ต้องสร้างเวทีสำหรับเล่น ไม่มีการสร้างฉากและเครื่องแต่งกายเป็นการเฉพาะ รวมทั้งไม่มีการแบ่งแยกผู้ดูแลและผู้เล่นออกจากกันแต่ผู้เล่นจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้เล่นและผู้ดู สอดคล้องกับ ปราณี วงษ์เทศ (๒๕๒๕ : ๑๓) ซึ่งได้กล่าวถึงว่า ศิลปะการละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเช่นเดียวกับ วัฒนธรรมด้านอื่นๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมในชุมชนนั้น ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านจึงมีหน้าที่ต่อชุมชนผู้เป็นเจ้าของหลายอย่างทั้งด้านความบันเทิงและด้านอื่นๆ ส่วนของการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๒๘: ๑ - ๒) กล่าวในเรื่องเดียวกันว่า การละเล่นพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันเนื่องมาแต่อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมสภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีภูมิอากาศร้อนจัดฝนตกชุก ลมมรสุมแรงพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวใต้มีอุปนิสัยแข็งกร้าว บึกบึน มีท่วงทีแกร่งข่มความอ่อนโยน มีความเฉียบขาดข่มความอ่อนหวานและการผ่อนปรน สาเหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองของภาคใต้เด่นที่การสื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นลำนำและจังหวะเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องตี ไม่เน้นเครื่องดีดสีเหมือนของภาคอื่นๆ ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะเฉียบขาดฉับไว ดังเช่น ท่ารำของโนราห์ การยักย้ายท่ารำ การซัดมือซัดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัว เหล่านี้ ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลอง หนังตะลุง ลิเกป่า และการละเล่นอื่นๆ ของภาคใต้ที่เป็นทำนองเดียวกันนี้ทั้งสิ้นยกตัวอย่างเช่น การละเล่นมโนราห์ต้องฝึกฝนกันตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

ชวน เพชรแก้ว (๒๕๒๓ : ๓๑ – ๓๙) ได้กล่าวในเรื่อง “มโนราห์ : ศิลปะการเล่นชั้นสูง” ไว้ในหนังสือชีวิตไทยปักษ์ใต้ โดยกล่าวถึงข้อสันนิษฐานของผู้รู้ว่าโนราน่าจะเป็นวัฒนธรรมของอินเดียที่ผ่านเข้ามาทางชวาและมลายู แล้วจึงเขาสู่ภาคใต้ของประเทศไทยหรือโนราอาจจะเป็นการละเล่นของชาวปักษ์ใต้มาแต่เดิมโดยวิวัฒนาการมาจากการทำพิธีบวงสรวงของพวกพราน ซึ่งล่าสัตว์เป็นอาชีพแล้วกล่าวถึงตำนานมโนราห์ ความเชื่อเรื่องครูโนรา การไหว้ครู การเข้าโรงครู เวทีแสดง การแต่งกาย เครื่องดนตรี และการแสดง

องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ราชบัณฑิตสถาน (๒๕๒๕ : ๗๔๖) ให้ความหมายของ วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๕ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติความมีศีลธรรมอันดีของประชาชนทางวิทยาการหมายถึงพฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่คณะสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกันร่วมใช้กันในหมู่คณะ

พระยาอนุมานราชธน (๒๕๑๓ : ๒) ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้าหรืออาจจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นคำสมาส คือการรวมคำ ๒ คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ “วัฒนะ” หมายถึง ความเจริญงอกงามรุ่งเรืองและ “ธรรม” หมายถึง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ เมื่อรวมแล้ววัฒนธรรมจึงหมายถึงความเป็นระเบียบ ความมีวินัยแนวทางในการแสดงออกของวิถีชีวิตทั้งปวงที่บุคคลของกลุ่มชนคิดขึ้น หรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบหรือเสริมต่อขึ้น แล้วคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนคิดขึ้นหรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบหรือเสริมต่อขึ้น แล้วคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนยอมรับสืบทอดจนกระทั่งสิ่งนั้นส่งผลต่อนิสัยของความคิด การเชื่อถือ และการกระทำของคนหมู่มากแห่งกลุ่มชนนั้น และเช่นเดียวกับ สุพัตรา สุภาพ (๒๕๒๘ : ๑๑๙) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ในสังคมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งสังคมใดสังคมหนึ่ง

รัชนีกร เศรษโฐ (๒๕๓๒ : ๑๑๙ – ๑๒๐) กล่าวถึง วัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการ และผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคมไทยทุกเรื่อง ไม่จำกัดว่าจะต้องมีกฎหมายกำหนดไว้หรือเป็นกิจกรรมที่ “เจริญ” ตามเกณฑ์ของชนชั้นปกครองของสังคมเท่านั้น แต่รวมถึงชาวบ้านด้วย “วัฒนธรรม” ในความหมายนี้เป็นเรื่อง “อดีต” และ “เอกลักษณ์” ของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการทางการศึกษา สาโรช บัวศรี (๒๕๓๑ : ๓๗) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ความดี ความงาม และความจริงในชีวิตมนุษย์ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่างๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในสมัยปัจจุบัน หรือว่าที่เราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยของเราเองแต่ในทางตรงกันข้าม และ อมรา พงศาพิชญ์ (๒๕๓๓ : ๑) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมคือระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น มิใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาติญาณ

วิเชียร รักการ (๒๕๒๙ : ๓๐ – ๓๑) ได้กล่าวถึง ลักษณะวัฒนธรรมไทยไว้ในหนังสือ “วัฒธรรมและพฤติกรรมของไทย” ไว้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้

๒. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม

๓. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

รพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ (๒๕๓๐ : ๓๒ – ๓๓) ได้แยกอธิบายลักษณะของวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ

๒. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้

๓. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม

๔. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

๕. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำเนินชีวิต

๖. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสิ่งที่เหนืออินทรีย์ กล่าวคือ มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

จุมพล หนิมพานิช (๒๕๓๒ : ๑๓๒ – ๑๓๗) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมว่า

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อีกนัยหนึ่งก็คือว่า มนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้

๒. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน

๓. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจจะถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม นิสัย และความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น

๔. วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่า วัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความหมายเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

๕. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายๆ สิ่ง หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนการดำเนินชีวิตหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (๒๕๒๘ : ๙) ได้กล่าวในเรื่องนี้และได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านศาสนา และด้านจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของแนวทางหรือหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต

๒. เนติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี

๓. วัตถุธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

๔. สหธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มชนและมารยาทในสังคม

ประสาท หลักศิลา (๒๕๑๔ : ๑๑๙) กล่าวในเรื่องนี้และได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ ๒ ประเภทดังนี้

๑. แนวความคิด หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่แสดงออกมาทั้งที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับชาติ – ภพ นรก – สวรรค์ พระเจ้า อุดมการณ์ทางการเมือง เชื่อว่ากินกล้วยแฝดจะทำให้มีลูกแฝด เป็นต้น แนวความคิดนี้รวมทั้งความคิดที่ถูกความคิดที่ผิด และความคิดที่ยังพิสูจน์ ไม่ได้ว่าถูกหรือผิด

๒. ปทัสถาน หมายถึง ระเบียบประเพณีอันเป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติของคนในสังคม การกระทำ การงดเว้น ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมที่ยอมรับและปฏิบัติอย่างเดียวกัน เช่น พิธีการแต่งงาน พิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย ระเบียบ กฎหมาย เป็นต้น

อมรา พงศาพิชญ์ (๒๕๒๕ : ๗๖) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์โดยที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเพื่อความเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพอันแสดงถึงความเจริญงอกงามให้กับสังคม กลุ่มบุคคลในสังคมหากขาดวัฒนธรรมแล้วสังคมก็ย่อมขาดเอกภาพ นั่นหมายถึงสังคมจะร่มเย็นเป็นสุขไม่ได้วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีลักษณะผสมผสานภายในเนื้อเดียวกัน ซึ่งทำหน้าที่สร้างสรรค์และกำหนดรูปแบบของสมาชิกสังคมได้อย่างชัดเจนเป็นปัจจัยที่ช่วยให้โครงสร้างของสังคมอยู่ได้อย่างมีแบบแผน เพราะได้ผู้มีภาวะทางจิตใจของสมาชิกในสังคม ส่งผลให้สังคมมีเอกภาพ

องค์ความรู้ทางด้านนโยบายของรัฐด้านประเพณีวัฒนธรรม

๑. วิสัยทัศน์)Vision(เป็นองค์กรแห่งความรู้และการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒. พันธกิจ)Mission(

๒๑. ฟื้นฟูและสืบสานคุณค่าวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์

๒๒. เสริมสร้างกลไกและเครือข่ายเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และกำกับดูแล ส่งเสริมกิจการภาพยนตร์และวิดิทัศน์

๒๓. เสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร องค์กรภาคีและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒๔. วิจัยและพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒๕. พัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพขององค์กร

๓. อำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

๓๑. อำนาจหน้าที่ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม

แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พุทธศักราช ๒๕๔๕ ประกาศ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ฟื้นฟู พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงาน แลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(๒) ศึกษา วิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม

(๓) พัฒนา ส่งเสริม คุณภาพทางวัฒนธรรมของชาติ

(๔) เป็นศูนย์กลางในการศึกษา รวบรวม เผยแพร่และให้บริการสารสนเทศและกิจกรรมทางวัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม

(๖) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานการดำเนินงานวัฒนธรรม

(๗) จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรม

(๘) ระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวัฒนธรรม

(๙) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓๒. อำนาจหน้าที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๗ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้โอนภารกิจด้านงานทะเบียนและตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติควบคุมภาพยนตร์และตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งแก้ไขปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุมการศึกษาข้อมูลและกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ(๖) ดังนี้

(๑) ตรวจพิจารณาและกำหนดประเภทภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๒) อนุญาตการนำวีดิทัศน์ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๓) อนุญาตการนำสื่อโฆษณาออกโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ในราชอาณาจักร

(๔) อนุญาตการส่งภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ออกไปนอกราชอาณาจักร

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (เป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๔๑. ประชาชนใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตระหนักเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม

๔๒. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมีส่วนร่วม ในการสืบสาน และปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้าน

๔๓. ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ ในการเลือกรับสื่อและเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

๔๔. ประชาชนทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

๔๕. ประชาชนและเครือข่ายนักวิจัยทางวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยและจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม

๕. เป้าประสงค์หลักเชิงยุทธศาสตร์ (ผลผลิต) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าประสงค์หลักเชิงยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๕๑. วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่

๕๒. วัฒนธรรมพื้นบ้านได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และปกป้องคุ้มครอง

๕๓. สื่อภาพยนตร์และวีดีทัศน์ได้รับการรับรองถูกต้องตามมาตรฐาน

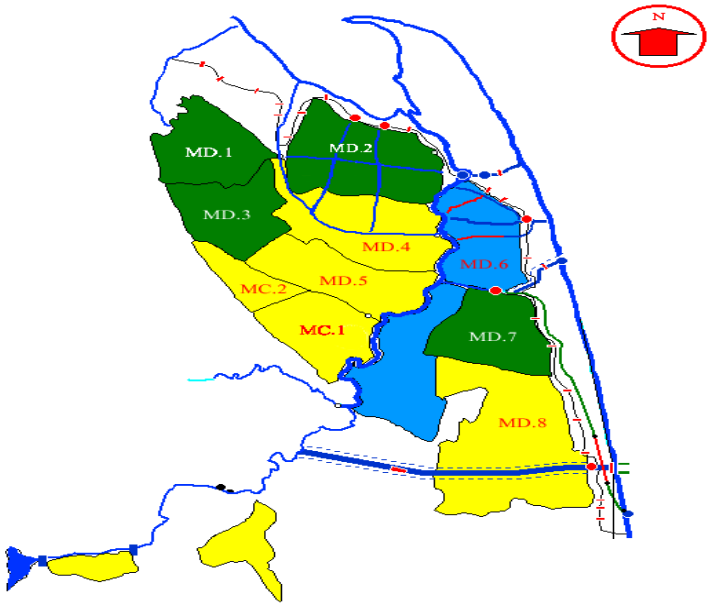
๕๔. แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้รับการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ

๕๔. องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมได้รับการบริหารจัดการ นโยบายของรัฐด้านประเพณี) วัฒนธรรม. ๒๕๕๔ : เว็บไซต์(

บริบทของพื้นที่ที่ทำการวิจัย

ลุ่มน้ำปากพนัง ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบ คลุมพื้นที่รวม ๑๒ อำเภอ คือ พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ พื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา รวมพื้นที่ประมาณ ๑๙. ล้านไร่ เป็น

พื้นที่นากว่า ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ มีประชากรประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน อดีตขอบลุ่มน้ำแห่งนี้เคยเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก มีการทำนามากที่สุดโดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำปากพนังซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของ ลุ่มน้ำปากพนัง จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวของภาคใต้ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญรุ่งเรืองทุกๆ ด้าน จนเป็นที่รู้จักกันของผู้คนอย่างกว้างขวาง ในนาม “เมืองแห่งอู่ข้าวอู่น้ำ”

ภาพที่ ๑ แผนที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง)http://www.rid.go.th/(

เมื่อเวลาผ่านไป “ลุ่มน้ำปากพนัง” ที่เคยอุดมสมบูรณ์กลับมีปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ความต้องการใช้น้ำย่อมมีปริมาณมากขึ้นด้วย แต่ป่าไม้ต้นน้ำลำธารกลับลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ปริมาณน้ำจืดที่เคยดูดซับไว้แล้วทยอยปล่อยลงในแม่น้ำปากพนังและลำน้ำ สาขาในช่วงฤดูแล้งลดลงด้วย น้ำจืดที่เคยมีใช้ปีละ ๘๙- เดือน ลดลงเหลือปีละ ๓ เดือนเท่านั้น และเนื่องจากลักษณะของแม่น้ำปากพนังมีระดับท้องน้ำอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล และมีความลาดชันน้อย เมื่อน้ำจืดทางด้านต้นน้ำมีปริมาณน้อย ทำให้น้ำเค็มสามารถรุกล้ำเข้าไปในแม่น้ำปากพนังและลำน้ำสาขาเป็นระยะทาง เกือบ ๑๐๐ กิโลเมตร นอกจากนี้ ตอนใต้ของลุ่มน้ำปากพนังยังมี “พรุควนเคร็ง” ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มขนาดใหญ่ ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ มีน้ำท่วมขังตลอดปี มีสารไพไรท์อยู่ในชั้นดิน ทำให้ดินมีสภาพเป็นกรด และมีปัญหาน้ำเปรี้ยว ราษฎรไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรได้ รวมทั้งน้ำเน่าเสียจากการทำนากุ้งได้ไหลลงในลำน้ำต่างๆ จนไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการเพาะปลูกได้ กลายเป็นปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างชาวนาข้าวและชาวนากุ้งอีกด้วย ปัญหาอุทกภัยในช่วง

ฤดูฝนเนื่องจากมีปริมาณฝนตกมาก แต่พื้นที่ลุ่มน้ำเป็นพื้นที่ลุ่มราบแบน มีความลาดชันน้อย อุทกภัยมักจะเกิดในช่วงน้ำทะเลหนุนสูง ระบายน้ำออกสู่ทะเลได้ยาก จึงทำความเสียหายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นบริเวณกว้าง

.๑ ลุ่มน้ำปากพนังมีพื้นที่คลอบคลุม ๓ จังหวัดในเขต ๑๒ อำเภอดังต่อไปนี้

๑๑. จังหวัดนครศรีธรรมราชคลอบคลุมพื้นที่ ๙ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ อำเภอปากพนัง

๑๒.๑. อำเภอเชียรใหญ่

๑๓.๑. อำเภอหัวไทร

๑๔.๑. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

๑๕.๑. อำเภอชะอวด

๑๖.๑. อำเภอร่อนพิบูลย์

๑๗.๑. อำเภอลานสกา

๑๘.๑. อำเภอพระพรหม

๑๙.๑. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๑๒. จังหวัดพัทลุงคลอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ อำเภอควนขนุน

๑๒.๒. อำเภอป่าพะยอม

๑๓. จังหวัดสงขลาคลอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

- อำเภอระโนด ลุ่มแม่น้ำปากพนัง). ๒๕๕๔ : เว็บไซต์(

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

ทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” เพื่อใช้ประกอบกับการศึกษา มีผู้ที่ศึกษาและให้คำจำกัดความของคำว่า “วัฒนธรรม” ไว้ ดังนี้

อมรา พงศาพิชญ์)๒๕๓๔ : ๑-๒(ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกันทำความตกลงกันว่าจะยึดระบบไหนดี พฤติกรรมใดบ้างที่จะถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ ข้อตกลงเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ในสังคม เพื่อว่าสมาชิกในสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกัน ดังนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นแล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลังๆ ได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอด ซึ่งสอดคล้องกับ พระยาอนุมานราชธน

)๒๕๑๓ : ๒(ซึ่งให้ความหมายคำว่าวัฒนธรรมหมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า โดยคำว่า วัฒนธรรมเป็นคำสมาส คือการรวมเอาคำ ๒ คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ คำว่า “วัฒนะ” หมายถึง ความเจริญงอกงามรุ่งเรือง และคำว่า “ธรรม” หมายถึง กฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติ เมื่อรวมคำกันแล้วคำว่าวัฒนธรรมจึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย

เสฐียร โกเศศ)๒๔๘๖ : ๔-๕(ได้กล่าวถึงการรับเอาวัฒนธรรมไว้ว่า การรับเอาวัฒนธรรมอย่างใหม่คือวัฒนธรรมสากล ถ้าเกินความพอดีก็มีอันตรายอยู่อย่างหนึ่ง คืออาจถอนรากวัฒนธรรมเดิมของตน อันเป็นส่วนสำคัญที่คุ้มกันอันตรายและเป็นความเจริญของชาติเป็นเวลาช้านานได้หลายร้อยปี ให้กร่อนและค่อยหมดไป ในที่สุดกลายเป็นหมดบุคลิกลักษณะไม่มีรากฐานแห่งชาติของตนเอง เพราะวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่ชาติ จะต้องเป็นวัฒนธรรมที่มีรากหยั่งลึกและมีอาการเคลื่อนไหวให้เป็นความเจริญก้าวหน้า

นิคม มูสิกะคามะ)๒๕๔๑ : ๓๕-๓๖(ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมว่า การที่โลกค่อยๆ เปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปแบบเดียวกันหมดนั้น อาจจะทำให้ชาติพันธุ์มนุษย์ทั้งหมดขาดวิธีที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ตนไม่รู้จักหรืออันตรายใหม่ๆ ดังเช่น พืชและสัตว์บางตระกูลที่เพาะพันธุ์ขึ้นมาสำหรับให้มีคุณสมบัติที่ต้องการหรือให้ผลมากๆ ซึ่งจะทำให้ขาดความต้านทาน สู้พืชหรือสัตว์ที่เพาะพันธุ์ขึ้นมาโดยธรรมชาติไม่ได้ ใครจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมที่กำหนดหรือในลักษณะทางพันธุกรรม ปัจจุบันนี้นั้นสูญหายไปภายใต้ซากของสังคมดั้งเดิม ซึ่งจะไม่เป็นส่วนสำคัญของมรดกแต่อาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ชาติก้าวหน้า ไม่มีอะไรจะห้ามไม่ให้คิดไปว่าวันหนึ่งข้างหน้านั้นสังคมที่มีเทคโนโลยีแผ่กระจายไปทั่วโลกจะพังพินาศเพราะช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์)๒๕๒๕ : ๓-๗(ได้ให้ความหมายถึงลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ดังนี้ วัฒนธรรมพื้นบ้านมีลักษณะที่เป็นตัวร่วมมากกว่าตัวแปร ลักษณะสำคัญที่สุดของวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือ ลักษณะที่เป็นมรดกร่วมของลุ่มชน ได้แก่การมีเนื้อหาสาระหลัก เป็นตัวร่วม มีผู้ถือปฏิบัติร่วมกัน และปรากฏร่วมอยู่ในเวลาอันยาวนาน มีทั้งรูปธรรมและนามธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้านมีการสืบทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ ดังนั้นการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสู่คนรุ่นหลังหรือแม้คนรุ่นเดียวกันที่ไม่ใช่เป็นคนต้นคิดต้องอาศัยการเล่าด้วยถ้อยคำจากปากสู่ปาก จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง โดยปราศจากการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การบอกเล่าด้วยปากเปล่าเรียกว่าวิธีมุขปาฐะ และเรียกวัฒนธรรมพื้นบ้านว่าวัฒนธรรมมุขปาฐะ)Oral Tradition(วัฒนธรรมมุขปาฐะจะแตกต่างกับวัฒนธรรมลายลักษณ์)Literary Tradition(ตรงที่วัฒนธรรมลายลักษณ์มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยปรกติจะถูกจำกัดความหรือนิยามด้วยตัวผู้เขียน ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นไปตามครรลองของการถ่ายทอดด้วยปาก คือ การสงวนรักษามีขีดจำกัดตามความสามารถของการจำของผู้รับทั้งขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้นั้นและของสังคมยุคนั้นๆ

วัฒนธรรมพื้นบ้านไม่อาจคงลักษณะดั้งเดิมอยู่เป็นนิจ แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันและพัฒนาต่อเนื่องกันไป เพราะว่าล้วนแต่มีความเป็นตัวเป็นตนอยู่ได้ด้วยการอาศัยความสามารถของความจำและการเสริมแต่งของเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ฉรงค์ วันดี)๒๕๓๐ : ๑๑๙(ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางวัฒนธรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้ วัฒนธรรมของมนุษย์มีพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเจริญทางจิตใจและสติปัญญาของมนุษย์ ถ้าจิตใจและสติปัญญาเจริญ สิ่งที่สร้างขึ้นเป็นวัฒนธรรมก็เจริญและเป็นไปตามส่วนที่สมดุลกัน ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมเจริญมี ๓ ประการ คือ การสะสม การปรับปรุง และการถ่ายทอด ซึ่งจะเห็นว่าวัฒนธรรมไม่ใช่เป็นอยู่อย่างใดก็อย่างนั้น แต่มีสภาพเหมือนสิ่งมีชีวิต มีอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ถ้าคนในสังคมไม่รู้จักสะสมปรับปรุงและถ่ายทอดวัฒนธรรมก็จะสลายไป ในที่สุดวัฒนธรรมจะมีลักษณะแข็งกระด้างไม่สามารถปรับตัวให้ก้าวหน้าทันสมัยกับสังคมอื่นได้

สุพัตรา สุภาพ)๒๕๓๖ : ๑๐๐-๑๐๒(ได้กล่าวเกี่ยบวกับวัฒนธรรมและได้แบ่งลักษณะของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

๑. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เนื่องจากมนุษย์เราแตกต่างจากสัตว์ในแง่ที่เราอาศัยสัญชาติญาณกระทำการต่างๆ ได้น้อยมากหรือไม่ได้เลย และการเรียนรู้นี้ต้องเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกันโดยเฉพาะจากกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ สิ่งเหล่านี้ต้องรับการเรียนรู้มาก่อน เป็นสิ่งที่ไม่ได้มาโดยกรรมพันธุ์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้ไม่ใช่ถ่ายทอดทางชีวภาพ และการเรียนรู้ย่อมทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบสัมพันธ์กัน

๒. เป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมจะต้องมีการเรียนรู้ แม้ว่าจะเป็นการเรียนแบบไม่รู้ตัวก็ตาม (เพราะวัฒนธรรมเป็นของมีอยู่แล้วในสังคม) วัฒนธรรมจะต้องมีการสอน ถ้าวัฒนธรรมต้องสิ้นสุดหรือสูญหายไป ก็แสดงว่าคนรุ่นก่อนไม่ได้ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อมา การที่วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดกันได้ ก็เพราะมนุษย์มีภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์ อย่างหนึ่งใช้กันในทุกวัฒนธรรม ภาษาจึงทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์นั้นเรียนรู้จากสัญลักษณ์ โดยใช้ความเข้าใจและกำหนดลงไปว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้หมายถึงอะไร ภาษาจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญทางวัฒนธรรม ถ้าปราศจากภาษา วัฒนธรรมจะไม่มีการสะสมเพิ่มพูน

๓. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต ความคิดในเรื่องวัฒนธรรมทำให้สามารถจำแนกวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง เป็นวัฒนธรรมเฉพาะอย่าง เพราะบุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น โดยนัยนี้วัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกชาติหรือทุกยุคสมัย จะมีวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเอง จึงไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครสูงต่ำ เป็นการสอนให้มนุษย์เข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกัน

๔. เป็นสิ่งไม่คงที่ เพราะมนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงนี้อาจมี

คนที่มีความคิดแบบเก่าๆ คัดค้านบ้างซึ่งเป็นธรรมดาของสังคมที่กำลังพัฒนา ซึ่งถ้าเราเข้าใจถึงข้อขัดกันนี้ได้ก็จะเป็นแนวทางในการช่วยสร้างวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ได้มาก

กาญจนา อินทรสุนานนท์)๒๕๔๐ : ๑๗-๒๑๒(ได้สร้างทฤษฎีรากแก้ว ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทยไว้ดังนี้

๑. อยู่อย่างไทย

๒. ใฝ่ใจศึกษา

๓. เสาะหาความรู้

๔. เข้าสู่ค่านิยม

๕. สร้างสมอุดมการณ์

๖. สืบสานวัฒนธรรม

๗. จดจำประเพณี

๘. ของดีศาสนา

จากหลักการที่กล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยชุมชนจะต้องมีแนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อที่จะให้ชุมชนและสังคมนั้นเกิดความเข็มแข็ง โดยยึดหลักตามทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมที่กล่าวมาข้างต้น

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม)The Diffusion Theory of Cultur) Ralph Linton (สนธยา พลศรี. ๒๕๔๕ : ๑๖๔ – ๑๗๐ ; อ้างอิงมาจาก Ralph Linton. ๑๙๙๙ : ๘๘) การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไปในสังคม ก เริ่มขยายอิทธิพลไปยังสังคม ข และ ค ตามลำดับสมาชิกของสังคม ข และ ค ในระยะแรกจะยืมวัฒนธรรมจากสังคม ก แต่เมื่อยืมไปนานๆ เข้าก็อาจจะรับเอาไว้เป็นของตัวหมายความว่า ได้เกิดการกระจายวัฒนธรรมจากจุดเริ่มต้นในสังคมหนึ่งไปยังสังคมอื่นๆ การกระจายวัฒนธรรมเองโกลวัฒนธรรมเยอรมันวัฒนธรรมฝรั่งเศสเมื่ออยู่ๆ ไปเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมมีการยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันผลก็คือปัจจุบันคนมักจะมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของชาวยุโรปหลายๆ กลุ่มนี้ก็เหมือนๆ กันเรียกว่าวัฒนธรรมตะวันตก วัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่กระจายเข้ามามีอิทธิพลในประเทศต่างๆ ในซีกตะวันออกของโลกที่เห็นชัดที่สุกก็คือวัฒนธรรมทางด้านเทคโนโลยี สำหรับเมืองไทยวัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยรับมาจนแทบจะยึดถือว่าเป็นของตัวก็คือในเรื่องการแต่งตัวในปัจจุบัน การนุ่งกางเกงและนุ่งกระโปรงเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คิดและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมชาวตะวันตกที่เรารับมา

Graftone, William j และ River ชาวอังกฤษ (ยศ สันตสมบัติ. ๒๕๔๐ : ๒๕ ; อ้างอิงมาจาก Graftone, William j and River. ๑๙๙๘ : ๒๖) เสนอว่า อารยธรรมสูงสุดมีจุดกำเนิดในประเทศอียิปต์

แล้วแพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของโลก กลุ่มและชนชาติต่างๆ ซึ่งมีการติดต่อค้าขายกับอียิปต์ ได้นำเอาความรู้ด้านเกษตรกรรม การทำภาชนะ การหลอมเหล็ก การทอผ้าและการก่อสร้างไปใช้ ทำให้ศิลปวิทยาแขนงต่างๆ แพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของโลก ต่อมาชาวเยอรมัน Fritz Graeb และชาวเยอรมัน Wilhelm Schmidt เสนอว่าจุดศูนย์กลางของวัฒนธรรมนั้นมีได้เพียงจุดเดียวแต่มีหลายจุด แต่ละจุดแพร่กระจายวัฒนธรรมออกไปรอบๆ เป็นวงกลม เรียกว่า Culture Circle หรือ Kulturkreis โดยแนวคิดทั้งสองกลุ่มนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมมักไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดสิ่งใหม่แต่มักคอยลอกเลียนผู้อื่นอยู่เสมอ และ คนสามารถสร้างวัฒนธรรมขึ้นได้ทุกที่เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของตน

ปัจจัยสำคัญในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (สิ่งที่แพร่กระจายหรือวัฒนธรรมได้แก่ความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคล) ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เกื้อกูลเป็นอุปสรรค

๒. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การทำการค้าหรือ การกีดกันการค้าย่อมมีผลต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เพราะนอกจากวัฒนธรรมจะติดสินค้าไปด้วยแล้ว คนยังนำวัฒนธรรมติดตัวไปด้วย

๓. ปัจจัยทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมเป็นที่มาของการแพร่กระจายที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งโดยจงใจและไม่จงใจ

๔. ปัจจัยการคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการแพร่กระจายวิธีการศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสำนักอเมริกา คือ

๔.๑ ใช้หลักทางภูมิศาสตร์

๔.๒ ใช้ประวัติศาสตร์สืบย้อน

๔.๓ การขุดค้นทางโบราณคดี

๔.๔ ดูวิวัฒนาการของวัฒนธรรม (ว่าเติบโตมามีขั้นตอนอย่างไร)

สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีได้ว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างสังคมและมีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วาโก)Vago. ๑๙๘๐ : ๓๓ - ๖๒) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถจำแนกและแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

๑. ทฤษฎีวิวัฒนาการ)Evolutionary theory) เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของชาร์ลส์ ดาร์วิน)Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้า

กว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ตัวอย่างของนักสังคมวิทยาที่สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยใช้แนวความคิดวิวัฒนาการ มีดังนี้

ออกุสต์ กองต์)Auguste Comte) เสนอว่า สังคมมนุษย์มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้)Knowledge) ผ่าน ๓ ขั้นตอน ตามลำดับ คือ จากขั้นเทววิทยา)Theological Stage) ไปสู่ขั้นอภิปรัชญา)Metaphysical Stage) และไปสู่ขั้นวิทยาศาสตร์)Positivistic Stage)

ลิวอิส เฮนรี่ มอร์แกน)Lewis Henry Morgan) เสนอว่า สังคมจะมีขั้นของการพัฒนา ๓ ขั้นคือ จากสังคมคนป่า)Savage) ไปสู่สังคมอนาอารยชน)Barbarian) และไปสู่สังคมอารยธรรม)Civilized)

เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์)Herbert Spencer) เสนอว่า วิวัฒนาการของสังคมนุษย์เป็นแบบสายเดียว)Unilinear) ที่ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดกำเหนิดมาจากแหล่งเดียวกันด้วยและมารวมตัวกันด้วยกระบวนการสังเคราะห์)Synthesis) ทำให้เกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาของสังคมจะมีวิวัฒนาการเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ กล่าวคือ มนุษย์ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดีจะมีชีวิตอยู่รอดตลอดไป และนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

เฟอร์ดินาน ทอยนีย์)Ferdinand Tonnies) เสนอว่า สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบ Gemeinschaft ไปสู่สังคมแบบ Gesellschaft

โรเบิร์ต เรดฟิวด์)Robert Redfield) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน)Folk) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง)Urban)

ต่อมาแนวความคิดในการสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบสายเดียว)Unlined) ที่เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องเปลี่ยนผ่านแต่ละขั้นที่กำหนดไว้ ได้รับการโต้แย้งว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม น่าจะมีวิวัฒนาการแบบหลายสาย)Multilinker) เพราะแต่ละสังคมมีจุดกำเนิดที่แตกต่างกัน มีรูปแบบของสังคมที่แตกต่างกัน หรือแม้ว่าสังคมที่มีรูปแบบที่เหมือนกันแต่อาจจะมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันก็เป็นได้

๒. ทฤษฎีความขัดแย้ง)Conflict Theory) เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่าพฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ และบุคคลต่างๆ เพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรมีค่าและหายาก มีนักสังคมวิทยาหลายท่านที่ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในที่นี้จะเสนอแนวความคิดของนักทฤษฎีความขัดแย้งที่สำคัญ ๓ ท่าน ดังนี้

คาร์ล มาร์กซ์)Karl Marx) มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุกๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ ๕ ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต)Mode of Production) ที่เกิด

จากความสัมพันธ์ของ อำนาจของการผลิต)Forces of Production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยี กับ ความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต)Social Relation of Production) ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิต และคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม)Substructure) และเมื่อโครงสร้างส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบนของสังคม)Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม ลำดับขั้นของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของมาร์กซ์ มีดังนี้

๑) ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิม)Primitive Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของเผ่า)Tribal Ownership) ต่อมาเผ่าต่างๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมืองและรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน

๒) ขั้นสังคมแบบโบราณ)Ancient Communal) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐ)State Ownership) สมาชิกในสังคมได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งได้แก่ เครื่องใช้ส่วนตัว และทาส ดังนั้นทาส)Slavery) จึงเป็นกำลังสำคัญในการระบบการผลิตทั้งหมด และต่อมาระบบการผลิตได้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของทาสและทาส

๓) ขั้นสังคมแบบศักดินา)Feudalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของขุนนาง คือ ที่ดิน โดยมีทาสเป็นแรงงานในการผลิต

๔) ขั้นสังคมแบบทุนนิยม)Capitalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน และเครื่องจักร โดยมีผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ผลิต

๕) ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์)Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของทุกคน ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่มีใครเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

ตามแนวความคิดของมาร์กซ์ ลำดับขั้นของการนำไปสู่การปฏิวัติของชนชั้นล่างของสังคมเกิดจาก กระบวนการดังต่อไปนี้

๑) มีความต้องการในการผลิต

๒) เกิดการแบ่งแยกแรงงาน

๓) มีการสะสมและพัฒนาทรัพย์สินส่วนบุคคล

๔) ความไม่เท่าเทียมทางสังคมมีมากขึ้น

๕) เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม

๖) เกิดตัวแทนทางการเมืองเพื่อทำการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละชนชั้น

๗) เกิดการปฏิวัติ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวความคิดของมาร์กซ์ เป็นการต่อสู้ระหว่างระหว่างชนชั้นในสังคม โดยใช้แนวความคิดวิภาษวิธี)Dialectical) ที่เริ่มจาก การกระทำ)Thesis) ซึ่งเป็นสาเหตุของ การเปลี่ยนแปลงการกระทำ)Antithesis) และเกิดการกระทำแบบใหม่)Synthesis) ตามมา

ลิวอิส เอ. โคเซอร์)Lewis A. Coser) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่า ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน โคเซอร์มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่ เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้นๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้ นอกจากนี้

โคเซอร์ ยังเสนอว่า ความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นปรปักษ์ พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือ และสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่างๆ เป็นต้น

ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ)Ralf Dahrendorf) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ที่ปฏิเสธแนวความคิดของมาร์กซ์ ที่ว่า ชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ)Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์)Guasi-groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง)Latent interest) อยู่เบื้องหลัง ดังนั้นแต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และเสนอความคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่นๆ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม ตามแนวความคิดของดาห์เรนดอร์ฟ ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

๓. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่-)Structural-Functional theory) แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้- โดยอุปมาว่าโครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่างๆ และมองว่า หน้าที่ของสังคมก็

คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน)Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น ๒ ประเภทคือ หน้าที่หลัก)Manifest) หน้าที่รอง)Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา)Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

อีมีล เดอร์ไคม์)Emile Durkheim) มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เออาร์. แรดคลิฟฟ์ บราวน์)A.R. Radcliffe - Brown) กับ โบรนิสลอว์ มาลิโนว์สกี้)Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ทาลคอทท์ พาร์สัน)Talcott Parsons) มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่างๆ)Part) มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุลย์)Equilibrium) ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สันเสนอว่า เกิดจากความสมดุลย์ถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ)Personality) อินทรีย์)Organism) และวัฒนธรรม)Culture) เกิดความแตกร้าว โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายนอกระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และสาเหตุจากภายในระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด)Strain) เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย)Unit) หรือหลายๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดหนึ่งหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ พาร์สันเน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

โดยสรุปแล้ว แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่-มีลักษณะดังนี้

๑) ในการศึกษาและการวิเคราะห์สังคมต้องมองว่า สังคมทั้งหมดเป็นระบบหนึ่งที่แต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๒) ความสัมพันธ์คือสิ่งที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล

๓) ระบบสังคมเป็นการเคลื่อนไหวเข้าสู่ความสมดุลย์ การปรับความสมดุลย์ของระบบจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในระบบตามไปด้วยความต่อเนื่องของกระบวนการของข่าวสารจากภายในและภายนอก นอกจากนี้ทฤษฎีระบบยังมองว่า ความขัดแย้ง ความตึงเครียดและความไม่สงบสุขภายในสังคมก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีระบบก็มีข้อจำกัดในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากในการวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์กับระบบอื่นได้อย่างลึกซึ้ง

๔) ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม-)Social-Psychological Theory) จากแนวความคิดด้านจิตวิทยา-สังคม เสนอว่า การพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำ มีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแย่งชิง มีการก่อสร้าง และพัฒนาสิ่งต่างภายในสังคม นักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีดังนี้

แมค เวเบอร์)Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยามาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และในผลงานที่ชื่อว่า The Protestant Ethic and The Spirit of Capitalism เสนอว่า การพัฒนาของในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยม มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ ๑๖ เมื่อในยุโรปตะวันตกมีการแพร่กระจายคำสอนของศาสนาคริสต์ ลัทธิโปรแตสแตน)Protestant Ethic) ที่สอนให้ศาสนิกชนเกิดจิตวิญญาณแบบทุนนิยม)Spirit of Capitalism) เป็นนักแสวงหาสิ่งใหม่ มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับ ทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุน สร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง เวเบอร์ยังเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล)Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ ซื่อสัตย์ สุจริต ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ๆ เวเบอร์เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

อีวีเรทท์ อี เฮเกน)Everett E. Hagen) มีแนวความคิดสอดคล้องกับเวเบอร์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และเสนอว่า การเปลี่ยนจากสังคมดั้งเดิม)Traditional) ไปสู่สังคมสมัยใหม่)Modern) จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล)Personality) โดยเสนอว่า บุคลิกภาพของคนในสังคมดั้งเดิมมีลักษณะตายตัวที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มสังคม เป็นบุคลิกของคนที่ต้องมีการสั่งการด้วยบังคับบัญชา ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่มีการประดิษฐ์คิดค้น เพราะคนเหล่านั้นมองโลกยถากรรมมากกว่าที่จะมองโลกแบบวิเคราะห์ และต้องการควบคุมให้เป็นไปตามที่คิด ซึ่งเป็นผลทำให้สังคมแบบดั้งเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนในสังคมสมัยใหม่เฮเกนเสนอว่า บุคลิกภาพของคนที่มีความสร้างสรรค์อยากรู้อยากเห็น และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ มองโลกที่อยู่รอบตัวเขาอย่างมีเหตุมีผล บุคลิกภาพ

ของคนในสังคมสมัยใหม่จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเฮเกน ได้เสนอว่า บุคลิกของคนในสังคมดั้งเดิมสามารถที่จะเปลี่ยนไปสู่บุคลิกของในสังคมสมัยใหม่ได้ โดยใช้วิธีการถอดถอนสถานภาพ)Status Withdrawal) ด้วยการนำเอาปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจจากสังคมสมัยใหม่เข้าไปแทรกหรือแทนที่ในสังคมดั้งเดิม และยังได้เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมอาจทำได้จากเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในสังคม โดยเริ่มจากการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยเด็ก

เดวิด ซี แม็กคลีล์แลนด์)David C. McClelland) มีแนวความคิดเหมือนกับเฮเกนที่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่แนวความคิดของ แม็กคลีล-แลนด์เน้นศึกษาที่ตัวแปรด้านแรงจูงใจในความสำเร็จ)Achievement Motivation) ซึ่งหมายถึงความสำเร็จทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล และเสนอแนวความคิดว่า ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล หากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมาก การพัฒนาทางเศรษฐกิจก็จะมีความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย และเสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จด้วยการเรียนรู้)Learning) โดยสร้างแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็ก สังคมควรมีการปูพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล ด้วยการใช้ปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑) แบบอย่างของความสำเร็จจากผู้ปกครอง

๒) การสร้างความอบอุ่น

๓) การให้กำลังใจและแรงเสริม

๔) หลีกเลี่ยงการครอบงำและใช้อำนาจของบิดา

ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม (Structural Functionalism)

อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์)๒๕๕๓ : ๑ – ๔(ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม เป็นที่นิยมใช้กันในมิติของสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยมีผู้วางรากฐานสำคัญคือ Emile Durkhenim, Bronislaw Malinowski และ A.R. Radcliffe – Brown Malinowski เสนอทฤษฎีการหน้าที่นิยมอย่างเป็นสากลว่า วัฒนธรรมตอบสนองความต้องการจำเป็นของปัจเจกบุคคล ๓ ด้าน คือ

๑. ความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ดำรงชีวิตที่จำเป็น

๒. ความต้องการด้านสังคมและจิตใจ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานที่ให้ร่างกายได้รับความจำเป็นพื้นฐานได้ เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร การผลิตสินค้าและการควบคุมทางสังคมด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพ

๓. ความต้องการเพื่อความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความสงบทางใจ ความกลมกลืนทางสังคม และการมีระบบสังคมที่ตอบสนองได้ เช่น ความรู้ กฎหมาย ศิลปะ วัฒนธรรมเป็นต้น

ทั้งนี้หน้าที่ของวัฒนธรรมเป็นหลักการสำคัญในการใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาระบบวัฒนธรรมทั้งหมด

Emile Durkheim เสนอทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมมากไปกว่าปัจเจกบุคคล เน้นเสถียรภาพทางสังคม ความเป็นระเบียบและผาสุกของสังคม มิฉะนั้นจะเกิดความไร้บรรทัดฐาน (Anomie) ซึ่ง Radcliffe – Brown เสริมว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยึดสังคมไว้ด้วยกันนั้น ได้แก่ค่านิยม ความรู้สึกและพิธีกรรมต่างๆ ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม โดย ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์ ทั้งนี้ Emile Durkheim ได้สนใจสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือความเป็นกลุ่มที่ปัจเจกบุคคลผูกพันกับสังคมว่าเป็นวิธีแสดงออกที่ผลกระทบต่อสมาชิกของสังคม โดยพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาหรือระบบความเชื่อกับสังคม และระดับปัจเจกชนกับกลุ่มสังคม อันจะนำไปสู่ธรรมเนียมประเพณีที่มั่นคง และพิธีกรรมที่กลายมาเป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตามนักวิชาการต่างก็ตีความคำว่า “โครงสร้าง” แตกต่างกันไป ทั้งในฐานะที่เป็นภาวะที่มีโครงสร้าง (รูปธรรม) และสถาบัน กับภาวะที่มีคุณสมบัติไร้โครงสร้าง (นามธรรม) โดยที่ทั้งสองภาวะต่างเกี่ยวพันกันเชิงกระบวนการและสามารถแสดงออกได้ในเชิงวัฒนธรรมหรือพิธีกรรมต่างๆ Radcliffe - Brown ได้อธิบายอย่างชัดเจนขึ้นว่า ระบบสังคมประกอบด้วยโครงสร้างและ กิจกรรมต่างๆ เป็นแบบแผนที่อยู่ได้นาน โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญ โครงสร้างดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ในการควบคุมพฤติกรรม หน้าที่ของโครงสร้างทางสังคม คือทำให้เกิดเสถียรภาพทางสังคม ผ่านระบบต่างๆ เช่น ครอบครัว ความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เป็นต้น ซึ่งต่างก็มีหน้าที่ร่วมกันให้ระบบดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความสมดุล (Equilibrium) ของสังคมไว้ ซึ่งแนวคิดของ Radcliffe – Brown ได้ละเลยการกล่าวถึงความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จึงทำให้มีข้อจำกัดในการศึกษาสังคมที่ซับซ้อน

กล่าวโดยสรุป คือ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ช่วยในการอธิบายบริบทของสังคมในมิติขององค์ประกอบของสถาบันต่างๆ ที่ปรากฏ ความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนในรูปแบบของวิถีชีวิต การใช้กลไกทางสังคมผ่านระบบความเชื่อและค่านิยมเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคน ให้สังคมอยู่ในภาวะสมดุล (Equilibrium) ไม่ให้เกิดความไร้ระเบียบ (Anomie)

การวิเคราะห์สถานการณ์ภาคใต้ของประเทศไทย

สถานการณ์ภาคใต้ของประเทศไทยอาจใช้มุมมองของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่อธิบายได้ ๒ ประเด็น คือ

๑. ความขัดแย้งของปัจเจกบุคคล ที่สัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและหน้าที่ของสถาบันทางเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และสิ่งแวดล้อม แล้วยังส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อวิถีชีวิตของชุมชนต่างๆ ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค

๒. การสั่งสมความรู้ความเข้าใจผ่านวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมของคนทั้งหมด ตามทฤษฎีหน้าที่นิยมของ Malinowski ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตด้านต่างๆ ของชนชาวมุสลิมและชนกลุ่มน้อย รวมทั้งกลุ่มศาสนาและความเชื่ออื่นๆ ในภาคพื้นที่ ทั้งผ่านมิติแห่งเครือญาติ โครงสร้างทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ระบบความเชื่อและศาสนา

สภาวะทางการเมืองที่มุ่งหวังแบ่งแยกดินแดนภาคใต้เป็นสาธารณรัฐปัตตานีทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์ถ่วง ของความเกี่ยวพันกับสถาบันทางศาสนา สถาบันทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ระบบความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางสังคม ของมวลชนที่แตกต่างจากคนในภาคอื่น เพื่อทำหน้าที่สนองตอบต่อเป้าหมายทางการเมือง ที่มีขั้นตอนของการจุดประกายความขัดแย้งทางการเมือง โดยใช้วิธีการผ่านระบบความเชื่อที่สร้างขึ้นใหม่ สร้างความวุ่นวายอย่างไร้เสถียรภาพให้เกิดในพื้นที่ที่กำหนดขอบเขตไว้ใน ๓ จังหวัดภาคใต้

ส่วนรัฐบาลดำเนินการผ่านกระบวนการประนีประนอมและการควบคุมพฤติกรรมทางการเมืองและสังคมของภาคใต้ให้มีเสถียรภาพทางสังคมโดยใช้กลไก ต่อไปนี้

๑. กลไกทางศาสนา โดยอาศัยสำนักจุฬาราชมนตรี ประสานงานสถาบันศาสนา อิสลามในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการทบทวนเนื้อหาของศาสนาที่ถูกบิดเบือนโดยเจตนาของกลุ่มก่อการร้าย และในขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดเอกภาพของความเป็นไทย ภายใต้ความหลากหลายของระบบความเชื่อ และเป็นการประนีประนอมระหว่างปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล มิให้หลงผิดกับการโฆษณาความเชื่อที่บิดเบือนหลักศาสนา

๒. ใช้สถาบันทางศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม เพื่อสยบความขัดแย้งด้านระบบคิดระบบความเชื่อที่ส่งผลต่อการขาดความสมดุลทางสังคม เช่น จัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างผู้นำทางศาสนาในระดับท้องถิ่นเป็นต้น

๓. ใช้ทหาร ตำรวจ และสถาบันทางการปกครองและกฎหมายเป็นกลไกกลางเพื่อสยบพฤติกรรมที่ไร้ระเบียบก่อให้เกิดการฆ่า ทำร้าย และความวุ่นวายทางสังคม

๔. ใช้หลักการศึกษา สร้างความเข้าใจ เยียวยาจิตใจเพื่อประนีประนอม การพึ่งพิงกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชนในภาค

ทฤษฎีแนวทางการส่งเสริม

ปรัชญาของการส่งเสริม

ปรัชญา)Philosophy) มีความหมายหลายอย่าง ซึ่งพอสรุปความหมายได้ ๓ อย่าง คือ

๑. ความหมายตามรากศัพท์

ปรัชญา)Philosophy) มาจากภาษากรีก ๒ คำ

Philos = Love

Sophia = Wisdom

Philosophy is love of Wisdom (Love to Pursuit Knowledge)

ปรัชญา หมายถึง ความรักในความรู้ หรือรักในการที่จะแสวงหาปัญญา)Runes. ๑๙๔๕)

๒. ความหมายที่ใช้กับชีวิตประจำวัน

หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ คติ อุดมการณ์ หมายความว่า บุคคลใด สถาบันใดมีแนวความคิด แนวความเชื่ออย่างใด ก็ถือว่าเป็นปรัชญาของคนนั้น สถาบันนั้น ประเทศนั้น เช่น ประเทศอเมริกามีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบันว่า “Education is The Process of Socialization” หรือประเทศฟิลิปปินส์มีปรัชญาการศึกษาว่า “Education for All, Last Chance for Peace and Prosperity”

๓. ความหมายของการใช้เฉพาะ

หมายความว่า ปรัชญามีความหมายเฉพาะที่อยู่ในฐานะที่เป็นวิชาหนึ่งที่มีการเรียนการสอนตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอก ในสมัยกรีกโบราณ ปรัชญาเป็นวิชาที่ยิ่งใหญ่เป็นศูนย์รวมของวิชาการต่างๆ ใครจบวิชาไหน หรือมีความชำนาญในสาขาไหนก็จะเรียกตนเองว่าเป็นนักปรัชญา ต่อมาเมื่อวิทยาการเจริญขึ้นในสมัยฟื้นฟูความรู้ (Renaissance) ในทวีปยุโรป ระหว่างศตวรรษที่ ๑๔ – ๑๖ แห่งคริสต์กาล วิชาการต่างๆ แยกตัวออกมาเป็นเอกเทศ มีขอบเขตเนื้อหาเป็นของตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้ วิชาปรัชญาก็เป็นวิชาหนึ่งที่เหมือนวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ แต่เพื่อเป็นการรำลึกถึงความยิ่งใหญ่ของวิชาปรัชญา ไม่ว่าคนจะจบชั้นสูงสุดในสาขาวิชาใดในปัจจุบันนี้ (ปริญญาเอก(มักจะมีปรัชญาต่อท้ายว่า “Ph.D.” ซึ่งย่อมาจาก “Doctor of Philosophy” แปลว่าปริญญาเอกทางปรัชญา แล้วใส่วงเล็บวิชาที่จบมา เช่น จบปริญญาเอก ก็จะเขียนว่า Ph.D.

Chang (๑๙๖๓) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมไม่ได้เป็นแค่เพียงการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง เท่านั้น แต่มีเป้าหมายคือ “การพัฒนาคน” ถ้าคนไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาที่ถาวรจะไม่เกิดขึ้น การพัฒนาทางกายภาพและเศรษฐกิจจะไม่ประสบความสำเร็จ หากไม่มีการพัฒนาคน ทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จได้โดยการพัฒนาคน และได้สรุปการส่งเสริมไว่ดังนี้

๑. การส่งเสริมเป็นกระบวนการทางการศึกษา)An Education Process) ความก?าวหน?า ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านจิตใจและร่างกาย อันอาจจะเป็นตัวถ้วงหรือตัวกระตุ้นก็ได้ ท่านประธานาธิบดีลินคอล์น ได้กล่าวสุนทรพจน์อันมีข้อความตอนหนึ่งว่า “All Men are Created Equal” กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน โดยพื้นฐานมาตั้งแต่กำเนิดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นใครมา

จากไหน จะมีจิตใจและร่างกายเหมือนกันหมด (Heart and Body are The Same) แต่เขาเหล่านั้นได้รับการอบรมมาไม่เท่ากัน บางคนอาจร่ำรวยมหาศาล ในขณะที่อีกคนหนึ่งยากจนอย่างน่าสงสาร บางคนมีความก้าวหน้าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่อีกหลายคนยังล้าหลังอยู่ สิ่งเหล่านี้สืบเนื่องมาจากความแตกต่างในสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการอบรมมา ดังนั้น จึงเกิดมีประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ชนบทแตกต่างกับในเมือง อย่างไรก็ตาม แต่ละคนสามารถแข่งขันในความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวบุคคล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ คือ

๑) ในสิ่งที่เขารู้ - ความรู้ (เปลี่ยนแปลงในความรู้) (In What People Know - Knowledge)

๒) ในสิ่งที่เขาคิด (In What People Think - Attitude)

๓) ในสิ่งที่เขาทำได้ – ทักษะ (In What People Can Do - Skill)

๔) สิ่งที่เขาทำได้จริงๆ (In What They Actually Do - Motivation)

สิ่งใดก็ตามที่เราทำงานส่งเสริมจะมุ่งในแง่วิธีการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เราต้องการ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นได้เขาจะต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมกับการให้เกษตรกรแสดงความสามารถของเขาออกมา ดังนั้น ความสำเร็จใดๆ ที่เกิดขึ้น สามารถคาดหวังได้ว่าจะเป็นความสำเร็จที่ถาวรและยืนนานเพราะฉะนั้น ในงานส่งเสริมการเกษตร เราควรจะทำให้เขาเป็นตัวพระเอกในบทละคร นักส่งเสริมเป็นเพียงผู้ดูแลหรือเป็นพี่เลี้ยงเท่านั้น และเราควรช่วยเขาโดยวิธีการให้การศึกษา โดยใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานเพื่อตัวของเขาเอง

๒. กระบวนการประชาธิปไตย)A Democratic Process)

นักส่งเสริมจะต้องไม่บังคับสิ่งหนึ่งสิ่งใดกับเกษตรกร เราจะต้องเป็นทั้งเพื่อน ผู้แนะนำและเป็นครูไปในขณะเดียวกัน เราต้องอยู่กับเกษตรกรเพื่อทำงานเข้ากับเขาและพยายามที่จะค้นหาปัญหาและตัดสินใจทำงานร่วมกับเขาเป็นรายบุคคล และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ในขณะที่กระบวนการนี้ดำเนินอยู่ ก็จะเกิดผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งขึ้นมา เมื่อถึงขั้นนั้นแล้วนักส่งเสริมต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดในการอภิปรายกลุ่มและการวางแผนของกลุ่มอันเป็นรากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

๓. กระบวนการต่อเนื่อง)A Continuous Process)

งานส่งเสริมเริ่มต้นจากความเป็นอยู่ดั้งเดิมของเขาและค่อยๆ เริ่มงานให้เป็นไปตามทิศทางที่ควรจะเป็นหรือตามแผนที่วางไว่ พูดง่ายๆ ก็คือ งานส่งเสริมมุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตเกษตรและยกมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรให้สูงขึ้น

ระดับการครองชีพของประชาชนนั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ แม้แต่ในหมู่บ้านในประเทศเดียวกัน จึงเป็นเหตุสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นด้วย เหตุที่ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นการส่งเสริมจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ความหมายของการส่งเสริม

ทำนอง สิงคาลวณิช (๒๕๒๕) กล่าวถึง ความหมายของการส่งเสริมว่า การส่งเสริม)Extension) มีความหมายตามรากศัพท์ หมายถึง ต่อ ยืด ยาวยืด ยืดนาน แผ่กว้าง ขึง กาง อ้า กว้างขวาง ขยาย ส่วนที่ต่อออกไป ส่วนขยาย ส่วนเพิ่มเติม ส่วนประกอบ

หากพิจารณาถึงคำว่า Extension จะมีอีกคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ “Promotion”

Promotion หมายถึง เลื่อน การเลื่อนตำแหน่ง ส่งเสริม สนับสนุน

ผู้เรียบเรียงมีความเห็นว่า Extension น่าจะเป็นการให้ความรู้ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือการได้รับการถ่ายทอดให้ความรู้นั้นไปสู่บุคคล หรือกลุ่มชนโดยวิธีการต่างๆ ซึ่งบุคคลที่ได้รับความรู้หรือการถ่ายทอดสามารถมีความรู้หรือทักษะเพิ่มขึ้น ส่วน Promotion น่าจะใช้ในเหตุการณ์ที่มีบุคคลหรือกลุ่มชนมีความรู้ในการปฏิบัติงาน และมีความเชี่ยวชาญ จนทำให้เกิดผลดีแก่องค์กรนั้นๆ ทำให้ได้รับการสนับสนุนเลื่อนตำแหน่งจากที่เป็นอยู่ไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

การส่งเสริม)Extension) มีความหมายในทางวิชาการที่กำเนิดมาจากการเรียนการสอน

ระบบหนึ่งในวิทยาลัย ในลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกวิทยาเขตมหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัยนั้นๆ ซึ่งเดินทางไปกลับระหว่างบ้านพักกับมหาวิทยาลัย ได้สังเกตเห็นปัญหาของประชาชนตามเส้นทางผ่าน จึงได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งออกไปพบปะให้คำปรึกษาข้อคิด และสอนตามที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือในขอบเขตที่สามารถช่วยได้ บางกรณีก็ร่วมมือกับนักศึกษาโดยขอให้นักศึกษาออกไปสำรวจหาข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความรู้สึก และความต้องการช่วยเหลือหรือใครจะเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาตนเอง บรรดาวิชา ที่อาจารย์ออกไปสอนตามความต้องการของประชาชน มีตั้งแต่การสอนหนังสือ พิมพ์ดีด กิจการบ้านเรือน การสอนทำบริเวณที่อยู่อาศัย และอื่นๆ ตามที่กลุ่มสนใจจะแสดงความสนใจ และขอความช่วยเหลือมา ซึ่งทางอาจารย์กับมหาวิทยาลัยจะจัดให้ได้ อันเป็นวิธีจูงใจให้ประชาชนใฝ่ศึกษาหรือสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มากขึ้น กิจกรรมศึกษาลักษณะนี้เริ่มขึ้นที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University) ในประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๓ (พ.ศ. ๒๔๑๖) และมหาวิทยาลัยเป็นผู้บัญญัติศัพท์ Extension ตามความหมายของกิจกรรมศึกษาประเภทนี้ ต่อมาการจัดการศึกษาระบบนี้ได้แพร่หลายกว้างขวางขึ้นจนเป็นที่ยอมรับและจัดตั้งเป็นคณะหรือสาขาวิชาอีกหลายวิทยาลัยและในหลายประเทศ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น Off - campus Education หรือการศึกษานอกมหาวิทยาลัยหรือนอกวิทยาเขต และ Extension Education ๒ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มตั้งเป็นโครงการศึกษาส่งเสริม เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๒ (พ.ศ. ๒๔๓๕) ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก โดยชาวอังกฤษ ซึ่งเคยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์มาก่อน เป็นผู้ริเริ่มนำการศึกษาระบบนี้ออกเผยแพร่ควบคู่ไปกับโครงการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่แล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา และก็ได้มีการปรับปรุง แก้ไขกันไป

จนในที่สุดได้กำหนดหลักสูตรเป็นสาขาวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยของรัฐเรียกว่า "Extension Education"

ระบบการศึกษานอกสถาบันการศึกษา นับวันจะแพร่หลายกระจายออกไปหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีปัญหาเกี่ยวกับประชากรมีการศึกษาที่ต่ำ อันมีผลกระทบถึงสภาวะเศรษฐกิจและสังคม แต่ชื่อสาขาวิชาที่เรียกอาจต่างกันไป เช่น Extra Mural Lecture คือการศึกษาหรือบรรยายนอกกำแพง หมายถึงนอกรั้วมหาวิทยาลัย Non - formal Education คือการศึกษานอกระบบ Lifelong Education คือการศึกษาตลอดชีวิต เป็นต้น ซึ่งบรรดาชื่อต่างๆ เหล่านี้อาจมีการใช้ปะปนกันได้ส่วนรายละเอียดหรือหลักสูตรอาจจัดไปตามความเหมาะสมกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดการศึกษารูปแบบนี้คือความรู้หรือวิทยาการต่างๆ เป็นสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่เรื่อย ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย มนุษย์จึงต้องเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อปรับตัวเองและชีวิตความเป็นอยู่ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากมนุษย์ไม่สามารถจะปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างทันท่วงทีแล้ว จะเกิดปัญหาในด้านความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของตนเอง กับยังกระทบถึงส่วนร่วมด้วย แต่โดยที่มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการต่างๆ กัน ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ รัฐจึงต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะบริการความรู้ให้กับประชาชนตลอดชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟู

การอนุรักษ์และฟื้นฟู

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๓๓-๓๔) กล่าวถึง แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวความคิดและหลักการพอสรุปได้ดังนี้

๑. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกันทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงห้ามใช้หรือเก็บรักษาทรัพยากรณ์ไว้เฉยๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ)Time and Space)

๒. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้างๆออกเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า ทุ่งหญ้า และกำลังงานมนุษย์กังทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำมันและแร่ธาติต่างๆ เป็นต้น

๓. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้แก่การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ให้คงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ในขณะเดียวกันจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรณ์อื่นๆ เช่น น้ำป่าไม้ และสัตว์ป่าด้วย

๔. การอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกัน ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

๕. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรณ์อย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วๆ ไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

๖. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติาจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกๆด้านต่อสังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายๆด้านในเวลาเดียวกันด้วย

๗. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นที่ใดก็ตาม ยังไม่อยู่ในระดับที่จะพยุงซึ่งฐานะความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรยังเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

๘. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศนั้นๆ

๙. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใดๆ ด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความศิวิไลส์ของมนุษย์ อย่างไรก็ดี มนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้นๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

๑๐. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ซึ่งต่างก็เกิดมาจากทรัพยากรนั้นๆ เช่น ดิน น้ำ อีกทอดหนึ่ง กำลังงานของมนุษย์ ตลอดจนการอยู่ดีกินดีทั้งทางร่างกายและจิตใจขึ้นอยู่กับคุณค่าของอาหารที่เราบริโภค นอกจากปลาและอาหารทะเลอื่นๆ แล้ว อาหารทุกอย่างจะเป็นผักผลไม้ถั่วงา ข้าวหรือในรูปของนม เนื้อ สัตว์อันเป็นผลผลิตจากพืชที่สัตว์บริโภคเข้าไปล้วนเกิดขึ้นมาจากดินทั้งสิ้น

๑๑. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเชื่อความเป็นไปได้ตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดทีเดียวอย่างแน่นอน

๑๒. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีกินดีของมวลมนุษย์แล้ว ยังเป็นจำเป็นต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วยเช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อความสวยงามและสำหรับการพักผ่อนาหย่อนใจหรือเป็นเกมกีฬา เป็นต้น

๑๓. เป็นความจริงที่ว่าประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยถอยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรพัยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจึงเป็นสิ่งที่มืดมน ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่บัดนี้

หลักสำคัญและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สุภาพ บุญชัย (๒๕๒๗ : ๗-๘) กล่าวเกี่ยวกับหลักสำคัญและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่า

๑. การถนอม คือ การนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่เราเก็บมามากๆ มาทำให้เก็บไว้ใช้ได้นานๆ เช่น ปลา มาทำปลาเค็ม ปลาร้า กะปิ เป็นต้น

๒. การบูรณะ หรือให้กลับฟื้นตัว คือการปรับปรุงของที่ใช้หรือมีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เช่น ทำดินให้มีคุณภาพดีขึ้น หรือปรับปรุงน้ำที่เสียแล้วให้ดีขึ้นเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งการบูรณะนี้ต้องคำนึงถึงความสมดุลย์ด้วย เช่น สมัยหนึ่งกวางในรัฐเพนซิลเวเนียในสหรัฐอเมริกามีน้อยมาก รัฐบาลได้ส่งเสริมการเลี้ยงดูอย่างดีและออกกฎหมายห้ามล่ากวาง ปรากฏว่ากวางมีมากขึ้นอย่างมากมายทำลายต้นไม้ พืชอย่างรวดเร็ว

๓. การปรับปรุงให้ดีกว่าธรรมชาติ เช่น ดินเคยเพาะปลูกได้ปีละครั้ง ก็ปรับปรุงให้ปลูกได้ปีละ ๒ – ๓ ครั้ง หรือดินเป็นกรด เป็นด่าง ก็ทำให้สมบูรณ์ขึ้น หรือดินแล้ง น้ำท่วม ก็พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น

๔. การผลิดแลการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรพวกนี้ใช้แล้วหมดไป ฉะนั้นเราต้องใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แร่ธาตุเหล่านั้นใช้าได้นานที่สุดเป็นต้น

๕. การนำมาประดิษฐ์ใช้ใหม่ เครื่องมือเครื่องใช้ โดยเฉพาะพวกโลหะที่เราใช้แล้ว เก่าแล้วใช้การไม่ได้ แทนที่จะทิ้งไป ก็นำมาหล่อหลอมประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นมาใหม่ ทำให้ปริมาณการขุดแร่ขึ้นมาใช้น้อยลง ปัจจุบันนี้วิธีนี้นับว่าก้าวหน้ามาก โดยเฉพาะญี่ปุ่นต้องใช้เศษเหล็กถึง ๕๐% สหรัฐใช้ทองแดงมาหลอมใหม่ ๔๒% นอกจากนี้ยังมีเศษกระดาษ เศษแก้ว เป็นต้น ยังผลดีให้เกิดแก่การอนุรักษ์เป็นอย่างมาก

๖. การใช้สิ่งอื่นแทน เช่น ใช้พลังงานน้ำแทนน้ำมัน และไฟฟ้าหรือใช้พลังงานแสงแดดแทนน้ำมัน เป็นต้น ใช้ซีเมนต์แทนเหล็ก ใช้ไม้อัดแทนไม้ ใช้พลาสติกแทนเหล็กหรืออลูมิเนียมที่เป็นของใช้ เป็นต้น

๗. การสำรวจตรวจสอบและค้นหาทรัพยากรเพิ่มเติม ตรวจสอบและค้นหาทรัพยากรเพิ่มเติม ตรวจสอบว่าทรัพยากรนั้นคุณภาพดีหรือไม่ ถ้าไม่ดีเราเอามาผสมกันจะทำให้คุณภาพดีขึ้นเราก็ทำ เช่น การผลิตเหล็กต่างๆ ทำให้เหล็กมีคุณภาพทนทานไม่เป็นสนิม เป็นต้น

แนวคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๓๕-๓๖) กล่าวถึงแนวคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า สำนึกในอดีตเป็นรากฐานชีวิตของมนุษย์ทุกคน แต่ของคนในสังคมเก่าดูจะหนักแน่นและมีพลังมากกว่า หากพิจารณาความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมนั้นกับอดีต ดังจะเห็นได้จากประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ล้วนประสานเชื่อมโยงผู้คนกับสังคมที่ล่วงมาแต่ไม่ได้ผ่านเลย จิตวิญญาณของบรรพบุรุษได้รับการสืบทอดด้วยความเคารพยำเกรง ความสัมพันธ์นี้แนบแน่นจนกลายเป็นเอกภาพแต่ผู้คนในสังคมลืมคิดถึงความสูญหายของวัฒนธรรมที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมด้วยเหตุเพราะสำนึกแห่งอดีตยังฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิตและแนวคิดในการมองเห็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลางภายนอกว่าเป็นไปตามกระแสปรับเปลี่ยนทางสังคม แต่นั่นคือกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนทรรศน์และวิถีปฏิบัติอันมีรากฐานบนโลกทัศน์ชีวทัศน์แบบใหม่พร้อมกับแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งลดทอนความเป็นจริงไปสู่สิ่งที่พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการของตน ดังสะท้อนออกมาในโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองแบบใหม่ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะสังคมเมืองอีกต่อไป แต่หากกำลังแพร่ขยายออกไปสู่หมู่บ้านและสังคมชนบท

สังคมในชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่เค้าโครงเดิมยังอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเพียงบางส่วน ยังสามารถสืบสาวเข้าถึงกระบวนทรรศน์เดิมได้โดยไม่ต้องไปค้นหาในพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์วัฒนธรรม เพียงแค่เดินเข้าไปในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็สามารถสัมผัสได้ ชุมชนในหมู่บ้านยังมีกฎเกณฑ์ที่ประเพณีถ่ายทอดมา มีคนเฒ่าคนแก่เป็นตัวแทนสำคัญ สังคม "เก่า" จึงมีกระบวนทรรศน์ที่เป็น "องค์รวม" เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน อยู่รวมกันภายใต้จิตวิญญาณอันเดียวกัน บริบทของประเพณี พิธีกรรมและวิถีแบบพื้นบ้านเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอนุรักษ์ การฟื้นฟูหรือในลักษณะอื่นใดก็ตาม ต้องเอาชาวบ้านเป็น "ตัวตั้ง" ต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้านและตั้งชาวบ้าน ซึ่งจะทำให้เขามีความรู้สึกถึงการเป็น เจ้าของ และเป็นผู้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มิใช่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีบทบาทครอบคลุมเสียเกือบทุกเรื่องและชาวบ้านเป็นเพียงตัวละครเท่านั้น

กระบวนการในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๔๖-๕๖) การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาประเทศ และทำให้การพัฒนาตกถึงชาวบ้านและหมู่บ้าน เป็นกระบวนการที่มิได้มุ่งด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ มิได้หวังแต่เพียงเพื่อการเพิ่มหรือกระจายรายได้ มิได้หวังเพื่อเก็บรักษาไว้เพื่ออวดชาวโลก มิได้ดำเนินไปเพียงเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือความรู้เพื่อความรู้เพียงอย่าง

เดียว แต่เป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่าให้กับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้มีชีวิต และมีพลัง โดยการใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านที่ดำเนินการนั้นอยู่ในบริบทของสังคมและชุมชน ทั้งของอดีตและปัจจุบัน อยู่ในบริบทหมายถึงสัมพันธ์กับชีวิตในด้านต่างๆ ตามที่เป็นจริง

การอนุรักษ์เป็นการรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ เรื่องราวจากคำบอกเล่า คำสอนนิทาน ตำนาน การละเล่น ที่ทำอยู่ในปัจจุบันมักจะรวมศูนย์อยู่ในเมือง ในสถาบันการศึกษา ทางราชการมักจะคิดว่า ชาวบ้านไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของเหล่านี้ ไม่รู้จักดูแลรักษา ถ้าปล่อยไว้ก็จะศูนย์หายหมด คำกล่าวนี้ก็คงจะจริง แต่ไม่จริงทั้งหมด เพราะมีเอกชนจำนวนมาก ไม่แต่ในเมืองใหญ่เช่น กรุงเทพฯ หรือเชียงใหม่ ที่ดำเนินการในลักษณะนี้ ไม่ใช่เพื่อการค้าแต่ด้วยใจรัก มีชาวบ้านบางคนเริ่มทำเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาพัฒนาการของสังคมหมู่บ้าน เช่น ที่บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอีกหลายคนที่สนใจจะทำ แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะขาดการสนับสนุน และจะมีชาวบ้านและหมู่บ้านอีกจำนวนมากที่ยินดีจะ “อนุรักษ์” มรดกทางวัฒธรรมของตนเอง ถ้าหากได้รับการส่งเสริมและให้พวกเขามีบทบาทอย่างจริงจัง การส่งเสริมไม่ได้เริ่มต้นที่เงิน แต่เริ่มที่ใจที่แนวคิดว่า ทางราชการพร้อมที่จะกระจายอำนาจจากการรวมศูนย์ไปสู่หมู่บ้านหรือยังเท่านั้น เรื่องเงินเป็นเรื่องรอง แต่ถ้ายังคิดและทำอย่างปัจจุบัน เรื่องเงินย่อมเป็นเรื่องหลัก หากทำเช่นนี้ได้จริง กระบวนการอนุรักษ์จะดำเนินไปดีกว่าที่เป็นอยู่เพราะที่อ้างว่า หน่วนงานของรัฐทำได้ดีกว่านั้น คงไม่จริงเสมอไป พิพิธภัณฑ์และศูนย์วัฒนธรรมหลายแห่งถูกปล่อยปละละเลย สิ่งของเครื่องใช้เครื่องดนตรีฝุ่นเขรอะ ถูกปลวกมอดกินไป โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่รู้เห็นก็มีมากหรือมีไว้แต่เพียงให้เห็นว่าเป็นศูนย์วัฒนธรรมก็ไม่น้อย ข้ออ้างประจำก็คือขาดงบประมาณสนับสนุนจาก “ส่วนกลาง” ศูนย์วัฒนธรรม พิพิธพัณฑ์ และการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นของ“ราชการ” และของ“ส่วนกลาง” จึงไม่ต้องแปลกใจที่ไม่มีชาวบ้านหรือผู้คนแวะเวียนไปดูชมหรือเกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับการอนุรักษ์งานบุญประเพณีต่างๆ การละเล่น ดนตรี การฟ้อนรำ ศิลปหัตถกรรมการสนับสนุนที่ถูกต้องไม่ใช่การไปเกณฑ์คนให้มาทำมาเล่นปีละครั้ง เพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นการให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชาวบ้าน

แต่สิ่งที่รัฐน่าจะสนใจอนุรักษ์มากที่สุดคือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” “ปราชญ์ชาวบ้าน” และวิถีแบบพื้นบ้าน อนุรักษ์ในที่นี้หมายถึงให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างถูกวิธี ให้ผู้นำชาวบ้านมีส่วนร่วมและบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษา สาธารณสุขการจัดการชุมชน พวกเขาเป็น “ครู” เป็น “ผู้นำ” ส่งเสริมการริเริ่ม ยกย่องให้เกียรติพวกเขา โรงเรียนมัธยมในชนบทจำนวนมากได้รับการสนับสนุนการเรียนการสอนดนตรีจากส่วนกลาง โดยการจัดส่งเครื่องดนตรีสมัยใหม่และเครื่องดนตรีไทยไปให้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอัตราครูดนตรี ต้องขอให้ครูที่ถนัดหรือสนใจด้านนี้ช่วยสอนเด็ก แปลกที่ทางราชการไม่ได้คิดจะส่งเสริมหรืออนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านและขอให้ชาวบ้านซึ่งมีความสามารถมาช่วยสอน มีน้อยแห่งที่ริเริ่มทำเอง ชาวบ้านเหล่านั้นมีความภูมิใจ

อย่างมากที่ได้รับการยอมรับ พวกเขาไม่ได้หวังเงินค่าตอบแทน หวังแต่การยอมรับเท่านั้นก็มีความสุขแล้ว ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถต่างๆ นั้นมีมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเกษตรหัตถกรรม การรักษาโรค ความรู้หลายอย่างอาจดูล้าสมัย แต่ก็สามารถนำไปพิสูจน์ทดลองได้ เช่นใครที่ไม่เชื่อเรื่องเกษตรแบบดูฤกษ์ดูยาม การปลูกพืชด้วยหลัก

ธาตุสี่ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) สามารถปลูกไม้สี่ชนิดในหลุมเดียวกันได้ สิ่งเหล่านี้ไม่มีในตำราสมัยใหม่ การอนุรักษ์เช่นนี้ต่างหากที่ช่วยชาวบ้านให้ภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตน และมีทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่แต่สิ่งที่สังคมใหม่เสนอให้ ซึ่งมีแต่ทางเดียว เช่น การผลิดเพื่อขายหรือการเรียนเพื่อจะได้เป็นใหญ่เป็นโต

การฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านหลายอย่างได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางสังคมเช่น การลงแขก การผูกเสี่ยวทางภาคอีสาน การละเล่นและการคนตรีบางชนิด หลายอย่างสูญหายไปนานแล้ว อีกหลายอย่างกำลัง “ซบเซา” กลับฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาใหม่ อย่างดนตรีไทยและเพลงลูกทุ่งไทย เหมือนว่ากรณีทั้งสองนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทางราชการได้ริเริ่มและทำเป็นผลสำเร็จเพราะได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนโดยทางราชการทำหน้าที่เชื่อมประสานงานเท่านั้นชาวบ้านในชนบทก็สามารถคิดฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองได้เช่นกัน อย่างกรณีการทำไร่นาสวนผสม แง่หนึ่งก็คือการฟื้นอดีต ฟื้นสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงไป พ่อจารย์ทองดี ปราชญ์ชาวบ้านจากหมู่บ้านอีสานกล่าวว่า “การฟื้นฟูธรรมชาติให้เหมือนเดิมเป็นไปไม่ได้อีกแล้ว แต่ถ้าหากชาวบ้านนำบ่อปลาทุกบ่อมาต่อกัน ก็จะได้ลำน้ำสายใหม่ ถ้าเอาต้นไม้ทุกต้นที่ปลูกมารวมกันจะได้ป่าใหม่” นี่คือการฟื้ฟูอีกแบบหนึ่ง ที่สมสมัยโดยมิได้รักษารูปแบบ แต่เนื้อหายังคงเดิม

การฟื้นฟูพันธุ์ไม้พื้นเมือง สัตว์พื้นเมือง และของพื้นเมือง ก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวัฒนธรรมในการทำมาหากินที่สอดคล้องกับสภาพหมู่บ้านในปัจจุบันชาวบ้านสระคูณและหมู่บ้านอีก ๘ หมู่บ้านใกล้เคียงในเครือข่าย “อีโต้น้อย” ร่วมกันจัดการแข่งขันการฟื้นพันธุ์ไม้พื้นบ้าน โดยให้ทุกหมู่บ้านค้นหาชื่อพันธุ์ไม้ที่เคยเกิดในหมู่บ้านหรือที่ยังอยู่นำมาศึกษาหาทางปลูกขึ้นมาใหม่ตามหัวไร่ปลายนาและในที่สาธารณะ ชาวบ้านพบว่า ถ้าจะ “ทำมาหากิน” ให้พอเพียง ไม่มีอะไรที่ดีไปกว่าการปลูกพืชพันธุ์ที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายเคยปลูกมาก่อน เพราะเหมาะสมกับพื้นที่ ดูแลรักษาไม่ยาก ไม่ต้องลงทุนซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง แม้ผลผลิตอาจจะไม่ดีเท่ากับพันธุ์ใหม่บางชนิด แต่พิจารณาจากรอบด้านแล้วให้ผลดีกว่า เพราะปลูกเพื่อกินเพื่อใช้ ชาวบ้านในชนบททุกวันนี้กำลังเริ่มฟื้นฟูกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ แต่เดิมนั้นคนหนุ่มที่บวชเรียนแล้วหรือระหว่างที่บวชอยู่ มักจะเดินทางไกลสักครั้ง เพื่อหาความรู้และประสบการณ์ กลับมาทำมาหากินในบ้านเกิดของตน ปัจจุบันนี้ ชาวบ้านโดยการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรของรัฐบางหน่วยงาน เริ่มออกไปศึกษางานในพื้นที่และหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเอง การไปพบเห็นด้วยสานตาของตนเองได้ฟังด้วยหูจากปากของชาวบ้านด้วยกันว่าได้บากบั่นต่อสู้มา

อย่างไร ทำให้ผู้คนที่ไปเยี่ยมส่วนใหญ่เกิดกำลังใจ บางคนไปดูงานเกษตรผสมผสานกลับไปถึงบ้านลงจากรถก็หยิบจอบมาขุดบ่อปลาเลยก็มี ในหลายๆกรณีไม่มีวิทยากรไหนมีประสิทธิภาพเท่ากับวิทยากรชาวบ้าน พวกเขาพูดภาษาเดียวกันและประสบชะตากรรมเดียวกัน

การรักษาพื้นบ้านก็เป็นอีกด้านหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งซบเซาในระยะหนึ่ง เมื่อสาธารณสุขแผนใหม่แพร่เข้าไปสู่หมู่บ้าน โรงเรียน สถานีอนามัย โรงพยาบาล คลินิก รถขายยาร้านขายยา และสื่อมวลชน ทำให้หมอยาพื้นบ้านกลายเป็น “หมอผี” ไปหมด ถูกดูถูกดูหมิ่น ความเชื่อถือน้อยลงไป ชาวบ้านหันไปซื้อยาสมัยใหม่มากิน ไปหาหมอขอให้ฉีดยา เพราะเชื่อว่าจะหายเร็ว การเปลี่ยนแปลงสังคมที่นำไปสู่ทางตัน ปัญหาเศรษฐกิจที่รายล้อม ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากหันไปพึ่งการรักษาแบบพื้นบ้าน นอกนั้นพวกเขาก็พบว่าการรักษาสมัยใหม่ก็ไม่ได้ “วิเศษ” ไปเสียทุกอย่าง ไม่สามารถรักษาทุกโรคได้

การรักษาฟื้นฟูพื้นบ้านไม่ใช่การไปศึกษาตำรายาและวิธีการรักษาจากชาวบ้าน เพื่อเอามาปรับใช้กับการแพทย์แผนไทยเท่านั้น แต่เป็นการเห็นคุณค่าและสนับสนุน ให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่ชาวบ้านรู้ จะได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นเหมือนกับที่กลุ่มสมุนไพรไทอีสาน ซึ่งมีหมอยาจากสี่จังหวัดจำนวน ๑๓๐ คนกำลังทำอยู่ พวกเขารวมตัวกันโดยการสนับสนุนขององค์กรเอกชนแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับการรักษาพื้นบ้าน ทั้งด้วยสมุนไพร น้ำมัน และวิธีอื่นๆ ตั้งหน่วยฝึกอบรมเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านของสมาชิก และเปิดการอบรมชาวบ้านเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันและรักษาโรคขั้นพื้นฐาน และฝึกอบรมพิเศษให้กับผู้ที่อยากเป็นหมอยา กลุ่มสมุนไพรไทอีสานดำเนินการเองเกือบทั้งหมด องค์กรเอกชนเพียงแต่ประสานงานให้ในบางส่วนเท่านั้น พวกเขาจัดการการฝึกอบรมกันเอง โดยเชิญหมอยาแผนโบราณที่มีชื่อเสียงมาเป็นครู เชิญแพทย์จากโรงพยาบาลมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งได้ผลเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย กลุ่มนี้ไม่ได้จำกัดตัวเองแต่เฉพาะการรักษาโรคแต่รวมไปถึงวิถีชีวิตและการทำมาหากิน เช่น การฟื้นฟูการตำข้าว ซึ่งการแพทย์สมัยใหม่ก็ยอมรับว่า ข้าวตำหรือข้าวซ้อมมือนั้นมีคุณภาพอาหารสูง หรือการทำการเกษตรแบบผสมผสานเป็นต้น

การประยุกต์วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงโดยธรรชาติ การประยุกต์เป็นลักษณะหนึ่งที่มีมาตลอดประวัติศาสตร์ เพียงแต่ในอดีตนั้น การเปลี่ยนแปลงเป็นไปช้ากว่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะรวดเร็วแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนถึงรากฐานความคิดอีกด้วย การประยุกต์จึงมีอยู่มากมายหลายแบบตั้งแต่ท่ารำและดนตรีไปถึงการทำมาหากิน สุดแต่ว่าใครจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประยุกต์นั้น ส่วนหนึ่งรัฐและเอกชนจากภายนอกเป็นคนกำหนด ชาวบ้านเองมีศักยภาพในการประยุกต์วัฒนธรรม เช่น การผูกเสี่ยวเพื่อการพัฒนา การจัดบุญประทายข้าวเปลือกเพื่อกองทุนหมู่บ้าน การทำนากระชับมิตรหรือการลงแขกทำนาเพื่อตั้งธนาคารข้าว การทอดผ้าป่าข้าว ผ้าป่าพันธุ์ไม้ และสิ่งของต่างๆ ซึ่งแม้จะริเริ่มเองก็มาก การบวชต้นไม้อาจจะเรียกได้ว่าประยุกต์หรือ

ฟื้นฟูก็ไม่ผิด พระสงฆ์ท่านอ้างว่ามีการทำมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่ได้เลิกไปท่านนำกลับมาฟื้นฟูอีกครั้งหนึ่งเพราะว่าความจำเป็นในการอนุรักษ์ป่า ส่วนการสืบชะตาแม่น้ำที่ทำกันในภาคเหนือบางแห่งนั้น เป็นการประยุกต์การสืบชะตาคนชะตาหมู่บ้าน เพื่อการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารและป่า

การประยุกต์อาจจะไม่ใช่การเอาของเก่ามาให้กับสิ่งใหม่ แต่เป็นการผสมผสานระหว่างของเก่ากับของใหม่ กลายเป็นเทคโนโลยี วิธีการหรือรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม เช่น เครื่องมือในการทำมาหากิน การทอผ้า ลายผ้า การรักษาโรค เพื่อเพิ่มคุณภาพโดยไม่ทำลายล้างคุณค่าเดิม ส่วนดนตรีการละเล่นนั้นเข้าสู่แวดวงสังคมธุรกิจมากกว่าจำกัดขอบเขตอยู่ในหมู่บ้าน แต่การประยุกต์ที่ประสบผลสำเร็จส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการรักษารากเหง้าเดิมเอาไว้ เช่น การลำในภาคอีสาน ส่วนหนึ่งยังรักษารูปแบบเดิมไว้ ได้ประยุกต์มาเป็นหมอลำหมู่ ซึ่งคล้ายลิเก และปัจจุบันนี้การลำผสมผสานอยู่ในเพลงลูกทุ่งแบบอีสาน โดยเฉพาะลำเพลิน ทำให้การลำยังคงอยู่แต่แปรรูปไปเป็นเพลงลูกทุ่งและได้รับความนิยมจากชาวชนบทโดยทั่วไป กระบวนการประยุกต์ เกิดมาจากการสัมผัสระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านน่าจะมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้ด้วย เนื่องจากนักวิชาการและข้าราชการเป็น “ตัวแทน” ของวัฒนธรรมใหม่ ได้รับการศึกษามาอีกแบบหนึ่ง มีข้อมูลและความรู้สมัยใหม่ หากมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในลักษณะที่มีความเคารพกันและกัน และร่วมกันหารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของชาวบ้าน

การสร้างใหม่ เส้นแบ่งระหว่างการประยุกต์กับการสร้างใหม่อาจจะไม่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมใหม่ส่วนหนึ่งเป็นการประยุกต์ เพียงแต่ส่วนเก่านั้นน้อยกว่าส่วนใหม่ เครื่องดนตรีอย่างโปงลาง เพิ่งมีคนคิด “ประดิษฐ์” ขึ้นมาเมื่อประมาณสามสิบปีมานี้เอง โดยได้ความคิดจากไม้แขวนคอวัวควาย (คำว่าโปงลาง ปรีชา พิณทอง อธิบายว่าเป็นไม้แขวนคอช้าง ดูสารานุกรมภาษาอีสานไทยอังกฤษ) นำมาร้อยเรียงเหมือนระนาด เป็นเครื่องดนตรีชนิดใหม่ที่มีความไพเราะอีกแบบ

ทางด้านสังคม การริเริ่มโครงการใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านโดยรัฐและเอกชนก็เป็นวัฒนธรรมอย่างใหม่ เช่น ธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ กองทุนยา กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น โครงการเหล่านี้ส่วนหนึ่งก็ล่มไป สาเหตุก็คงไม่ใช่เพียงเพราะว่าเป็นเรื่องใหม่ แต่เพราะบ่อยครั้งราชการหรือเอกชนไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่ นอกนั้น ส่วนหนึ่งชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมการดำเนินการตั้งแต่แรกเริ่ม พวกเขาเป็นเพียงผู้รับคำสั่งให้ทำตาม หรือให้ความร่วมมือเท่านั้น การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นคงไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการประยุกต์ เพราะการสร้างใหม่ก็เป็นส่วนหนึ่งของพลวัตทางวัฒนธรรมเช่นกัน วันนี้เป็นวัฒนธรรมใหม่ วันต่อมาเมื่อถูกซึมซับก็กลายเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่นๆ ซึ่งเคยมี “วันเกิด” เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการประยุกต์หรือการรับเอาจากภายนอกทั้งหมดก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงก็

คือ วัฒนธรรมใหม่นั้นเพิ่มคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือไม่เพียงใด ชาวบ้านถูกบังคับ ยัดเยียด หรือเป็นเพียงผู้ตอบสนองเท่านั้น หรือเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคในการตัดสินใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาพร ศรีสัจจัง (๒๕๒๔: ๑๒๗ – ๑๓๐) ได้วิจัยเรื่อง " สารัตถะจากเพลงรองเง็งตันหยง ศึกษากรณีจังหวัดตรัง" พบว่ารองเง็งตันหยงเป็นศิลปะเต้นรำพื้นเมืองของไทยมุสลิม มีส่วนคล้ายรำวง คือมีนางรำและผู้ซื้อบัตรขึ้นเป็นคู่รำหรือมีผู้ไปโค้งขอรำและแบ่งการรำออกเป็นเพลงๆ หรือเป็นรอบๆ ผิดกันที่รองเง็งตันหยงต้องมีการร้องกลอน โต้ตอบกันในเชิงเพลงปฏิพากย์ด้วยและรองเง็งตันหยงใช้ในการเต้นยืนอยู่กับที่ไม่มีการเดินวนรอบเหมือนรำวงสามารถเปิดแสดงได้เกือบทุกสถานที่ การเล่นรองเง็งตันหยงหรือหล้อแหง็งนับเป็นตัวเชื่อมและตัวประสานทางสังคม ในลักษณะเป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้านได้อย่างดี ทั้งระหว่างชาวบ้านไทยมุสลิมด้วยกันและระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธและเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม

พจนารถ แสงประดับ (๒๕๓๘) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เสียงเสนาะ" ผลวิจัยการพบว่าเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ เป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เรียนหนังสือถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่เรียนไม่จบเนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เริ่มหัดเล่นเพลงบอกเมื่ออายุ ๑๗ ปี และยึดอาชีพเป็นนักเพลงบอกมาจนถึงปัจจุบันนับเวลาได้นานกว่า ๕๒ ปี มีเทคนิคการร้องเพลงบอกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือเป็นเพลงบอกที่มีน้ำเสียงไพเราะน่าฟัง รวมทั้งสามารถใช้ถ้อยคำที่กลมกลืนและเห็นภาพพจน์ได้ มีผลงานวรรณกรรมเพลงบอกหลายเรื่องที่ได้รับรางวัลด้านองค์ประกอบของวรรณกรรมปรากฏว่า เนื้อเรื่องมีความหลากหลาย แนวคิดที่ปรากฏมีผลต่อชีวิตและสังคมในสภาวะ การณ์ต่างๆ มีการใช้กลอนในลักษณะต่างๆ ซึ่งบทกลอนเหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณ์และทัศนะที่ลึกซึ้งนอกจากนี้ยังมีการละเล่นที่น่าสนใจ

วิเชียร ณ นคร (๒๕๒๑ : ๓๓๐-๓๓๓)ได้ศึกษาวิจัยถึง "เพลงบอก" พบว่า เป็นการละเล่นที่นิยมเล่นกันในวันตรุษสงกรานต์หรือเดือนห้าเป็นการบอกกล่าวป่าวร้องให้ชาวบ้านทุกละแวกได้ทราบว่า ถึงวันขึ้นปีใหม่แล้ว หรือเป็นการบอกเล่าเรื่องราวข่าวสารต่างๆ เพลงบอกคณะหนึ่งใช้คนไม่มากมีแม่เพลงและลูกคู่อีก ๔ – ๖ คน หรืออาจจะน้อยหรือมากกว่านี้ก็ได้มีดนตรีประกอบเพียงอย่างเดียวคือฉิ่ง การร้องเพลงบอกใช้ภาษาถิ่นปักษ์ใต้โดยร้องด้นเป็นกลอนสดแท้ๆ ใช้ปฏิภาณร้องไปตามเหตุการณ์ที่พบเห็นแม่เพลงบอกส่วนใหญ่จะเป็นผู้คงแก่เรียนและรอบรู้สารพัดมีไหวพริบ ปฏิภาณดี วิธีการขับเพลงบอกเมื่อแม่เพลงร้องวรรคแรกลูกคู่ก็รับครั้งหนึ่งโดยรับว่า " เว่าเฮ้ว่าเห้ " พร้อมๆ กับจะต้องคอยตีฉิ่งให้เข้ากับจังหวะหากแม่เพลงว่าวรรคแรกซ้ำอีกลูกคู่ก็จะรับว่า "ว่าทอยซ้าฉ้าเฮ้" และ

เมื่อแม่เพลงว่าไปจนจบบทแล้วลูกคู่จะต้องรับวรรคสุดท้ายอีกครั้ง ในปัจจุบันเพลงบอกยังมีเหลืออยู่ในบางท้องถิ่นเท่านั้น มักจะประชันกันตามงานวัดงานทำบุญบ้าน งานนักขัตฤกษ์ หรือกล่าวเรี่ยไรเงินตามวัดในงานบุญหรือตามบ้านก็มีผลของการศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งในแง่ของความหมาย การจำแนกประเภท และแนวทางในการศึกษาการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดเลือกประเด็นการศึกษา การเขียนภูมิหลังและเป็นแนวทางในการกำหนดรอบความคิดในการวิจัยนอกจากนี้

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (๒๕๒๗ : ๑๐๘ - ๑๑๑(ได้ศึกษาวิจัยลิเกฮูลูหรือลำตัดไทยมุสลิม พบว่าลิเกฮูลูหรือลำตัดไทยเป็นศิลปการแสดงไทยมุสลิมภาคใต้ มีลักษณะเป็นกลอนเพลงโต้ตอบนิยมเล่นกันเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะมีผู้พากย์หรือผู้ขับกลอนและคนรำหรือผู้แสดง นอกนั้นเป็นลูกคู่ซึ่งใช้เครื่องดนตรี มีรำมะนาและฆ้องเป็นหลัก การแต่งกายคล้ายมะโย่งเวลาแสดงใช้กลอนโต้ตอบไม่ได้แสดงเป็นเรื่องราวอย่างมะโย่งหรือมโนห์รา เรียกว่าการร้องบันตนอินัง บทกลอนที่ว่านั้นมักกล่าวถึงเหตุการณ์บ้านเมืองหรือความรักของหนุ่มสาว หรือเรื่องตลกโปกฮาค่อนข้างสัปดนอย่างลำตัดผู้รู้บางท่านกล่าวว่า ลิเกฮูลูเอาแบบอย่างการเล่นลำตัดของไทยผสมเข้าไปด้วยปัจจุบันลิเกฮูลูเป็นยอดนิยมของชาวไทยมุสลิมจะแสดงในงานมาแกปูโละ งานสุหนัตงานเมาลิตงานฮารีรายอ เป็นต้น

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (๒๕๓๔ : ๑ – ๒๔๔) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทยชุด “ ดุริยางคศิลป์ ” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การไหว้ครูของดนตรีไทย เป็นสิ่งที่นักดนตรีไทยทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นความเชื่อของสังคมไทยว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นสิ่งที่ดีงามควรแก่การปฏิบัติ

๒. เครื่องดนตรีไทยแบ่งเป็น ๔ ประเภทตามกริยาที่เล่นคือ ดีด สี ตี เป่า เครื่องดนตรีทุกชนิดมีกำเนิดจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย แต่ได้มีการปรับปรุงดัดแปลงและผสมผสานกับเครื่องดนตรีของกลุ่มคนในวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ใกล้เคียงการบรรเลงและการเรียนรู้เป็นไปตามประเพณี วัฒนธรรมของคนไทย วงดนตรีไทยแบ่งเป็น วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

๓. โครงสร้างของเพลงไทยประกอบด้วยบันไดเสียงมี ๗ เสียง ระยะห่างของแต่ละเสียงเท่า กันมีอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ๒ ชั้น และชั้นเดียว ทำนองมีแนวโน้มเป็นแบบเลียนเสียงเรียงหรือกระโดด การประสานเสียงเป็นแบบแนวนอน รูปแบบมีการแบ่งเป็นวรรค ประโยค ท่อน ๖ อารมณ์เพลง

๔ ประเภทของเพลงไทย. แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามความคิดของครูดนตรีไทยแต่ละท่าน เพลงแต่ละประเภทมีความแตกต่างตามลักษณะของเพลง อัตราเพลง วิธีบรรเลงและโอกาสของการใช้

๕ . การร้องเพลงไทยพบว่า อาจมีการวิวัฒนาการมาจากการขับ – ลำ และเพลงพื้นบ้านตั้งแต่สมัยสุโขทัย วิธีการร้องในปัจจุบันพบว่ามี ๒ แบบ คือ ร้องแบบเก่า โดยบีบเสียงร้องให้แหลมสูงเสียงดังชัดเจน กับแบบใหม่คือใช้เสียงร้องแบบนุ่มนวล

กลิ่น คงเหมือนเพชร; และคนอื่นๆ)๒๕๔๔(ได้ทำการศึกษาวิจัย รองแง็งฝั่งอันดามัน ผลการวิจัยพบว่า รองแง็งเป็นนวัตกรรมผสมวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน แพร่กระจายจากแถบชวามลายู- เข้าสู่ประเทศไทยทั้ง ๒ ฝั่งฟากทะเล รองแง็งฝั่งอันดามัน แพร่เข้ามาโดยคนเดินทางชาวมลายูจากเกาะปีนัง เผยแพร่แก่ชาวเลและชาวไทยมุสลิมบริเวณเกาะแก่งต่างๆ ที่มีชาวเลและชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ รองแง็งที่เข้ามานี้เป็นรองแง็งแบบดั้งเดิม ที่มีวัฒนธรรมชาวยุโรปอาหรับและชาวมลายูนั้นเกิดการผสมผสานวัฒนธรรมชาวเล ไทยมุสลิมและไทยพุทธ พัฒนารูปแบบทั้งด้านวรรณกรรม คีตกวี และนาฏกรรม จนเป็นนวัตกรรมใหม่อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รองแง็งฝั่งทะเลอันดามันมีบทบาทเป็นสื่อให้ความบันเทิงและเสนอสารัตถะเพื่อสร้างปทัสถานทางสังคมไปพร้อมๆ กัน แต่ในสภาวะปัจจุบันต้องประสบปัญหาเกี่ยวการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จนทำให้การเล่นรองแง็งลดน้อยลง การสืบทอดให้รองแง็งคงอยู่ จะต้องอาศัยประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมเล็งเห็นความสำคัญ สืบทอดวัฒนธรรมตามกรอบและเอกลักษณ์ของตนไปสู่คนรุ่นใหม่ให้ได้

สถาพร ศรีสัจจัง)๒๕๓๓(ได้ศึกษาการประสมประสานทางสังคม วัฒนธรรมไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ปรากฏในการเล่นหล้อแหง็ง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สรุปได้ว่า การเล่นหล้อแหง็งของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นประเภทรองแง็งของกลุ่มชนชาติชวามลายู- ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่อำเภอกันตังรับรูปแบบมาปรับเปลี่ยนเป็นการเล่นของตน และกลายเห็นที่นิยมทั้งหมู่ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม เมื่อประมาณ ๘๐-๑๐๐ ปีก่อน เป็นการเล่นประเภทปรัสมระหว่างการเต้นรำกับการว่าเพลงโต้ตอบกันระหว่างคู่รำ ในทำนองเพลงปฏิพาทย์ ลักษณะการเล่นและองค์ประกอบการเล่นพบว่า การเล่นชนิดนี้เริ่มต้นด้วยมีการจัดตั้งคณะหล้อแหง็งขึ้น ในคณะประกอบด้วยหัวหน้าคณะคนหนึ่ง นักดนตรี ๓-๕ คน และนางรำประมาณ ๔-๑๒ คน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบด้วยมี รำมะนา ๒ ไวโอลิน ๑ ตัว อาจมีฆ้องและฉิ่งร่วมผสมหรือไม่มีก็ได้ การเล่นสามารถจัดเล่นได้ทุกสถานที่ ที่มีลานกว้างพอสำหรับการเต้นรำ และเล่นได้ทุกโอกาส ส่วนใหญ่นิยมเล่นในงานมงคลและนิยมเล่นกันในตอนกลางคืน มีความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์เกี่ยวข้องบ้างแต่ไม่มีครูหมอหรือ ครูต้นเหมือนการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ประเภทอื่น

จรัส ทองจีน)๒๕๓๖(ได้ศึกษาสภาพชุมชนเพื่อหาแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชนกลุ่มน้อยและกล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านของชาวเล สรุปได้ว่า การละเล่นพื้นบ้านของชาวเลมีอยู่ ๒-๓ อย่าง โนรากาบง รองแง็ง และบทเพลงต่างๆ โดยเฉพาะร็องแง็งนั้นเป็นศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของชาวเลที่นิยมกันมาก ชาวเลเรียกการละเล่นนี้ว่า “รูเงะ” หรือ “รูเง็ก” ชาวภูเก็ตเรียกว่า รองแง็ง ส่วนชาวปักษ์ใต้อื่นๆ เรียกว่า หล้อแหง็ง การเล่นจะมีดนตรีบรรเลงเป็นทำนองและ

จังหวะต่างๆ แล้วแต่เพลงที่ร้อง เครื่องดนตรีประกอบด้วย ไวโอลิน ฆ้อง ฉิ่ง กรับไม้ และกลองรำมะนา ซึ่งเหมือนกับเครื่องดนตรีและการบรรเลงเพลงร็องแง็งของชาวมลายูทั่วไป

นอกเหนือจากการฝึกหัดรองแง็งเพื่อความสนุกสนานและเป็นอาชีพที่จะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ความจำเป็นของการฝึกหัดร็องแง็งอีกประการหนึ่งก็คือ ไว้สำหรับกระทำพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพิธีลอยเรือ และพิธีทำน้ำมนต์เพื่อสะเดาะห์เคราะห์ของชาวเล จะขาดการเล่นรองแง็งในพิธีนี้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ในส่วนของการแต่งกายนั้น นางรำที่รำออกมาในงานรื่นเริงต่างๆ จะแต่งตัวสวยงามเป็นพิเศษ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวโปร่งบานมีลูกไม้ประดับสีสวยงาม เรียกว่า ยอหยา ของชาวพื้นเมือง ปัจจุบันสาวร็องแง็งที่เต้นร็องแง็งได้เปลี่ยนชุดดังกล่าวเป็นการสวมกระโปรง ใช้เสื้อรัดรูปทรงแทนชุดเดิม ซึ่งเป็นการยอมรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้าไปประยุกต์ตามสมัยนั่นเอง สำหรับเพลงที่ขับร้องและจังหวะดนตรีที่บรรเลงนั้นมีอยู่หลายจังหวะ แต่เมื่อเริ่มต้นรำร็องแง็งนั้นจะต้องร้องเพลงไหว้ครูหรือรำเบิกโรงเสียก่อน เมื่อจบการบรรเลงและร่ายรำการเบิกโรงแล้วผู้ชายชาวเลจะขึ้นไปจับคู่กับนางรำเต้นรำตามจังหวะต่างๆ เป็นที่สนุกสนาน

ชวลา จินดาผ่อง)๒๕๓๘(ได้ศึกษาลิเกป่าในจังหวัดตรัง สรุปได้ว่า การแสดงลิเกป่าประกอบด้วยคณะลิเกป่าทั้งผู้แสดงและผู้เล่นดนตรีมีจำนวนผู้เล่นประมาณ ๑๕-๒๐ คน เครื่องดนตรีที่ใช้มี รำมะนา ๒-๓ ลูก ฉิ่ง กรับ ปี่ซอ การแต่งกายตอนแสดงแขกแดงแต่งแบบสืบทอดกันมา ตอนแสดงตามท้องเรื่องลูกคู่นั้นจะแต่งแบบชาวบ้านทั่วไป แสดงได้ในงานต่างๆ ทุกโอกาสยกเว้นเสียแต่ถ้าเป็นงานศพ งานแก้บน จะต้องทำพิธีทางไสยศาสตร์ก่อนเริ่มแสดง มีการปลูกโรงแสดง มีทั้งยกพื้นและไม่ยกพื้น หน้าโรงเป็นเวทีหลังโรงเป็นห้องแต่งตัว นอกจากนี้ลิเกป่ายังมีการยึดขนบนิยมในการแสดงแบบดั้งเดิม คือ เริ่มด้วยการเบิกโรง การว่าดอก การไหว้ครู การบอกชุด การออกแขกแดง การบอกเรื่องเล่นเรื่อง บทร้องของลิเกป่าจะสะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้มีส่วนเข้าใจถึงชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จรินทร์ เทพสงเคราะห์)๒๕๔๐(ได้ศึกษาบทเพลงกาหลอในจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า วัฒนธรรมในวงกาหลอ มีนักดนตรีในวงกาหลอจำนวน ๓-๔ คน เป็นเพศชายอายุระหว่าง ๕๘-๕๐ ปี ประกอบอาชีพในการทำสวน เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงกาหลอมี ปี่อ้อ หรือปี่กาหลอ ๑ เลา ทน ๒ ลูก ฆ้อง ๑-๒ ใบ การแต่งกายมักใส่เสื้อม่อฮ่อม หรือเสื้อเชิ้ต นุ่งกางเกงมีผ้าโสร่งมีผ้าคาดเอวคนละผืน โอกาสที่ใช้ในการบรรเลงมีเฉพาะงานศพเท่านั้น โดยสถานที่บรรเลงจะต้องมีโรงกาหลอ หรือเรียกว่า “โรงฆ้อง” กาหลอที่ไปบรรเลงตามงานจะมีรูปแบบประเพณีในการบรรเลงตั้งแต่มีการติดต่อให้กาหลอมาบรรเลง การเข้าโรง ออกโรง การไหว้ครู การบรรเลงเพลง การนำศพ การเผาศพ การคว่ำฆ้อง ซึ่งวิธีการของแต่ละวงนั้นแตกต่างกันออกไป ในส่วนของบทเพลงนั้นดนตรีกาหลอแต่ละวงมีเพลงจำนวนระหว่าง ๙-๒๓ เพลง จำแนกได้เป็น บทเพลงไหว้ครูหรือเพลงแม่บท เพลงบรรเลงทั่วไป และเพลงในพิธีศพ

อารีรัตน์ เรืองกำเนิด)๒๕๔๓(ได้ศึกษาวงโหม่งครึ่ม ดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า วงโหม่งครึ่ม คือ วงดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร มีชื่อเรียกตามเอกลักษณ์ว่า ปี่โทนยำหยวก ที่มาของวงไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเกิดขึ้นในสมัยใด แต่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในจังหวัดชุมพรประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติมี ๓ ประการคือ การบรรเลง การรับบรรเลง และลำดับการบรรเลง ซึ่งทั้ง ๓ ประการนั้น เป็นการปฏิบัติเมื่อรับงานประโคมศพ เครื่องดนตรีที่ใช้มี ปี่ใน กลองทน ๒ ใบ และ ฆ้อง

สิวาวุธ สุทธิ)๒๕๔๖(ได้ศึกษาดนตรีโนราลงครู โดยแบ่งรูปการวิจัยเป็นสองขั้นตอน สรุปได้ว่า

ตอนที่ ๑ กล่าวถึงสาระพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

๑. ด้านประวัติโนรา พบว่า มีแนวคิดในลักษณะความเป็นมาของโนรา มีด้วยกัน ๓ แนวคิดในปัจจุบัน คือ เกิดที่เมืองพัทลุง เกิดจากอิทธิพลทางภาคกลางตั้งแต่สมัยอยุธยาและเกิดจากประเทศอินเดีย

๒. ด้านความเชื่อโนราลงครู พบว่า ยังมีความเชื่อด้านศาสนา และคติความเชื่อพื้นบ้านมาผสมกัน และนำทั้งหมดนั้นมารวมกันในกาแสดงโนรา

๓. บริบทการเตรียมงาน พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองนับถือและเชื่อครูหมดฤกษ์ยามการเตรียมสิ่งของต่างๆ ที่มีความเชื่อกับสิ่งที่มีมงคล

ตอนที่ ๒ สาระโดยตรงที่เกี่ยวโยงกับการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการแสดงโนราลงครู พบว่า มีลักษณะที่เป็นความเชื่อโดยใช้พิธีกรรมกับการผสมผสานเรื่องที่เกี่ยวกับดนตรีอยู่ด้วยทั้งหมดและแสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมต่างๆ

สาคร พรมนิน (๒๕๓๘ : ๒๙๘) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าคือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กของอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ๆ คือ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การแต่งกาย และด้านอาหาร วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ผลจากที่ได้ศึกษาพบว่า ด้านความเชื่อจะเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อทางด้านไสยศาสตร์การบำเพ็ญกุศลในด้านต่างๆ และมีค่านิยมในความเป็นอิสระ ยึดมั่นในจารีตประเพณี

ธนายุทธ มณีช่วง (๒๕๓๗ : ๒๗๖ – ๒๗๗) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการละเล่นโต๊ะครึม” ในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าโต๊ะครึมเกิดจากความเชื่อในอำนาจของเทพเจ้าและสิ่งเร้นลับ ว่าสามารถที่จะช่วยรักษาความเจ็บป่วยได้ ดังนั้นการเล่นโต๊ะครึมก็เพื่อรักษาความเจ็บไข้ แก้บน และเพื่อบวงสรวงครูองค์ประกอบของโต๊ะครึมมีดังนี้ ผู้เล่น การแต่งกาย สถานที่ โอกาสที่เล่น ดนตรีที่ใช้ประกอบ อุปกรณ์เครื่องใช้ การรับขันหมากและวิธีเล่นที่มีลักษณะเฉพาะพิธีกรรมจัด ๔ วัน

แต่ละวันมีธรรมเนียมเฉพาะ นอกจากนี้ความเชื่อเกี่ยวกับการเล่น เป็นความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระภูมิเจ้าที่ เวทมนตร์คาถา เครื่องรางของคลัง การถือเคล็ด ลักษณะบุคคล ทิศทาง องค์ประกอบต่างๆ และขั้นตอนในการเล่นก็มีความเชื่อในอำนาจ เร้นลับทั้งสิ้นได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องดนตรีและการประโคม บทขับร้อง การปลูกโรงการรักษาอาการป่วยไข้ การแก้บน และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องสังเวยสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การละเล่นของชนกลุ่มอื่นๆ ตลอดจนวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ตราบใดที่ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านนั้นยังคงรักษาเอกลักษณ์ไว้ได้ก็ยังถือว่าดนตรีและการละเล่นเป็นมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านของกลุ่มชนนั้น

ปราณี วงษ์เทศ (๒๕๒๘ : ๒๒๔ - ๓๒๔(ได้ศึกษาการละเล่นและพิธีกรรมในสังคมไทย สรุปว่า การละเล่นหรือการพักผ่อนหย่อนใจของคนไทยในอดีต มักมีความสัมพันธ์อยู่กับพิธีกรรมและการทำมาหากิน โดยเห็นได้จากลักษณะต่างๆ เช่นความเชื่อหรือที่มาของการละเล่นที่เชื่อว่ามีกำเนิดมาจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โอกาสที่เล่นจะเป็นส่วนหนึ่งของงานพิธีกรรมในชุมชนเสมอ เนื้อหาจะเป็นสัญลักษณ์เน้นความอุดมสมบูรณ์ความเชื่อทางศาสนา เป็นผู้รับรู้ร่วมกันของชุมชนซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพของชุมชนนั้นดังนั้นการละเล่นก็คือการเข้าร่วมพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์และความมั่งคงปลอดภัยของชุมชน

อรุณ เอื้อสามาลย์)๒๕๓๗ : ๘๑-๙๙(ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านลุ่มแม่น้ำมูล : ศึกษากรณีบ้านท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในด้านประเพณีที่เกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิต พิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปส่วนใหญ่เป็นรูปแบบและวัสดุที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีหลายปัจจัยได้แก่ การสาธารณูปโภคและการบริการสาธารณะนิเวศวิทยา กลุ่มชาติพันธุ์ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การแพร่กระจายของอำนาจรัฐ การแพร่ขยายของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

การสื่อสารมวลชน และความเชื่อในพุทธศาสนา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสาธารณูปโภคเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมือง กลุ่มชาติพันธุ์เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งมิให้การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นเร็วเกินไป เป็นปัจจัยที่ช่วยรักษาเอกลักษณ์อันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ และทำให้ท้องถิ่นนี้มีลักษณะเป็นชุมชนที่รับวัฒนธรรมเมืองเข้ามาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

บุญสม ยอดมาลี)๒๕๓๖ : ๒๖-๕๗(ได้ศึกษาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรน และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมองเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม จิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรม และแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรมของประชาชนในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมองเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้ว่าหมู่บ้านของ

ตนมีโบราณสถานกู่สันตรัตน์อยู่ใกล้ๆ ตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก และยิ่งเวลาผ่านพ้นไปมากเท่าไหร่ ก็ยิ่งรู้ว่านอกจากจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว กู่สันตรัตน์ยังเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของประชาชน ด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยไปร่วมพิธีกรรมต่างๆ ที่กู่เป็นประจำทุกปี ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมได้แก่การย้ายวัดบ้านกู่ไปอยู่ใกล้กู่สันตรัตน์เพื่อเอื้อต่อการดูแลรักษากู่ ด้านแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าองค์กรศาสนาและชาวบ้านในระแวกใกล้เคียงกู่ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกอันล้ำค่าแห่งนั้นอย่างเป็นรูปธรรมและควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบกิจกรรมการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว

มิ่งขวัญ ชนไพโรจน์)๒๕๕๑ : ๙๘-๓๔๓(ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนา เอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลาในภาคอีสานโดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและหาแนวทางอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลาในภาคอีสาน ผลการศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลา มีหลายด้าน คือ ด้านภาษา มีการนำภาษาพูด ที่มีสำเนียงคล้ายสำเนียงชาวเหนือของไทย เข้ามาใช้สื่อสารและนำภาษาเขียนเข้ามาใช้ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านการแต่งกาย เดิมทีเดียวมีการแต่งกายตามท้องถิ่นเดิมของแต่ละเชื้อชาติ แต่เมื่อได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนอีสานนานเข้า ก็มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามอย่างท้องถิ่น ด้านอาหารมีการนำอาหารกุลา คือ แกงฮังเล เข้ามา และยังคงมีการสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านยารักษาโรค มีการใช้สมุนไพรตามแบบกุลา ด้านการสร้างบ้านเรือนของกุลา มีการสร้างบ้านหลังสูงใหญ่ เพื่อใช้ผูกช้างไว้ใต้ถุนบ้าน ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มีการสร้างวัด สร้างถาวรวัตถุแบบไต ที่บ้านโนนใหญ่ ซึ่งยังคงมีหลักฐานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาศิลปะการดนตรีและการฟ้อนรำ “มองเซิง” มาที่บ้านโนนใหญ่และบ้านบึงแก และยังคงสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านภูมิปัญญาด้านการป้องกันภัยกุลาใช้ดาบเป็นอาวุธสำคัญ ควบคู่กับการใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม และเครื่องรางของขลัง ส่วนด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพนั้น กุลามีความชำนาญในการค้าขายแบบเร่ร่อน ไม่มีการตั้งร้านค้า ดำเนินการค้าขายจนกระทั่งมีอายุย่างเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุด สำหรับด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า ที่บ้านโนนใหญ่ ยังคงมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกุลาหลายอย่าง คือ บุญออกพรรษา บุญข้าวสาก ประเพณีเลี้ยงบือบ้าน และประเพณีเลี้ยง ผีปู่ตา จนปัจจุบัน

แนวทางในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีมีแนวทางปฏิบัติได้หลายแนวทาง และเป็นกระบวนการเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกล่าวคือ

แนวทางการอนุรักษ์ การอนุรักษ์ เอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการจัดทำพิพิธภัณฑ์กุลาในรูปแบบพิพิธภัณฑ์แบบรวมและแบบกระจาย และกิจกรรมส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ได้แก่ การดูแลรักษา ซ่อมแซม จัดระเบียบ และเผยแพร่กิจกรรมทางเอกลักษณ์

การอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีแนวทางปฏิบัติโดยการเสริมคุณค่าได้แก่การยอมรับนับถือ ทำนุบำรุง ส่งเสริม ยกย่องให้เกียรติ์ แก่ขนบธรรมเนียมประเพณี และผู้ปฏิบัติ

แนวทางการฟื้นฟู แนวทางการฟื้นฟูเอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการรื้อฟื้น สร้างใหม่ จำลอง เลียนแบบ และการผลิตเพิ่ม การฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีได้แก่ การจัดกองทุนส่งเสริมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมประเพณี สนับสนุนการรื้อฟื้น ปรับปรุง นำขนบธรรมเนียมประเพณีที่สูญหายไปกลับมาปฏิบัติ และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนกุลา

แนวทางพัฒนา มีแนวทางปฏิบัติสืบเนื่องมาจากการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยการพัฒนาเอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผ่านกระบวนการอนุรักษ์ และฟื้นฟูแล้ว เข้าสู่กระบวนการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมและหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมตามลำดับซึ่งจากการวิจัยจึงมีความเป็นไปได้ในการพัฒนา พบมีเพียงหมู่บ้านเดียวที่สามารถจะพัฒนาเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมและหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมคือ บ้านโนนใหญ่ ทั้งนี้เพราะมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกันหลายด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทุนทรัพย์

ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า เอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์กุลา บางอย่าง และบางหมู่บ้านยังมีทางอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา ได้ คือที่บ้านโนนใหญ่ ทั้งนี้เพราะมีเอกลักษณ์ด้านโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปกรรม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ยังคงถือปฏิบัติอยู่หลายอย่าง ประกอบกับความสามัคคีพร้อมเพรียงของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีความตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของตน ได้มีการจัดทำแผนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมและหมู่บ้าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

กฤษฎา ดาวเรือง)๒๕๕๑ : ๑๒๒-๑๓๒(ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทยใหญ่ : จากรัฐฉานสู่กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๑(เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทยใหญ่จากรัฐฉานสู่กรุงเทพมหานคร ๒(ศึกษาดนตรีของชาวไทยใหญ่ในศูนย์ศึกษาปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์กรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาพบว่า ดนตรีของชาวไทยใหญ่แต่เดิมประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ได้แก่ กลองก้นยาว มองเซิง แซง ตยอฮอร์น มองแซง มองลำปัตตะยา กลองใหญ่ และกลองชุด เครื่องดนตรีดังกล่าวนี้ประกอบกันเป็นวงดนตรี ๒ วงคือ ๑(วง

กลองก้นยาว ใช้บรรเลงประกอบการแสดงฟ้อนโต ฟ้อนกิงกะหล่า ก้าลาย ก้าแลว และเฮ็ดกวาม ๒(วงจ้าดไต ใช้บรรเลงประกอบการแสดงจ้าดไต

เนื่องจากปัญหาทางการเมืองการปกครองในประเทศพม่า ทำให้ชาวไทยใหญ่ต้องอพยพออกจากท้องถิ่นเดิมเข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยอยู่ทางภาคเหนือ ภายหลังจึงอพยพย้ายถิ่นฐานลงมาประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ โดยมีศูนย์กลางทางวัฒนธรรมอยู่ที่ศูนย์ศึกษาปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์ และได้ปรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนให้เข้ากับสังคมกรุงเทพฯ มีความพยายามที่จะแสดงตัวตนที่แท้จริงของชาวไทยใหญ่ โดยการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของตน ทั้งนี้เพื่อรักษาความเป็นชุมชนส่วนตัวไว้มากกว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่แท้จริง ด้วยปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากร ทำให้ดนตรีของชาวไทยใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก วงดนตรีที่พบเป็นวงเครื่องกระทบจังหวะ)Percussion Ensemble(ประกอบด้วยกลองก้นยาว แซง และมองเซิง ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิงและเพื่อประกอบการแสดง ฟ้อนกิงกะหล่า ฟ้อนโต ก้าลาย ก้าแลว ไม่มีการใช้ดนตรีเพื่อพิธีกรรม ลักษณะทางดนตรีเป็นเพียงกระสวนจังหวะไม่มีทำนอง ใช้มองเซิงบรรเลงยืนจังหวะ กลองก้นยาวตีด้นตามแนวจังหวะหลัก ส่วนแซงตีรักษาจังหวะและสอดแทรกเป็นครั้งคราว การบรรเลงมี ๔ แบบคือ การแปรทำนอง)Variation(การซ้ำจังหวะ)Repetition(การบรรเลงถอยหลัง)Retogration(และการบรรเลงแบบถามตอบ)Question-Answer(การบรรเลงดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับท่ารำ

พิมพร ชัยจิตร์สกุล)๒๕๔๕ : ๑๗๖-๑๘๒(ได้ศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย : กรณีศึกษา ชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ บทบาท และกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในชุมชนอัมพวา ผลการศึกษาพบว่า

๑. บทบาทของดนตรีไทยในชุมชนอัมพวา ปัจจุบันจัดเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑.๑ บทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสนา อันได้แก่ การทำบุญเลี้ยงพระ ทอดกฐิน และเทศน์มหาชาติ

๑.๒ บทบาทในพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต อั้นได้แก่ พิธีอุปสมบท พิธีแต่งงาน และพิธีศพ

๑.๓ การบรรเลงประกอบการแสดงและมหรสพ เช่น ละครชาตรี โขน ลิเก และหุ่นกระบอก

๒. วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยของชุมชนอัมพวามีอยู่มากมายหลายวิธี ได้แก่

๒.๑ ปลูกฝังดนตรีไทยให้แก่กลุ่มเด็กเยาวชน

๒.๒ สร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับศิษย์

๒.๓ ใช้อุปกรณ์ทันสมัยช่วยในการเรียนการฝึก

๒.๔ ปรับปรุงผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่

๒.๕ มีการประเมินผลผู้เรียนเป็นขั้นตอน

๓. การบริหารและการจัดการวง

๓.๑ การบริหารด้านธุรกิจ มีการจัดการแบบสมัยใหม่ รับค่าจ้างเป็นเงิน มีตารางกำหนดเวลาที่แน่นอน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างวงดนตรีกับเจ้าภาพงานด้วยเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย

๓.๒ การบริหารงานบุคคล ใช้ทั้งระบบบริหารแบบประเพณีดั้งเดิม “ไหว้ครูดนตรีไทย” ระยะห่างทางสังคมระหว่างหัวหน้าวงกับนักดนตรีจะกระชับใกล้ชิด และใช้การบริหารจัดการแบบใหม่ โดยมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ลูกวงต้องถือปฏิบัติ

ศันสนีย์ จะสุวรรณ)๒๕๔๔ : ๑๔๕-๑๕๓(ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่าในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกัน และบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

การถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นมีองค์ประกอบอยู่ ๒ ประการ คือ เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดและวิธีการถ่ายทอด ในการถ่ายทอดเนื้อหาดนตรีไทยของครอบครัวนักดนตรีจะขึ้นอยู่กับผู้เรียน เนื้อหาที่ถ่ายทอดมี ๒ ส่วนคือ บทเพลงและคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับดนตรี แล้วแต่กลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มนักดนตรีอาชีพคือผู้ที่มีความสามารถมาแล้วและมาขอเรียนเพลงเดี่ยวจะถ่ายทอดให้ตามความสามารถของผู้เรียน ความยากง่ายของบทเพลงที่แต่ละคนได้จะแตกต่างกัน แต่ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ก็จะยึดบทเพลงตามหลักสูตรเป็นแนวทางแต่จะสอดแทรกบทเพลงอื่นๆ ให้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ส่วนการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจะถ่ายทอดให้กับผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเรียนดนตรี

วิธีการถ่ายทอดของครอบครัวนักดนตรีมีหลายลักษณะเป็นรูปแบบของการประยุกต์ผสมผสานตามสถานการณ์ โดยมีทั้งการต่อเพลงแบบตัวต่อตัวแบบดั้งเดิม การเล่นให้ดูและให้เล่นตาม การบอกด้วยปากเปล่า การใช้โน้ตประกอบการเรียนการสอน บันทึกแถบเสียงประกอบคำอธิบายให้ไปฟัง

กรกฎ วงศ์สุวรรณ)๒๕๔๙ : ๑๑๓-๑๒๔(ได้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านและปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยตามวิธีการของปราชญ์ชาวบ้านผลการศึกษาพบว่าการสอนบทเพลงต่างๆ ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการเลือกเพลงให้ใกล้เคียงหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยราช

ภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยากำหนด โดยเลือกเพลงสอนตามความเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละชั้นปี วิธีการและขั้นตอนการถ่ายทอดพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดโดยวิธีการมุขปาฐะหรือการต่อเพลงด้วยเสียงร้อง โดยการสาธิตหรือการต่อเพลงด้วยการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม โดยใช้วิธีการแสดงจริงทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน การรวมวงและการปรับวงดนตรีไทยพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านมีวิธีการคือ การคัดเลือกนักดนตรีและนักร้องที่มีฝีมือดี

การเลือกเพลงที่จะบรรเลงตามวัตถุประสงค์ของงานพิธีกรรมต่างๆ การฝึกซ้อมวงอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง การวัดและการประเมินผลพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการสังเกตจากการบรรเลงและการขับร้องของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาปฏิบัติให้ดูเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ตลอดจนสังเกตจากการบรรเลง รวมวง การพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านประเภทเครื่องตีได้คิดค้นท่าไล่ม้อง ๑๑ ขั้น เพื่อใช้สำหรับฝึกผู้เรียน ส่วนปราชญ์ชาวบ้านด้านการขับร้องเพลงไทยได้สร้างระบบการ ขับร้องเพลงไทยซึ่งเป็นวิธีที่จดจำได้ง่ายเป็นหลักในการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ปัญหาด้านการจัดเวลาที่จัดให้ปราชญ์ชาวบ้านสอน ๔ ชั่วโมงสัปดาห์/ มีผลต่อการเรียนการสอนดนตรีไทยเนื่องจากเวลาน้อยเกินไป ปัญหาความพร้อมของผู้เรียน ที่มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาโดยไม่มีการสอบวัดทักษะทางด้านดนตรีไทย มีผลต่อการเรียนการสอนดนตรีไทยเนื่องจากต้องสอนนักศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นใหม่ และด้านความใฝ่รู้ของนักศึกษาพบว่านักศึกษามีวามขยันน้อย การซ้อมและการฝึกฝนน้อย และนักศึกษาเรียนแค่ผ่าน และปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณสำหรับค่าตอบแทนการสอนของปราชญ์ชาวบ้านยังน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านและเมื่อเทียบกับความรู้ทางด้านดนตรีไทยซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่จะได้รับความรู้จากการถ่ายทอดจากปราชญ์ชาวบ้าน

สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ)๒๕๕๑ : ๖๔-๘๕(ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และ สืบทอด วงปี่พาทย์บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทวัฒนธรรมของปี่พาทย์บ้านหม้อที่มีความสัมพันธ์กับชุมชน และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดวงปี่พาทย์บ้านหม้อ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดวงปี่พาทย์บ้านหม้อมี ๒ แนวทาง คือ การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์วงปี่พาทย์ โดยเป็นความร่วมมือของบุคคลภายในหมู่บ้านตลอดจนผู้ที่สนใจภายนอกชุมชนให้การช่วยเหลือประสานงาน และแนวทางการทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยหลักสูตรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวนโยบายของทางราชการ

ประไพ เจริงบุญ)๒๕๔๐ : ๑๐๗-๑๓๑(ได้ศึกษาการผสมผสานวัฒนธรรมชาวไทยลาว- และชาวไทยเขมร- ในพิธีมงก็วลจองได ที่บ้านดม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่าการผสมผสานวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ ๖ ประการ คือ ประการแรก การผสมผสานในด้านคน พบว่าในการประกอบพิธีกรรมจะประกอบด้วยผู้ทำพิธีและผู้เข้าร่วมในพิธี แต่ก็มีข้อแตกต่างคือผู้ทำพิธีที่เป็น

ชาวไทยเขมร- จะแต่งกายตามวัฒนธรรมไทยลาว- ประการที่สอง การผสมผสานในด้านวัตถุสิ่งของที่ใช้ประกอบในพิธี ประการที่สามการผสมผสานด้านเวลาซึ่งผู้ทำพิธีจะเป็นผู้กำหนดขึ้น ประการที่สี่ การผสมผสานด้านสถานที่พบว่าการประกอบพิธีสู่ขวัญทั้งชาวไทยลาว- และชาวไทยเขมรจะ-ประกอบพิธีขึ้นที่บ้านของผู้รับขวัญ ประการที่ห้าการผสมผสานด้านขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งทั้งชาวไทยลาว- และชาวไทยเขมรจะมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมเหมือนกัน- ประการที่หก การผสมผสานในด้านคติความเชื่อทั้งชาวไทยลาว- และชาวไทยเ-ขมรจะมีการผสมผสานทางด้านคติความเชื่อที่เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตในโอกาสต่างๆ เช่น พิธีการแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ ซึ่งในบทสู่ขวัญแต่ละโอกาสนั้นจะปรากฏคำสอนและข้อปฏิบัติของแต่ละโอกาสนั้นด้วย

โชคชัย เทวานฤมิตร)๒๕๔๓ : ๑๑๑-๑๓๙(ได้ศึกษาวัฒนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านสวายสอ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้านสวายสอ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านสวายสอ เป็นคนไทยเชื้อสายเขมรและวัฒนธรรมแบบเขมร มีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน มีรากฐานมาจากความคิดความเชื่อในพุทธศาสนาแบบชาวบ้านและศาสนาพราหมณ์ที่ปรากฏอยู่ในประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน รวมถึงระเบียบแบบแผนของชาวไทยเขมร ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อรอรับประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะชาวบ้านขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จนั้นมักได้รับการชักชวนจากพระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการในท้องถิ่น ลักษณะการรวมกลุ่มของชาวบ้านโดยส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มแบบไม่มีกลุ่มถาวร)Permanent Group(เช่นการร่วมพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นก็จะแยกย้ายกันไป พฤติกรรมโดยส่วนรวมของชาวบ้านได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านทั้งในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

ธวัช วิวัฒนปฐพี)๒๕๓๘ : ๘๐-๑๐๓(ได้ศึกษามโหรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงองค์ประกอบของมโหรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านเครื่องดนตรี การประสมวง วิธีการบรรเลง บทเพลงที่ใช้บรรเลง และความสัมพันธ์ระหว่างมโหรีพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การศึกษาสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์หัวหน้าวง ผู้บรรเลง ผู้เกี่ยวข้องกับมโหรีพื้นบ้าน รวมถึงการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของมโหรีพื้นบ้านอีสานด้านเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องสีและเครื่องตีเป็นหลักแต่ละคณะหรือวงมโหรีพื้นบ้านจะมีปี่น้อย ปี่ใหญ่ ซอน้อย ซอใหญ่ กลองมโหรี ๑ ใบ ฉิ่ง ๑ คู่ ฉาบ ๑ คู่ ด้านการประสม

วงมี ๓ แบบคือ แบบนั่งบรรเลง แบบเดินบรรเลง และแบบประยุกต์กับเครื่องดนตรีอื่นๆ เข้าประสมวง เช่น โหวด ระนาด แซกโซโฟน เป็นต้น การประสมวงมีจำนวนเครื่องดนตรีไม่จำกัดเพราะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรเลง ส่วนวิธีการบรรเลงพบว่ามีการบรรเลงเป็นกลุ่มหรือคณะเท่านั้น ไม่มีการบรรเลงเดี่ยว ในด้านบทเพลงเป็นทำนองเพลงทั้งหมดไม่มีการขับร้อง แต่ละคณะมโหรีพื้นบ้านมีการบรรเลงเพลงที่มีรูปแบบของบทเพลงเป็นทำนองท่อนเดียวเกือบทุกเพลง บรรเลงซ้ำๆ กันหลายๆ เที่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างมโหรีพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทางด้านสังคมเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในกลุ่ม ทางด้านเศรษฐกิจเป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัว และในทุกหมู่บ้านนิยมใช้มโหรีพื้นบ้านประกอบพิธีกรรม และงานบุญตามประเพณีต่างๆ

พรรณราย คำโสภา)๒๕๔๒ : ๒๒๒-๒๒๙(ได้วิจัยการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ในด้านประวัติความเป็นมา การแต่งกาย โอกาสและวิธีการแสดง มาตราเสียง การเทียบเสียง คำร้อง ทำนอง โครงสร้างของทำนองเพลง การประสานเสียง จังหวะ และโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลง จากการศึกษาพบว่า ดนตรีพื้นบ้านกันตรึม เพลงประกอบการแสดง แต่เดิมมีจุดประสงค์ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนานร่าเริงของชาวบ้าน เป็นทำนองสั้นๆไม่มีรูปแบบทำนองที่แน่นอน ต่อมามีการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นรูปแบบมากขึ้น โดยได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมจากหน่วยงานทางราชการให้ผู้ชำนาญทางดนตรีกันตรึม นำเอาบทเพลงเก่าแก่ที่มีความไพเราะอ่อนหวาน สนุกสนาน และได้รับความนิยมในชุมชนเป็นเวลาอันยาวนาน นำมาใช้บรรเลงประกอบการแสดงกันตรึมและเพลงประกอบการแสดงใช้แสดงในงานต่างๆทั่วไป ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล มาตราเสียงแต่เดิมมีลักษณะเฉพาะ ต่อมาได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตกทำให้มาตราเสียงของวงกันตรึมเปลี่ยนไป ใกล้เคียงกับมาตราเสียงสากลมากขึ้น เครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนอง ตรัว ปี่อ้อ จะบรรเลงคลอเสียงร้อง รูปแบบโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลงจะเป็นทำนองที่ซ้ำๆกลับไปกลับมา ทำให้ฟังง่าย เข้าใจง่าย

โพไซ สุนนะลาด)๒๕๓๘ : ๑๒๕-๑๕๒(ได้ศึกษาดนตรีกับวิถีชีวิตของชาวไทพวนที่แขวงเชียงขวางแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องดนตรี องค์ประกอบทั่วไปของดนตรี และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ผลการศึกษาพบว่าเครื่องดนตรีมีอยู่ ๔ ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด สี ตี เป่า องค์ประกอบของดนตรีได้แก่ เครื่องดนตรีและการผสมวง นักแต่งเพลง นักดนตรีหรือผู้บรรเลง วิธีการบรรเลง ผู้ชม ผู้ฟัง วิถีชีวิตของชาวไทพวนเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อตามขนบธรรมเนียมประเพณีในฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ และคติความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบพื้นบ้าน ผสมความเชื่อทั้งเรื่องพราหมณ์และผีแบบพื้นเมือง แต่ก็มีความเชื่อในทางวิทยาศาสตร์ตามแนวนโยบายของพรรคและรัฐบาลลาว ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต เป็นเรื่องของคนหนึ่งหรือหลายคน นับแต่เกิดจนตาย เป็นสังคม วัฒนธรรมของชุมชนชาวท้องถิ่นนั้น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี

พิธีกรรม การละเล่นหรือการทำมาหากินและเลี้ยงชีพ ตลอดจนด้านศิลปะภาษาและวรรณกรรม เป็นวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ในสังคมของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์นั้นๆ

สมชัย สุวรรณไตร)๒๕๓๙ : ๖๒-๙๗(ได้ศึกษาดนตรีของชาวโส้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประเภทและองค์ประกอบทางดนตรีของชาวโส้และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิตของชาวโส้ ผลการศึกษาพบว่าดนตรีของชาวโส้มี ๔ ประเภทคือ ดีด สี ตี เป่า องค์ประกอบทางดนตรีประกอบด้วย ทำนอง จังหวะ การประสานเสียง การประสานทำนอง คีตลักษณ์และคำร้อง ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ชาวโส้จะนำเอาดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย และมีการละเล่นต่างๆที่ชาวโส้นำเอาดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ชาวโส้ก็ยังมีประเพณีพิธีกรรมตามฮีต ๑๒ ครอง ๑๔

ทัศนีย์ ศิวบวรวัฒนา)๒๕๔๑ : ๖๕-๑๐๖(ได้ศึกษาบทบาทของนายเปลื้อง ฉายรัศมี ในการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดดนตรีโปงลาง ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในการอนุรักษ์นายเปลื้อง ฉายรัศมี นิยมใช้ไม้มะหาดที่แห้งสนิทสำหรับทำโปงลางเพราะเป็นไม้ที่มีคุณภาพดี นำมาถากตกแต่งให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ แล้วจึงนำมาเทียบเสียงกับแคน และเจาะรูลูกโปงลางเพื่อร้อยเป็นผืน บทบาทในการพัฒนา นายเปลื้อง ฉายรัศมี ได้พัฒนาโปงลางในด้านรูปร่าง เสียง ขนาด และวิธีการบรรเลงโปงลาง บทบาทในการสืบทอดนายเปลื้อง ฉายรัศมี ได้ทำการสืบทอดดนตรีโปงลางตามสถานศึกษาต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจในดนตรีโปงลาง ทั้งในด้านการบรรเลง และขั้นตอนการทำดนตรีโปงลาง

Va)๒๐๐๘ : ๑๘๕-๑๙๒(ได้ศึกษาพิธีไหว้ครูเพลงมโหรีที่ Royal University of Fine Arts ประเทศกัมพูชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการของพิธีไหว้ครูเพลงมโหรี เพื่อจัดการเอกสารให้เป็นประโยชน์ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ศึกษาทางมานุษยวิทยา และวิเคราะห์ลักษณะของ ๒๐ บทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีประกอบด้วย พานบายศรี ๙ ชั้น ๗ ชั้น ๕ ชั้น ๓ ชั้น และ พานบายศรีชั้นเดียวสำหรับใส่ไข่ต้มและเทียนไข นอกจากนี้ก็ยังมีผลไม้ชนิดต่างๆ เสื้อและผ้าถุง น้ำหอม แป้ง กระจกเงา กรรไกร ถาดใส่อาหารคาว-หวาน หัวหมูสุก ๒ หัว ไก่ต้มสุก ๒ ตัว แท่นบูชาหนึ่งอันวางหมาก ๕ ลูก ใบพลู ๕ ใบ และบุหรี่ ๕ มวน แท่นบูชาสองอันสำหรับวางข้าวตอก- ดอกไม้ และแก้วน้ำสองใบใส่น้ำเปล่า กระบวนการของพิธีกรรมนั้นจะใช้กระบวนการทางศาสนาพราหมณ์เป็นหลัก ส่วนผลการวิเคราะห์เพลงพบว่าส่วนมากเพลงจะใช้บันไดเสียง ๗ เสียง บางเพลงจะใช้มากกว่า ๑ บันไดเสียง กระสวนจังหวะจะเคลื่อนที่อย่างเรียบง่าย มีการใช้โน้ต ๘ ตัวบ้างในบางตอน ทุกตอนจะปฏิบัติในความเร็วที่เท่ากัน ในจังหวะที่ปานกลาง แนวทำนองโดยมากจะเคลื่อนที่แบบตามขั้นในลักษณะคู่หนึ่ง)Unison(วลีของทำนองบางแห่งกลุ่มตัวโน้ตจะเป็น ๘ เคาะ ในขณะที่บางแห่งจะเป็น ๑๖ เคาะ ทำให้เกิด ๔ เทคนิคเพื่อ

ใช้ตกแต่งในการบรรเลง คือ ๑/ การสไลด์รูดขึ้นและลง ๒/ การรัว ๓/ การสไลด์รูดจากเสียงต่ำสุดถึงเสียงสูงสุด ๔/ การบรรเลงสองมือในเวลาเดียวกันแต่ต่างระดับสียง

พัน พงษ์ผล)๒๕๕๑ : ๒๑๕-๒๓๔(ได้ศึกษาดนตรีกระตู้ : แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่ากระตู้ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมดนตรีและคุณลักษณะทางดนตรีของชนเผ่ากระตู้ ลักษณะของเครื่องดนตรี รูปแบบการบรรเลง บทเพลงของชนเผ่ากระตู้ และวิเคราะห์บทเพลง ผลการศึกษาพบว่า

สภาพสังคมของชนเผ่ากระตู้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการปกครองของฝรั่งเศสและผลกระทบของสงครามปฏิวัติลาว ทำให้ชนเผ่ากระตู้ต้องอพยพถิ่นฐานหาที่อยู่ใหม่ที่ปลอดภัย ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของถิ่นที่อยู่ใหม่ ชนเผ่ากระตู้ถ่ายทอดดนตรีของตนแบบมุขปาฐะ ใช้ดนตรีในกิจกรรมทั้งสำหรับตนเองและเพื่อสังคม ในด้านพิธีกรรม และความบันเทิงตามวาระโอกาสต่างๆ ตัวเครื่องดนตรีมีคุณค่าทางจิตใจเป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเผ่า เป็นของมีค่าที่บ่งบอกถึงฐานะของเจ้าของ โดยถือว่าดนตรีคือส่วนหนึ่งของชีวิต ที่แสดงถึงสวัสดิภาพและสถานะทางสังคม ดนตรีกระตู้ของพ่อเอ โดนอาหล่า แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ได้แก่เครื่องดนตรีที่ชื่อ ปะเนาะ อย่างหนึ่ง และดนตรีเพื่อความบันเทิงอีกอย่างหนึ่ง ดนตรีเพื่อความบันเทิงแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มย่อย ได้แก่ ๑(ดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนอง ได้แก่ ตะลือ ตะลือเชง ติงต็อง และมาม ๒(ดนตรีที่ใช้ประกอบจังหวะ ได้แก่ แตร แตร้ ตะก้อยตริ หักกรือรู และร่องแร่ง

วาทิตต์ ดุริยอังกูล)๒๕๕๑ : ๑๑๘-๑๒๖(ได้ศึกษาดนตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธ์ของกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโปบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กะเหรียงโปบ้านบ่อหวีได้สูญเสียอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนไปเนื่องจากการพัฒนาของภาครัฐ ทำให้ต้องสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่เพื่อเป็นการตอกย้ำความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยงและแสดงออกให้สังคมภายนอกได้รับรู้ โดยมีกระบวนการสร้างคือ ๑(สร้างแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมและความสามัคคีเพื่อปลุกจิตสำนึกของชาวกะเหรี่ยง ๒(ใช้ทุนทางสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนอัตลักษณ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ๓(การรื้อฟื้นเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงซึ่งแต่เดิมเคยมีอยู่ในหมู่บ้านกลับขึ้นมาใหม่ ๔(การจัดหาเครื่องแต่งกายให้นักดนตรีและนักแสดงที่แสดงสัญลักษณ์ความเป็นกะเหรี่ยง ๕(นำคำร้องและทำนองเพลงดั้งเดิมมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อบอกเล่าประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษและปลุกสำนึกเรื่องความรักสามัคคี ๖(พัฒนารูปแบบการแสดงที่ตอกย้ำความรักและสามัคคีภายในกลุ่ม

อัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโปถูกผลิตซ้ำด้วยการนำวงดนตรีไปแสดงในโอกาสต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน และดำเนินงานโดยกลุ่มคนที่รวมตัวกันเพื่อสืบสานความเป็นกะเหรี่ยงซึ่งอาจขาดความยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานในพื้นที่ อาทิ โรงเรียน ควรเข้ามามีบทบาทในการสืบทอดอัต

ลักษณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้ามาสนับสนุนงบประมาณและการอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานความมั่นคงในการออกไปแสดงนอกหมู่บ้าน

น้ำทิพย์ มณฑาทอง)๒๕๔๗ : ๔๑-๖๑(ได้ศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต ๒ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพการปฏิบัติ สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยครู ๒๕๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าแบบ เลือกตอบและแบบปลายเปิด ที่สร้างโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการปฏิบัติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครูโรงเรียนประถม ศึกษา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ใน ๕ ด้าน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือ การปฏิบัติด้านประเพณีพื้นเมืองล้านนา ด้านการแต่งกายพื้นเมืองล้านนา ด้านอาหารพื้นเมืองล้านนา ด้านดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมืองล้านนา ด้านภาษาพื้นเมืองล้านนา

พิทยวัฒน์ พันธะศรี (๒๕๕๔ : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร วงมโหรีเป็นวงดนตรีประเภทหนึ่งของกัมพูชาที่มีความสำคัญตั้งแต่ยุคอาณาจักรพระนคร)Angkorean periodเป็ (นต้นมา เดิมทีวงมโหรีเป็นของราชสำนักหรือตระกูลชนชั้นสูง ต่อมาก็ขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมโหรีได้รับความนิยมน้อยลงมีหน้าที่เพียงประกอบการฟ้อนรำพื้นเมืองและใช้บรรเลงในงานเลี้ยงสังสรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีความมุ่งหมายดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร ๒) เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสนทนากลุ่ม ทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนามได้จาก การสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้รู้ จำนวน ๒๗ คน ผู้ปฏิบัติ จำนวน ๒๒ คน และบุคคลทั่วไป จำนวน ๙ คน ในเขตพื้นที่กรุงพนมเปญ จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ – เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า วิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร มีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ปัจจัยด้านการสืบทอดความรู้มโหรี ปัจจัยด้านความผูกพันระหว่างดนตรีกับขนบธรรมเนียมประเพณี ปัจจัยด้านโอกาสในการแสดงและบทบาทความสำคัญของ

มโหรี ปัจจัยด้านสุนทรียศาสตร์ของการแสดงมโหรี ปัจจัยด้านกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจัยด้านวิถีชีวิตของนักดนตรี ปัจจัยด้านการประสมวงที่เหมาะสมกับยุคสมัย และปัจจัยด้านเครื่องดนตรี

๒. แนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา สามารถทำได้โดย จัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และจัดกิจกรรมสนับสนุน เพิ่มศูนย์อนุรักษ์ประสานงาน จัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมเกี่ยวกับมโหรี ส่งเสริมคุณค่าทางขนบธรรมเนียม ปลูกฝังจิตสำนึก ยกย่องและให้เกียรติแก่บุคลากรทางวัฒนธรรม จัดตั้งกองทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่องดนตรี และสหกรณ์ร้านค้า เพิ่มศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมชุมชนและส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงมโหรี ส่งเสริมค่านิยม จิตสำนึก และภูมิปัญญาให้แก่คนในสังคม พัฒนาวัฒนธรรมมโหรีเชิงบูรณาการทุกด้าน ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของมโหรีในสังคมเขมร คือ การคงอยู่ของขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมโหรี ส่วนแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรี นั้นควร ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมทุกด้านในชุมชน โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนต่างๆ สมควรที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และส่งเสริม มโหรี ในชุมชนให้คงอยู่สืบไป

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และทำการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ โดยศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีด้านต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งมีขอบเขตและขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ขอบเขตการวิจัย

๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑๓. พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย

๒. วิธีดำเนินการวิจัย

๒๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒๒. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๓. การจัดกระทำข้อมูล

๒๔. การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๓. ระยะเวลาทำการวิจัย

๑. ขอบเขตการวิจัย

๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑.๑ ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังประกอบด้วย

- การศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการละเล่นพื้นบ้าน

- การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และบันทึกเสียง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประวัติความเป็นมา และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ดำเนินการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของดนตรีวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา

- ขอบเขตของข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง จะจัดเก็บข้อมูลการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้านพื้นบ้าน ดังนี้ การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง การละเล่นพื้นบ้านมโนรา การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก และการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ เท่านั้น โดยการเลือกประเภทการละเล่นพื้นบ้านอย่างละ ๑ การละเล่นพื้นบ้าน ต่อ ๑ อำเภอ โดยคัดเลือกจากการละเล่นพื้นบ้านที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และมีชื่อเสียงที่ประชาชนในเขตนั้นรู้จัก

- สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๒ การศึกษาแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนังประกอบด้วย

- ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- ดำเนินการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๓ การประชุมเพื่อสรุปและประเมินการดำเนินงานตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยผู้เข้าประชุมประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและชำนาญการด้านดนตรีวิทยา มานุษยดุริยางควิทยา และวัฒนธรรม

๑.๑.๔ สรุปข้อมูลทั้งหมด ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย เขียนรายงานการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะการวิจัย พร้อมจัดทำรูปเล่มงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

๑.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๒.๑ ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนังและผู้ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริม และอนุรักษ์

๑.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง โดยทำการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อ

นำมาตอบความมุ่งหมาย เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนังและ เพื่อสรุปและประเมินการดำเนินงานตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

- ผู้บริหารหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหรือหัวหน้าชุมชนหรือผู้นำชุมชน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
- ศิลปินพื้นบ้านที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการละเล่นพื้นบ้าน และประชาชนทั่วไป

๑.๓ พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย

พื้นที่ในการทำวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ใช้พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง โดยวิธีการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะเป็นพื้นที่ที่มีการละเล่นพื้นบ้านหลายชนิดปรากฏอยู่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามควรค่าแก่การอนุรักษ์ โดยพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง คลอบคลุมพื้นที่รวม ๓ จังหวัดใน ๑๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑) จังหวัดนครศรีธรรมราชคลอบคลุมพื้นที่ ๙ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑) อำเภอปากพนัง ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑.๑) เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๑.๑.๒) หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒) อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑) หนังไสวเสียงเสน่ห์

๑.๒.๒) มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓ อำเภอหัวไทร ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๓.๑) หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒) มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๔.๑) หนังสุชาติ ทิพย์รวย

๑.๔.๒) มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑.๔.๓) เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕) อำเภอชะอวด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๕.๑) เพลงบอกคลิบ

๑.๕.๒) หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

๑.๕.๓) มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑.๖) อำเภอร่อนพิบูลย์ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๖.๑) หนังครวญแสงแก้ว

๑.๖.๒) มโนราห์สวาท นครศิลป์

๑.๗) อำเภอลานสกา ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน หนังอ้ายลูกหมี

๑.๘) อำเภอพระพรหม ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๑.๙) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๙.๑) หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒) มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓) เพลงบอกทวี อัศวิน

๑.๙.๔) เพลงเรืออารมณ์

๒) จังหวัดพัทลุงคลอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑) อำเภอควนขนุน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๑) หนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๑.๒) มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒.๒) อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓) จังหวัดสงขลาคลอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑) อำเภอระโนด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๓.๑.๑) หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๓.๑.๒) มโนราห์เสริฐ

๑.๔ วิธีวิจัย

วิธีการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และข้อมูลภาคสนาม (Field dates) จากเครื่องมือวิจัยคือ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบสังเกต นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ และนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ตามลำดับ

๒. วิธีดำเนินการวิจัย

๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม และแบบสอบถามใช้สำหรับการประชุมวิชาการ เพื่อประเมินผลและสรุปการดำเนินงานการวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มี ๒ ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยมีส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ ๓ ส่วน ดังนี้

- ส่วนแรก เป็นส่วนที่ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อคณะ หมู่บ้าน ชื่อตำบล ชื่ออำเภอ และชื่อจังหวัด เป็นต้น

- ส่วนที่สอง เป็นส่วนที่ใช้บันทึกรายละเอียดส่วนตัวของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา สถานภาพครอบครัวเป็นต้น

- ส่วนที่สาม ส่วนที่เป็นข้อคำถาม และที่จะเป็นแนวทางคำตอบ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง: แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

๒.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต ดังนี้

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

๒.๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยด้วยตนเอง ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ติดต่อผู้เชียวชาญเพื่อสัมภาษณ์และทำการละเล่นพื้นบ้าน
- ดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง
- ดำเนินการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม
- บันทึกภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว และบันทึกการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๓ การจัดกระทำข้อมูล

๒.๓.๑ การจัดกระทำข้อมูล

๒.๓.๑.๑ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ มาการศึกษาพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๒.๓.๑.๒ นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จดบันทึกไว้และในแถบบันทึกเสียงมาถอดความ แยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

๒.๓.๑.๓ นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต และการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

๒.๔ การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ มีขั้นตอนดังนี้

๒.๔.๑ การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการจัดข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากพื้นที่ให้เป็นหมวดหมู่โดยแบ่งเป็นแต่ละอำเภอ ให้เป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์

๒.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยของแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

- การวิเคราะห์ข้อมูลของประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
- วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ตามประเด็นเนื้อหาที่กำหนดไว้

๒.๔.๓ การตีความผลการวิเคราะห์ และรายงานผลการวิจัย การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเพิ่มเติม และแก้ไขข้อมูล พร้อมจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๓. ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลา (เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๕)

บทที่ ๔

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาตอบความมุ่งหมายของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ โดยความมุ่งหมายข้อที่ ๑ นี้เป็นการตอบเกี่ยวกับ เป็นคำตอบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ผู้วิจัยได้เลือกคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละอำเภอโดยการสำรวจเบื้องต้นของความนิยมและยังมีการแสดงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้เลือกการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังในแต่ละพื้นที่โดยกำหนดการละเล่นพื้นบ้านไว้ ดังนี้

๑. การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก

๒. การละเล่นพื้นบ้าน หนังตะลุง

๓. การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์

๔. การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรือ

และการเลือกการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏเพียงการแสดงอย่างละ ๑ คณะ โดยลุ่มน้ำปากพนังมีพื้นที่คลอบคลุม ๓ จังหวัด จำนวน ๑๒ อำเภอ โดยการสัมภาษณ์แต่ละคณะ ดังนี้

๑. จังหวัดนครศรีธรรมราชคลอบคลุมพื้นที่ ๙ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑ อำเภอปากพนัง ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑.๑ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๑.๑.๒ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑ หนังไสวเสียงเสน่ห์

๑.๒.๒ มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓ อำเภอหัวไทร ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๓.๑ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๔.๑ หนังสุชาติ ทิพย์รวย

๑.๔.๒ มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑.๔.๓ เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕ อำเภอชะอวด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๕.๑ เพลงบอกคลิบ

๑.๕.๒ หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

๑.๕.๓ มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๖.๑ หนังครวญแสงแก้ว

๑.๖.๒ มโนราห์สวาท นครศิลป์

๑.๗ อำเภอลานสกา ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน หนังอ้ายลูกหมี

๑.๘ อำเภอพระพรหม ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๙.๑ หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓ เพลงบอกทวี อัศวิน

๑.๙.๔ เพลงเรืออารมณ์

๒. จังหวัดพัทลุงคลอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑ อำเภอควนขนุน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๑ หนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๑.๒ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒.๒ อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓. จังหวัดสงขลาคลอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑ อำเภอระโนด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๓.๑.๑ หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๓.๑.๒ มโนราห์เสริฐ

๑. อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

ภาพประกอบ ๓ นายสมใจ ศรีอู่ทอง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง ก่อตั้งโดย นายสมใจ ศรีอู่ทอง เกิดเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวน ๔ คนพี่น้อง เกิดที่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ ๔ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันอายุ ๖๖ ปี บิดาชื่อ นายขจร ศรีอู่ทอง มารดาชื่อ นางหม้อแป้ง ศรีอู่ทอง ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ ๑๔ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียนวัดปิยาราม สถานภาพ สมรส ภรรยาชื่อ นางสียะตรา ศรีอู่ทอง มีบุตรด้วยกัน ๘ คน เป็นผู้ชาย ๓ คน เป็นผู้หญิง ๕ คน ดังนี้

๑. นางสุจิตรา เรืองรอด

๒. นางนัยนา พันธมาศ

๓. นายปัญญา ศรีอู่ทอง

๔. นางสาวกาญจนา ศรีอู่ทอง

๕. นางสาวสุพัตรา ศรีอู่ทอง

๖. นายสามารถ ศรีอู่ทอง

๗. นายสารวุฒิ ศรีอู่ทอง

๘. เด็กหญิงปัทมา ศรีอู่ทอง

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

ภาพประกอบ ๔ ป้ายเชิดชูเกียรตินายสมใจ ศรีอู่ทอง

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสมใจ ศรีอู่ทอง สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนวัดปิยาราม พ.ศ. ๒๕๐๐ และเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียน เทศบาล ๑ ก. ที่อำเภอปากพนัง เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ต้องหยุดการเรียน เพราะจิตใจด้านศิลปินมีมาก จึงได้ติดตามคณะหนังตะลุงที่ได้แสดงในสถานที่ที่ไม่ห่างไกลนัก จากนั้นได้อุปสมบทเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ สอบได้นักธรรมชั้นตรี แล้วลาสิกขาบท ต่อมามีผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้าน โดยมีความสนิทสนมกับหนังจันทร์แก้ว บุญขวัญ จึงนำไปฝากอยู่กับหนังจันทร์แก้ว ได้เพียง ๘ เดือน จึงออกจากคณะหนังอาจารย์จันทร์แก้ว และได้แสดงหนังด้วยตนเอง เป็นเวลาประมาณ ๕ ปี

ในขณะนั้นการวิวัฒนาการของหนังตะลุง กำลังพัฒนาในเรื่องของการใช้เครื่องขยายเสียง และเครื่องดนตรี แต่ตนเองมิสามารถมีเครื่องประกอบดังกล่าวประกอบกับทางครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่สามารถปรับปรุงหรือสร้างอุปกรณ์ให้ครบเครื่องได้ จึงต้องหยุดการแสดงหนังตะลุง แต่ด้วยความที่มีใจรักในเรื่องของศิลปินการแสดงและชอบขับบทกลอน จึงเริ่มฝึกฝนเพลงบอก และได้แสดงเพลงบอก จากนั้นจึงได้ตั้งคณะของตนเองขึ้น

ผลงานที่ได้รับ

๑) พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ หัวข้อ “ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์” ประชันเพลงบอกในงานฉลอง กรุงรัตนโกสินทร์ ครบ ๒๐๐ ปี จัดโดยจังหวัด นครศรีธรรมราช ณ ศาลาประชาคม จังหวัด นครศรีธรรมราช

๒) พ.ศ.๒๕๒๗ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “งานทอดผ้าป่า” ประชันเพลงบอกใน งานทอดผ้าป่าสามัคคีวัดบางสะพาน ตำบล บางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๓) พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “ดวงอาทิตย์” ประชันเพลงบอกในงาน มหกรรมศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ (๑๘ คณะ)

๔) พ.ศ. ๒๕๓๑

๔.๑) ได้รับรางวัลชนะเลิศ “รณรงค์ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง” ในงานประกวด เพลงบอกรณรงค์และประชาสัมพันธ์การ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ สนามหน้า เมืองนครศรีธรรมราช

๔.๒) ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “งานทอดกฐิน” ในงานการแข่งขันเพลง บอกงานทอดกฐิน ณ วัดบางสะพาน ตำบล บางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๕) พ.ศ.๒๕๓๔ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้ หัวข้อ “ออกปากดีกว่าจ้าง” ในงานประชัน เพลงบอกตัวต่อตัวกับเพลงบอกเลี่ยม ในงานทอดกฐินพระราชทานของหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ณ วัดท่าโพธิ์วรมหาวิหาร อำเภอ เมืองนครศรีธรรมราช

๖) พ.ศ.๒๕๓๗ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “กลางวันดีกว่ากลางคืน” ในงาน ประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบ ประจำปี ๒๕๓๗ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗) พ.ศ.๒๕๓๙ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “สภากาแฟ” ในงานประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบประจำปี ๒๕๓๙ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๘) พ.ศ.๒๕๔๐ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ในงานประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบประจำปี ๒๕๔๐ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ ๕ รางวัลที่นายสมใจ ศรีอู่ทอง ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก โดยนายสมใจ ศรีอู่ทอง เกิดจากการที่มีความชอบในบทกลอน และมีใจรักในลีลาของการขับกลอน ทำให้เมื่อมีงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น งานบวชนาค งานแต่งงาน งานศพ หรืองานรื่นเริงต่างๆ ใกล้บ้านจะไปร่วม และเมื่อมีผู้เชิญให้ขับกลอนเพลงบอก จะแสดงการขับกลอนเพลงโดยทันที ซึ่งการขับกลอนเพลงบอกของเพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง ในระยะแรกเป็นแบบรู้พักลักจำ ไม่ได้เป็นลูกศิษย์ใคร ไม่มีอาจารย์สอน เป็นการขับกลอนเพลงบอกจากการจดจำจากเพลงบอกรุ่นเก่า เช่น เพลงบอกเพียร เพ็ชรคงทอง เพลงบอกสังข์ บางพร้าว เพลงบอกเนตร ชลารัตน์ เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ เพลงบอกแย้ม สงขลา เป็นต้น ซึ่งครั้งหนึ่งได้ขับกลอนเพลงบอกในงานศพบ้านบางบูชา (เป็นชื่อบ้านในตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง) ร่วมกับเพลงบอกสังข์ บางพร้าว การแสดงครั้งนั้นเพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง รู้สึกตื่นเต้นที่สุดเท่าที่เคยแสดงมาเพราะร่วมขับกลอนกับพ่อเพลงบอกรุ่นครูที่มีความสามารถสูง แต่การแสดงก็ผ่านไปได้ด้วยดี จนเป็นที่ยอมรับของคนที่ได้รับฟัง ในที่สุดพ่อเพลงบอกสังข์ได้อุทานขึ้นต่อหน้าประชาชนในงานนั้น “กูไม่ได้ลูกตัวเองสืบสาย แต่กูได้ลูกเกลอสืบสายแทนแล้ว” เพลงบอกสมใจ ดีใจมาก จึงตัดสินใจขอเป็นลูกศิษย์ของเพลงบอกสังข์ บางพร้าว ตั้งแต่นั้นมา เพลงบอกสังข์ได้ให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับบทกลอน ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างให้จนหมด ตลอดจนเคล็ดลับในการว่ากลอนในงานต่างๆ เช่น ถ้าเป็นงานศพ ก็ให้ยึดหลักของสังขาร ไม่เที่ยงแท้แน่นอน การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในงานบวชก็ให้ยึดหลักความกตัญญูต่อมารดาบิดาผู้ทีพระคุณ เป็นต้น พร้อมทั้งการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากนั้นประมาณปีเศษจึงแต่งเพลงบอกด้วยตนเอง ด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทกลอนโดยละเอียด หลังจากนั้นต่อมาเพลงบอกสมใจ ก็ได้ตั้งคณะของตัวเองและรับงานการแสดงเพลงบอกในงานต่างๆ จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

ก่อนจะแสดงเพลงบอกควรมี หมาก พลู ธูปเทียน เงินค่ายกครู โดยเจ้าภาพต้องจัดเตรียมเครื่องครู การไหว้ครูของเพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง คือต้องมีการจุดธูปเทียนไว้บนหิ้งโดยไหว้ทุกคืน แต่ถ้ามีการทำพิธีไหว้ครูที่ไหนก็จะต้องเข้าร่วมด้วย

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๔.๑ หมาก

๑.๔.๒ พลู

๑.๔.๓ เทียน

๑.๔.๔ ธูป

๑.๔.๕ ดอกไม้

๑.๔.๖ ของหวาน – คาว

๑.๔.๗ ผลไม้

๑.๔.๘ เงินค่ายกครู ๙๙, ๑๐๐ หรือแล้วแต่ทางเจ้าภาพ

๑.๔.๙ สุรา

๑.๔.๑๐ บุหรี่

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ส่วนมากเป็นเยาวชนนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนบ้านบางแรด ตำบล บางพระ อำเภอ ปากพนัง โรงเรียนปากพนัง โรงเรียนสตรีปากพนัง แพทย์กิจวิทยา, โรงเรียนวัดสองพี่น้อง ฯลฯ เปิดศูนย์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเกาะบางโดน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากให้เรียน

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง มีลักษณะเป็นเพลงบอกที่ยังคงอนุรักษ์การแสดงแบบดั้งเดิมไว้ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ ฉิ่ง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นเพลงที่คิดให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

ภาพประกอบ ๖ การแต่งกายในการแสดง

ภาพประกอบ ๗ การแต่งกายในการแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือ นุ่งผ้าถุงใส่เสื้อคอกลม คาดผ้าขาวม้า

๒.๓ การฝึกซ้อม

ถ้าซ้อมจะซ้อมกับลูกคู่บางครั้ง ลูกคู่มี ๓ คน รวมแม่เพลงอีก ๑ เป็น ๔ คน ปัจจุบันไม่จำเป็นต้องซ้อมเพราะมีงานแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันสำคัญต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๒ - ๓ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการแสดงเพลงบอกให้ครบ (เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับงานที่จะไปแสดงเท่านั้น)

๒.๖ สมาชิกคณะ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๒.๖.๑ นายสมใจ ศรีอู่ทอง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ พ่อเพลงบอก

๒.๖.๒ นายศรีเวียง แซ่ภู่ อายุ ๗๘ ปี หน้าที่ ตีฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

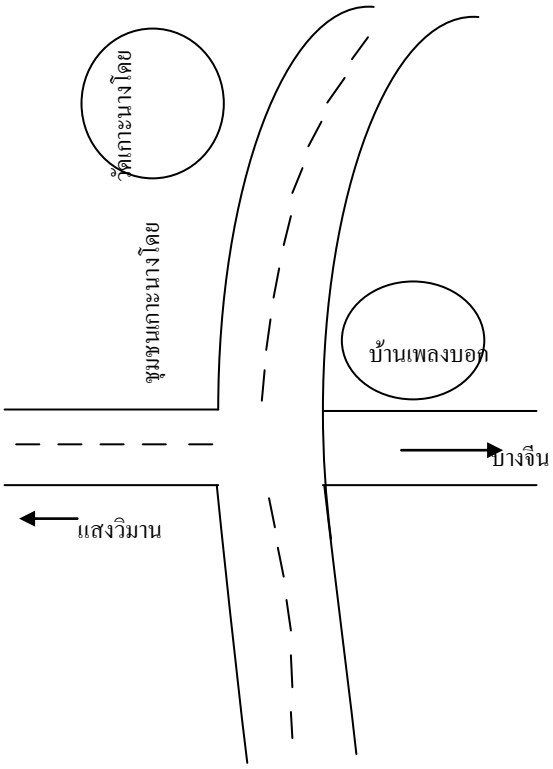
๒.๖.๓ นายสมควร นาคาชล อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๔ นายปัญญา อู่ทอง อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

ภาพประกอบ ๘ ที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

ภาพประกอบ ๙ แผนผังที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๒. อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๐ นายบุญเอิบ วรรณคง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล ก่อตั้งโดย นายบุญเอิบ วรรณคง ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ อายุ ๕๘ ปี ณ บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางตะพง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายเคล้า กับนางส้มนิ่ม วรรณคง เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖๗/๗ ถนนพานิชสัมพันธ์ ตำบล ปากพนัง อำเภอ ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ – ๓๗๐ – ๑๙๑๒ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหงส์แก้ว ตำบล บางตะพง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ และมิได้ศึกษาต่อเนื่องจากสภาพครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา ทางครอบครัว สมรส มีบุตรธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายบุญเอิบ วรรณคง ตำแหน่ง นายหนัง เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ นายบุญเอิบ วรรณคง ได้เริ่มชีวิตการทำงานโดยการช่วยครอบครัวทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของครอบครัวในขณะนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงได้เริ่มมาเรียนรู้และศึกษาการแสดงหนังตะลุงเป็นเวลา ๔ ปี กระทั่งในปี

พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงมีคณะการแสดงหนังตะลุงเป็นของตนเอง และเริ่มทำการออกแสดงหนังตะลุงทุกพื้นที่ของภาคใต้ และพื้นที่ต่างๆ ที่มีการจัดงานแสดงมหรสพ หรืองานประจำปี

ประวัติการสร้างสรรค์ผลงาน

นายบุญเอิบ วรรณคง กำเนิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ครอบครัวมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และบิดามีอาชีพเสริม คือ การแสดงหนังตะลุงที่ประชาชนทั่วไปรู้จักกันดีในชื่อของหนังตะลุงคณะ “หนังเคล้าใหญ่” สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหงส์แก้ว เป็นคนที่มีสติปัญญาดี เรียนเก่ง มีความเฉลียวฉลาด แต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากในขณะนั้นสภาพครอบครัวมีฐานะยากจนมาก ทำให้ไม่มีทุนในการศึกษา ชีวิตการศึกษาจึงจบลงด้วยการสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในปี ๒๕๐๘

หลังจากจบการศึกษา ได้ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพทำนา และเนื่องจากบิดาแสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพเสริม นายบุญเอิบ จึงมีความชื่นชอบ มีความสนใจ และมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง จึงได้เรียนรู้วิธีการแสดงหนังตะลุงในเบื้องต้นจากบิดา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ อายุ ๑๗ ปี บิดาจึงได้พาไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์กับคณะหนังตะลุง คือ “หนังทวีศิลป์ บางตะพง” ซึ่งเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น จึงได้ศึกษาการแสดงหนังตะลุง จากหนังทวีศิลป์ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๔ และได้ฝึกฝนวิธีการแสดงหนังตะลุงตลอดมา กระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงได้ก่อตั้งคณะหนังตะลุง ใช้ชื่อคณะว่า “คณะหนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์” และได้ทำการออกแสดงหนังตะลุงในทุกจังหวัดของภาคใต้ และพื้นที่ใกล้เคียง จนเป็นที่รู้จักของประชาชนที่ชื่นชอบการแสดงหนังตะลุง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการประชันครั้งแรกในชีวิตการแสดงหนังตะลุงหนังเอิบน้อย ได้รับรางวัลโล่ทองคำชนะเลิศในการประชัน ทำให้คณะหนังตะลุงเอิบน้อย ตะลุงศิลป์เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ก็ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกครั้ง และผลการประชันเป็นไปตามความคาดหมายของบรรดาผู้ชื่นชอบการแสดงหนังตะลุง คือได้รับรางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ เป็นปีที่ ๒ ติดต่อกัน ส่งผลให้คณะหนังตะลุงเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ได้รับความนิยมมากขึ้น มีงานเดินสายแสดงหนังตะลุง

๓๑ มีนาคม ๒๕๒๒ หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุงครั้งสำคัญ ในรายการ “ศึกตะลุงยอดขุนพล” ซึ่งมีนายเจริญ คลิ้งทอง เป็นผู้จัดขึ้น ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการประชันปรากฏว่า หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้รับรางวัลมงกุฎทองคำชนะเลิศศึกตะลุงยอดขุนพล จากผลการประชันดังกล่าว ทำให้หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ เปลี่ยนชื่อคณะหนังตะลุงของตนใหม่เป็น “คณะหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล” เป็นหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วทุกพื้นที่ และในปีเดียวกันนี้เอง วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๒ ไดรับรางวัลชนะเลิศการประชันหนังตะลุง ณ ที่ว่าการอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช นับได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นปีทองของ หนังเอิบน้อย

ยอดขุนพล แต่หนังเอิบน้อยได้มีการพัฒนาฝีมือด้านการแสดงหนังตะลุงมาเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล ไดรับรางวัลชนะเลิศหนังตะลุงพลัง ๒ จาก ชมรมเหรียญ ชัยสมรภูมิ โดยการประชันครั้งนี้ หนังเอิบน้อยมีโอกาสได้แสดงหนังตะลุงร่วมกับหนังทวีศิลป์ บางตะพง ซึ่งเป็นอาจารย์ของตนเป็นครั้งแรก และได้รับชัยชนะ

ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล ยืนยันความสำเร็จในชีวิตการแสดงหนังตะลุง ด้วยการคว้ารางวัลชนะเลิศวันตะลุง (ชะเมา) จากคุณปรีชา เกตุชาติ ณ สนามข้างสถานีตำรวจภูธรชะเมา

ปัจจุบันนายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ยังคงทำการแสดงหนังตะลุงทั่วทุกพื้นที่ของภาคใต้ และมีการพัฒนาการแสดงหนังตะลุงของตนให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน เช่น การศึกษาข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์เข้ากับเนื้อหาการแสดงหนังตะลุง การแต่งบทกลอนในการแสดงหนังตะลุงด้วยตนเอง การเพิ่มเรื่อง - เนื้อหาการแสดงใหม่ๆ ที่มีเนื้อหาน่าสนใจมากขึ้น การนำเครื่องดนตรี และเพลงลูกทุ่งมาประกอบการแสดงเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการแสดงหนังตะลุงมากขึ้น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล คือ การรักษาไว้ซึ่งศิลปะ วิธีการแสดงหนังตะลุงที่ถูกต้อง มีน้ำเสียงการพากย์ตัวหนังตะลุงที่ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้องตามอักขระอักษร ซึ่งบรรดาแฟนๆ หนังตะลุงจะทราบกันดีจากการพากย์หนังตะลุงที่ชื่อ “นายแข้ง” “นายเฉ็ง” “นายไข่” ซึ่งเป็นหนังตะลุงตัวชูโรงของคณะหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล นอกจากนี้ หนังเอิบน้อยเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ตรงต่อเวลาในการทำงาน ซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน

การสร้างสรรค์และเผยแพร่การแสดงต่อสาธารณะชนในประเทศและต่างประเทศ

หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล ออกเดินสายทำการแสดงหนังตะลุงในทุกจังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล กระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง พัทลุง ชุมพร ระนอง และนอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้เดินทางไปทำการแสดงในภาคอื่นๆ เช่น กรุงเทพฯ นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานแสดงมหรสพ งานประจำปี งานรื่นเริงต่างๆ นับเป็นความภาคภูมิใจของนายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ที่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ให้ประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ได้รับทราบ จากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ – ปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลา ๓๗ ปี ที่หนังเอิบน้อยยังคงรักในชีวิตการแสดงหนังตะลุง และยังคงสืบสานศิลปะการแสดงหนังตะลุง และพัฒนาการแสดงหนังตะลุงต่อไป เพื่อถ่ายทอดให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ และร่วมกันสืบสานศิลปะการแสดงชนิดนี้ให้อยู่คู่คนใต้ และเมืองไทยตลอดไป

ภาพประกอบ ๑๑ นายบุญเอิบ วรรณคง และรางวัลที่ได้รับ

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับ

ตลอดระยะเวลาการแสดงหนังตะลุง ของหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล มีรางวัลและเกียรติคุณที่ยืนยันถึงความสำเร็จ ดังนี้

- ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ รางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ การประชันหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ การประชันหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ รางวัลมงกุฎทองคำชนะเลิศ ศึกตะลุงยอดขุนพล ณ สนามหน้าเมือง โดยนายเจริญ คลิ้งทอง เป็นผู้จัด

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ รางวัลชนะการประชันหนังตะลุง ณ ที่ว่าการอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (โล่ทองคำ)

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ รางวัลถ้วยชนะเลิศหนังตะลุงพลัง ๒ จากชมรมเหรียญ ชัยสมรภูมิ ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ รางวัลชนะเลิศวันตะลุง (ชะเมา) ณ ที่ทำการสถานีตำรวจภูธร ตำบลชะเมา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ถ้วยเกียรติยศ)

- ๑๔ ต.ค. ๒๕๕๐ รับรางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

- ๒๙ ก.ค. ๒๕๕๓ รับรางวัลภาษาไทยถิ่นดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

ภาพประกอบ ๑๒ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับเกียรติบัตร

ภาพประกอบ ๑๓ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับการเชิดชูเกียรติผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น

การทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม

นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมศิลปะการแสดง ประเพณี และวัฒนธรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การเข้าร่วมแสดงหนังตะลุงในงานต่างๆ ตามโอกาส เช่น งานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นประจำทุกปี งานประเพณีออก

พรรษาของอำเภอปากพนัง ฯลฯ การเข้าร่วมเป็นกรรมการสมาคมศิลปินพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช การเข้าร่วมกิจกรรมการกุศลเพื่อรายได้สมทบกองทุนต่างๆ การร่วมกิจกรรมส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ความเป็นมา และวิธีการแสดงหนังตะลุงที่ถูกต้อง อีกทั้งได้ร่วมกันสืบสานศิลปะการแสดงชนิดนี้ต่อไป

ชีวิตปัจจุบัน

ปัจจุบัน นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) สมรสกับ นางจารึก วรรณคง มีบุตรธิดา รวม ๔ คน อาศัยอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๑๖๗/๗ ถนนพานิชสัมพันธ์ ตำบลปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งชีวิตในปัจจุบันก็ยังคงออกเดินสายทำการแสดงหนังตะลุงในทุกพื้นที่ของภาคใต้ ด้วยใจรักการแสดงหนังตะลุง และยังคงพัฒนาฝีมือการแสดงหนังตะลุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

๑.๒ การสืบทอด

ในฐานะที่เป็นศิลปินผู้สืบสานศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ คือ การแสดงหนังตะลุง นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ได้ถ่ายทอดความรู้ และวิธีการแสดงหนังตะลุงให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ โดยการแสดงหนังตะลุงในงานต่างๆ ที่มีโอกาส การบันทึกเสียงการแสดงเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น การบันทึกเทปรายการโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ การบันทึกแถบเสียง-ซีดี การแสดงหนังตะลุงออกจำหน่ายตามท้องตลาดในท้องถิ่น การบรรยายและสาธิตวิธีการแสดงหนังตะลุงให้นักเรียน ณ โรงเรียนต่างๆ การให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงให้หน่วยงาน นักเรียน นักศึกษา ที่มีความสนใจมาติดต่อขอข้อมูล และการเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น เป็นต้น

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายบุญเอิบ วรรณคง เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง

.

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง และสอนตามโรงเรียนต่างๆ ที่ได้รับเชิญ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากให้เรียน

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน คณะหนังเอิบ ยอดขุนพล

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ การเผยแพร่ข้อมูลทางศิลปะและการแสดงแก่สาธารณชน

ผลงานการแสดงหนังตะลุง ของ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล ที่เผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ได้แก่ การแสดงหนังตะลุง

๑) เรื่องสายเลือดสายลับ

๒) เรื่องเสือศีลสอง

๓) เรื่องสะใภ้จัณฑาล

๔) เรื่องราหูจอมสังหาร

๕) เรื่องยุพราชหงส์ดำ

๖) เรื่องยุพราชปริศนา

๗) ดอกฟ้าในมือโจร

๘) เรื่องสวรรค์บันดาล

๙) เรื่องปัญหาพยายม

รายการที่เผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่

การเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ จังหวัดนครศรีธรรมราช รายการเวทีเมืองคอน จัดโดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รายการรักษ์ทะเลสาบสงขลา รายการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และยังมีการอัดแถบบันทึกเสียง ซีดี การแสดงหนังตะลุงเรื่องราหูจอมสังหาร และเรื่องสวรรค์บันดาล ออกวางแผงจำหน่ายให้ผู้ที่มีความสนใจได้ติดตามรับชม

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายแบบธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท – ๒๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

๒.๖ สมาชิกคณะหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๒.๖.๑ นายประยุทธิ์ คงหอ อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๒ นายโชติ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๓ นายนุ้ย (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๔ นายจำนง (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๕ นายประสิทธิ์ ลังเมือง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๖ นายนิยม ฤทธิวงศ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

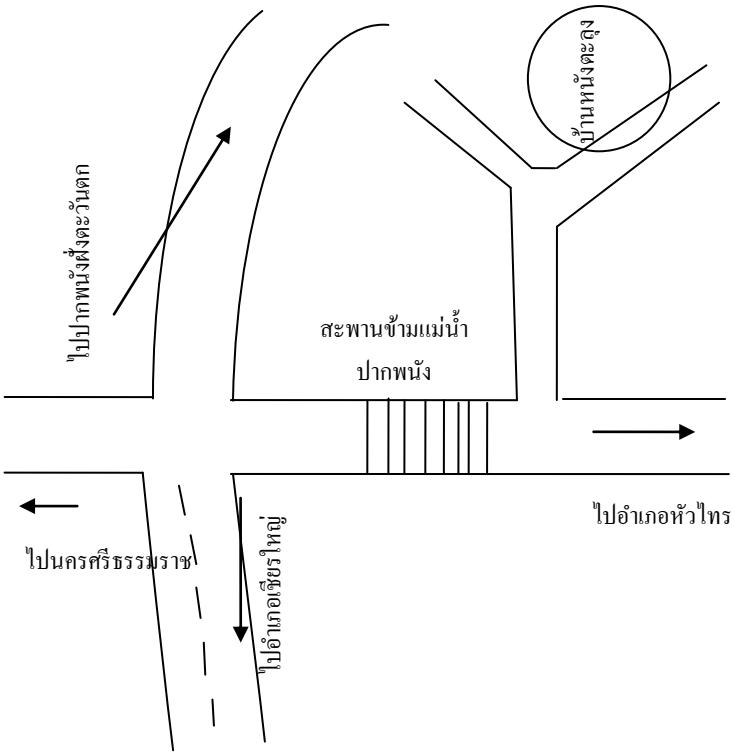
๒.๖.๗ นายสมยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๘ นายสมยศ ชื้นแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังเอิบ ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๔ ที่ตั้งหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๕ แผนที่ที่ตั้งหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๓. อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังไสว เสียงเสน่ห์

ภาพประกอบ ๑๖ นายไสว หมื่นอักษร

ภาพประกอบ ๑๗ นายไสว หมื่นอักษร และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังไสว เสียงเสน่ห์ ก่อตั้งโดย นายไสว หมื่นอักษร ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๑ อายุ ๖๔ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่ที่ ๖ ตำบล การะเกด อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๔๘ – ๖๕๐ – ๗๖๔๘ จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน เชียรใหญ่สงเคราะห์ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑ คน

ภาพประกอบ ๑๘ สภาพโรงหนังตะลุงในอดีต

ภาพประกอบ ๑๙ สภาพโรงหนังตะลุงในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของ คณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังไสวน้อย เสียงเสน่ห์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายไสว หมื่นอักษร ตำแหน่ง นายหนัง เริ่มฝึกการแสดงหนังตะลุงตั้งแต่อายุ ๘ ปี เพราะมีใจรักทางด้านการแสดงหนังตะลุง ในวัยเยาว์นั้นเคยได้ฝึกหัดแสดงหนังตะลุงให้ผู้ชมในละแวกบ้านได้ชมการแสดง ต่อมาเมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนตนก็มิได้เลิกฝึกแสดงหนังตะลุง แต่ได้ฝึกการแสงดหนังตะลุงไปด้วยจนสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มเมื่อครบกำหนดบวชจึงได้บวชทดแทน

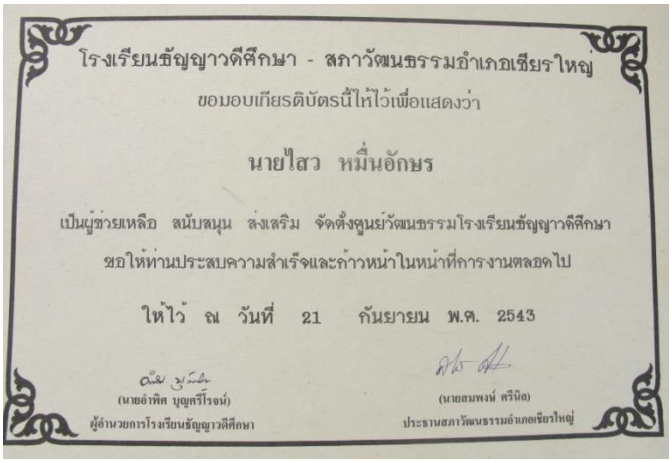
คุณบิดามารดาเป็นเวลาทั้งหมด ๑ พรรษา เมื่อลาสิขาบทแล้วจึงได้แต่งงานกับนางอัมพร หมื่นอักษร มีบุตรชาย ๑ คน หญิง ๑ คน

จากนั้นจึงได้ก่อตั้งคณะหนังตะลุงโดยใช้ชื่อว่า หนังไสวน้อย เสียงเสน่ห์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ จนถึงปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะหนังตะลุง หนังไสวน้อย เสียงเสน่ห์ ได้รับรางวัลดีเด่น ทุ่งท่าลาดงานเดือนสิบ และได้ไปร่วมแสดงหนังตะลุงหน้าพระที่นั่งที่ศูนย์วัฒนธรรม (สวช.) กับหนังอาจารย์สุชาติ ทรัพย์สิน จนได้รับรางวัลดาวรุ่งมาแรงจากชมรมศิลปินศรีวิชัย

ประกาศ

นายไสว หมื่นอักษร

โรงเรียนธัญญาวดีศึกษา - สภาวัฒนธรรมอำเภอเชียรใหญ่

ขอมอบเกียรติบัตรนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายไสว หมื่นอักษร

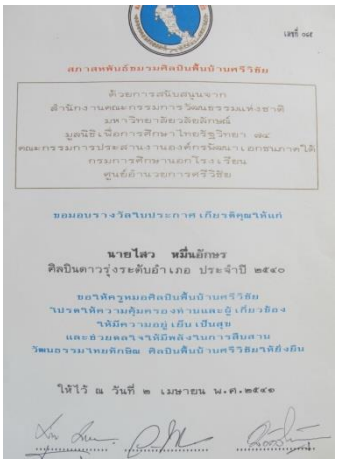
เป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนธัญญาวดีศึกษา

ขอให้ท่านประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในหน้าที่การงานตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2543

(นายอำพิศ บุญศรีโรจน์) ผู้อำนวยการโรงเรียนธัญญาวดีศึกษา

(นายสมพงษ์ ศรีนิล) ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเชียรใหญ่

สภาสหพันธ์ชมรมศิลปินพื้นบ้านศรีวิชัย

ขอมอบรางวัลไว้ประกาศเกียรติคุณให้แก่

นายไสว หมื่นอักษร

ศิลปินดาวรุ่งระดับอำเภอ ประจำปี ๒๕๔๐

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๐

ขอแสดงความขอบคุณและยกย่อง

นายไสว หมื่นอักษร

ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการแสดงหนังตะลุง

ในโอกาสงานวันครบรอบ 100 วันของแม่คลี่ สุวรรณโชติ

ณ บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 4 ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสสินธุ์ จ. สงขลา

(นางกัลยาภรณ์ วงศ์สมุทร)

15 เมษายน 2549

ภาพประกอบ ๒๐ ประกาศนียบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายไสว หมื่นอักษร ได้สืบทอดมาจากอาจารย์จันทร์แก้ว บุญขวัญ และอาจารย์คล้าวน้อย เสียงหวาน ครอบมือหนังกับอาจารย์ศรีพัฒน์ (ไม่ทราบนามสกุล)

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อของการครอบมือหนังตะลุงมีดังนี้ ใช้หมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม ธูป ๙ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี พิธีจับรูปจากที่อาจารย์ส่งให้ว่าได้รูปอะไรในการจับเสี่ยงทาย นายหนังไสวจับได้รูปพระราม เสี่ยงทายว่าได้เจ้าเมือง หมายถึง เป็นคนนำทัพไปสู่ความสำเร็จ

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ส่วนใหญ่จะจัดพิธีไหว้ครูในเดือน ๙ ข้างขึ้น ตรงกับวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันครู โดยสถานที่ในการจัดพิธีไหว้ครูนั้นจะจัดหมุนเวียนไปในแต่ละคณะว่าใครพร้อมที่จะเป็นเจ้าภาพ แล้วคณะอื่นๆ ก็จะไปช่วยร่วมพิธีในทุกๆ ด้านของการไหว้ครู

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๔.๑ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๒ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๓ ธูป ๙ ดอก

๑.๔.๔ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งกายนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์เข้าเรียนทางด้านการแสดงหนังตะลุง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคุณสมบัติเป็นเด็กที่มีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก เพราะมีคติพจน์ของคณะ คือ เปิดแหล่งเรียนรู้หนังตะลุง สืบสานศิลปินชาวใต้ “สร้างคนดี สร้างคนเก่ง สร้างคนดัง” .

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นายไสว หมื่นอักษร ไม่มีพิธีการรับลูกศิษย์ แต่เมื่อมีผู้เข้ามาเรียนจะสอนตามที่ต้องการเรียน แต่ในใจแล้วถ้าได้ลูกศิษย์ที่มาฝึกและมากินนอนที่บ้าน เช่นเดียวกับการรับศิษย์ในด้านนี้อย่างตนในอดีต

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังไสวน้อย เสียงเสน่ห์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยปัจจุบันทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง .

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงตลก

๒.๑.๒.๒ เพลงตลาดทั่วไป

ภาพประกอบ ๒๑ เครื่องดนตรีทอมบ้า

ภาพประกอบ ๒๒ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงตะลุงแบบโบราณ

ภาพประกอบ ๒๓ เครื่องดนตรีปี่

ภาพประกอบ ๒๔ เครื่องดนตรีฉิ่ง

ภาพประกอบ ๒๕ เครื่องดนตรี ทับ

ภาพประกอบ ๒๖ เครื่องดนตรี กลอง

ภาพประกอบ ๒๗ เครื่องดนตรี ซอ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

ภาพประกอบ ๒๘ การแต่งกายของนายหนัง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมเรื่องที่จะแสดง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ประพันธ์ขึ้นมาแล้ว (เรื่องที่มีมาช้านานโดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น) หรือมีผู้ประพันธ์ให้

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ที่ได้จ้างงาน บทเพลงที่ใช้ในการแสดงจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานบวช งานศพ งานแต่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๙ อุปกรณ์ตัวหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๐ อุปกรณ์การแสดงหนังตะลุง

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๔.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๙,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท

๒.๔.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ – ๐๓.๐๐ น.

๒.๔.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๐ คน

๒.๔.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง หยวกกล้วย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเอง โดยตนกล้วยที่มินิยมให้คือ กล้วยตานี) เครื่องดนตรี รูปหนัง ไหว้ครูก่อนการแสดง และครูบาอาจารย์ในใจ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๓๑ ต้นกล้วยที่ปลูกเพื่อใช้ในการแสดงหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๒ ไม้ไผ่ที่ใช้ในการทำเป็นก้านตัวหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๓ หนังวัวตากที่ใช้ในการทำตัวหนังตะลุง

๒.๖ สมาชิกคณะ ไสวน้อย เสียงเสน่ห์

๒.๖.๑ นายไสว หมื่นอักษร อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายปรีชา ชูแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ค้าขาย

๒.๖.๓ นายปรีชา ทองจันทร์แก้ว อายุ ๓๕ ปี ลูกคู่ – ฉิ่ง อาชีพ ตัดยาง

๒.๖.๔ นายปรีชา ไฝซ้าย อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำโรงอิฐ

๒.๖.๕ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับซื้อของเก่า

๒.๖.๖ นาย คำทิศ ผลเกษตร อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวนยาง

๒.๖.๗ นายสนทยา ซุ่นยะโม อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวนยาง

๒.๖.๘ นายสมนึก นาคูแก้ว อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำโรงอิฐ

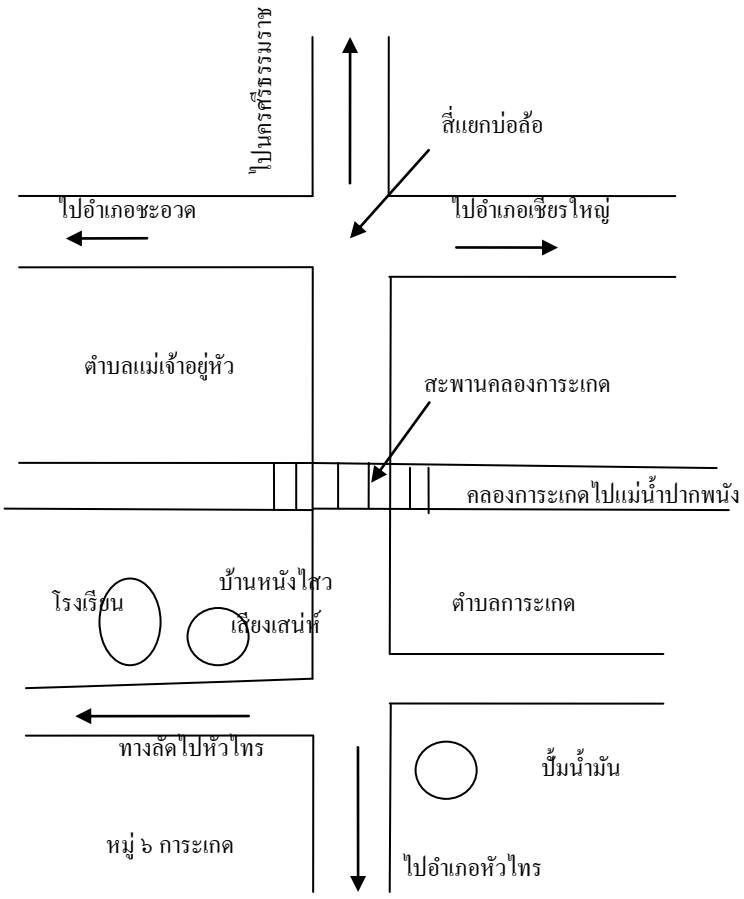
๒.๖.๙ นายพร้อม ซุ่นยะโม อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ โหม่ง และครูหนังเบิกโรง อาชีพทำสวนยาง

๒.๖.๑๐ นายไป่ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวนยาง

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังไสว เสียงเสน่ห์

ภาพประกอบ ๓๔ บ้านหนังไสว เสียงเสน่ห์

ภาพประกอบ ๓๕ แผนที่บ้านหนังไสว เสียงเสน่ห์

๔. อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๓๖ นายส้วง รอดแก้ว

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์ ก่อตั้งโดย นายส้วง รอดแก้ว ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๗๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาพระบาท อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๘๙ – ๔๒๒๖ – ๓๔๒ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดแดง สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน คือ นายถาวร รอดแก้ว

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายส้วง รอดแก้ว ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้เริ่มฝึกหัดการแสดงมโนราห์ด้วยใจรัก โดยได้เรียนศิลปะมโนราห์กับครูอินทร์ ศรีจันทร์ และครูคล้อย (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเป็นยอดครูทางด้านมโนราห์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช และเมื่ออายุ ๑๕ ปี จึงได้ครอบเทริดเข้าโรงเป็นเวลา ๑ วัน ๑ คืน และเข้าพระ (บวชเป็นพระ) เพื่อทำพิธีเป็นมโนราห์ใหญ่ (การเป็นมโนราห์ที่สามารถตั้งคณะของตนเองได้) เมื่ออายุ ๒๐ ปี ซึ่งต้องผ่านพิธีโกนจุกผู้ทำพิธีต้องเป็นมโนราห์ที่สามารถทำพิธีครอบหงส์ได้ คือ อาจารย์วัด บ้านคล้อง (เสียชีวิตแล้ว) และได้มอบหน้าที่ให้เป็นผู้ที่สามารถทำพิธีครอบหงส์ จึงสามารถทำพิธีต่างๆ ทางด้านมโนราห์ได้ โดยการทำพิธีโกนจุกถ้าไม่บวชต้องทำการรำมโนราห์ ๓ วัด ๓ บ้าน (โดยต้องผ่านมโนราห์ที่ตัดจุกแล้ว ๖

คน เพื่อครองหงส์) แล้วจึงกลับเข้าโรงมโนราห์ จากนั้นจึงส่งครู และตนได้รับการสบทอดคาถาพิธีและเครื่องพิธีที่ได้รับพระราชทานจาก ขุนศรีศรัทธา เจ้าชายน้อย พระเจ้าจิตธกุมาร และได้ถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๓๗ หน้ากากขุนพราน หรือ พญาพราน และนางนวลทองสำลี หรือ แม่ศรีมาลา

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์ นายส้วง รอดแก้ว ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก ครูอินทร์ ศรีจันทร์ และครูคล้อย (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น และได้ผ่านพิธีโกนจุกตามธรรมเนียมประเพณีโบราณ จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ และทำพิธีเกี่ยวกับมโนราห์ได้

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีเกิดใหม่ หรือที่เรียกว่าการทำพิธีโกนจุก นายส้วง รอดแก้ว มีความเชื่อว่าถ้าจะให้ดีการทำพิธีนี้ต้องมีการถือศีล ๕ มาตั้งแต่เกิดจนอายุครบบวช โดยเฉพาะห้ามมีประเวณีก่อนบวชโดยเด็ดขาด ถ้าสามารถรักษาได้ เมื่อเป็นมโนราห์ใหญ่แล้วจะมีแต่ผู้นับถือและเป็นที่นิยมทั่วไป

ภาพประกอบ ๓๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูที่จะต้องใช้ ได้แก่

๑.๔.๑ หัวหมู

๑.๔.๒ ไก่ต้ม

๑.๔.๓ บายศรี

๑.๔.๔ สุรา

๑.๔.๕ ดอกไม้

๑.๔.๖ ธูปเทียน

๑.๔.๗ ขนมแดง

๑.๔.๘ ขนมขาว

๑.๔.๙ ค่าไหว้ครู ๑๒ บาท

๑.๔.๑๐ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะมีผู้มาเรียนที่บ้านเป็นคณะ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๓๕ นายส้วง รอดแก้ว ปลุกเสกหน้ากากพญาพราน

ลักษณะการแสดงมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์ มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยนายส้วง รอดแก้ว เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น รวมทั้งหน้ากากขุนพราน หรือ พญาพราน และนางนวลทองสำลี หรือ แม่ศรีมาลา และเครื่องดนตรี กลองมโนราห์ด้วย

ภาพประกอบ ๔๐ เทริดมโนราห์ของคณะมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

๒.๖.๑ นายถาวร รอดแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นายเส้ง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลองมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายประทิน ทองน้อย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายสุนันท์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ นายคลื้น (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๖ รำมโนราห์ (แล้วแต่จะเชิญใครมาได้บ้าง)

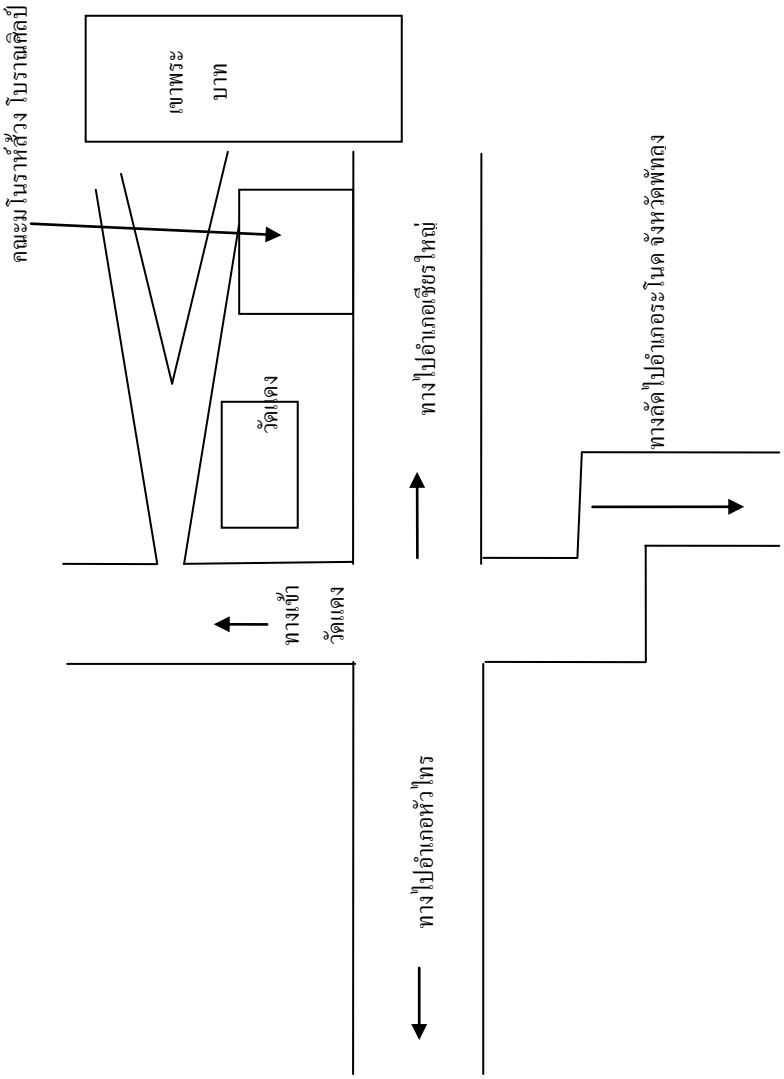
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน ส้วง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๒ ที่ตั้งคณะมโนราห์ส้วง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๓ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สวง โบราณศิลป์

๕. อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๔ นางจำเริญ บัวจันทร์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ ก่อตั้งโดย นางจำเริญ บัวจันทร์ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ อายุ ๕๗ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ ๑๐ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน ห้วยน้ำเย็น สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑ คน โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ – ๕๐๕ – ๗๖๔๖, ๐๘๗ – ๔๖๕ - ๑๑๓๑

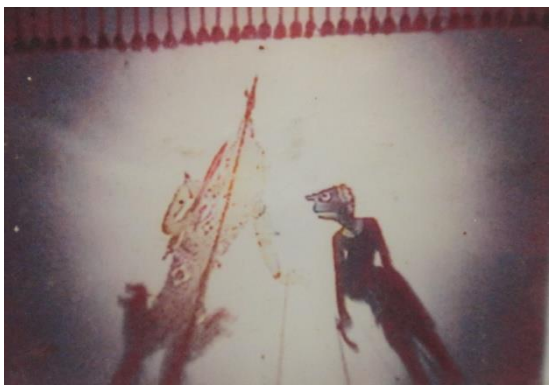
ภาพประกอบ ๔๕ ป้ายชื่อหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๖ ป้ายริมถนนของที่ตั้งหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๗ โรงหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๘ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ ขณะแสดงหนังตะลุง

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

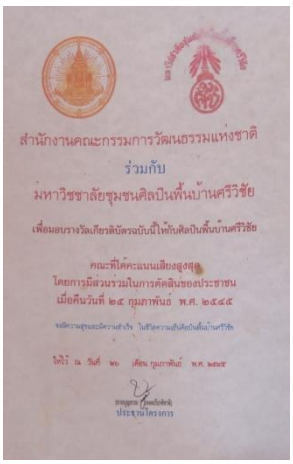
๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นางจำเริญ บัวจันทร์ ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้งคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ และมีชื่อเสียงในฐานะนายหนังหญิงจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๔๕ นางจำเริญ บัวจันทร์ และผู้วิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
นางจำเริญ บัวจันทร์
ได้มีส่วนร่วมในการสืบสานงานศิลป์ การแสดง[illegible]บ้านภาคใต้ เพื่อเด็กและเยาวชน
โดยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหนังตะลุง คณะหนังจำเริญ ดาราศิลป์
เนื่องในงานมหกรรมเปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ ๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๕
ระหว่างวันที่ ๓ - ๕ กันยายน ๒๕๕๕ ณ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
ขออำนวยพรให้ประสบความสุข ความเจริญ ตลอดไป
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕
ว่าที่ร้อยตรี
(วัฒนา ไกรนุกูล)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๓

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
ร่วมกับ
มหาวิชชาลัยชุมชนศิลปินพื้นบ้านศรีวิชัย
เพื่อมอบรางวัลเกียรติบัตรฉบับนี้ให้กับศิลปินพื้นบ้านศรีวิชัย
คณะที่ได้คะแนนเสียงสูงสุด
โดยการมีส่วนร่วมในการคัดสินของประชาชน
เมื่อคืนวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕
ประธานโครงการ

ภาพประกอบ ๕๐ เกียรติบัตรที่นางจำเริญ บัวจันทร์ ได้รับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

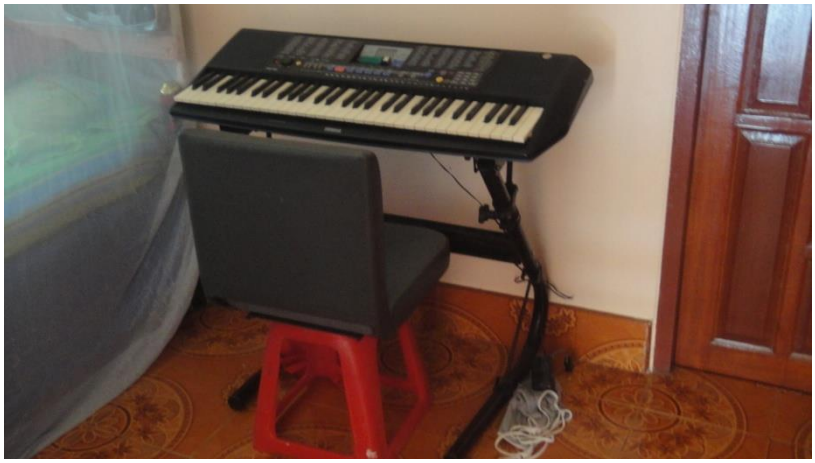
เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายสมเกียรติ เกลี้ยงคำหมอ

ได้มีส่วนร่วมในการสืบสานงานศิลปิ การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ เพื่อเด็กและเยาวชน
โดยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกคู่หนังตะลุง (คีบอร์ด)
เนื่องในงานมหกรรมเปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ ๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๕
ระหว่างวันที่ ๓ - ๕ กันยายน ๒๕๕๕ ณ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ขออำนวยพรให้ประสบความสุข ความ[illegible] ตลอดไป
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ เดือนกันยา[illegible]

ว่าที่ร้อยตรี
(วัฒนา ไกรนุกูล)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๓

ภาพประกอบ ๕๑ เกียรติบัตรทางด้านลูกคู่ (คีย์บอร์ด) ของคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๒ คีย์บอร์ด ของคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นางจำเริญ บัวจันทร์ ได้เริ่มเรียนหนังตะลุงด้วยความสมัครใจเอง โดยการเรียนกับคณะนายหนังต่างๆ ในตัวจังหวัดหรือมีผู้นำไปฝาก ได้แก่ คณะหนังประทุม เสียงชาย คณะหนังปล้อง และคณะหนังอ้ายลูกหมี

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ การครอบมือหนังตะลุงนั้น มีเจตนาเพื่อการเป็นนายหนังเต็มตัว จึงสามารถรับงานการแสดงหนังตะลุงต่างๆ ได้จริงๆ โดยมีเครื่องเซ่นไหว้ ดังนี้ ใช้หมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม ธูป ๙ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ขึ้นอยู่กับคณะไหนบ้านไหนจัดก็จะเชิญไปเข้าร่วมกันเป็นประจำทุกปี หมุนเวียนกันไปแต่ละคณะ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๙ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันไม่มีการรับลูกศิษย์เข้าเรียนทางด้านการแสดงหนังตะลุง

. .

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา ซอ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ สำรวยลืมคำ

๒.๑.๒.๒ เพลงลูกทุ่งทั่วไป

ภาพประกอบ ๕๓ เครื่องดนตรีในการแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องซ้อมบ่อยๆ เพราะมีงานแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท ต่างจังหวัด ๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท . ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ – ๐๒.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘-๙ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

ภาพประกอบ ๕๔ นางจำเริญ บัวจันทร์ กับผู้วิจัย

๒.๖ สมาชิกคณะหนังหญิง จำเริญ ดาราศิลป์

๒.๖.๑ นางจำเริญ บัวจันทร์ อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายประเสริฐ หนูขุน อายุ ๓๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๓ นายจำลอง หอมไกร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายสุคนธ์ คงสุข อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๕ นายสมใจ ปานจีน อายุ ๓๙ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๖ นายวีระศักดิ์ แก้วอำนวยกิจ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ นักดนตรี

๒.๖.๗ นายสมเกียรติ เกลี้ยงคำหมอ อายุ ๔๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำนา

๒.๖.๘ นายเสริม เรืองไสยพร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๙ นายสุรพจน์ ศรีสุขแก้ว อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

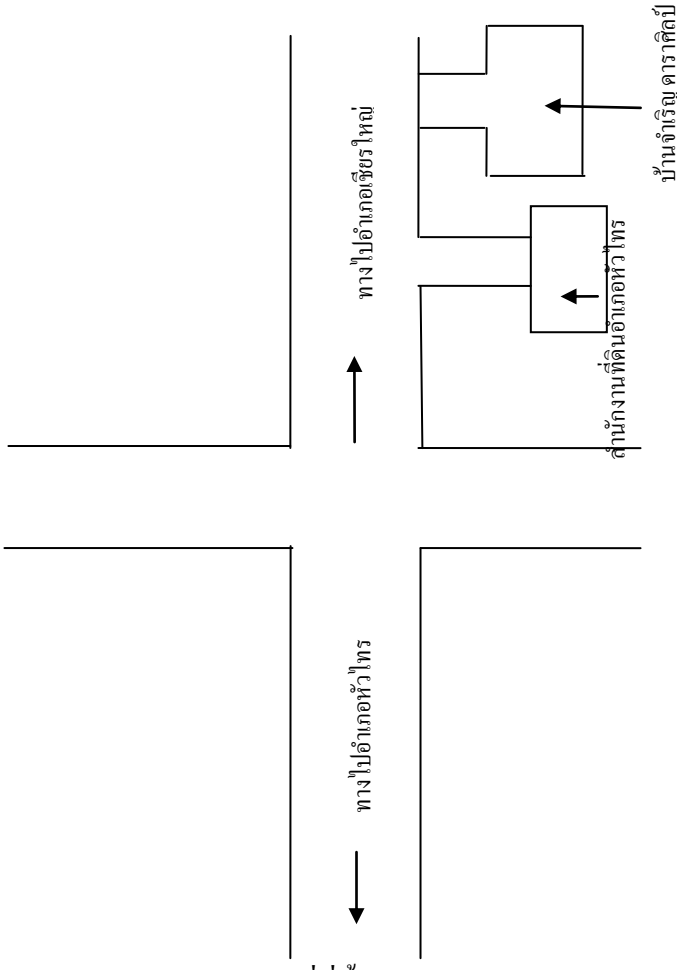
๒.๖.๑๐ นายวิโรจน์ อ่อนอยู่ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๑๑ นายเจริญ เพชรแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังหญิง จำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๕ ทางเข้าคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๖ แผนที่ที่ตั้งคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๖. อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๕๗ นายสมเนตร สีพทสุข

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์ ก่อตั้งโดย นายสมเนตร สีพทสุข ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๗ อายุ ๖๘ ปี ภูมิลำเนาเดิม และที่อยู่ปัจจุบัน ๕๐ หมู่ ๓ ตำบล ทรายขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๗ – ๒๖๕ – ๒๓๙๓ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดพังค่าย หมู่ ๓ ตำบล ทรายขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับนางหนูกึก สีพทสุข มีบุตร ๑ คน ธิดา ๒ คน ได้แก่ นางสาววันดี นางสาวนพรัตน์ นายสมนึก สีพทสุข

ภาพประกอบ ๔๘ นางหนูกึก สีพทสุข ซึ่งเป็นมโนราห์เหมือนกับสามี

ภาพประกอบ ๔๔ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสมเนตร สีพทสุข ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยได้เริ่มการเรียนการแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ขวบ อันเนื่องมาจากในวัยเด็กนั้นได้ติดตามบิดา (บิดาชื่อมโนราห์เที่ยง สีพทสุข) ไปในการแสดงมโนราห์ เมื่ออายุได้ ๑๐ ขวบ จึงได้ออกแสดง จากนั้นเมื่ออายุได้ ๑๔ ปี บิดาจึงทำพิธีตัดจุกผูกผ้าให้ ในพิธีตัดจุกผูกผ้านั้นเป็นการเริ่มต้นการเป็นมโนราห์เต็มตัว หรือในวิถีชาวบ้านเรียกว่า “การทำพิธีเกิด” ต้องใช้มโนราห์ ๗ คน รวมทั้งผู้เข้าพิธีตัดจุกหรือในตอนนั้นเรียกว่าหงส์ โดยจะต้องทำพิธีเกิดให้ที่สระน้ำที่ไม่เคยแห้งเลยหรือมีความลึกมาก โดยแม่ของมโนราห์นอนให้มโนราห์ที่จะทำพิธีอยู่ในผ้าถุงของแม่เปรียบเสมือนว่ากำลังจะคลอดจากท้องแม่ จากนั้นให้นั่งยองๆ เอาแขนทั้งสองข้างไว้ข้างหลังแล้วสอดมาตรงระหว่างขา จากนั้นจึงต้องพนมมือแล้วอมหัวแม่มือไว้ในปาก แล้วให้มัดมือมัดเท้า จากนั้นมโนราห์ผู้ทำพิธีหรือบิดาถีบ (ผลักด้วยเท้า) ให้ตกไปในน้ำ แต่ต้องมีญาติๆ รอรับอยู่ โดยญาติๆ นั้นจะใช้เจ้ย (กระจาดขนาดใหญ่) ช้อนเอาผู้ตัดจุกขึ้นมา แล้วจึงตัดเชือกที่มัดไว้ขั้นตอนนี้จะเปรียบเสมือนว่าเป็นการตัดสายสะดือ จากนั้นจึงแต่งตัวเป็นนางหงส์แล้วจึงเข้าพิธีตัดจุก

ในการทำพิธีนั้นจะต้องมีญาติของผู้ตัดจุกเข้าร่วมในงานให้ได้มากที่สุด คือ อย่างน้อยจะต้องมีมากกว่า ๓๙ คน ในการตัดจุกพระจะเป็นผู้ตัดผมของผู้ทำพิธีตัดจุกก่อน ต่อมาตามด้วยมโนราห์ใหญ่ แล้วจึงตามด้วยญาติๆ โดยต้องมีเงินค่าครู ๓,๓๙๙ บาท วางไว้ในพาน ส่วนผมที่ตัดนั้นให้วางไว้ในจาน จากนั้นจึงให้บวชเณรเป็นเวลา ๓ ฮาย (หมายถึง เย็น กลางคืน และเช้า) พอถึงเวลาเพลแล้วจึงสึก จากนั้นจึงแต่งตัวหงษ์แล้วออกรำ ๓ วัด ๓ บ้าน แล้วจึงเข้ามาอยู่ในโรงมโนราห์ จากนั้นจึงต้องแต่งตัวเป็นมโนราห์ใหญ่ใส่เทริด

มโนราห์ (เทริดนั้นจะต้องผ่านการสวดชยันโตก่อน) จึงถือได้ว่าเป็นมโนราห์ใหญ่เต็มตัว จากนั้นมีลูกศิษย์ของบิดา คือ มโนราห์หลวงทับ (ศิษย์พี่) เป็นผู้ตั้งชื่อคณะให้

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์ นั้น เป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่ทุกรุ่นต้องผ่านพิธีโกนจุกก่อน โดยในพิธีโกนจุกนั้นต้องทำพิธีถึง ๓ วัน ๓ คืน โดย นายสมเนตร สีพทสุข ได้ผ่านการทำพิธีตัดยอดถึง ๑๑ ยอด จึงถือได้ว่าเป็นครูมโนราห์ชั้นยอดของเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๖๐ นางรำมโนราห์ของคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๑ ตัวอย่างของพิธีโกนจุก

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดยการผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่ และผู้ที่จะสืบทอดเป็นมโนราห์ใหญ่จะต้องผ่านพิธีนี้ก่อน ในเรื่องของการตั้งโรงแสดงมโนราห์

ปัจจุบันตั้งหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดในเดือน ๖ หรือเดือน ๕

ภาพประกอบ ๖๒ การตั้งเครื่องไหว้โรงครูมโนราห์

ภาพประกอบ ๖๓ การตั้งเครื่องไหว้ครูมโนราห์ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

๑.๔.๑ ดอกไม้

๑.๔.๒ ธูป

๑.๔.๓ เทียน

๑.๔.๔ หมาก

๑.๔.๕ พลู

๑.๔.๖ อาหารหวาน

๑.๔.๗ อาหารคาว

๑.๔.๘ สุรา

๑.๔.๙ มะพร้าวอ่อน

๑.๔.๑๐ อ้อย

๑.๔.๑๑ กล้วย

๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

และ (บทการ์ดครู) บรมครู

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ หรือได้รับเชิญให้ไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงมโนราห์ โดยให้นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป และเพลงลูกทุ่ง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายแต่งตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๖๔ นายสมเนตร สีพทสุข กำลังแต่งตัวมโนราห์

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันมักจะซ้อมก่อนการแสดง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะ เช่น งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๕,๐๐๐ บาท – ๖๕,๐๐๐ บาท และแล้วแต่สถานที่

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ – ๐๒.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๒.๖.๑ นาบบุญเสริม หนูคง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นายสุคน (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายวิลาศ นวลผอม อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายนนท์ตะกร วงศ์สวัสดิ์ อายุ ๒๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๕ สำหรับลูกคู่ทางด้านเครื่องดนตรีสากลหรือเครื่องดนตรีประกอบการแสดงมโนราห์แบบประยุกต์นั้นไม่แน่นอน

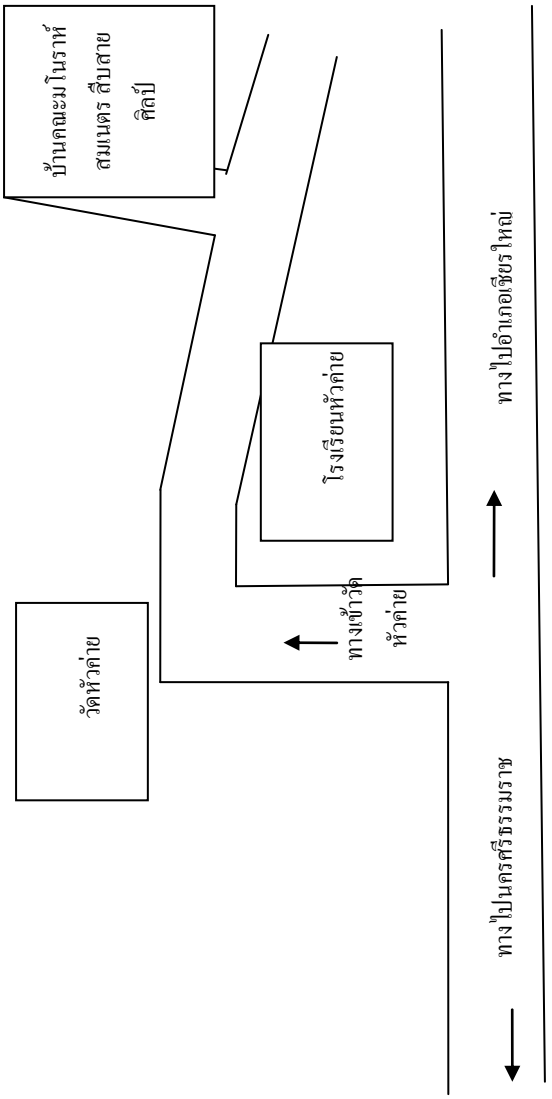
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๕ บ้านของคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๖ มโนราห์สมเนตรกับผู้วิจัย

ภาพประกอบ ๖๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๗. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

ภาพประกอบ ๖๘ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง กับผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ก่อตั้งโดย นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑ อายุ ๖๔ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๕๓/๑ หมู่ ๔ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๕ – ๗๙๒ – ๔๐๙๓, ๐๘๗ – ๑๑๑ – ๕๗๐๘ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดทุ่งเฟื้อ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๕ คน ธิดา ๔ คน

ภาพประกอบ ๖๙ ป้ายที่ตั้งบ้านเพลงบอก

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เข้ารับการศึกษาเมื่ออายุ ๖ ปี ณ โรงเรียนบ้านทุ่งเฟื้อ ตำบลสวนหลวง อำเภอเชียรใหญ่ (อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดนครศรีธรรมราช จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากนั้นไม่ได้เรียนต่อ จึงหันเหชีวิตมาฝึกรำและร้องมโนราห์กับมโนราห์สวัสดิ์ พลายชุม เมื่ออายุ ๒๑ ปี ได้อุปสมบทเพื่อศึกษาธรรมะ ณ วัดทุ่งเฟื้อ ตำบลสวนหลวง อำเภอเชียรใหญ่ (ปัจจุบันเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเวลา ๑ พรรษา จากนั้นจึงได้รำมโนราห์ และต่อมามีความคิดว่าตนเองมีความสามารถและมีพรสวรรค์ทางด้านเพลงบอกมากกว่า จึงได้ฝึกเพลงบอกด้วยตนเองก่อน จากนั้นจึงได้ออกงานการแสดงเพลงบอก และได้ตั้งคณะเพลงบอกของตนเองขึ้น

ประวัติการทำงาน

นายสุรินทร์ จันทร์ทอง มีความสามารถในการขับกลอนเพลงบอกและเพลงพื้นบ้าน ตั้งแต่อายุยังเยาว์วัย ได้ฝึกหัดเพลงบอกอย่างจริงจัง เมื่ออายุ ๒๒ ปี โดยศึกษาเพลงบอกกับเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ (ดำแจ่ม) ศิลปินแห่งชาติ พร้อมทั้งได้ฝากตัวเป็นศิษย์ และได้ขับกลอนลูกคู่ให้กับเพลงบอกสร้อย จากนั้นจึงได้รับการถ่ายทอดศิลปะทางด้านเพลงบอกและบทแม่เพลง จนได้ตั้งคณะของตนเองและตั้งชื่อว่าเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ (จันทร์ทอง) จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

รางวัลที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ รางวัลโล่ชนะเลิศการประกวดเพลงบอกประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ส.ส.
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ รางวัลพระพิฆเนศทองคำพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งร่วมกับเพลงบอกกระจ่างศิลป์
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รางวัลพระพิฆเนศทองคำพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาพประกอบ ๗๐ รางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง (ได้รับรางวัลพระราชทานพระพิฆเนศทองคำ)

ภาพประกอบ ๗๑ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ได้รับ

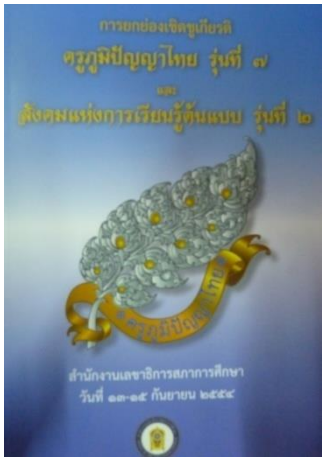

ภาพประกอบ ๗๒ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ได้รับ

ภาพประกอบ ๗๓ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ได้รับ

ภาพประกอบ ๗๔ ผลงานและรางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงบอกสุรินทร์ ด้วยความรักในศิลปะการแสดงแขนงนี้ โดยได้เรียนการแสดงเพลงบอกสุรินทร์ จาก เพลงบอกสร้อย ดำแจ่ม (ศิลปินแห่งชาติ) สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านการแสดงเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ด้วยการไหว้ครูของเจ้าภาพได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงิน ๓๐๐ บาท พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๙ ของทุกปี และต้องเป็นข้างขึ้น

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

๑.๔.๑ ดอกไม้

๑.๔.๒ ธูป

๑.๔.๓ เทียน

๑.๔.๔ หมาก

๑.๔.๕ พลู

๑.๔.๖ อาหารหวาน

๑.๔.๗ อาหารคาว

๑.๔.๘ สุรา

๑.๔.๙ มะพร้าวอ่อน

๑.๔.๑๐ อ้อย

๑.๔.๑๑ กล้วย

๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และสอนที่โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงเพลงบอก โดยให้นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นศิษย์ แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ ฉิ่ง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นเพลงที่คิดให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสม โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงบอกที่แสดงตามงานและแสดงตามแบบฉบับโบราณ ซึ่งอาจมีการร้องให้เข้ากับยุคสมัยด้วย

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๕,๐๐๐ บาท ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ แล้วแต่ทางเจ้าภาพ

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๓ - ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกให้ครบถ้วนจากบ้าน

๒.๖ สมาชิกคณะเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๒.๖.๑ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)

๒.๖.๒ นายพิเชษฐ์ จันทร์ทอง อายุ ๔๐ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

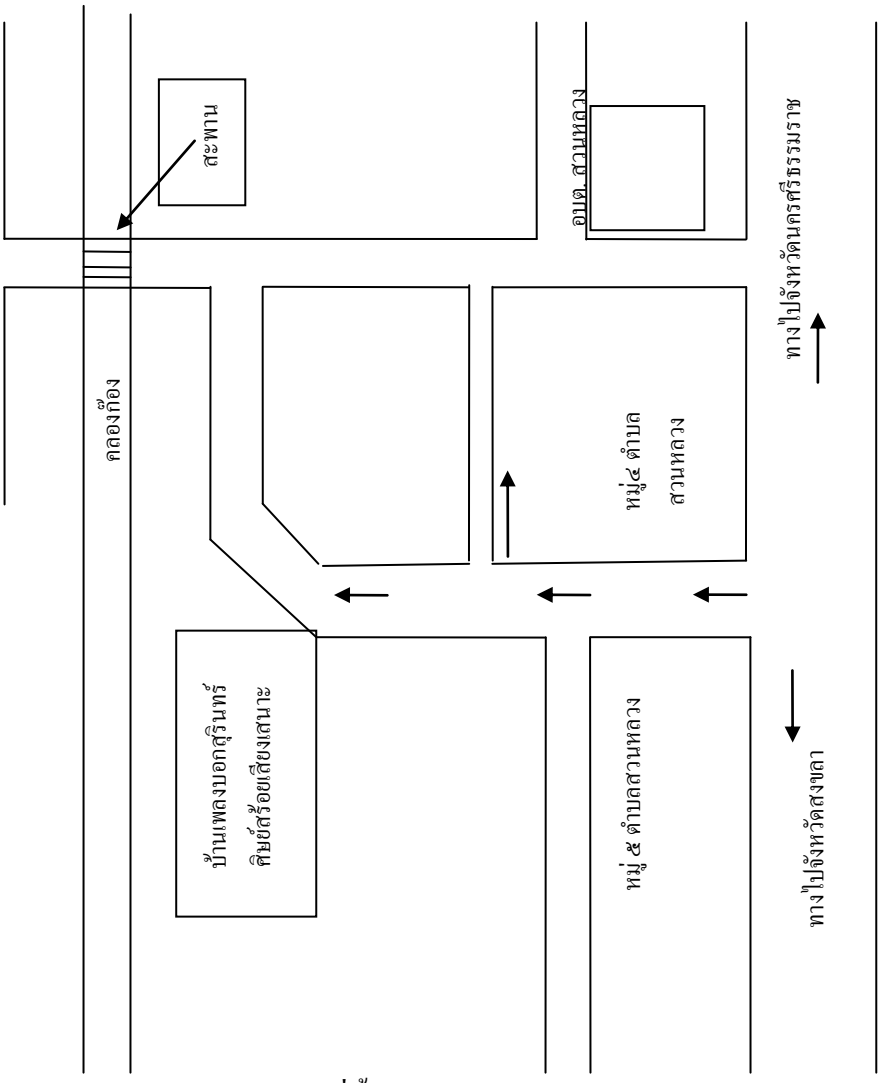
๒.๖.๓ นายเลี่ยน ไกรช่วย อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายปาน สงานิธ อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

ภาพประกอบ ๗๕ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

ภาพประกอบ ๗๖ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๘. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๗๗ นายสุชาติ ทิพย์รวย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทิพย์รวย ก่อตั้งโดย นายสุชาติ ทิพย์รวย ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๕ อายุ ๖๐ ปี ภูมิลำเนาเดิม ๖๒ หมู่ที่ ๑ ตำบล บ้านเป็น อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๓ หมู่ ๘ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๙ – ๑๗๙ - ๗๐๗๒ จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (กศน.) จาก โรงเรียน กศน. สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๓ คน .

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทิพย์รวย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสุชาติ ทิพย์รวย ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้งคณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จนมีชื่อเสียงและได้รับรางวัลเป็นจำนวนมากทางด้านศิลปะการแสดงหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๗๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๗๙ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๘๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๘๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายสุชาติ ทิพย์รวย ได้เริ่มเรียนหนังตะลุงด้วยความสมัครใจเอง กับคณะนายหนังเจริญรุ่งเรืองศิลป์ (น้าของภรรยา) และหนังกั้นน้อย คะนองศิลป์ จนสามารถแสดงด้วยตนเองได้

ภาพประกอบ ๘๒ ตัวตะลุงที่ถือว่าเป็นครู

ภาพประกอบ ๘๓ ตัวตะลุงที่ถือว่าเป็นครู

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อของการครอบมือหนังตะลุง ได้ทำการครอบมือกับอาจารย์ประทิ่น บั้งทอง ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้าม ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามหันโรงไปทางทิศตะวันตก

๑.๓.๒ ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ

๑.๓.๓ ห้ามปลูกโรงขวางถนน

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ขึ้นอยู่กับคณะไหนบ้านไหนจัดก็จะเชิญไปเข้าร่วมกันเป็นประจำทุกปี หมุนเวียนกันไปแต่ละคณะ หรือแล้วแต่ความสะดวกของแต่ละคณะ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๙ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนให้กับนักเรียนโรงเรียนเชียรใหญ่ โดยให้ลูกศิษย์มาเรียนที่บ้าน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง ให้นำหมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม พวงมาลัย เงิน ๒๒ บาท ยึดตามแบบฉบับตามสมเด็จพระเทพฯ ในพิธีไหว้ครู มาไหว้เพื่อการรับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทิพย์รวย

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๘๔ หนังวัวที่ใช้ในการแกะตัวแสดง

ลักษณะของหนังตะลุงคณะสุชาติ ทิพย์รวย มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา ซอ ระนาดเอก กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ สำรวยลืมคำ

๒.๑.๒.๒ เพลงลูกทุ่งทั่วไป

ภาพประกอบ ๘๕ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทับ

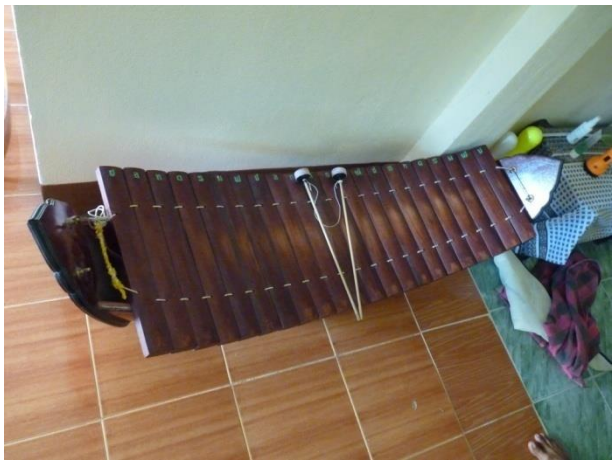
ภาพประกอบ ๘๖ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง โหม่งตะลุง

ภาพประกอบ ๘๗ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง

ภาพประกอบ ๘๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง บองโก้

ภาพประกอบ ๘๙ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ระนาดเอก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ โดยมีเพลงที่ใช้ประจำ ดังนี้

๒.๔.๑ เพลงพัดชาไว้สำหรับโหมโรง

๒.๔.๒ ธรณีกรรแสง

๒.๔.๓ และเพลงบรรเลง เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ – ๐๑.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๒ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง, จอหนัง, เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิกคณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย

๒.๖.๑ นายสุชาติ ทิพย์รวย อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี

๒.๖.๓ นายจ๋าย (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายคล่อง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๕ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๖ นายอรุณ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๗ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

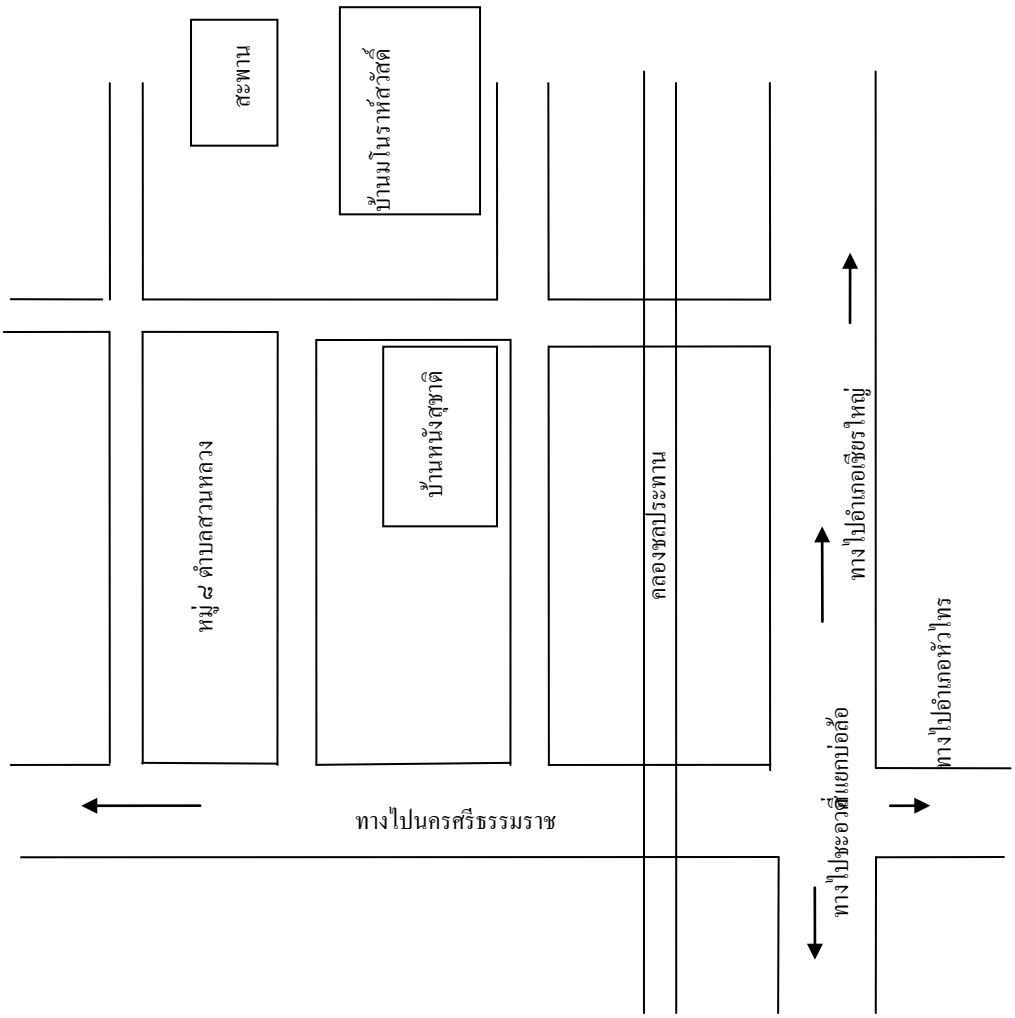
๒.๖.๘ นายสมยา ภูมิสบ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๙ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังสุชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๕๐ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๙๑ แผนที่ที่ตั้งหนังสุชาติ ทิพย์รวย

๕. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

ภาพประกอบ ๕๒ นายสวัสดิ์ ยศหมึก

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย ก่อตั้งโดย นายสวัสดิ์ ยศหมึก ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อายุ ๗๕ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านสวนหลวง ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๗๗ หมู่ ๘ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียน วัดพังยอม บ้านหนองหม้อ ตำบล สวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางปราณี ยศหมึก มีบุตร ๗ คน ธิดา ๓ คน ดังนี้

๑. นางสาวปราณี ยศหมึก อายุ ๕๕ ปี

๒. นายวิชัย ยศหมึก อายุ ๕๕ ปี

๓. นางสาวจารี ยศหมึก อายุ ๕๔ ปี

๔. นายเสนอ ยศหมึก อายุ ๔๐ ปี

๕. นายสุชาติ ยศหมึก อายุ ๔๘ ปี

๖. นายสุชีพ ยศหมึก อายุ ๔๖ ปี

๗. นายถาวร ยศหมึก อายุ ๔๔ ปี

๘. นางสาวเกศ ยศหมึก อายุ ๔๒ ปี

๙. บุญเสริม ยศหมึก อายุ ๔๐ ปี

๑๐. นายเฉลิม ยศหมึก อายุ ๓๘ ปี

ภาพประกอบ ๙๓ นายสวัสดิ์ ยศหมึก และภรรยา

ภาพประกอบ ๙๔ ภาพนายสวัสดิ์ ยศหมึก สมัยลงสมัครเลือกตั้ง

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสวัสดิ์ ยศหมึก ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๗ ปี ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยขณะนั้นอายุได้ ๒๑ ปี กว่าๆ จนมีชื่อเสียงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๒๐ และได้สอนลูกศิษย์มากมายจนมีชื่อเสียง เช่น มโนราห์น้ำอ้อย เสียงทอง มโนราห์สดสี เขียวรอย เป็นต้น

ภาพประกอบ ๕๕ ผลงานการขับร้องมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์สวัสดิ์น้อย นายสวัสดิ์ ยศหมึก ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและรักในด้านนี้ โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก อาจารย์ แสง (มโนราห์แสง) มโนราห์ฤกษ์ มโนราห์วันเฒ่า มโนราห์วา ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น

๒.๒ การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๕๖ เทียนที่ผ่านพิธีไหว้ครู และน้ำตาเทียนบนหน้ากากมโนราห์

ภาพประกอบ ๙๗ เครื่องสังเวยที่ใช้บูชาก่อนแสดง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์คณะไม่นิยมหันหนโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก และต้องไหว้ครูเมื่อตั้งโรงมโนราห์ในการแสดงเสร็จทุกครั้ง

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

๑.๔.๑ ดอกไม้

๑.๔.๒ ธูป

๑.๔.๓ เทียน

๑.๔.๔ หมาก

๑.๔.๕ พลู

๑.๔.๖ อาหารหวาน

๑.๔.๗ อาหารคาว

๑.๔.๘ สุรา

๑.๔.๙ มะพร้าวอ่อน

๑.๔.๑๐ อ้อย

๑.๔.๑๑ กล้วย

๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

และ (บทการ์ดครู) บรมครู

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ โดยนำดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้ และเงินกำนลให้ลงด้วยเลข ๙

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงมโนราห์ โดยให้นำดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป และเพลงลูกทุ่ง

ภาพประกอบ ๙๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๙๙ กลองยาวใช้แสดงประกอบการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๐ โหม่งตะลุง

ภาพประกอบ ๑๐๑ กลอง

ภาพประกอบ ๑๐๒ ทับ

ภาพประกอบ ๑๐๓ เครื่องหนัง

ภาพประกอบ ๑๐๔ ลำโพงและเครื่องไฟ

ภาพประกอบ ๑๐๕ ไมโครโฟน

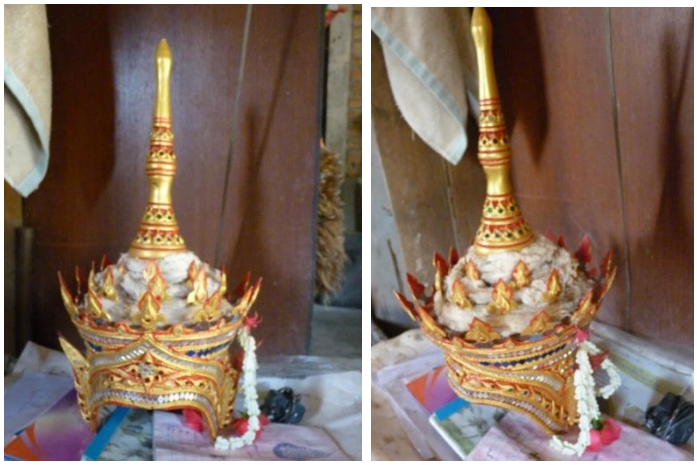
ภาพประกอบ ๑๐๖ ชุดในการแต่งกายมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๗ ชุดในการแต่งกายมโนราห์ที่อยู่ในกระเป๋า

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายแต่งตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๘ เทริดมโนราห์

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อย

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ – ๐๒.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย

๒.๖.๑ นายสวัสดิ์ ยศหมึก อายุ ๗๙ ปี หน้าที่ เจ้าของคณะมโนราห์ อาชีพ มโนราห์

๒.๖.๒ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี

๒.๖.๓ นายจาม ชูช่วย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายวิชัย ยศหมึก อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๕ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๖ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

๒.๖.๗ นายสมยา ภูมิสุข อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๘ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

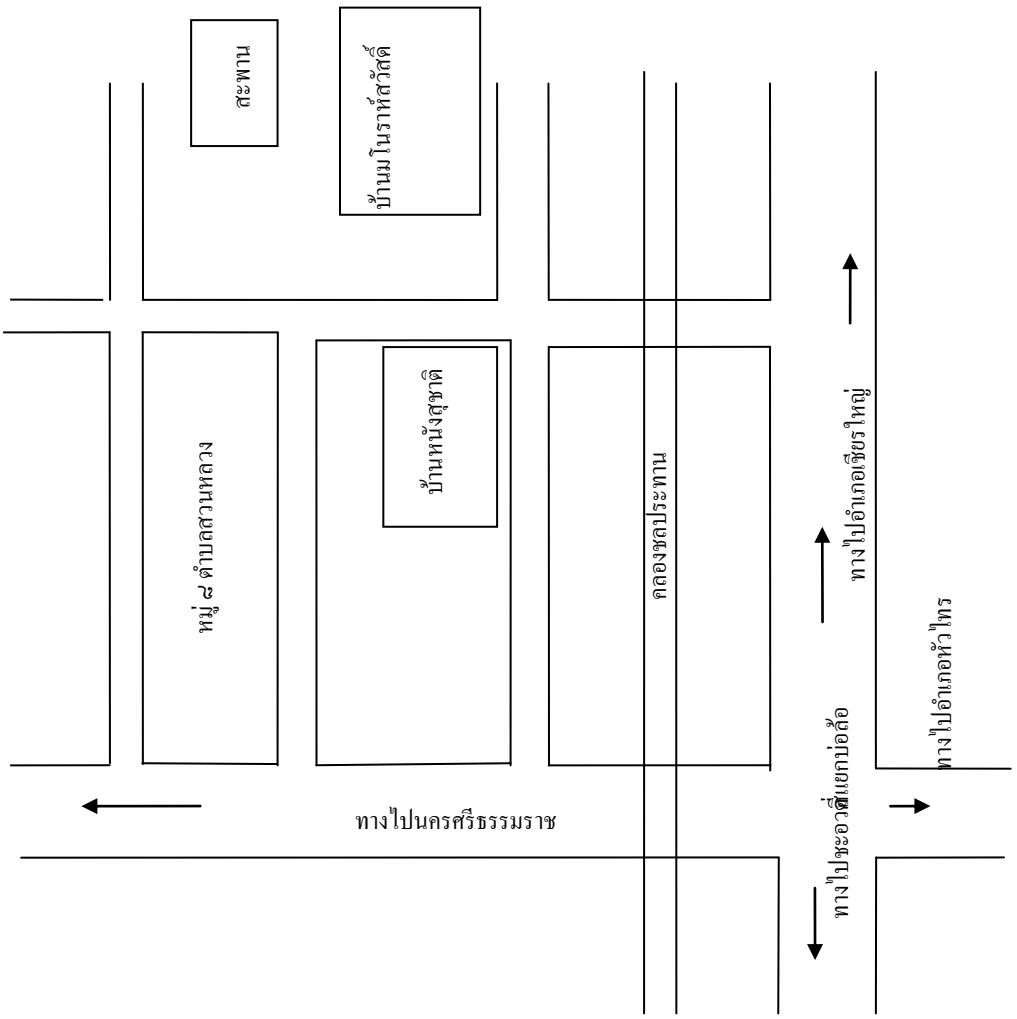
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

ภาพประกอบ ๑๐๙ ที่ตั้งคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย

ภาพประกอบ ๑๑๐ ภายในบ้านของคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย

ภาพประกอบ ๑๑๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑๐. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกคลิบ

ภาพประกอบ ๑๑๒ นางกระบวน จันทร์มณี

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกคลิบ ก่อตั้งโดย นางกระบวน จันทร์มณี ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ อายุ ๗๒ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๙ หมู่ ๕ ตำบล นางหลง อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์ ๐๘๖ – ๒๙๔ – ๙๗๐๘ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านพรุบัว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกคลิบ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นางกระบวน จันทร์มณี ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ตอนนั้นอายุ ๓๕ ปี ได้เริ่มเรียนอย่างจริงจังกับครูทางด้านเพลงบอก คือ ครูเพลงบอกลอย ในอำเภอชะอวด และได้ออกแสดงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยที่ยังเยาว์วัยนั้นเป็นคนที่มีใจรักทางแขนงนี้อยู่แล้ว ประกอบกับการที่เป็นบุคคลพูดเก่ง และมีไหวพริบทางด้านการใช้ภาษาถิ่นนำมาประกอบกับการเรียนจากครูเพลงบอกลอย ในขณะเรียนจึงได้ออกแสดงเพลงบอกในการเป็นลูกคู่ให้กับเพลงบอกลอยด้วย และจากนั้นได้ออกแสดงเดี่ยวจนเป็นที่รู้จักกันในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้ตั้งคณะเพลงบอกคลิบในปีเดียวกัน ที่มาของเพลงบอกคลิบ คือ ชื่อเรียกของตนในหมู่บ้านว่า “คลิบ”

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกคลิบ ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงบอก ด้วยความรักในการแสดงของด้านนี้ โดยการเรียนด้วยตนเองจากการได้ชมการแสดงเพลงบอกตั้งแต่เยาว์วัย และได้เรียนการแสดงเพลงบอกจาก ครูเพลงบอกลอย

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านการแสดงเพลงบอกคลิบ ด้วยการไหว้ครูก่อนการแสดงของเจ้าภาพ โดยมีเครื่องเซ่นไหว้ ได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงินกำนล พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดรวมกับคณะอื่นที่ได้ไปร่วมซึ่งในแต่ละปีจะไม่แน่นอนว่าใครจะเป็นผู้จัดพิธี

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

๑.๔.๑ หัวหมู

๑.๔.๒ ไก่ปากทอง

๑.๔.๓ บายศรี ๙ ชั้น

๑.๔.๔ ที่ ๑๒ (คือ ของ ๑๒ อย่าง)

๑.๔.๕ เทียน

๑.๔.๖ ธูป

๑.๔.๗ ดอกไม้ ฯลฯ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และ มีนักเรียนมาเรียนที่บ้าน ปัจจุบันไม่ได้สอนเนื่องจากสุขภาพไม่ค่อยดี

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะสอนให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงเพลงบอก โดยต้องมีดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกคลิบ

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงเพลงบอกคลิบเป็นการแสดงเพลงบอกแบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ ฉิ่ง ๑ คู่

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นการดันสด หรือทางเจ้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายจะแต่งกายด้วยผ้าไทย และให้ถูกกับกาลเทศะ

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจมีการซ้อมบ้าง เพราะต้องหาลูกคู่ใหม่ เพราะลูกคู่เดิมได้เสียชีวิตหมดแล้ว

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นการดันสด (มีปฏิภาณ)

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท – ๓,๐๐๐ บาท หรือแล้วแต่เจ้าภาพ

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๓ – ๕ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกให้ครบถ้วนจากบ้าน

๒.๖ สมาชิกคณะเพลงบอกคลิบ

๒.๖.๑ นางกระบวน จันทร์มณี อายุ ๗๒ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)

๒.๖.๒ ลูกคู่ที่เคยร่วมแสดงกันมาได้เสียชีวิตหมดแล้ว

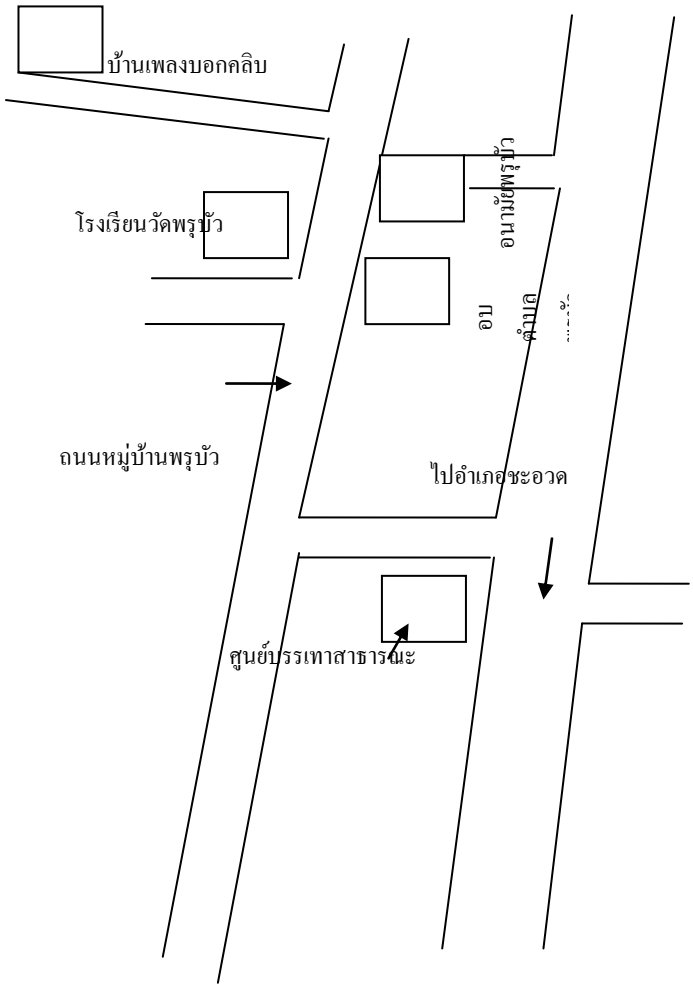
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกคลิบ

ภาพประกอบ ๑๑๓ บ้านเพลงบอกคลิบ

ภาพประกอบ ๑๑๔ ทางเข้าบ้านเพลงบอกคลิบ

ภาพประกอบ ๑๑๕ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอกคลิบ

๑๑. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๖ นายคล่อง ชูถนอม

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ ก่อตั้งโดย นายคล่อง ชูถนอม ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ อายุ ๖๓ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๘ หมู่ที่ ๘ ตำบล เกาะขันธ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๐ – ๑๖๕๘ – ๓๑๕ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนควนดินแดง และมิได้ศึกษาต่อเนื่องจากสภาพครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา ทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๓ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๗ นายคล่อง ชูถนอม กับตัวหนังตะลุง

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายคล่อง ชูถนอม ตำแหน่ง นายหนัง ในสมัยยังเยาว์วัยได้ติดตามบิดาไปแสดงหนังตะลุงเป็นประจำ บิดาชื่อ นายหมอก ชูถนอม (นายหนังหมอก) ได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจังเมื่ออายุ ๑๐ ปี และต่อมาจึงได้เรียนการแสดงหนังตะลุงกับพี่ชาย นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์) โดยพี่ชายได้สืบทอดจากบิดาหลังจากบิดาเสียชีวิต และนายคล่อง ชูถนอม ได้แสดงหนังตะลุงครั้งแรกเมื่ออายุ ๑๖ ปี พร้อมทั้งได้เรียนศิลปะการแสดงหนังตะลุงเพิ่มต่ออีก จาก หนังจำนงค์ ส.จูลี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ พี่ชายได้เสียชีวิต นายคล่อง ชูถนอม จึงได้ตั้งคณะของตนเองขึ้น คือ คณะหนังตะลุงคล่อง จำนงศิลป์ โดยได้รับการถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงจากบิดาและพี่ชาย แต่อุปกรณ์การแสดงทั้งหมดได้สร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น

๑.๒ การสืบทอด

นายคล่อง ชูถนอม ได้รับการสืบทอดศิลปะการแสดงหนังตะลุงโดยสายเลือดจากบิดา และพี่ชาย คือ บิดาชื่อ นายหมอก ชูถนอม (นายหนังหมอก) และพี่ชาย คือ นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์) และหนังจำนงค์ ส.จูลี

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายคล่อง ชูถนอม เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง และห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก ในการไหว้ครูของคณะนั้นจะไปร่วมไหว้ครูที่บ้านคณะหนังตะลุง อาจารย์พร้อม พัทลุง หรือ บ้านอาจารย์แคล้ว เสียงทอง ที่จังหวัดพัทลุง

.

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง และสอนตามโรงเรียนต่างๆ ที่ได้รับเชิญ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียน

ภาพประกอบ ๑๑๘ ตัวหนังตะลุงของนายคล่อง ชูถนอม

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน คณะหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๙ นายคล่อง ชูถนอม สาธิตการตีโหม่ง

ภาพประกอบ ๑๒๐ การตรวจสอบดูแลรักษาโหม่ง

ภาพประกอบ ๑๒๑ โรงหนังตะลุงสำหรับการแสดงที่บ้านและสอน

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ การเผยแพร่ข้อมูลทางศิลปะและการแสดงแก่สาธารณชน

ผลงานการแสดงหนังตะลุง ของ หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ ที่เผยแพร่ได้แก่หนังจักรๆ วงศ์ๆ และหนังจากเรื่องในโทรทัศน์

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบายหรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท – ๑๘,๐๐๐ บาท และขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

๒.๖ สมาชิกคณะหนัง คล่อง จำนงค์ศิลป์

๒.๖.๑ นายฉลอง ชูถนอม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นายจรัส จงไกรจักร อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายสมนึก จงดี อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

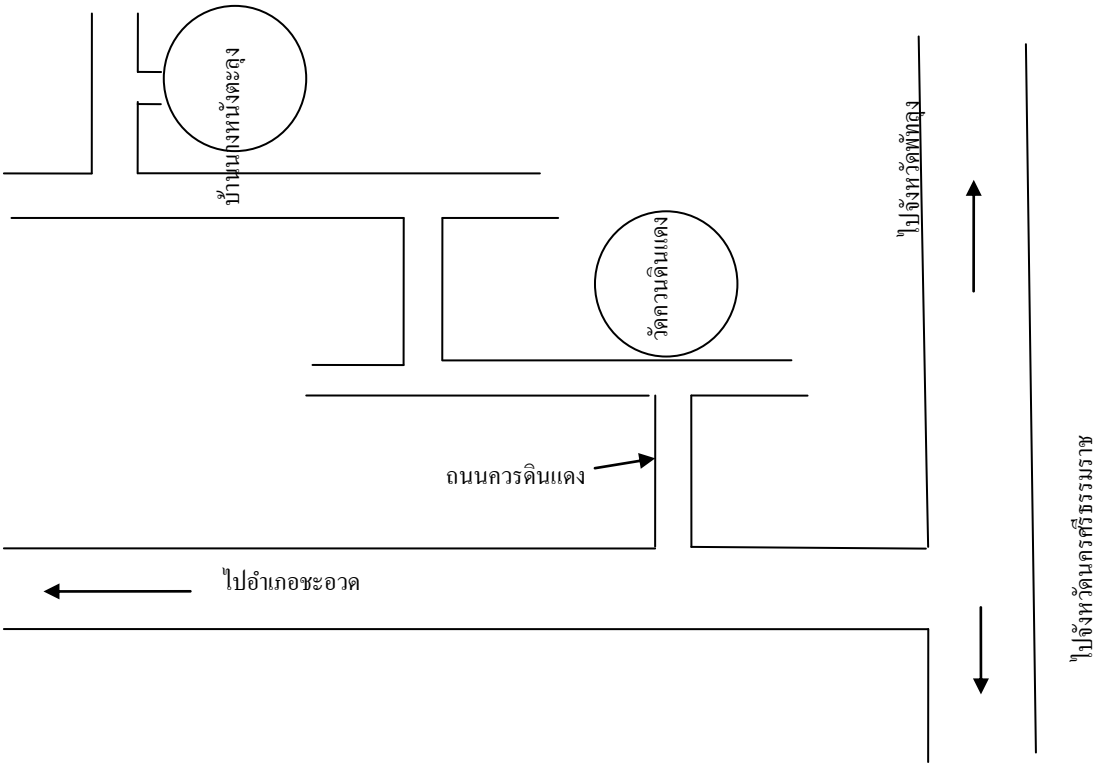
๒.๖.๔ นายจิต คงดี อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ นักดนตรีสากลแล้วว่าใครจะมาร่วมการแสดงเพราะจะมีบ้านวงดนตรีจัดให้

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๒๒ ที่ตั้งบ้านหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๒๓ แผนที่ที่ตั้งหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

๑๒. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๔ นายเสน่ห์ นรสิงห์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ก่อตั้งคณะโดย นายเสน่ห์ นรสิงห์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๕๖ หมู่ที่ ๔ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ – ๘๔๖๗ – ๒๓๐ จบการศึกษา ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหัวค่าย สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางจุรี นรสิงห์ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๔ คน ดังนี้

๑. นางสาวสำรวย นรสิงห์ อายุ ๔๓ ปี

๒. นางสาวเรือนแก้ว นรสิงห์ อายุ ๔๐ ปี

๓. นายรุ่งฤทธิ์ นรสิงห์ อายุ ๓๗ ปี

๔. นางสาวศิริวรรณ นรสิงห์ อายุ ๓๕ ปี

๕. นางสาวกาญจณา นรสิงห์ อายุ ๓๓ ปี

ภาพประกอบ ๑๒๕ นางจุรี นรสิงห์ ภรรยา

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๖ รางวัลที่ นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้รับในการแสดงมโนราห์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายเสน่ห์ นรสิงห์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์ดาเสน่ห์น้อยดาวรุ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีเชื้อสายทางด้านมโนราห์จากบิดา คือ นายกราบ นรสิงห์ (เสียชีวิตแล้ว) เจ้าของมโนราห์คณะ กราบ เสือเฒ่า โดยตั้งแต่วัยเด็กนั้นได้ติดตามไปชมการแสดงมโนราห์ของบิดาเป็นประจำ เมื่ออายุได้ ๘ ปี จึงได้เรียนทางด้านการรำมโนราห์จากบิดาอย่างจริงจัง และเมื่ออายุได้ ๒๑ ปี (ครบเกณฑ์บวช) บิดาจึงได้ทำพิธีโกนจุกและบวชเรียน ๑ พรรษา เพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ (เป็นพิธีประจำตระกูลมโนราห์ เพื่อการเป็นมโนราห์เต็มตัวและตั้งคณะเองได้) เมื่อได้เป็นมโนราห์เต็มตัวและมีคณะของตนเองจึงได้ออกรำมโนราห์ตลอดมาจนมีชื่อเสียงในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ต่อมาบิดา นายกราบ นรสิงห์ ได้เสียชีวิต เมื่อ ปีพ.ศ. ๒๕๓๗ ตนจึงได้รับอุปกรณ์การแสดงมโนราห์จากบิดามาเพิ่มเติมในคณะ ในปีเดียวกันนายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้เข้าประกวดการรำมโนราห์ที่ในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และได้รับรางวัลโล่ทองคำ และถ้วยเกียรติยศ เพื่อเป็นเกียรติประวัติของคณะมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์และสืบเชื้อสายมโนราห์จากบิดา มโนราห์กราบ เสือเฒ่า (กราบ นรสิงห์)

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

สำหรับคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ผู้ที่จะสืบเชื้อสายต่อไปต้องได้รับการผ่านพิธีโกนจุกก่อน (การเป็นมโนราห์ใหญ่) ก่อนการแสดงต้องมีการไหว้ครูมโนราห์ก่อนทุกครั้ง (โรงครู)

พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดรวมกับคณะอื่น ปกติจะไหว้ครูในบ้านอยู่แล้วเป็นประจำ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้ชุดเดียวกันแล้วเวียนเอา

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๑๒๗ ชุดมโนราห์ที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง

ลักษณะการแสดงมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่งนั้น มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณและแบบประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่าง เช่น เพลงการ์ดครู เพลงทำบท เพลงทับ เพลงโทน กลอนหก กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๕,๐๐๐ บาท – ๓๕,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๒.๖.๖ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๗ นายชอบ สุวรรณ อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายถาวร ปานด้วง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

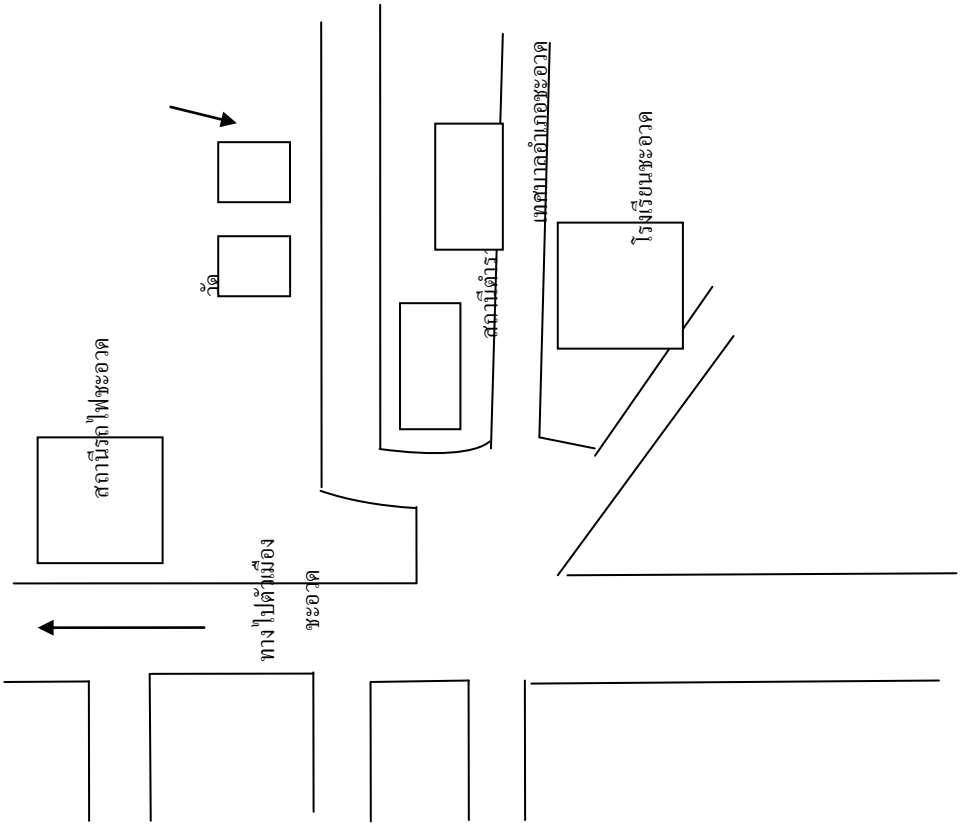
๒.๖.๙ นายสมพงษ์ พูนแก้ว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายสาคร ชูช่วย อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๘ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๙ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑๓. อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๐ นายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๑ นายครวญ แสงแก้ว และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังครวญแสงแก้ว ก่อตั้งโดย นายครวญ แสงแก้ว ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม ตำบล ชะเมา อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๑๕/๑ หมู่ ๕ ตำบล เสาธง อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๖ – ๑๒๐๗ – ๖๐๖ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดชมพูประดิษฐ์ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๕ คน

.

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๒ คณะหนังตะลุงครวญแสงแก้วในอดีต

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายครวญ แสงแก้ว ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้งคณะหนังครวญแสงแก้ว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยได้รับแรงบันดาลใจตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา โดยครูประจำชั้นมักให้ว่าบทกลอนเป็นประจำตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบกับมักติดตามไปชมการแสดงหนังตะลุงของน้าชาย (สุวาท ส่งแสง) เป็นประจำ และได้เรียนศิลปะการแสดงหนังตะลุงจากน้าชาย ถึงแม้ว่าจะเรียนหนังสือเก่งแต่เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ดีทำให้ต้องทำสวนทำไร่ แต่ก็มีความหวังที่จะมีคณะหนังตะลุงเป็นของตนเอง และสิ่งที่ทำให้มีกำลังใจมากที่สุดก็คือ ชาวบ้านในละแวกที่อาศัยได้ทราบถึงความสามารถของตนจึงได้รวบรวมเงินซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงหนังตะลุงโดยเฉพาะตะเกียงเจ้าพายุ ตนจึงได้แสดงให้ชาวบ้านได้ชมจนเกิดความชำนาญมากขึ้น จนมีชื่อเสียงตั้งแต่อายุ ๑๘ – ๒๐ ปี เพราะได้เข้าประกวดและได้ชนะเลิศรางวัลเหรียญทองคำที่หน้าเมืองนครศรีธรรมราช

ต่อมาเมื่อสมัยที่เริ่มมีภาพยนตร์เข้ามามีบทบาทในสังคม ทำให้งานการแสดงหนังตะลุงน้อยลงหรือมีการว่าจ้างที่ราคาต่ำมากเพราะเจ้าของหนังภาพยนตร์กลางแปลงไม่ว่าง แต่ด้วยความรักและศรัทธาในการแสดงหนังตะลุงตนก็ยอมที่จะรับงานเพราะไม่ต้องการให้ศิลปะพื้นบ้านการแสดงหนังตะลุงต้องหายไปด้วย และด้วยอนิสงค์นี้เองจึงทำให้คณะหนังครวญแสงแก้วจึงยังมีชื่อเสียงถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๑๓๓ ผลงานของนายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๔ ผลงานการแสดงของนายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๕ รางวัลและเกียรติบัตรของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๓๖ รางวัลของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายครวญ แสงแก้ว ได้เริ่มเรียนการแสดงหนังตะลุงด้วยใจรักทางแขนงนี้ ต่อมาจึงได้เรียนกับคณะนายหนังสุวาด ส่งแสง หนังน่วมเฒ่า ตำบล บางจาก จนมีความสามารถพอที่จะแสดงด้วยตนเองได้ และก่อตั้งคณะหนังของตัวเองในที่สุด

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อของการครอบมือหนังตะลุง ได้ทำการครอบมือเข้าพิธีครูใหญ่กับ ส่งสามดาว อำเภอทุ่งใหญ่ ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้ามจากที่ครูห้ามมา ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามปลูกโรงคร่อมตอไม้

๑.๓.๒ คร่อมทางเดิน

๑.๓.๓ คร่อมถนน

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี ในวันพฤหัสแรกของเดือน ๙ และนุ่งขาวห่มขาว ที่บ้านหนังครวญ แสงแก้ว โดยสร้างโรงหนังขึ้นมา เพื่อใช้ในพิธีไหว้ครู

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๙ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังมีลูกศิษย์มาเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หนังประเสริฐ ศ.แสงแก้ว เอกชัย ศรีวิชัย เป็นต้น

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง โดยผ่านการทำพิธีเหมือนพิธีครอบครู เพื่อการรับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังครวญแสงแก้ว

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤาษี)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลงน้ำลอดใต้ทราย

๒.๑.๒.๕ ใจนางเหมือนดั่งทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๓๗ ที่ใส่ตัวหนังตะลุงและเครื่องดนตรี

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๔.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท แล้วแต่ระยะทาง

๒.๔.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ ชั่วโมง

๒.๔.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ คน

๒.๔.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิกคณะหนังครวญแสงแก้ว

๒.๖.๑ นายครวญ แสงแก้ว อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายทำนอง แพรกเมือง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายเจื้อน ในกลอง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายนิยม ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ นายกอง ในกลอง อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๖ นายวิมล ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๗ นายพล ปลอดศักดิ์ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

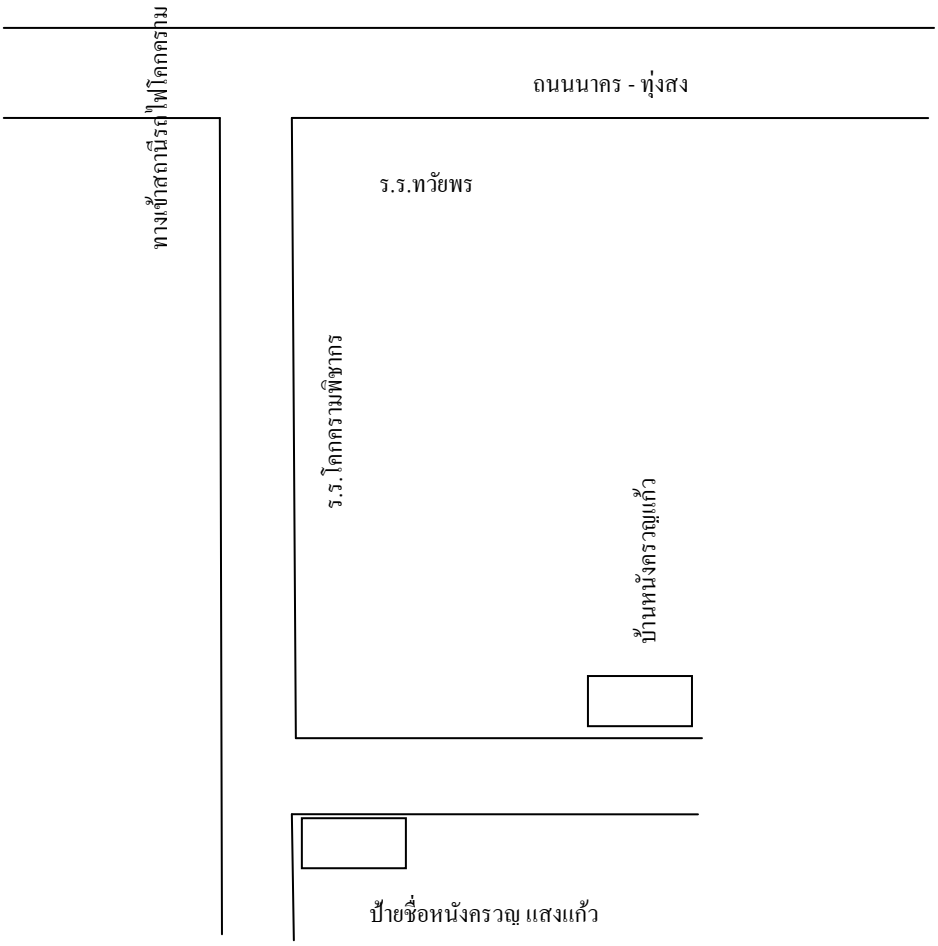
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังควญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๘ ที่ตั้งบ้านคณะหนังตะลุงควญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๙ ภายในบ้านคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงควญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๐ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๑ ภายในบ้านคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๒ ป้ายปากทางเข้าบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๓ ทางเข้าบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

๑๔. อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๔ นางสวาท มูสิกะ

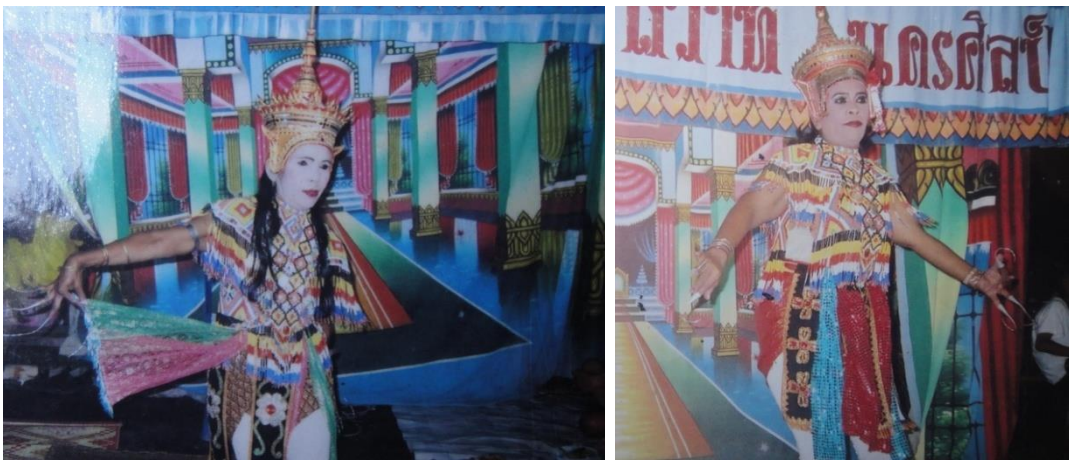
ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์ ก่อตั้งโดย นางสวาท มูสิกะ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๗๐ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๗๖ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนเกย อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๘๙ – ๘๗๙๓ – ๕๐๒ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน ขันรมรี (ปัง) สถานะทางครอบครัว สมรสกับนายเหิม มูสิกะ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๒ คน คือ นาวสาวเฉวียน นายสุชาติ นางสาวพรรณี มูสิกะ

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๕ นายเหิม มูสิกะ สามีของนางสวาท มูสิกะ ผู้ให้สัมภาษณ์

ภาพประกอบ ๑๔๖ มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๗ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นางสวาท มูสิกะ ได้รับการสืบทอดศิลปะการแสดงมโนราห์จากบิดา ชื่อ นายฮำ คงลุง (มโนราห์ฮำ) และเมื่อตอนอายุประมาณ ๗ – ๘ ขวบ ได้เรียนเพิ่มเติมจากมโนราห์มดชรินทร์ ยอดระบำ เมื่อในสมัยที่ยังเด็กได้ติดตามบิดาไปในการแสดงมโนราห์ทุกครั้ง จึงได้ซึมซับและผูกพันจนเกิดความรักในศิลปะทางด้านนี้ และนางสวาท มูสิกะ ก็ได้ผ่านพิธีเกิดเป็นมโนราห์ใหญ่เช่นเดียวกับการตัดจุกของผู้ชาย ซึ่งตนเป็นผู้หญิงจึงไม่ต้องบวช โดยคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงมากในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการแสดงมโนราห์ในการแก้บน และมโนราห์เหยียบเสน (การรักษาแผลชนิดหนึ่งที่ผิวหนัง)

ภาพประกอบ ๑๔๘ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

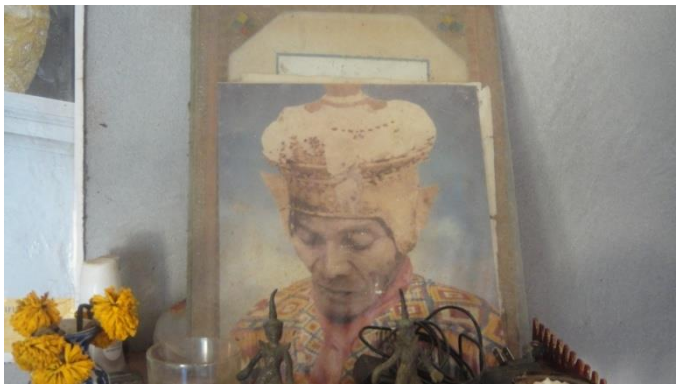
ภาพประกอบ ๑๔๙ มโนราห์กับการรักษาโรคตามความเชื่อ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์สวาท นครศิลป์ โดยนางสวาท มูสิกะ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก บิดานายฮำ คงลุง (มโนราห์ฮำ) และมโนราห์มดชรินทร์ ยอดระบำ ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น และได้ผ่านพิธีโกนจุกตามธรรมเนียมประเพณีโบราณ จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ และทำพิธีเกี่ยวกับมโนราห์ได้

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู)

ภาพประกอบ ๑๕๐ มโนราห์มดชรินทร์ ยอดระบำ

ภาพประกอบ ๑๕๑ มโนราห์มดชรินทร์ ยอดระบำ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูที่จะต้องใช้ ได้แก่

๑.๔.๑ หัวหมู

๑.๔.๒ ไก่ต้ม

๑.๔.๓ บายศรี

๑.๔.๔ สุรา

๑.๔.๕ ดอกไม้

๑.๔.๖ ธูปเทียน

๑.๔.๗ ขนมแดง

๑.๔.๘ ขนมขาว

๑.๔.๙ ค่าไหว้ครู ๑๒ บาท

๑.๔.๑๐ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

ภาพประกอบ ๑๕๒ ที่เก็บเทริดมโนราห์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๓ เทริดมโนราห์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์สวาท นครศิลป์ มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

ภาพประกอบ ๑๕๔ โหม่งมโนราห์ของคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ คีย์บร์อด

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยนางสวาท มูสิกะ เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น

ภาพประกอบ ๑๕๕ ชุดมโนราห์ที่คณะจัดทำเอง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์สวาท นครศิลป์

๒.๖.๑ นางมาลี กิ้วบุญชู อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางละไม ชังหนู อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายโอ เขียงแต้ม อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๔ นายเต๋ สุขด้วง อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๕ นางสาวแก้ว พูลวงศ์ อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๖ นายเอก เครือแป้น อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๗ ด.ญ.เล็ก คงสุข อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๘ ด.ญ.ทิพย์ พูลวงศ์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๙ นายแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๐ นายเรียม ชังหนู อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๑ นายเล็ก บุญมี อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๒ นายกระบวน บุญกิจ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๓ นายสายัญ เจือจินดา อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

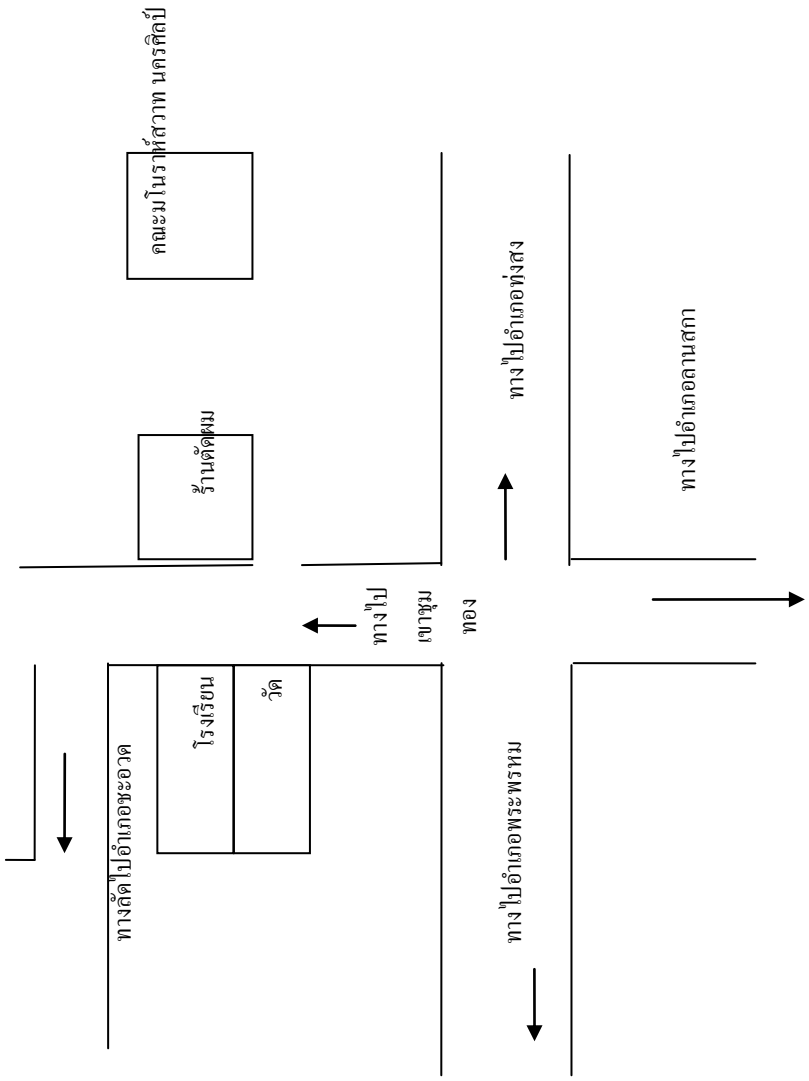
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๖ บ้านคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๗ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๘ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

๑๕. อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๕๙ นายปฐม มุสิกะ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี ก่อตั้งโดย นายปฐม มุสิกะ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑ กันยาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ อายุ ๖๔ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านตลาดหนองหม้อ หมู่ที่ ๔ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เชียรใหญ่ (ปัจจุบันเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๑๕๓/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ – ๐๘๓ – ๗๔๖๓ และ ๐๘๗ – ๒๗๓ – ๘๑๕๒ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ สถานะทางครอบครัว สมรส

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๖๐ ป้ายศูนย์ฝึกหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๖๑ รางวัลที่นายปฐม มุสิกะ ได้รับ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายปฐม มุสิกะ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดพังยอม (หนองหม้อ) ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนอำมาตย์พาณิชนุกูล จังหวัด กระบี่ ต่อมาจึงกลับมาอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราชบ้านเกิด เพราะการมีใจรักในการแสดงหนังตะลุงเป็นชีวิตจิตใจ และมีลุงซึ่งเป็นนายหนังตะลุง ชื่อหนังจูล่น ศ.จันทร์แก้ว (น้องชายบิดา) และ หนังประกอบ เสียงเสน่ห์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงมากในภาคใต้ จากนั้นจึงได้ติดตามลุงและอา ต่อมาจึงได้มอบตัวฝึกศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างเป็นทางการกับหนังป้อง อ้ายลูกหมี เมื่อตอนอายุ ๑๕ ปี ด้วยความสามารถและประสบการณ์ที่ติดตามลุงและอา จึงได้เริ่มออกแสดง ๓ วัด ๓ บ้าน ซึ่งในขณะนั้นอายุ ๑๙ ปี และมีงานแสดงพอสมควรโดยได้รับเงินค่าจ้างบ้างไม่ได้บ้าง งานที่ไม่ได้รับค่าจ้างส่วนใหญ่เป็นความสมัครใจ คือ ประเภทงานวัด งานโรงเรียน จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังมากเมื่อตอนอายุ ๓๒ ปี

มีช่วงหนึ่งที่หนังตะลุงและมโนราห์ไม่ได้รับความนิยมเหมือนในอดีต บางคณะไม่มีงานแสดงเลย เพราะความเจริญเข้ามาพร้อมทั้งเทคโนโลยี ชาวบ้านจึงไปนิยมชมโทรทัศน์ วีดีโอ และภาพยนตร์ จนลืมศิลปะพื้นบ้านที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ระยะเวลาประมาณ ๕ – ๖ ปีต่อมา หนังปฐม อ้ายลูกหมี จึงได้สร้างมิติใหม่ในการแสดงหนังตะลุง ซึ่งสามารถทำให้ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านกลับมาอีกครั้งและเป็นที่นิยมมากกว่าเดิม ชนิดที่ว่า “พลิกประวัติศาสตร์การแสดงหนังตะลุง” จนวงการหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงลือลั่นไปทั่วภาคใต้ คือ การแสดงหนังตะลุงแบบคอนเสิร์ต หนังปฐม อ้ายลูกหมี จัดทัวร์คอนเสิร์ตเป็นเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปถึงจังหวัดนราธิวาส การแสดงหนังตะลุงในช่วงนั้นเป็นการแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ โดยตัวตลกจะมีเพลงประกอบเฉพาะ ทำให้เป็นที่นิยมจากวัยรุ่นในสมัยนั้น

หนังปฐม อ้ายลูกหมี ได้รวบรวมศิลปินพื้นบ้านให้มีความรักสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะในช่วงนั้นแต่ละคณะมิค่อยมีงานแสดงเท่าที่ควร จึงอาจจะเกิดความอิจฉาบ้างต่อคณะที่มีงานแสดง จึง

ทำไสยศาสตร์เข้าหากัน หนังปฐม อ้ายลูกหมี ยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้ถ้าไม่เกิดกับตัวย่อมไม่รู้แน่ แต่ตัวนายปฐม มูสิกะ ได้ประสบด้วนตนเองมาแล้ว จึงต้องการหยุดสถานการณ์ด้วยการ จัดตั้งองค์กรศิลปินพื้นบ้านให้กับอำเภอต่างๆ จนถึงระดับจังหวัด รวมเรียกว่าสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้าน โดยหนังปฐม อ้ายลูกหมี ได้รับความเชื่อใจของศิลปินพื้นบ้านจำนวนมากเลือกให้รับตำแหน่งประธานองค์กร และจากความคิดริเริ่มนี้เองจึงเป็นต้นแบบในการจัดตั้งองค์กรศิลปินพื้นบ้านของต่างจังหวัด ตัวอย่างเช่น หนังปฐม อ้ายลูกหมี และบุญธรรม เทิดเกียรติ ได้ช่วยจัดตั้งสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านให้กับ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง ชุมพร และพัทลุง หลายๆ จังหวัดรวมตัวกันเป็นสภาสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ โดยคณะกรรมการแต่ละจังหวัดได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งให้หนังปฐม อ้ายลูกหมี เป็นประธานสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนประธานสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านนครศรีธรรมราช จึงมีการแยกออกมาเป็นสมาคมศิลปินพื้นบ้านนครศรีธรรมราช

สมาคมที่ได้แยกออกมานี้กรรมการสมาคมได้ทำผิดกฎหมายโดยมีการฟ้องร้องถึงศาล นายกสมาคมจึงได้ขอร้องให้หนังปฐม อ้ายลูกหมี เข้ารับตำแหน่งหน้าที่แทน โดยเอาเสียงสมาชิกข้างมากตัดสิน จึงได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนายกสมาคมศิลปินพื้นบ้านอย่างสมบูรณ์ จาก นายบุญญวัฒน์ ชีช้าง ปลัดจังหวัด โดยในขณะนั้นทำหน้าที่รักษาการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

สาเหตุที่หนังปฐม อ้ายลูกหมี ได้รับการไว้วางใจจากเหล่าศิลปินพื้นบ้านมาตลอด ก็คือเป็นบุคคลที่มีแต่ให้ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรักเมตตาต่อเพื่อนศิลปิน ให้ความรู้กับศิลปิน แบ่งปันสิ่งของเมื่อศิลปินตกทุกข์ได้ยาก และที่สำคัญก็คือการให้อภัยซึ่งกันและกัน

ด้านช่วยเหลือสังคม

แก้ปัญหาให้กับวัดหนอง (วัดพังยอม) ซึ่งเป็นวัดบ้านเกิด และสร้างมณฑปประดิษฐานรูปปั้นเกจิอาจารย์ดัง ห้องน้ำ จนได้รับโล่บุคคลดีเด่นจาก พลโทกิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพภาคที่ ๔ จัดแสดงคอนเสิร์ตหนังตะลุงหาเงินซ่อมแซมศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ในสมัยของผู้ว่า พลโทกมล ประจวบเหมาะ และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นำหนังตะลุงปฐม อ้ายลูกหมี ไปแสดงเพื่อหาเงินสร้างสนามบาสเกตบอลให้กับโรงเรียนภาคใต้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และแสดงให้กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ นอกจากที่กล่าวด้านช่วยเหลือสังคมพอสรุปได้ดังนี้

๑) ได้รับเกียรติเป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๓ สมัย

๒) ได้รับเกียรติเป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒ สมัย (ลาออกเพราะไม่มีเวลา)

๓) ได้รับเกียรติเป็น กก.ตร. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ หนังปฐม อ้ายลูกหมีเดินสายเลี้ยงอาหารเด็กกลางวัน เด็กนักเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑๓ โรงเรียน

๔) เดือน ๖ หรือเดือน ๙ ของแต่ละปี หนังปฐม อ้ายลูกหมี นำคณะหนังตะลุงที่เป็นลูกศิษย์เพื่อนคณะหนังตะลุงต่างๆ ไหว้ครูแสดงความกตัญญูต่อครูอาจารย์ และบรรพบุรุษ

๕) ได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของหนังตะลุงและฝึกสอนการแสดงหนังตะลุง เช่น โรงเรียนจรัสพิชากร และโรงเรียนพรหมคีรี

๖) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งทำหน้าที่เป็นประธานสภาสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้าน ได้จัดให้ศิลปินรุ่นใหม่แข่งขันชิงถ้วยของบุคคลสำคัญในประเทศ เช่น ถ้วยของพลเอกเปรม ถ้วนนายชวน เป็นต้น โดยจัดที่ทุ่งสง จัดที่งานสารทเดือนสิบ ณ ทุ่งท่าลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช และจัดที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๗) คณะศิลปินพื้นบ้านทุกแขนงพร้อมที่จะสนับสนุนให้หนังปฐม อ้ายลูกหมี เป็นศิลปินแห่งชาติ โดยเฉพาะลูกศิษย์ และคณะศิลปิน เช่น

๑) หนังสุนทร อ้ายลูกหมี

๒) หนังโขน อ้ายลูกหมี

๓) หนังบัญชา อ้ายลูกหมี

๔) หนังจรัญน้อย อ้ายลูกหมี

๕. หนังเอื้อม อ้ายลูกหมี

๖) หนังอดิศักดิ์ อ้ายลูกหมี

๗) หนังไข่นุ้ย อ้ายลูกหมี

๘) หนังโชติ อ้ายลูกหมี

๙) หนังลูกหมี สงวนศิลป์

๑๐) หนังครูประจำ ตะลุงบัณฑิต

๑๑) หนังสามารถ ศ.เคล้าน้อย

๑๒) หนังอาจารย์สถิต ปรีชาศิลป์

๑๓) หนังวีระ ลูกทุ่งบันเทิง

๑๔) หนังอาจารย์จรัส ชูชื่น

๑๕) หนังครวญ แสงแก้ว

๑๖) หนังประยูรน้อย อัศวินแหวนเพชร

๑๗) หนังเอียดนุ้ย ศ.เคร้าน้อย

๑๘) หนังชัยยันห์ ตะลุงลูกทุ่ง

๑๙) หนังสุวิทย์ อ้ายลูกหมี

๒๐) หนังชวน สงวนศิลป์

๒๑) หนังถวิล อ้ายลูกหมี

๒๒) เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

นายปฐม มุสิกะ กับการแสดงหนังตะลุง

นายปฐม มุสิกะ ตำแหน่งนายหนังตะลุงของหนังปฐม อ้ายลูกหมี เมื่ออายุ ๑๙ ปี ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านการแสดงหนังตะลุงจากคณะหนังปล้อง อ้ายลูกหมี การแสดงหนังตะลุงในลักษณะการดำเนนตามเนื้อเรื่องยึดถือมาจากอาจารย์เป็นหลัก แสดงเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ เหาะเหิร เดินอากาศ ตายแล้วชุบชีวิตขึ้นมาใหม่ เช่น เรื่อง อภินิหารดาบสายฟ้า เรื่อง ผู้ดีที่มีกรรม

ต่อมามีแนวบันเทิงแปลกๆ ใหม่ๆ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในเมืองไทย เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวบ้านในขณะนั้น จนทำให้ชาวบ้านลืมหนังตะลุง มักจะพูดกันว่าใครดูหนังตะลุงมักจะพูดกันว่าเชยไม่ทันสมัย ทำให้ไม่มีงานแสดงหนังตะลุงเป็นระยะเวลา ๘-๙ ปี หนังปฐม อ้ายลูกหมี เกิดท้อแท้ คิดจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ แต่ก็ไม่ละความพยายาม

เมื่อหนังปฐม อ้ายลูกหมี อายุประมาณ ๓๒ ปี ได้สร้างมิติใหม่ให้กับหนังตะลุงจนมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นมาอีกครั้ง จนมีงานล้นมือ ศิลปินหนังตะลุงทุกคณะทางภาคใต้มีงานแสดง นายหนังตะลุงที่ฝึกใหม่ก็มีมาก แนวการแสดงหนังตะลุงแนวใหม่นี้ เรียกว่า “คอนเสิร์ตหนังตะลุง ปฐม อ้ายลูกหมี” ตะลุงคอนเสิร์ตโรงแรกของโลก จอยักษ์ เวทีใหญ่ รูปตัวหนังตะลุงใหญ่ขึ้น แสงสีเสียงรอบทิศทาง แนวเรื่องหนังตะลุง ย่อให้สั้นลง เรื่องหนังตะลุงมีทุกรส เน้นหนักให้วัยรุ่น และการทำให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจในหนังตะลุง หนังปฐม อ้ายลูกหมี แต่งเพลงสอนวัยรุ่น โดยเฉพาะนักศึกษาที่พ่อแม่ลำบากส่งให้ลูกมาศึกษาไกลบ้าน เช่น เพลง “หัวอกพ่อ” ย่อๆ

“อยู่บ้านพ่อมีหนี้สิ้นรุงรัง ความหวังให้ลูกได้เป็นนาย มือถือมีดกรีดยางเข้าไว้ รุนรถรุน จ้างของเข้าไว้”

มีหลายเพลง เช่น “เมืองไทย เมืองธรรม” เพลงภัยยาเสพติด เพลงสำส่อนทางเพศ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้หนังตะลุงหลายคณะที่มีชื่อเสียงมักจะแสดงไม่เป็นเรื่องเป็นราว ตลกสนุกสนานเสียมาก จนกลายเป็นตะลุงทอล์คโชว์ ซึ่งเอาแบบอย่างมาจากหนังปฐมอ้าย ลูกหมี แต่หนังตะลุงคณะอื่นก็ไม่สามารถได้รับความนิยมเท่ากับหนังปฐม อ้ายลูกหมี ซึ่งหนังปฐม อ้ายลูกหมี ได้รับความนิยมมีงานแสดงในปีหนึ่งๆ ไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ ครั้ง

การแสดงเนื้อเรื่องหนังตะลุงปัจจุบัน เมื่อหนังปฐม อ้ายลูกหมี ประมาณ อายุ ๕๗-๕๘ ปี มีการแสดงหนังตะลุงแนวใหม่ จนประชาชนมีความสนใจและชื่นชอบในการแสดงมากกว่าเดิม ได้เอาตำนานหรือประวัติเก่าๆ มาแสดง เน้นหนักในทาง ศีลธรรม วัฒนธรรม พยายามสืบค้น ตำรา ประวัติที่แท้จริงออกมาเป็นผลงานสู่ชาวบ้าน เช่น เรื่อง ประวัติพระบรมธาตุเมืองนคร ตำนานหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เรื่ององคุลีมาล เรื่องที่นำมาแสดงทั้ง ๓ เรื่องนี้ เป็นที่นิยมและชื่นชมของประชาชนเป็นอย่างมาก เรื่ององคุลีมาล จะมีทุกรสชาติ หนังปฐม อ้ายลูกหมี นิยมออกหนังรูปเทวดาส่องเนตร เพราะเทวดารู้เห็นหมด เช่น สอนให้ชาวบ้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อต่ออายุให้กับโลก การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แนะนำให้ชาวบ้านยึดสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ แนะนำให้ชาวบ้าน สรรหานักการเมืองมาบริหารงานในบ้านในเมืองของเราทั้งระดับ

ท้องถิ่นและระดับชาติ โดยยึดเอาพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ อันบ้านเมืองเรานั้นประกอบไปด้วยคนดี และคนไม่ดี ไม่มีใครสามารถทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ นอกเสียจาก เรามาช่วยกันส่งเสริมให้คนดีมาปกครองบ้านเมือง และมาควบคุมคนไม่ดี อย่าให้มีอำนาจและก่อความวุ่นวายขึ้นในประเทศได้เทวดาเตือนวัยรุ่นเรื่องภัยยาเสพติด เช่น กลอนบทหนึ่งตอนท้ายมีว่า

“หญิงชายใดถ้าใฝ่หา ยาเสพติด
มาเป็นมิตรเคียงข้าง ไม่ห่างเหิน
จะลำบากยากไร้ ไม่เจริญ
ต้องเผชิญกับภัยพัง ไปทุกครั้งทุกคราว
เฮโรอีนสุราหลง ชวนกันเล่นผงขาว
ไอระเหยเชยชม สูบดมกาว
จะทรุดเศร้าวินาศ ทำให้ประสาทโทรม
เสียกำลังทั้งทรัพย์ ดับสมอง
ผิวผุดผ่องเซียวซูบ จะทำให้เสียรูปโฉม
อนาคตหมดสุข จะทุกข์ทม
ทั้งน้าวโน้มสังคม ให้จมลง”

โดยเฉพาะวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ทางสมาคมคัดเลือกให้หนังปฐม อ้ายลูกหมี เป็นนายกสมาคมศิลปินพื้นบ้าน ทำการแสดง ณ สนามหน้าเมือง หลังจากทำการถวายพระพร สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนารถ แล้ว ซึ่งในวันนั้นเป็นวันแม่แห่งชาติ หนังปฐม อ้ายลูกหมี ได้ยกเอาแม่ ๓ ประเภท มาแสดง คือ ๑) แม่บังเกิดเกล้า ๒) แม่ซื้อ และ ๓) แม่ธรณี (คือแม่ของแผ่นดิน) แยกแยะแต่ละท่านให้คนเข้าใจ

ภาพประกอบ ๑๖๒ เวทีถาวรใช้ในการสอนและการแสดงที่บ้าน

ภาพประกอบ ๑๖๓ ภาพคณะสอนให้ทราบถึงเอกลักษณ์ของตัวหนัง

ภาพประกอบ ๑๖๔ ภาพเอกลักษณ์ของตัวหนัง

ภาพประกอบ ๑๖๕ ภาพถ่ายศิลปินพื้นบ้านกับเอกชัย ศรีวิชัย

ภาพประกอบ ๑๖๖ หนังปฐม อ้ายลูกหมีแนะนำการใช้คำราชาศัพท์แก่เยาวชน

ภาพประกอบ ๑๖๗ เยาวชนที่มาทำการฝึกเล่นหนังตะลุง บูชาพระระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์

ภาพประกอบ ๑๖๘ สอนเยาวชนที่มาฝึกเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๖๙ เยาวชนที่มาฝึกเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๗๐ สอนเยาวชนที่มาฝึกเล่นหนังตะลุงแบบตัวต่อตัว

ภาพประกอบ ๑๗๑ หนังปฐม อ้ายลูกหมีถ่ายภาพร่วมกับคณะเยาวชนที่มาฝึกหัดเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๗๒ โรงหนังตะลุงที่ใช้สำหรับสอนเยาวชน

๑.๒ การสืบทอด

นายปฐม มูสิกะ ได้รับการสืบทอดศิลปะทางด้านการแสดงพื้นหนังตะลุงจากนายหนังตะลุงจูล่น ศ.จันทร์แก้ว (ลุง) และ หนังประกอบ เสียงเสน่ห์ (น้องชายบิดา) ซึ่งในขณะนั้นมีชื่อเสียงมากในภาคใต้ และครูหนังป้อง อ้ายลูกหมี โดยฝึกการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจังเมื่อตอนอายุ ๑๕ ปี โดยฝึกได้ประมาณ ๓ ปี ในสมัยนั้นต้องฝึกด้วยความจำและใช้ความอดทนเป็นอย่างมาก โดยต้องทำทุกอย่างทั้งทางด้านการแสดงหนังตะลุง และการปฏิบัติต่อครูที่เปรียบเสมือนบิดามารดา เพราะท่านอาจารย์เองก็ไม่รู้หนังสือ (อ่านเขียนไม่ได้) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความจำเป็นอย่างมาก นอกจากเราจะมาบันทึกไว้เอง

ภาพประกอบ ๑๗๓ ที่ตั้งโต๊ะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำคณะ

ภาพประกอบ ๑๗๔ การตั้งโต๊ะหมู่บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการไหว้ครู

ภาพประกอบ ๑๗๕ การไหว้ครูหนังตะลุง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งต้องหันหน้าจอไปทางทิศเหนือหรือทางทิศตะวันออก และการไหว้ครูไหว้ประมาณเดือน ๕ หรือเดือน ๖ ในวันพฤหัสบดีซึ่งถือว่าเป็นวันครู การจัดไหว้ครูจะจัดไหว้ครูเป็นพิธีใหญ่ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๕ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๕ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๕ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ฝึกเยาวชนที่ศูนย์หนังตะลุงที่ตนเองเป็นผู้ก่อตั้งขึ้น ปัจจุบันสอนอยู่ประมาณ ๒๒ คน และสอนให้กับผู้ที่ต้องการเรียนรู้จริง

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนหมากพลูมาสมัครเป็นศิษย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๗๖ ปกผลงานของหนังปฐม อ้ายลูกหมี

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤาษี)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลงน้ำลอดใต้ทราย

๒.๑.๒.๕ ใจนางเหมือนดั่งทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๗๗ โหม่งตะลุงของคณะปฐม อ้ายลูกหมี

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน หรือเพื่อให้เข้ากับวงดนตรีในการแสดงหนังตะลุง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันสำคัญต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐินงานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๑๘,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ น. – ๐๑.๐๐น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๕ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิกคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี

๒.๖.๑ นายปฐม มูสิกะ อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายปุ้น วิชัยดิษฐ์ อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายสมนึก ปลอดทรัพย์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๕ นายสมชาย วิชัยดิษฐ์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๖ นายมน ปลอดทรัพย์ อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๗ นายชนะ สายน้อย อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๘ นายชูเกียรติ เรืองณรงค์ อายุ ๔๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๙ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๐ นายสุชีพ จิตงาม อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ลูกคู่

๒.๖.๑๑ นายส้อง ประจงรัตน์ อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๗๘ ที่ตั้งของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี

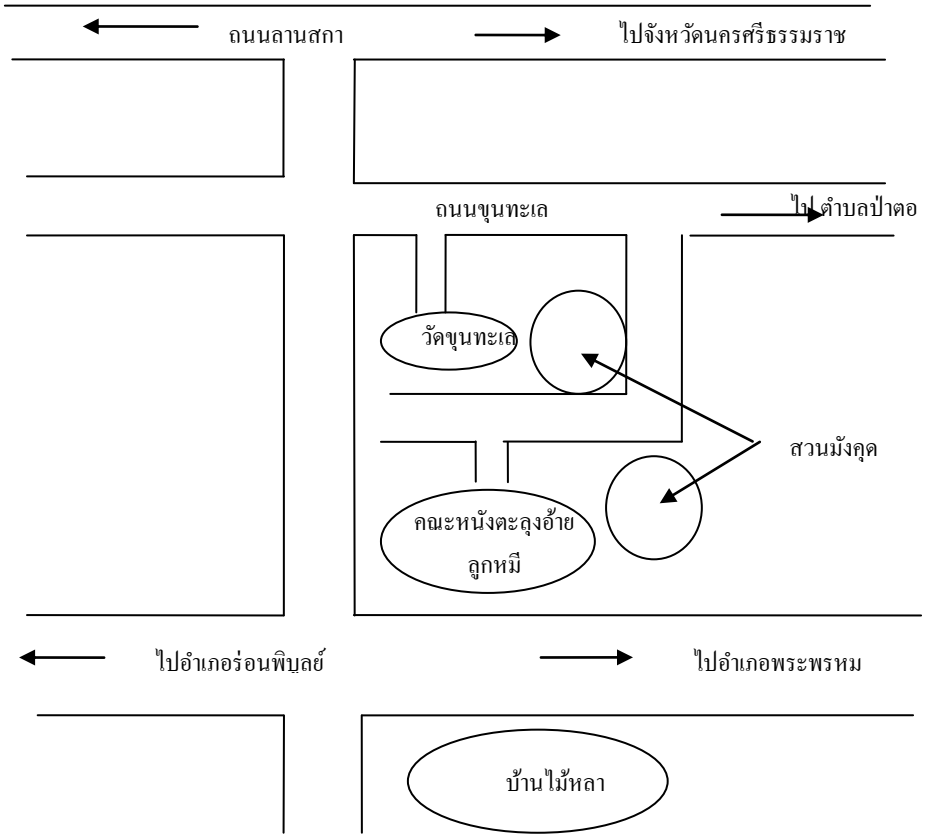

ภาพประกอบ ๑๗๙ ทางเข้าของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๘๐ รถของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๘๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี

๑๖. อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๘๒ นางเกษร เขตนิยม

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์ ก่อตั้งโดย นางเกษร เขตนิมิต อายุ ๓๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๔ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ มือถือ ๐๘๖ – ๒๗๗๖ –๓๔๔ บิดา นายเกษม เกื้อเสนาะ เป็นหนังตะลุง มารดา นางปราณี เกื้อเสนาะ เป็นมโนราห์การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ จาก การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะ สมรสกับ นายณรงค์ เขตนิยม มีธิดา ๒ คน คือ นางสาวกนกพร และ ด.ญ.เบญจวรรณ เขตนิยม

ภาพประกอบ ๑๘๓ นางปราณี เกื้อเสนาะ มารดานางเกษร เขตนิยม

ภาพประกอบ ๑๘๔ นางสาวกนกพร เขตนิยม ทายาทของ นางปราณี เกื้อเสนาะ

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๘๕ รางวัลและเกียรติบัตรที่นางเกษร เขตนิมิต ได้รับ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นางเกษร เขตนิมิต ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๗ ปี กับ อาจารย์ คลื้น สงวนทอง และได้เริ่มออกแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ขวบ ก่อตั้งคณะมโนราห์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับรางวัลทางด้านการแสดงมโนราห์ เช่น

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดดนตรีพื้นบ้านมโนราห์

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลชนะเลิศโนราอาชีพ เทศกาลวันสารทเดือนสิบ จากท่านทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ รางวัลพระราชทานชนะเลิศการแสดงมโนราห์ จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ในการประชันมโนราห์ชิงถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาพประกอบ ๑๘๖ รางวัลพระราชทานชนะเลิศการแสดงมโนราห์ ปี ๒๕๔๙

ภาพประกอบ ๑๘๗ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ในการประชันมโนราห์ ปี ๒๕๕๓

ภาพประกอบ ๑๘๘ รางวัลชนะเลิศการประชันมโนราห์ ชิงโล่พระราชทาน

ภาพประกอบ ๑๘๙ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดมโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗

ภาพประกอบ ๑๙๐ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดดนตรีพื้นบ้านมโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔

ภาพประกอบ ๑๙๑ รางวัลชนะเลิศโนราอาชีพ ปี ๒๕๔๔ จากท่านทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เกษร นครศิลป์ โดยนางเกษร เขตนิมิต มีสายทางด้านศิลปินพื้นบ้านอยู่แล้ว คือ มีมารดา นางปราณี เกื้อเสนาะ เป็นมโนราห์ และมีบิดา นายเกษม เกื้อเสนาะ เป็นนายหนังตะลุง และได้สืบทอดศิลปะการแสดงเพิ่มเติมจากอาจารย์มโนราห์ คลื้น สงวนทอง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู)

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๑๙๒ โรงมโนราห์ของมโนราห์เกษร นครศิลป์

ลักษณะการแสดงมโนราห์เกษร นครศิลป์ มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และแบบประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๙๓ การแต่งกายของมโนราห์เกษร นครศิลป์

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์เกษร นครศิลป์

๒.๖.๑ นางสาวกนกพร เขตนิยม อายุ ๑๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๒ ด.ญ.เบญจวรรณ เขตนิยม อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๓ นายประธง ชนะฤทธิ์ อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๔ นายอธิป ฉิมชัย อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๕ นางสาวเบญจภรณ์ อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๖ นายเกษม เกื้อเสนาะ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๗ นายคล่อง สงวนทอง อายุ ๘๖ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน

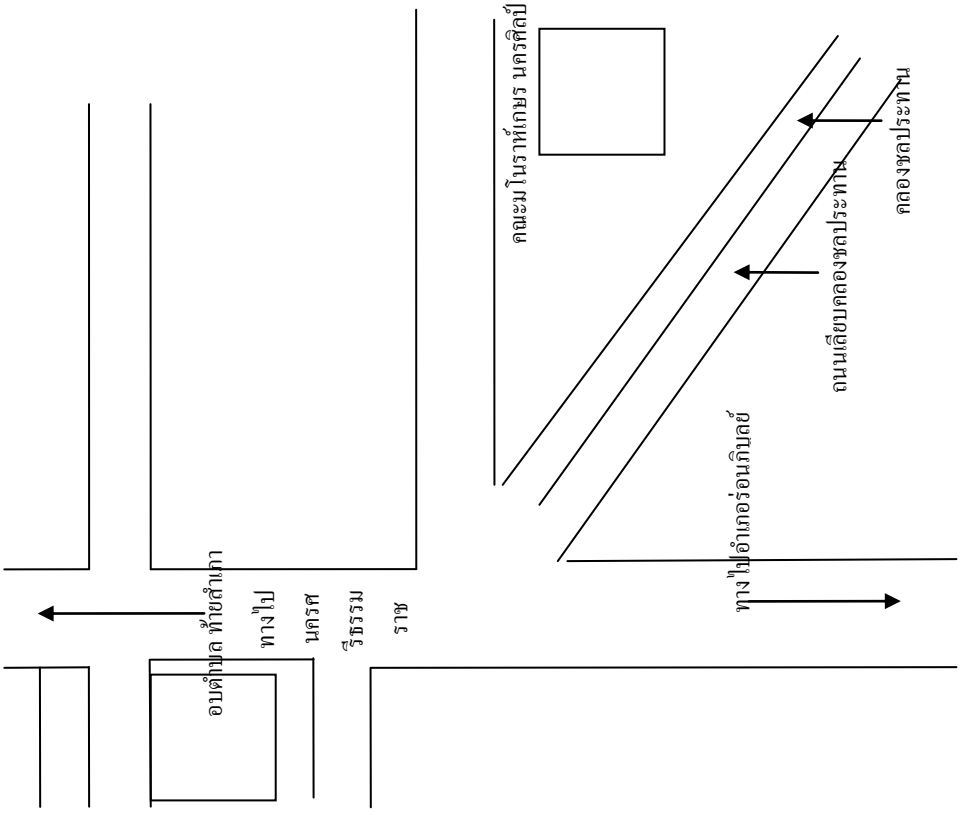
๒.๖.๘ นายประคอง สงวนทอง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๙ นายคลื้น สงวนทอง อายุ ๘๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๔ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๕ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์

๑๗. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวี อัศวิน

ภาพประกอบ ๑๙๖ นายทวี กาจิริต

ภาพประกอบ ๑๙๗ รางวัลที่นายทวี กาจิริต ได้รับ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ทวีอัศวิน ก่อตั้งโดย นายทวี กาจิริต ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) และนายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ อายุ ๖๘ ปี ภูมิลำเนา ตำบล ป่าระกำ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๖ หมู่ ๗ ตำบล อินคีรี อำเภอ พรมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช (อดีตเป็นอำเภอเมือง) โทรศัพท์ ๐๘๔ – ๖๒๕ – ๐๒๓๒ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน ป่าระกำ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวีอัศวิน

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นายทวี กาจิรัต ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ในวัยเด็กนายทวี กาจิรัต มีความสนใจในศิลปะการทอกเพลงบอกเป็นอย่างมากจึงได้อาศัยการฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเอง จนเมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ได้เริ่มเข้าสู่วงการเพลงบอก และได้มีโอกาสไปเรียนรู้เทคนิคและศิลปะการทอกเพลงบอกเพิ่มเติมจากเพลงบอกแมน อักษรกูล (แมน วังวัว) และได้ทอกเพลงบอกเป็นอาชีพคู่กับการจัดรายการวิทยุมาจนปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๑๙๘ รางวัลที่ นายทวี กาจิรัต ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๙๙ รางวัลที่ นายทวี กาจิรัต ได้รับ

รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๒๕ รางวัลชนะเลิศโล่ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการประกวดเพลงบอกฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี ณ เวทีการประกวดสนามกีฬากลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

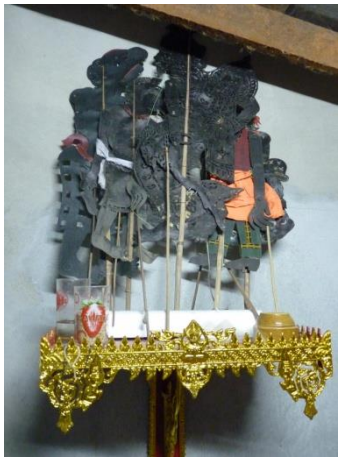
- พ.ศ. ๒๕๔๓ รางวัลชนะเลิศ การประกวดเพลงบอกเนื่องในงานเทศกาลเดือนสิบ ณ เวทีการประกวดทุ่งท่าลาด จัดโดยศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

- พ.ศ. ๒๕๔๕ รางวัลชนะเลิศ การประกวดเพลงบอกเนื่องในงานเทศกาลเดือนสิบ ณ เวทีการประกวดทุ่งท่าลาด จัดโดยศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

- พ.ศ. ๒๕๕๔ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การประกวดเพลงบอกอาชีพชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ ๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกทวีอัศวิน ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงบอกทวีอัศวิน ด้วยความรักในการแสดงของด้านนี้ โดยได้เรียนการแสดงเพลงบอก เริ่มหัดเพลงบอกกับครูแมน อักษรกูล

ภาพประกอบ ๒๐๐ ตัวหนังตะลุงที่ไว้บูชาก่อนการแสดง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านการแสดงเพลงบอกทวีอัศวิน ด้วยการไหว้ครูของเจ้าภาพได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงินกำนล พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดรวมกันที่บ้านหนังรุ่งฟ้า แสงทอง ตำบลบางจาก

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

๑.๔.๑ หัวหมู

๑.๔.๒ ไก่ปากทอง

๑.๔.๓ บายศรี

๑.๔.๔ ที่ ๑๒ (คือ ของ ๑๒ อย่าง)

๑.๔.๕ เทียน

๑.๔.๖ ธูป

๑.๔.๗ ดอกไม้ ฯลฯ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และ มีนักเรียนมาเรียนที่บ้าน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงเพลงบอกทวี อัศวิน โดยต้องมีขันหมากมาบูชาครูก่อนรับเป็นศิษย์อาจารย์กัน

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวี อัศวิน

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงเพลงบอกทวี อัศวินแบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ ฉิ่ง ๑ คู่

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นการดันสด

ภาพประกอบ ๒๐๑ เสื้อม่อฮ่อม และโสร่ง ที่ใช้ใส่ในการแสดงเพลงบอก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือโสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นการดันสด (มีปฏิภาณ)

ภาพประกอบ ๒๐๒ นายทวี กาจิริต กำลังสาธิตการร้องเพลงบอก

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท - ๑๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๓ – ๕ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกให้ครบถ้วนจากบ้าน

๒.๖ สมาชิกคณะเพลงบอก ทวีอัศวิน

๒.๖.๑ นายทวี กาจิริต อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)

๒.๖.๒ นายขจร สำอางกาย อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

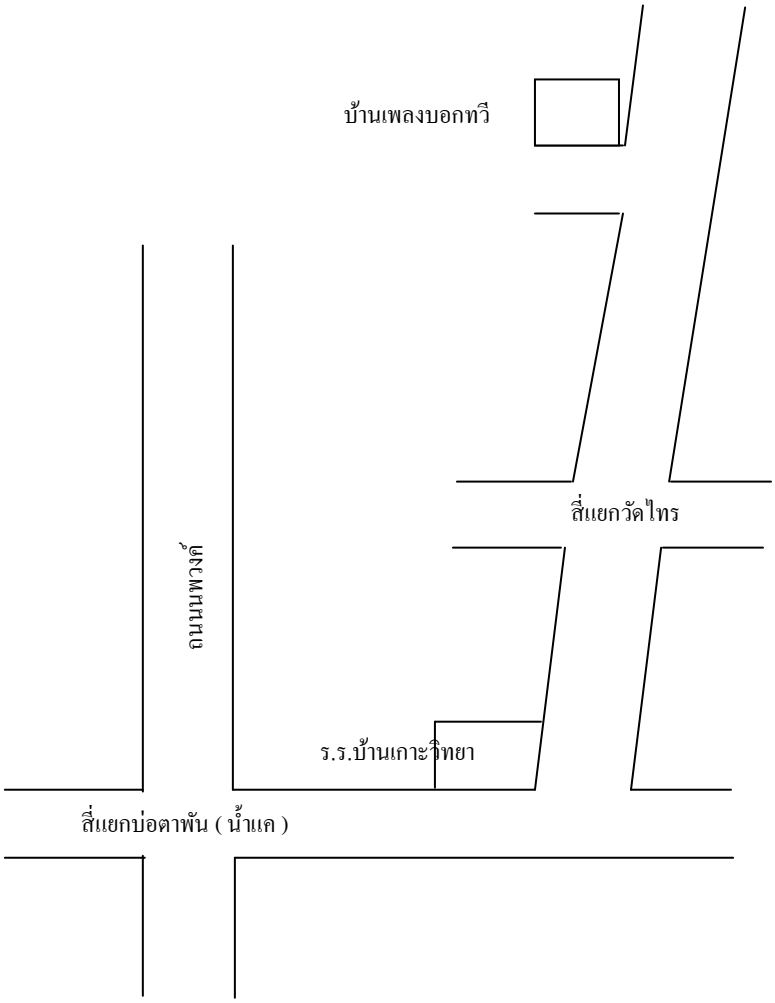
๒.๖.๓ นายสุรินทร์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายขยาย (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ทวีอัศวิน

ภาพประกอบ ๒๐๓ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัศวิน

ภาพประกอบ ๒๐๔ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัศวิน

๑๘. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๐๕ นายสุชาติ ทรัพย์สิน กำลังให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทรัพย์สิน ก่อตั้งโดย นายสุชาติ ทรัพย์สิน ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ อายุ ๗๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม ตำบล สระแก้ว อำเภอ ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๖ ซอย ศรีธรรมโศก ๓ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์ ๐๗๕ – ๓๔๖ - ๓๙๔ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดสระแก้ว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๒ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสุชาติ ทรัพย์สิน ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ แต่เดิมชื่อ หนังสุชาติ หนุ่มกลอนงาม เมื่อได้แสดงให้กับหน่วยงานราชการ หน่วยงานทางราชการได้แนะนำให้ใช้คณะเป็นชื่อของตนเอง สิ่งที่ภาคภูมิใจทางด้านการแสดงพื้นบ้าน คือ เป็นบุคคลแรกของภาคใต้ ที่ได้แสดงศิลปะพื้นบ้านต่อหน้าพระที่นั่ง ณ วังไกลกังวล พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้แสดงต่อหน้าพระพักตร์ (แสดงเรื่องคลายกังวล) พ.ศ. ๒๕๒๘

สุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงและช่างแกะสลักฝีมือดีคนหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ที่ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา ขณะที่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๓ ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว ทางวัดได้จ้างนายด่วน ช่างจากกรุงเทพฯ มาสร้างพระประธาน สุชาติ ทรัพย์สิน จึงได้ไปเฝ้าดูด้วยความสนใจ เมื่อนายด่วนมีเวลาว่างจึงสอนให้ฝึกหัดเขียนลายไทย จุดนี้เองที่ได้วิชาเพราะความรักงานศิลปะขึ้นในจิตใจของสุชาติ ทรัพย์สิน

การศึกษา

เมื่อ สุชาติ ทรัพย์สิน สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมปีที่ ๔ จึงได้ฝากตัวเป็นศิษย์นายทอง หนูขาว ช่างแกะสลักหนังชาวตำบลสระแก้ว นายทองผู้นี้เป็นช่างฝีมือชั้นครู ได้แกะรูปหนังตะลุงให้กับนายเอี่ยม ทองคำ ซึ่งเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงคณะหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยนั้น นอกจากนายทองจะมีฝีมือในการแกะสลักหนังแล้ว ยังมีความสามารถทางด้านกาพย์กลอนด้วย สุชาติ ทรัพย์สิน จึงได้เรียนวิชาแกะหนังและหัดว่ากาพย์กลอนไปพร้อมๆ กัน เมื่อเรียนแกะหนังจนสามารถร่างแบบและแกะได้แล้ว จึงได้แกะรูปหนังตะลุงด้วยกระดาษถุงปูนซิเมนต์ โดยจำหน่ายในงานเทศกาลและตลาดนัดต่างๆ เมื่ออายุได้ ๑๔ ปี ได้เกิดความละอายใจที่นำศิลปะมาขายเป็นรูปกระดาษ จึงนำความสามารถที่มีอยู่มารับทำเมรุ ทำเบญจาและทำโลงศพ ซึ่งอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่ใช้วิชาศิลปะการแกะสลัก บางครั้งเมื่อได้รับจ้างทำงานเหล่านี้ ในช่วงเวลาค่ำจะมีผู้ชักชวนให้แสดงหนังตะลุง ตนจะตอบรับและแสดงหนังตะลุง โดยมิได้มีสินจ้างรางวัลแต่อย่างใด หลังจากนั้นจึงได้ประกอบอาชีพใหม่ๆ หลายอาชีพ ได้แก่ ช่างซ่อมรถจักรยาน ช่างรับจ้างถ่ายรูปโดยเดินไปถ่ายถึงหมู่บ้านต่างๆ และทำสวนอยู่ ๒ ปี ในที่สุดเกดความรู้สึกเบื่อหน่าย จึงได้เดินทางออกจากบ้านโดยมิได้บอกกล่าวผู้ใดในครอบครัว

การทำงาน และผลงานต่างๆ

เมื่อเดินทางมาจังหวัดกระบี่ จึงได้มอบตัวเป็นศิษย์ของหนังกราย และเริ่มแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจัง โดยได้เดินทางแสดงหนรังตะลุงในหลายจังหวัดของภาคใต้ ระยะแรกที่แสดงหนังตะลุงใช้ชื่อคณะว่า “หนังสุชาติ ฉลามดำ” ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ชนะการประกวดกลอนทางวิทยุ มทบ.๕ ค่ายวชิราวุธ นครศรีธรรมราช จึงเปลี่ยนชื่อคณะเป็น “หนังสุชาติ กลอนงาม” โดยได้ประชันกับคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียง เช่น หนังประทิ่น บัวทอง หนังเคล้าน้อย และหนังจูเลี่ยม เป็นต้น พร้อมทั้งรับจ้างขับกลอนโฆษณาขายสินค้าทางสถานีวิทยุให้แก่บริษัทห้างร้านต่างๆ

ในช่วงที่เริ่มมีชื่อเสียงในการแสดงหนังตะลุง จึงได้กลับมาบ้านเกิดที่ตำบลสระแก้ว ต่อมาได้แต่งงานเมื่ออายุ ๒๘ ปี จึงได้แยกครอบครัวมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หลังวัดสระเรียง ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และที่นี่เองได้เริ่มงานแกะรูปหนังตะลุงอย่างจริงจัง รูปที่แกะส่วนใหญ่เป็นรูปที่ใช้ประดับฝาผนังอาคารบ้านเรือน ซึ่งมีรูปแบบต่างไปจากรูปหนังตะลุงที่ใช้ในการแสดง ด้วยฝีมืออันประณีต ทำให้ผลงานได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและไม่สามารถผลิตได้ทันตามความต้องการ ต่อมาจึงได้รวบรวมช่างแกะหนังในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุงขึ้น โดยเป็นผู้กำหนดแบบและให้ช่างแกะและระบายสี เนื่องจากต้องการผลิตเหมือนกัน จึงนำเอาแบบพิมพ์เขียวมาใช้ ซึ่งแต่เดิมการแกะหนังจะจาร (ร่างแบบ) ด้วยเหล็ก

แหลมลงไปบนพื้นหนัง เป็นเฉพาะรูปเฉพาะชิ้นงานเท่านั้น ในการจำหน่ายมีผู้จัดการทางด้านการตลาด คือ นายเจริญ วิริยทูร จากระบบการผลิตและจำหน่าย จึงทำให้กิจการคล่องตัว ในปี พ.ศ.๒๕๑๑ ได้ส่งผลิตภัณฑ์ให้บริษัทอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน (กรุงเทพฯ) เป็นผู้จำหน่ายจนถึงปัจจุบัน

แม้จะผลิตผลงานหัตถกรรมแกะรูปหนังเป็นแบบพาณิชย์ แต่ยังคำนึงถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ผลงานจึงมีราคาสูงกว่ารูปหนังที่จำหน่ายอยู่ในภาคใต้ทั่วไป และผลงานมิได้วางจำหน่ายทั่วไป สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของผลงานอย่างหนึ่ง คือ ได้รับรางวัลที่ ๑-๓ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมหลายปีติดต่อกัน (ประกวดที่สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช) ในระยะหลัง สุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับเชิญให้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดผลงาน

สำหรับผลงานที่ภาคภูมิใจมากที่สุด คือ ผลงานชนะการประกวดผลงานแรก ซึ่งจัดโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ณ สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช งานดังกล่าวเป็นรูปช้างเอราวัณหลังจากชนะการประกวดแล้ว และได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า “ขอบใจนะที่รักษาของเก่าไว้ให้ อย่าหวงวิชา”

สุชาติ ทรัพย์สิน มีความรู้เกี่ยวกับการแกะหนังและแสดงหนังตะลุง ประกอบกับการเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความคิดของศิลปะแขนงนี้ และเป็นผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี มีจิตใจกว้างขวาง ชอบช่วยเหลืองานสาธารณะ จึงได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น งานกองส่งเสริมหัตถกรรมและสมาคมนักออกแบบแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เป็นต้น โดยเฉพาะงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชนั้น ได้จัดการแสดงลักษณะและประวัติของรูปหนังตะลุงทั้งหมดไว้ในอาคารศูนย์วัฒนธรรม ของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ซึ่งผลงานนี้ได้รับความสนใจจากผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์ฯ เป็นอย่างมาก

ผลงานของสุชาติ ทรัพย์สิน ไม่เพียงแต่ทำให้เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แต่ยังทำให้ต่างชาติปรารถนาจะได้ตัวเขาไปถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแกะหนัง ให้แก่ชาติของเขาด้วย ดังปรากฏว่าในปี พ.ศ.๒๕๒๓ ได้มีฝรั่งสัญชาติเยอรมนีมาติดต่อว่าจ้างให้เขาไปสอนการแกะหนังที่ประเทศเยอรมนี โดยเสนอค่าจ้างปีละ ๑,๕๐๐,๐๐ บาท จ้างเป็นเวลา ๕ ปี เมื่อได้รับข้อเสนอจึงตอบว่า “งานแกะหนังเป็นสมบัติของชาติ ถ้าต้องการตัวเขาให้ติดต่อกับรัฐบาล” ซึ่งผลปรากฏว่าผู้ที่มาติดต่อได้เงียบหายไป

เกียรติคุณที่ได้รับ

สุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับรางวัลชีวิตหลายสิ่งหลายอย่างทั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพฯ ตลอดจนหน่วยราชการ สถาบัน และบุคคลต่างๆ มากมายเช่น ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ของ สวช. (การแกะหนัง) ได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหลายครั้ง ได้เป็นกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับพระราชทานปริญญากิตติมศักดิ์สาขาวัฒนธรรมศึกษา ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นกรรมการที่ปรึกษาการซ่อมแซมหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี ตาม

พระดำริของสมเด็จพระเทพฯ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับการเชิดชูเกียติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน)

สุชาติ ทรัพย์สิน ได้ทำงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้ประดิษฐ์และแกะหนังใหญ่เรื่องพระมหาชนกรวม ๔๕ ภาพ

ภาพประกอบ ๒๐๖ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๗ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๙ รางวัลที่ได้รับสูงสุด

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายสุชาติ ทรัพย์สิน ได้เริ่มเรียนหนังด้วยความสมัครใจแบบรู้พักลักจำ และได้เรียนกับคณะหนังกราย พัฒนจันทร์ จังหวัดกระบี่ จนสามารถแสดงและตั้งคณะหนังตะลุงด้วยตนเอง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ต้องนับถือศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยการถือศีล ๕ หากผิดศีลจะทำให้ชีวิตตกต่ำ ชีวิตไม่รุ่งเรือง ก่อนการแสดงจุดธูปเทียนบูชาครูบาอาจารย์ เพื่อให้ปลอดภัยจากอุปสรรค และเป็นการสร้างกำลังใจในการแสดง

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยจัดทุกปีในวันพฤหัสแรกของเดือน ๖ จัดหมอเรียกวิญญาณ (การเข้าทรง) เพื่อการสื่อสารกับลูกศิษย์

. **๑.๔ เครื่องสังเวย**

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูปเทียน หยวกกล้วย ทั้งหมู ไก่ บายศรี ๕ ชั้น, ๗ ชั้น ตอนนี้ใช้ ๑๑ ชั้น

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังรับลูกศิษย์ แต่ต้องตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง เพราะมาเรียนที่นี่เรียนโดยมิได้คิดค่าตอบแทน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

ต้องมาวันพฤหัส นำดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้ครู เพื่อเรียนวิชาต่างๆ จากทางคณะ

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๐ การแสดงหนังตะลุงที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติ

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงตามแบบฉบับโบราณ ไม่นิยมเอาเครื่องดนตรีสากลมาผสม เพราะยึดถือเอกลักษณ์โบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา ซอ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงพัดชา

๒.๑.๒.๒ เขมรนำเท้า ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๑๑ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๒ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สินที่ได้รับการสนใจจากชาวจ่างชาติ

ภาพประกอบ ๒๑๓ จอหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๔ การแสดงหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๓ การฝึกซ้อม

ปัจจุบันไม่มีการฝึกซ้อม เพราะออกงานบ่อยครั้งจนเข้าขากันกับลูกคู่เป็นอย่างดี

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒ – ๓ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๖-๗ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิกคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๒.๖.๑ นายสุชาติ ทรัพย์สิน อายุ ๗๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายสุมล (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ อาจารย์สอนวิทยาลัยนาฏศิลป์

๒.๖.๓ นายยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง

๒.๖.๔ นายเผย กอบจันทร์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ อาชีพ ทับ อาชีพ เล่นหนังตะลุง

๒.๖.๕ นายปรีชา ส่งอำไพ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

๒.๖.๖ นายเสนีย์ ทรัพย์สิน อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง

๒.๖.๗ นายทวี ทรัพย์สิน อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ อาจารย์ประจำ ม.ราชภัฏสงขลา

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๕ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๖ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๗ บ้านคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๘ ป้ายบอกเกี่ยวกับคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๙ ทางเข้าคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๒๐ แผนที่ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

๑๕. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๒๑ นายทวีรัตน์ ทองมาก

ภาพประกอบ ๒๒๒ นายทวีรัตน์ ทองมาก และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ถาวรศิลป์ ก่อตั้งโดย นายทวีรัตน์ ทองมาก ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิด เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๕๓ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓ หมู่ที่ ๓ บ้านจังหูน ตำบล ท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๙ – ๙๐๘๒ – ๑๙๓ โทรศัพท์บ้าน ๐๗๕ – ๖๗๐ – ๑๔๒ จบการศึกษา ระดับ ปวส. (ศิลปะหัตกรรม) จาก วิทยาลัยศิลปะหัตกรรมนครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว โสด

ภาพประกอบ ๒๒๓ ภาพนายทวีรัตน์ ทองมาก ในอดีต

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายทวีรัตน์ ทองมาก ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อสมัยยังเด็กได้หัดแสดงหนังตะลุง ต่อมาเกิดความรู้สึกชื่นชอบและหลงใหลในศิลปะการแสดงการรำมโนราห์ จึงได้เอาจริงเอาจังกับการรำมโนราห์ โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จากมโนราห์นอบน้อม เบญจศิลป์ ร่วมทำงานกับมโนราห์เพ็ญศรี ยอดระบำ จนมีความชำนาญและสามารถตั้งคณะของตนเอง พร้อมทั้งถ่ายทอดศิลปะแขนงนี้ให้กับผู้ที่ชื่นชอบ

ภาพประกอบ ๒๒๔ ถ้วยรางวัลที่ได้รับจากการแข่งประกวดมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ นายทวีรัตน์ ทองมาก ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก มโนราห์นอบน้อม เบญจศิลป์ ร่วมทำงานกับมโนราห์เพ็ญศรี ยอดระบำ ประกอบกับการมีสายเลือดทางด้านมโนราห์ในตัวจากบิดามารดาอยู่แล้ว ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดยการผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่

พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดเมื่อเวลาได้ลาภ หรือโชคดี จะไหว้ครู และถ้าหากใครคนใดคนหนึ่งที่มีปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา เป็นมโนราห์ คนผู้นั้นก็ต้องรำมโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๕ การแต่งกายในการแสดงของคณะ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

๑.๔.๑ หัวหมู

๑.๔.๒ ไก่ต้ม

๑.๔.๓ บายศรี

๑.๔.๔ สุรา

๑.๔.๕ ดอกไม้

๑.๔.๖ ธูปเทียน

๑.๔.๗ ขนมแดง

๑.๔.๘ ขนมขาว

๑.๔.๙ ค่าไหว้ครู ๑๒ บาท

๑.๔.๑๐ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันแสดงอย่างเดียวไม่รับสอน โดยสมัยก่อนหน่วยงานราชการได้เชิญไปสอนที่โรงเรียนจังหูน แต่จะสอนให้กับเครือญาติเท่านั้น

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เนื่องจากปัจจุบันไม่รับสอนจึงไม่มีพิธีรับศิษย์ แต่ถ้าเป็นเครือญาติต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในด้านนี้เท่านั้น

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๒๖ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

ภาพประกอบ ๒๒๗ เครื่องเสียงที่ใช้ในการแสดงมโนราห์

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป และเพลงลูกทุ่ง ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

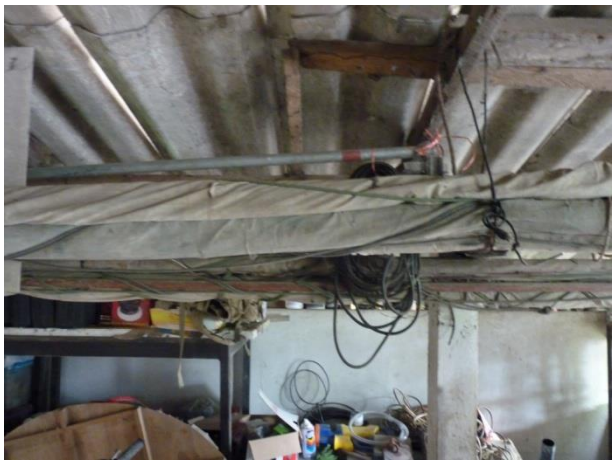
๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๘ เทริดมโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๙ ฉากการแสดงมโนราห์ที่แขวนเก็บไว้

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓๕,๐๐๐ บาท - ๘๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑๒.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๓๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์ บางครั้งก็รับงานเพื่อการกุศล

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๒.๖.๑ นายทวีรัตน์ ทองมาก อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ เจ้าของคณะมโนราห์ อาชีพ มโนราห์

๒.๖.๒ นายสมนึก เบญจศีล อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ การ์ดครู อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นางสาวนกน้อย เสียงการะเวก อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ มโนราห์

๒.๖.๔ นางสาวประภัสสร สุขแก้ว อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุดแสดงสด อาชีพ รับราชการ

๒.๖.๕ นางสาวจารึก ทองมาก อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม

๒.๖.๖ นางสาวณภัทร ทองมาก อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม

๒.๖.๗ นางสาวปัทมา สุขแก้ว อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ พนักงาน

๒.๖.๘ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์

๒.๖.๙ นางสาววิภาดา ทองมาก อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๑๐ เด็กหญิงแคท ทองมาก อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๑๑ เด็กหญิงนภารัตน์ หุตุ้ม อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๑๒ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๑๓นายนิวรณ์ สุวรรณรัตน์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ มโนราห์ใหญ่ อาชีพ รับราชการ

๒.๖.๑๔ นายสมพงศ์ (ฉายาหงส์ทอง) อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ตัวตลกชูโรง อาชีพ ทำบทมโนราห์

๒.๖.๑๕ นายเขียม (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ พรานบุญ อาชีพ มโนราห์

๒.๖.๑๖นายระแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ลูกคู่ อาชีพ มโนราห์

๒.๖.๑๗ นายเหลา (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่มโนราห์ (นักดนตรี)

๒.๖.๑๘ นายเล็ก (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ (นักดนตรี)

๒.๖.๑๙ นายมนูญ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ นักดนตรี

๒.๖.๒๐นายเบนซ์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ มือกรับ อาชีพ นักเรียน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

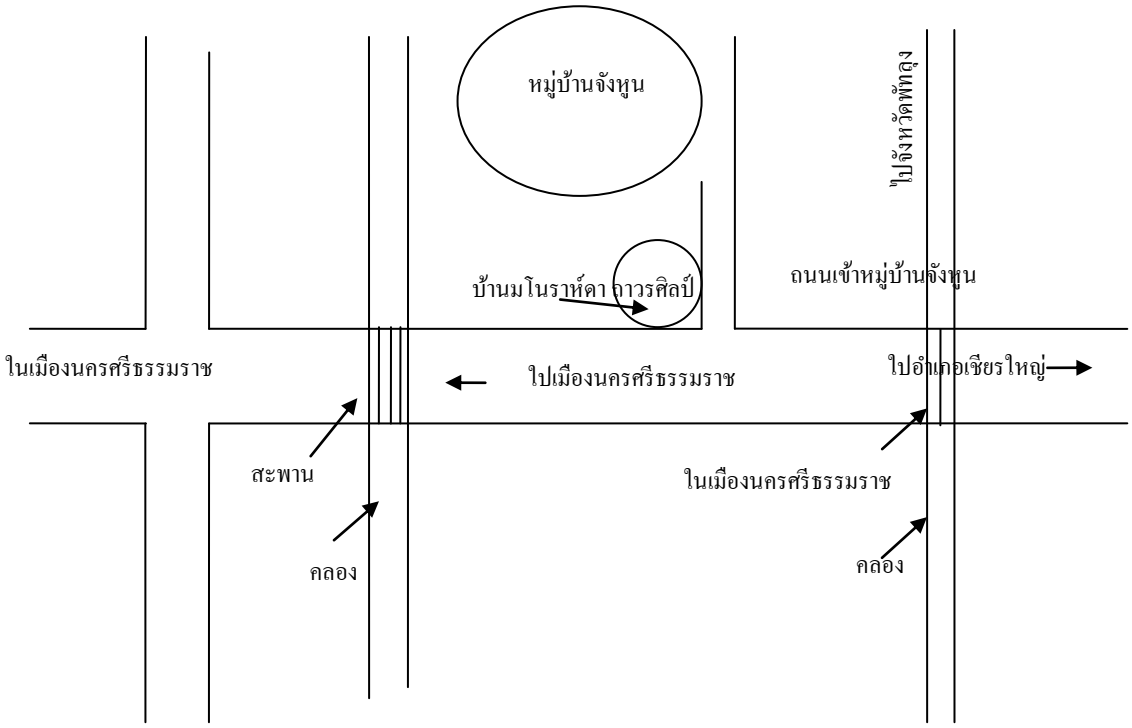
ภาพประกอบ ๒๓๐ ที่ตั้งคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๑ ที่ตั้งคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๒ ภายในบ้านของคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๓ แผนที่ที่ตั้งมโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๒๐. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

ภาพประกอบ ๒๓๔ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์ มี นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล เป็นแม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อวันจันทร์ ปีกุล พ.ศ. ๒๔๔๔ อายุ ๖๑ ปี ภูมิลำเนา ตำบลวัดสระ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๕๖/๑ หมู่ ๔ ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๒ จากโรงเรียนวัดบางนาก สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน

ภาพประกอบ ๒๓๕ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล จากอดีตถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๒๓๖ ป้ายบอกที่ตั้งของบ้าน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ในสมัยเด็กๆ เนื่องจากเป็นพี่คนโตจึงต้องเลี้ยงน้องๆ หลายคน โดยการอยู่กับบ้าน จึงได้มีโอกาสได้ศึกษารับการถ่ายทอดเพลงเรือจากปู่ย่าตายายและนำมาเผยแพร่ด้วยการแสดงและสืบทอดมาจนปัจจุบัน โดยได้ก่อตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรืออารมณ์อย่างเต็มตัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะเมื่อในอดีตนั้นจะไปขับร้องตามการรับเชิญหรืองานบุญ

ภาพประกอบ ๒๓๗ รางวัลที่ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๓๘ รางวัลที่ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรืออารมณ์ ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงเรือ ด้วยความสนใจและความผูกพันในครอบครัว อีกทั้งเป็นการทำให้เวลาว่างหรือเวลาเลี้ยงน้องมีประโยชน์ เพราะเป็นการฝึกร้องเพื่อกล่อมน้องๆ ไปในตัวด้วย โดยได้เรียนการแสดงเพลงเรือ จาก ปู่ ย่า ตา ยาย แม่ ญาติพี่น้อง ฯลฯ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านการแสดงเพลงเรืออารมณ์ ด้วยการพนมมือไหว้ครูก่อนการแสดง ถือได้ว่าเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งในการแสดง สำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู แต่จะไปร่วมพิธีไหว้ครูกับคณะการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่จัดพิธี

๑.๔ เครื่องสังเวย

สำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู จึงไม่มีเครื่องสังเวยใดๆ มีเพียงการทำบุญตามศาสนาแบบปกติ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

มีนักเรียนมาขอเรียนจากโรงเรียน ห้วยไทร ตำบล ปากพูน และถ่ายทอดแก่บุคคลที่สนใจ และต้องเป็นผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

มีเพียงแต่ใจรักก็สามารถมาเป็นศิษย์ได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่เคารพครูอาจารย์

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงเพลงเรืออารมณ์แบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี การแสดงเพลงเรือไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง ได้แก่

๒.๑.๒.๑ เพลงตีน

๒.๑.๒.๒ พี่ไปซื้อไทรมากฝาก

๒.๑.๒.๓ ต้นรัก

๒.๑.๒.๔ เพลงน้องนอน

๒.๑.๒.๕ ไปตัดทวายเลามาคล้องช้าง ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และโอกาสของแม่เพลงที่แสดง

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพจะให้

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ แล้วแต่งาน

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๒.๖ สมาชิกคณะเพลงเรืออารมณ์

นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ แม่เพลง อาชีพ ทำสวน

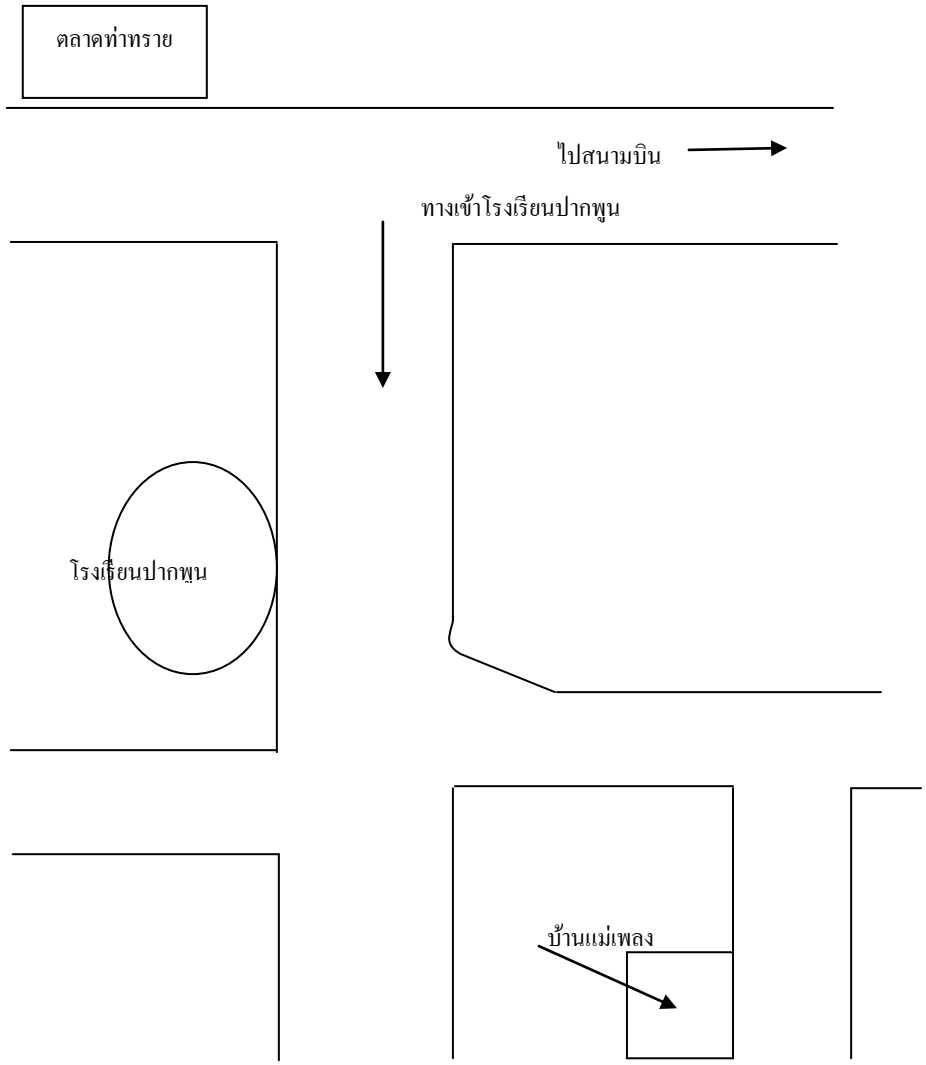
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

ภาพประกอบ ๒๓๙ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ์ หลังนอก

ภาพประกอบ ๒๔๐ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ์ หลังใน

ภาพประกอบ ๒๔๑ แผนที่ที่ตั้งเพลงเรืออารมณ์

๒๑. อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง การละเล่นพื้นบ้าน หนังจูเหลี่ยมน้อย

ภาพประกอบ ๒๔๒ นายศุภกร คงรัตน์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังจูเหลี่ยมน้อย ก่อตั้งโดย นายศุภกร คงรัตน์ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันเสาร์ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านขาว ตำบล ตะเดรี้ย อำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๓ หมู่ ๗ ตำบล โตนดด้วน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง ๙๓๑๑๐ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ – ๗๙๘๑ – ๑๙๔ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดบ้านขาว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๓ คน

ภาพประกอบ ๒๔๓ โรงหนังตะลุงของ หนังจูเหลี่ยมน้อย

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังจูเหลี่ยมน้อย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายศุภกร คงรัตน์ ตำแหน่ง นายหนัง โดยได้รับการฝึกฝนการแสดงหนังตะลุงจากครูทางด้านหนังตะลุงเป็นเวลาถึง ๙ ปี จนได้แสดงหนังตะลุงเป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก โดยนายศุภกร คงรัตน์ มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากเมื่อตอนประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จากนั้นจึงมีความคิดที่จะมีคณะหนังตะลุงเป็นของตนเอง และได้เริ่มก่อตั้งคณะหนังจูเหลี่ยมน้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๐ คณะจูเหลี่ยมน้อยจึงเริ่มมีชื่อเสียง ในสมัยนั้นตนได้ค่าแรงประมาณ ๒๐๐ – ๓๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๕๓ เข้าแข่งขันได้เข้ารอบชิงถ้วยพระราชทาน โดยจะแสดงในเชิงอนุรักษ์

ภาพประกอบ ๒๔๔ รางวัลพระราชทานชนะเลิศที่ได้รับ

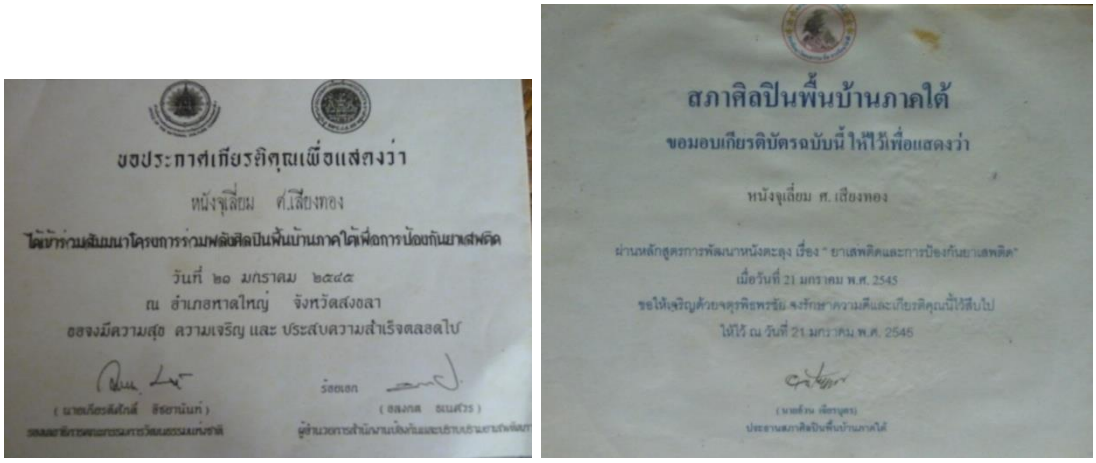
ภาพประกอบ ๒๔๕ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๒๔๖ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

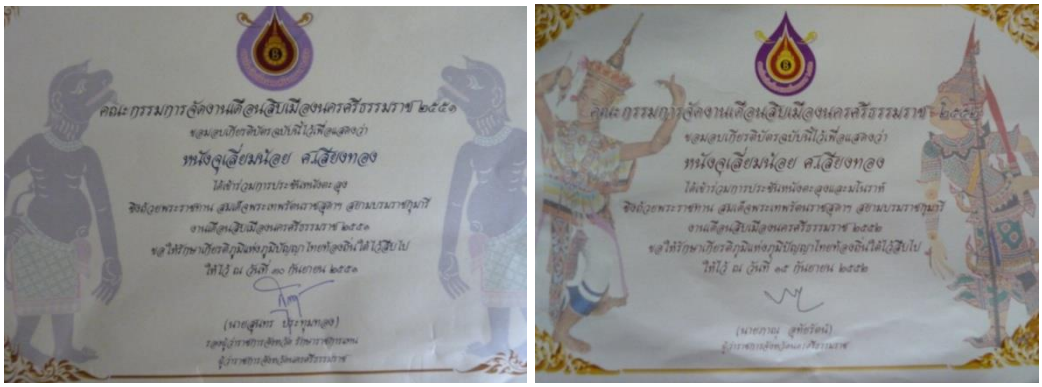
ภาพประกอบ ๒๔๗ โล่รางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๒๔๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๔๙ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๕๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๕๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงแบบโบราณ โดยนายศุภกร คงรัตน์ ได้เริ่มเรียนการแสดงจากการประสิทธ์ประสาทวิชา กับนายหนังแคล้ว เรื่องทอง จนสามารถแสดงหนังตะลุงได้อย่างชำนาญจนมีชื่อเสียง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายศุภกร คงรัตน์ ได้มาอยู่กับนายหนังหนังแคล้ว เรื่องทอง จึงได้เรียนรู้ทางด้านการเรียนพิธีกรรมทางการแสดงหนังตะลุง โดยมีความเชื่อทางด้านเมตตา เรียนรู้ทางด้านเวทมนต์คาถา การปลุกโรงบ้าน โดยครูผู้สอนได้สอนและฝากศาสตร์วิชาเหล่านี้ไว้กับตน ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้ามจากที่ครูห้ามมา ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง

๑.๓.๒ คร่อมถนน หรือคร่อมทางเดิน

๑.๓.๓ หน้าโลงศพ หรือตรงเมรุ

๑.๓.๔ งานศพห้ามหันหน้าเข้าทางศพ เพราะศาสตร์วิชาที่ได้ร่ำเรียนมาจะทำให้ตัวเองเสื่อม

การไหว้ครู เมื่อหัดจนครูเห็นว่าแสดงได้แล้ว จึงทำพิธีครอบมือ พิธีครอบมือ มีบายศรี หัวหมู สุรา ตอนครอบมือต้องนุ่งขาวห่มขาว โดยการยื่นรูปหนังให้หนังจูเลี่ยมจับ ซึ่งจับได้รูปหนุมาน มีความเชื่อตามรูปตัวหนัง เช่น ถ้าได้ฤาษี จะได้เป็นครูผู้อื่น สถานที่จัดพิธีไหว้ครูจัดรวมกันที่ชมรมหนังตะลุง ถ้าที่บ้านทำแบบส่วนตัว ตั้งที่ ๑๒ ตั้งพิธีใหญ่ ทำในเดือน ๘ วันพฤหัส

.

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๘ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๘ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๘ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๘ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังมีลูกศิษย์มาเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หนังประเสริฐ ศ.แสงแก้ว เอกชัย ศรีวิชัย เป็นต้น หรือเมื่อใครมีความประสงค์ที่จะเรียนการแสดงตะลุงก็จะสอนให้

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

สมัยนี้การเรียนวิชาหนังตะลุงไม่มีการเรียนแบบโบราณ เพราะการเรียนแบบโบราณลูกศิษย์ต้องอยู่กับอาจารย์และติดตามอาจารย์ เพื่อเป็นการฝึกฝนไปในตัว ส่วนใหญ่ลูกศิษย์จะมาขอเรื่องหนังไปฝึกเอง ส่วนมากเป็นข้าราชการ เช่น ครู ตำรวจ ขอบทกลอนไปฝึกตามโรงเรียน มีนักเรียนมาอีกประมาณ ๑๕ คน นักเรียนโรงเรียนโคกโดน โรงเรียนเทพนม ลูกศิษย์มาเรียนเป็นจริงเป็นจังไม่มี จึงไม่มีพิธีในการรับลูกศิษย์ ปัจจุบันรับกันง่ายๆ โดยการขอบทเรื่อง กลอน ไปฝึกเอง ลูกศิษย์ที่มีการสืบทอดจริงๆ ไม่มี มีแต่แบบฉาบฉวย

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤาษี)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลงน้ำลอดใต้ทราย

๒.๑.๒.๕ เพลงพัดชา

๒.๑.๒.๖ แสงเทียน

๒.๑.๒.๗ อิเหนา

๒.๑.๒.๘ ลมพัดชายเขา

๒.๑.๒.๙ พอเข้าเรื่องใช้เพลงสมัยใหม่

๒.๑.๒.๑๐ ก่อนเลิกใช้เพลงลา ใช้เพลงดำเนิน (ชื่อเพลงโบราณ) .

๒.๑.๒.๑๑ ใจนางเหมือนดั่งทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๕๒ ที่ใส่ตัวหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ

ภาพประกอบ ๒๕๓ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

ภาพประกอบ ๒๕๔ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ

ภาพประกอบ ๒๕๕ รถประจำคณะหนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๕ - ๖ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๑๐ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิกคณะหนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๖.๑ นายศุภกร คงรัตน์ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายพริ้ม คงเขียว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๓ นายวิน บุญสนิท อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายสมพงศ์ จิตกาม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๕ นายจิต ทองเล็ก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๖ นายถนอม ช่วยศรีนวล อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๗ นายคล้อย พันธุ์ทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลองชุด อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายต้อย ปราบสิทธิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำนา

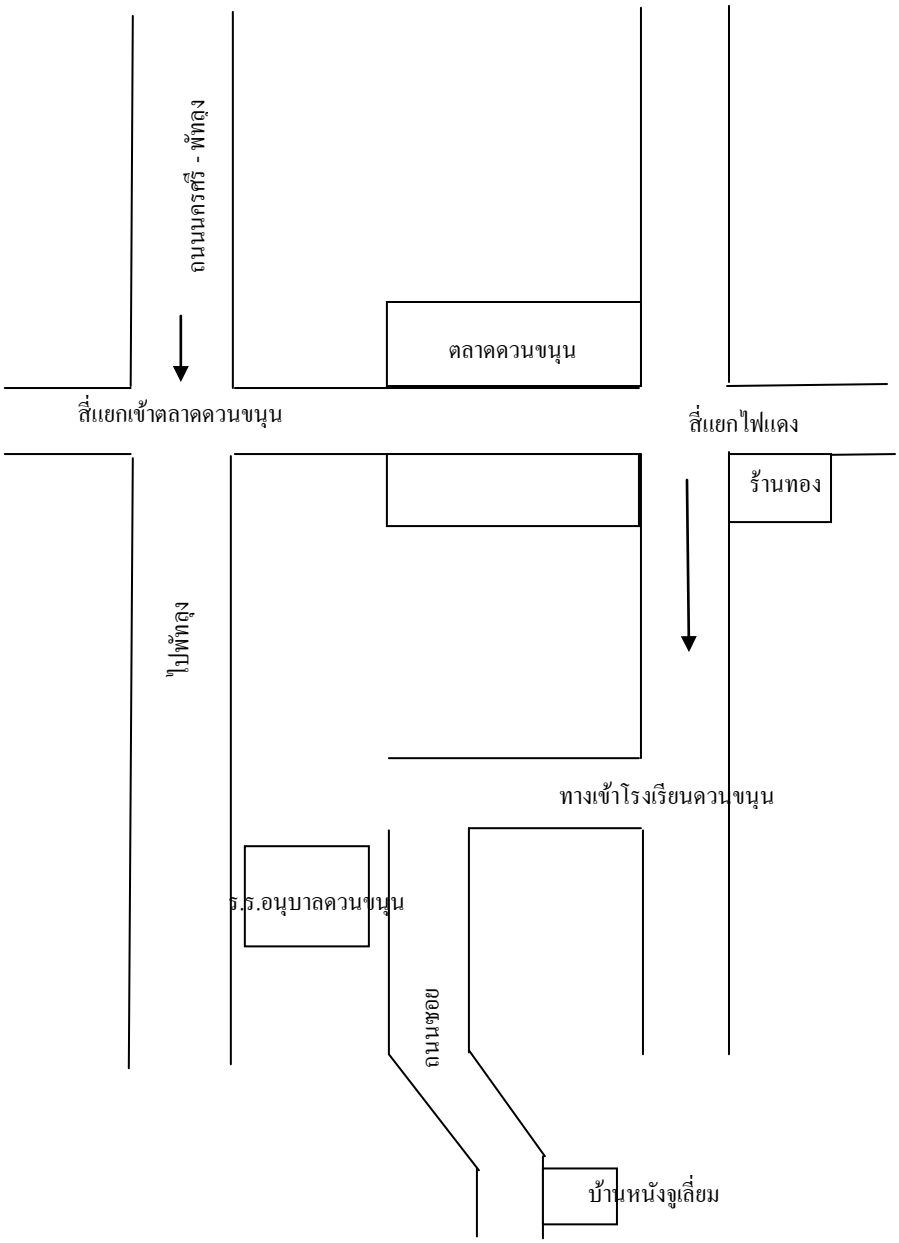
๒.๖.๙ นายพล ช่วยศรีนวล อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๑๐ นายบ่าว หนูนุ่น อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังจูเหลี่ยมน้อย

ภาพประกอบ ๒๕๖ ที่ตั้งบ้านคณะหนังจูเหลี่ยมน้อย

ภาพประกอบ ๒๕๗ แผนที่ที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังจูเหลี่ยมน้อย

๒๒. อำเภอ ควนขนุน จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๕๘ นายบุญส่ง สุขรุ่ง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม ก่อตั้งโดย นายบุญส่ง สุขรุ่ง อายุ ๗๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๕/๑ ตำบล ควรขนุน อำเภอ ควรขนุน จังหวัดพัทลุง มือถือ ๐๘๖ – ๐๕๖๖ – ๕๑๓ บิดา นายนายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) มารดา นางหมก สุขรุ่ง เป็นมโนราห์ การศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านโคกรา จังหวัด พัทลุง สถานะ สมรสกับนางฉลวย สุขรุ่ง มีธิดา ๓ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายบุญส่ง สุขรุ่ง ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ปี กับ บิดาของตน คือนายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) ประกอบกับการมีใจรักในศิลปะการแสดงทางด้านมโนราห์และได้รับการปลูกฝังถ่ายทอดจากบิดา ในตอนแรกบิดาได้ให้หัดรำท่าลงสากและท่าเขาควายก่อน โดยได้ออกรำมโนราห์ครั้งแรกเมื่อตอนอายุ ๙ ขวบ โดยได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ และได้รำมโนราห์จนมีชื่อเสียงเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ จากนั้นจึงได้ตั้งคณะของตนเองว่า มโนราห์เฉลิมทองเฉล้ม เมื่อบิดาสิ้นชีวิตลงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ นายบุญส่ง สุขรุ่งจึงได้สืบทอดเจตนารมณ์ของบิดาและรักษาศิลปะแขนงนี้ให้คงอยู่ไป

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม โดยนายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) และได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ตามประเพณีของครอบครัวมโนราห์

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

๑.๓.๑ ครูหมอตายายมโนราห์มีจริงทำดีได้ดีและต้องนับถือ โดยเฉพาะใครที่มีเชื้อสายมโนราห์ต้องแสดงมโนราห์

๑.๓.๒ ต้องไหว้ครูก่อนการแสดง และต้องประโคมดนตรีก่อนเดินทางไปแสดง เมื่อถึงที่แสดงแล้วต้องทำพิธีกรรมอีกครั้ง ก่อนการแสดงต้องมีหมากพลูธูปเทียนและเงิน ๑๒ บาท

๑.๓.๓ ห้ามหันหน้าโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก การจัดพิธีไหว้ครูจะจัดในเดือน ๙ ข้างขึ้น ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ (เครื่องในต้องครบ) ขนมต่างๆ ที่มีชื่อเป็นมงคล และผลไม้

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ (ปัจจุบันไม่รับเนื่องจากสุขภาพไม่อำนวย) ตอนยังสอนอยู่จะดูลักษณะว่านิสัยดีหรือไม่ มารยาม และต้องมีคุณธรรม จริยธรรม

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ถ้ามาเป็นหมู่คณะต้องใช้เวียนเอาก็ได้

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ หรืออาจมีไม่แตะ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่าง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๑.๒.๗ เพลงรำเทริดน้อง

๒.๑.๒.๘ เพลงทำนองพม่าแทงกบ

๒.๑.๒.๕ เพลงในจังหวะสนุก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒.๖.๑ นางฉลวย สุขรุ่ง อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย

๒.๖.๒ นางยุพิน ทองศรีชุม อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำเครื่องมโนราห์

๒.๖.๓ นางวาสนา คงเพชร อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย

๒.๖.๔ นางประคอง คงเพชร อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย

๒.๖.๕ นางประภาส คงเพชร อายุ ๘๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย

๒.๖.๖ นางจำเรียง ทองศรีชุม อายุ ๒๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๗ นายพริ้ม (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายนิพนธ์ ทิพสง อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

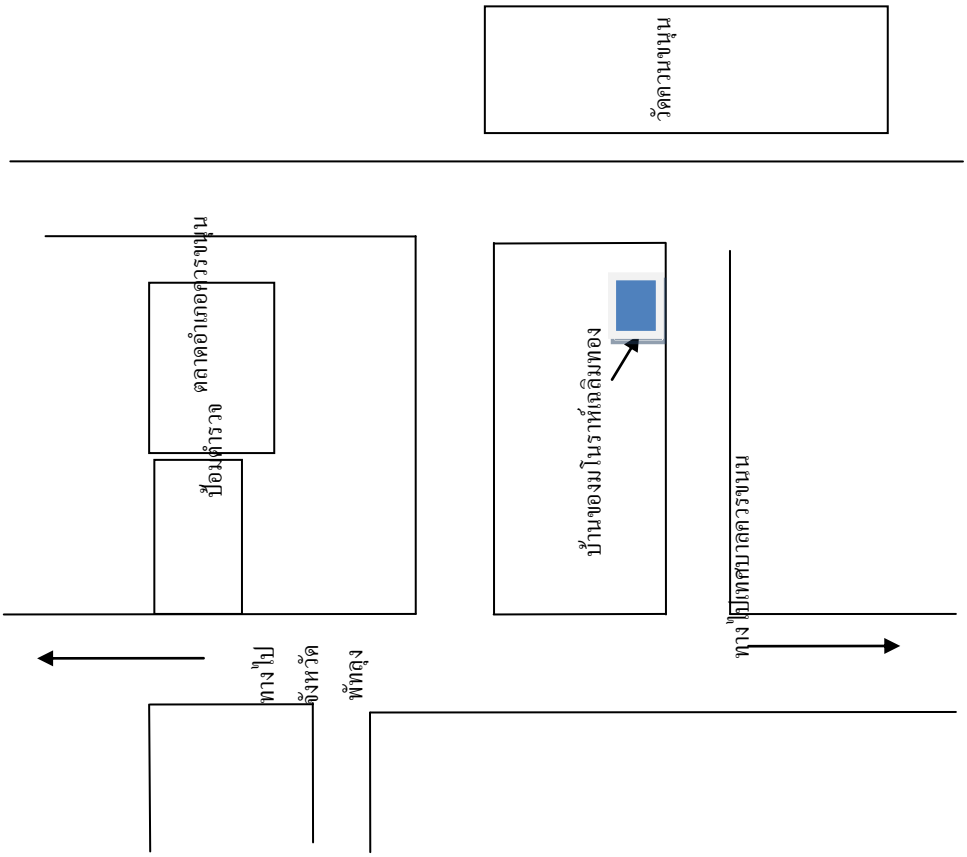
๒.๖.๙ นายเหวียง ทิพสง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๐ นายเสริม ไทรเยี่ยม อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๕๙ บ้านคณะมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๖๐ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒๓. อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ)

ภาพประกอบ ๒๖๑ นายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ) ก่อตั้งโดย นายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ อายุ ๗๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ – ๗๕๐๓ – ๔๕๐ บิดา นายกลับ ดำแก้วหล่อ เป็นมโนราห์ มารดา นางทับ ดำแก้วหล่อ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียนป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะ สมรสกับนางหนูพับ ดำแก้วหล่อ มีบุตร ๕ คน ธิดา ๑ คน คือ

๑. นายสุพร คำแก้วหล่อ

๒. นายโสพล คำแก้วหล่อ

๓. สมพักร คำแก้วหล่อ

๔. นายสมพาส คำแก้วหล่อ

๕. นายทรงธรรม คำแก้วหล่อ

๖.นางสาวรำนึก คำแก้วหล่อ

ภาพประกอบ ๒๖๒ นางหนูพับ ดำแก้วหล่อ

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ)

ภาพประกอบ ๒๖๓ ภาพเขียนมโนราห์กลับ ดำแก้วหล่อ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๖ ปี กับบิดาของตน คือนายกลับ ดำแก้วหล่อ (มโนราห์กลับ) และมารดา นางทับ ดำแก้วหล่อ และมโนราห์อุปถัมภ์ ดารากร ประกอบกับการมีใจรักในศิลปะการแสดงทางด้านมโนราห์และได้รับการปลูกฝังถ่ายทอด โดยได้ออกรำมโนราห์ครั้งแรกเมื่อตอนอายุ ๘ ขวบ โดยได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ และได้รำมโนราห์จนมีชื่อเสียง เมื่อบิดาสิ้นชีวิตลง จึงได้สืบทอดเจตนารมณ์ของบิดาและรักษาศิลปะแขนงนี้ให้คงอยู่ จึงได้ตั้งคณะมโนราห์ของตนเองขึ้นว่า มโนราห์กลับภาค ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ) โดยนายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ ได้สืบทอดศิลปะทางด้านมโนราห์จาก นายกลับ ดำแก้วหล่อ (มโนราห์กลับ) และมารดา นางทับ ดำแก้วหล่อ และมโนราห์อุปถัมภ์ ดารากร ตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ และผ่านพิธีการโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู) และการที่จะเป็นเจ้าของคณะหรือเป็นมโนราห์ที่มีชื่อเสียงหรือมโนราห์จำเป็นที่จะต้องผ่านพิธีโกนจุกก่อน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ถ้ามาเป็นหมู่คณะต้องใช้เวียนเอาก็ได้

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ)

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก้บนโบราณ) มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่าง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๖๔ เทริดและเครื่องดนตรีประกอบการแสดงที่เก็บไว้

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

ภาพประกอบ ๒๖๕ ชุดมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์กลับภาค ๒

๒.๖.๑ นายสุนทร ขำพุด อายุ ๗๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางสุธรรม ขำพุด อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

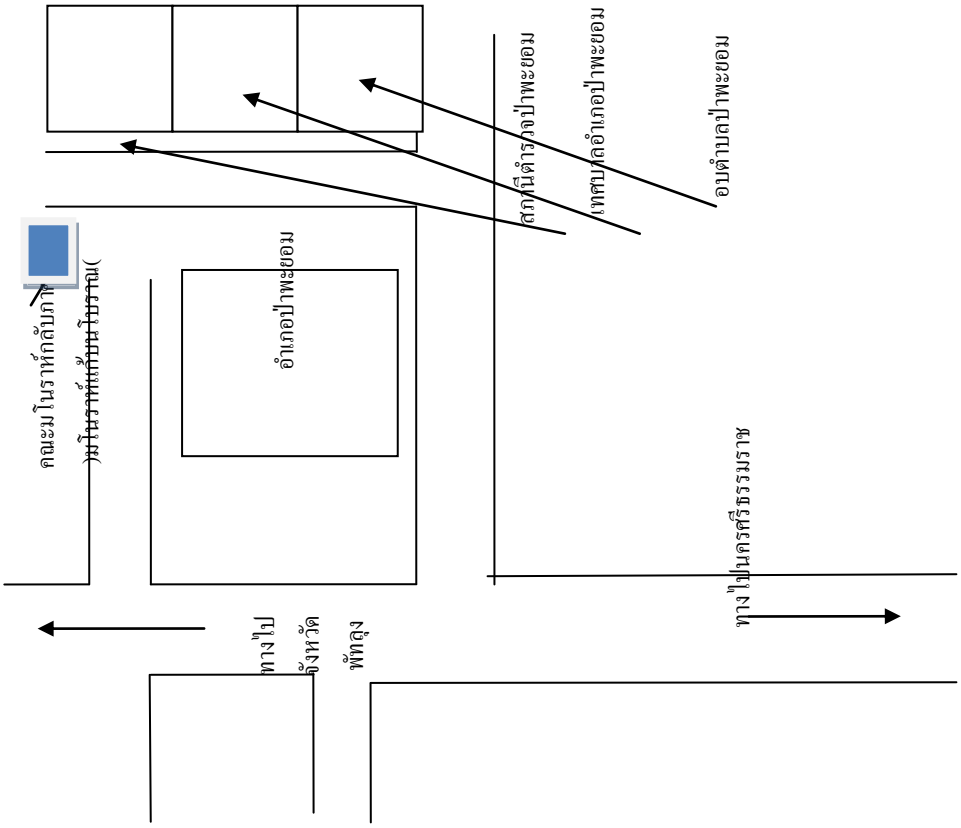
๒.๖.๓ นายประสิทธิ์ เคราฉีด อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ทับอาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายหยอย เคราฉีด อายุ ๒๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒

ภาพประกอบ ๒๖๖ บ้านคณะมโนราห์กลับภาค ๒

ภาพประกอบ ๒๖๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะกลับภาค ๒

๒๔. อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การละเล่นพื้นบ้าน หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

ภาพประกอบ ๒๖๘ นายคนอง ช่างขุด

การละเล่นพื้นบ้าน คะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น ก่อตั้งโดย นายคนอง ช่างขุด ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ อายุ ๕๙ ปี บิดา นายเห้ง ช่างขุด อาชีพ ทำนา มารดา นางบุญส่ง ช่างขุด อาชีพ ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด ๗ คน ได้แก่

๑. นายคะนอง ช่างขุด

๒. นายสุภัทร ช่างขุด

๓. นางมลทิพย์ จันทรัตน์

๔. นายสนอง ช่างขุด

๕. นางเสงี่ยม สุวรรณธนะ

๖. น.ส.วิไลพร ช่างขุด

๗. นางสาวเหมพรรณ ช่างขุด

ที่อยู่ปัจจุบัน ๗๐๕ หมู่ ๕ ถนน สงขลา – ระโนด อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ – ๑๙๕ – ๒๑๑๘ จบการศึกษา ระดับ กศ.บ. (การศึกษาบัณฑิต) จาก มศว.สงขลา สถานะทางครอบครัว สมรส กับ นางสุภรณ์ ช่างขุด (พงศ์มณี) อาชีพ รับราชการครู มีบุตร ๓ คน ธิดา ๑ คน ได้แก่

๑. นายสรเชษฐ์ ช่างขุด

๒. สันติชาติ ช่างขุด

๓. น.ส.คณิตา ช่างขุด

๔. นายเตชวัชร ช่างขุด

เครื่องราชอิริยาภรณ์ที่ได้รับ

๑. ๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ ชั้นตรา จังหวัด ช.

๒. ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ ชั้นตรา ตำบล ม.

๓. ๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ชั้นตรา จังหวัด ช.

๔. ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ ชั้นตรา ตำบล ช.

ภาพประกอบ ๒๖๙ โต๊ะบูชาครูและรางวัล

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายคนอง ช่างขุด ตำแหน่ง นายหนัง เมื่อก่อนใช้ชื่อคะนอง ศ.กั้นทองหล่อ ต่อมาจึงได้เปลี่ยนเป็น คะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น จนถึงปัจจุบัน โดยได้ก่อตั้งหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘

นายคะนอง ช่างขุด มีความรักและสนใจหนังตะลุงเป็นชีวิตจิตใจมาตั้งแต่เด็กๆ ขณะนั้นเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา โดยชอบชมการแสดงหนังตะลุง เมื่อมีการแสดงหนังตะลุงในละแวกบ้านและละแวกใกล้เคียง ซึ่งจะชมการแสดงจนถึงสว่างและสามารถเล่าเรื่องหนังตะลุงที่ได้ชมการแสดงให้ผู้ใหญ่ฟังได้หมดทั้งเรื่อง ในขณะเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นผู้ที่ชอบจดจำบทกลอนต่างๆ ในหนังสือเรียนภาษาไทย โดยจะสนในหนังสือวรรณคดีไทยเป็นพิเศษ

ในขณะที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษามีนิสัยชอบฝึกหัดเขียนกลอน พร้อมทั้งรวบรวมคำกลอนจากหนังสือและวารสารต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นสุภาษิตและคติสอนใจ

พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ฝึกหัดแสดงหนังตะลุงด้วยตนเอง และเขียนนิยายหนังตะลุงเรื่องแรก คือเรื่อง อภินิหารดวงดาว ใช้แสดงครั้งแรกที่งานทอดผ้าป่าฉลองสาลาวัดบางหรวก อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๓

พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของหนังกั้นทองหล่อ (ศิลปินแห่งชาติสาขาหนังตะลุงคนแรก) โดยยึดมั่นและสืบทอดอุดมการณ์หนังตะลุงจากหนังกั้น ทองหล่อ โดยการแสดงหนังตะลุงได้แสดงหนังตะลุงที่ได้รับการติดต่อไปแสดงในหลายจังหวัดในภาคใต้ รวมทั้งได้ไปแสดงที่กรุงเทพมหานครฯ

พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้เข้าสู่พิธีการครอบมือหนังตะลุงจากหนังกั้น ทองหล่อ และได้สืบทอดอุดมการณ์ โดยการแสดงหนังตะลุงจากบทประพันธ์ของหนังกั้น ทองหล่อหลายเรื่อง เช่น ตามรอยพระพุทธบาท แสงพยัคฆ์ สังข์ศิลป์ชัย ผิดตัวผิดฝา ผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๑๕ ครูโรงเรียนบ้านเสม็ดจวน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่
- พ.ศ. ๒๕๒๒ ครูโรงเรียนวัดบางหรอด อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๒๔ ครูโรงเรียนบ่อครุ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๒๗ ครูโรงเรียนวัดวัดสนามไชย อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๘ ครูโรงเรียนบ้านบ่อตรุ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๕๒ เกษียนก่อนอายุราชการ โรงเรียนบ้านบ่อตรุ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

การแสดงเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

- ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดกลาง อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๙ แสดงในงานวันเด็ก โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วิเชียรชม อำเภอ เมืองสงขลา จังหวัด สงขลา
- ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ แสดงในงานแข่งขันกีฬา โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดกระดังงา อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานแข่งขันกีฬาสี โรงเรียน วัดชุมพล อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานวันลูกโหนด อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานฉลองอาคารเรียน โรงเรียน วัดประดู่หอม อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ แสดงงานเกษียนข้าราชการครู อำเภอ สทิงพระ หอประชุมรัตนโกสินทร์ วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดตะพังหม้อ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดระโนด อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔๗แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมวันสารท สำนักงานศึกษา อำเภอ สทิงพระ อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเนื่องในวันงานประถมศึกษาจังหวัดสงขลา จังหวัด สงขลา

- ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมงานสังสรรค์ศิษย์เก่า โรงเรียน วัดสนามชัย อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ แสดงการกุศลหาทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ณ ชายหาดสนามไชย อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ แสดงถ่ายทำสารคดีทะเลสาบสงขลา มรดกทางด้านวัฒนธรรม อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา

การแสดงหนังตะลุงเผยแพร่ทางโทรทัศน์ ช่อง ๑๑

- ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเนื่องในวันรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ บันทึกการแสดงอนุรักษ์มรดกไทย ๑ ครั้ง ๒๐ นาที

การแสดงหนังตะลุงเทิดพระเกียรติ

- ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ แสดงหนังตะลุงถวายการเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัด สงขลา

- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ แสดงหนังตะลุงฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ศูนย์ราชการอำเภอควนเพียง จังหวัด สงขลา

- ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ แสดงหนังตะลุงฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ที่ว่าการอำเภอสทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แสดงหนังตะลุงเทิดพระเกียรติ ๕ ธันวามหาราช ณ วัดชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัด สงขลา

ภาพประกอบ ๒๗๐ รางวัลที่นายคนอง ช่างขุด ได้รับ

ผลงานดีเด่นของนายคนอง ช่างขุด หัวหน้าคณะคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

- ๑๐ มกราคม ๒๕๒๙ สาธิตการแสดงหนังตะลุง ณ โรงเรียนสทิงพระวิทยา

- ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ สาธิตการแสดงหนังตะลุง ณ โรงเรียนวิเชียรชม

- ๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ แสดงหนังตะลุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่

- ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ แสดงหนังตะลุงคนถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

- ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แสดงหนังตะลุงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่

- ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ได้รับเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสงขลาให้แสดงหนังตะลุงรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมออกอากาศ ณ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑

- ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ได้รับเลือกจากสมาพันธ์หนังตะลุงจังหวัดสงขลาให้แสดงหนังตะลุงฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ศูนย์ราชการอำเภอควนเนียง

- ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ แสดงหนังตะลุง ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ที่ว่าการอำเภอสทิงพระ

- ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๐ ได้รับเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ให้แสดงหนังตะลุงถ่ายทำเทปงานอนุรักษ์มาดกไทย ณ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ หาดใหญ่

โล่และเกียรติบัตรที่ได้รับ

- ๖ เมษายน ๒๕๓๓ รับโล่เกียรติยศจากนายเคร่ง สุวรรณวงศ์ นายกเทศมนตรี เทศบาลนครหาดใหญ่

- พ.ศ. ๒๕๓๔ โล่เกียรติยศงานสงกรานต์ประจำปี เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา

- ๑๑ เมษายน ๒๕๓๖ รับโล่ชนะเลิศประชันหนังตะลุงงานอนุรักษ์มรดกไทย วัดสามบ่อ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙ รับโล่เกียรติยศงานมหกรรมหนังตะลุง ๕๐ คณะเฉลิมสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อำเภอ ควนเนียง จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๓๙ เกียรติบัตรผู้ร่วมงานแสดงหนังตะลุง เฉลิมสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อำเภอ ควนเพียง จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๓๙ เกียรติบัตรผู้ร่วมงานแสดงหนังตะลุง เฉลิมสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๔๔ ถ้วยเกียติยศรางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังตะลุงวัดกตัญญู วัดห้วยพุทธ อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

ภาพประกอบ ๒๗๑ รางวัลที่นายหนังกั้น ทองหล่อ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงแบบโบราณ โดยนายคนอง ช่างขุด ได้รับการสืบทอดมาจากคุณน้า (หนังบุญ และหนังธง) ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เริ่มตั้งคณะของ

ตนเองและ เริ่มแสดงครั้งแรกในปีเดียวกัน ในงานมหาชาติฉลองศาลาวัดบางรอด อำเภอ ระโนด จังหวัดสงขลา ต่อมาได้ฝากตัวมาเป็นศิษย์ของหนังกั้น ทองหล่อ ศิลปินแห่งชาติ

ภาพประกอบ ๒๗๒ ภาพขณะสอนการแสดง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายคนอง ช่างขุด เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงมีข้อห้าม ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามหันหน้าโรงหนังไปทางทิศตะวันตก เพราะจะทำให้หนักตกไม่รุ่งโรจน์

๑.๓.๒ ห้ามมีการทำหม้อ น้ำมนต์กันเสนียดจัญไร

๑.๓.๓ จะไม่รับแสดงในงานศพ (เฉพาะเขตสงขลา) ถือเป็นงานโศกเศร้า .นอกจากเจ้าภาพมีความประสงค์จะให้แสดง

การไหว้ครู หลังจากหนังกั้นเสียชีวิตก็ฝากฝังให้ไปไหว้ครูที่หนังฉินี ธรรมโรมภรณ์ อำเภอสิงห์นคร จัดพิธีไหว้ครูวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปีซึ่งเป็นวันศิลปินแห่งชาติ

อุดมการณ์ในการแสดงหนังตะลุง

๑) ยึดมั่นในคุณธรรมและศีลธรรม เสนอเนื้อหาสาระแก่ผู้ชม

๒) ส่งเสริมด้านจริยธรรม คุณธรรม ต่อสังคม

๓) หนังตะลุงเป็นศิลปวัฒนธรรมอันมีคุณค่าของไทย โดยเฉพาะในภาคใต้ต้องรักษามรดกอันล้ำค่านี้ไว้ โดยไม่ทำลายหนังตะลุง เพื่อเป็นประโยชน์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

๔) สร้างทายาทหนังตะลุง เพื่อสืบทอดหนังตะลุงให้ดำรงอยู่คู่ศิลปวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยตลอดไป

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๙ ดอก

๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง เป็นต้น

๑.๔.๗ ผลไม้ เช่น กล้วย อ้อย

๑.๔.๘ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๔.๙ มีการยื่นรูปฤาษีให้แก่ศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง ตัวอย่างเช่น

- ฝึกหัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดสนามไชย ๒ คน ฝึกหัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และโรงเรียนจุลสมัย ๑ คน

- ฝึกหัดหนังตะลุงระดับ ปวช. วิทยาลัยประมง ๑ คน

- ฝึกหนังตะลุงที่เป็นผู้ใหญ่ ๒ คณะ คือ หนังคะนึง นุกูลศิลป์ และหนังสมบูรณ์ โดยปัจจุบันทั้ง ๒ คณะได้แสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียน

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน คณะหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

ภาพประกอบ ๒๗๓ นายคนอง ช่างขุด ขณะทำการแสดงหนังตะลุง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

ภาพประกอบ ๒๗๔ เครื่องดนตรีและโน้ตเพลง

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีต้าร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ ออกฤาษี

๒.๑.๒.๓ เชิดฤาษี

๒.๑.๒.๔ เดินฤาษี

๒.๑.๒.๕ พระอิศวรทรงโค

๒.๑.๒.๖ พระอิศวรหลบ

๒.๑.๒.๗ ออกหน้าบท

๒.๑.๒.๘ เดินหน้าบท

๒.๑.๒.๙ บอกเรื่อง

๒.๑.๒.๑๐ บรรยายเจ้าเมือง

๒.๑.๒.๑๑ บรรยายเรื่อง

๒.๑.๒.๑๒ สมห้อง

๒.๑.๒.๑๓ นางเดินดู

๒.๑.๒.๑๔ เดินยักษี

๒.๑.๒.๑๕ เดินรูปหลก (ตลก)

๒.๑.๒.๑๖ เพลงจบ

๒.๑.๒.๑๗ เพลงหนังตะลุง

๒.๑.๒.๑๘ เพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันตามสมัยนิยม

๒.๑.๓ เรื่องหนังตะลุงที่ใช้ในการแสดง ตัวอย่าง เช่น

๒.๑.๓.๑ ตามรอยพระพุทธบาท

๒.๑.๓.๒ แสงพยัคฆ์

๒.๑.๓.๓ สังข์ศิลป์ชัย

๒.๑.๓.๔ ผิดตัวผิดฝา

๒.๑.๓.๕ ผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๗๕ นายคนอง ช่างขุด ขณะแสดงหนังตะลุง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

ภาพประกอบ ๒๗๖ นักดนตรีแสดงประกอบการแสดงหนังตะลุง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

ภาพประกอบ ๒๗๗ จอหนังตะลุงและโรงหนังตะลุง

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท - ๑๘,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๗๘ การเตรียมอุปกรณ์ไปแสดง

๒.๖ สมาชิกคณะหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๒.๖.๑ นายคนอง ช่างขุด อายุ ๕๙ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายพริ้ม (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๓ นายอ่วม แสงทอง อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายเอี้ยง ธรรมสุวรรณ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ นายจิต เกื้อเหลือ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๖ นายราย นิยมเดชา อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

๒.๖.๗ นายสทิน วิบูลย์พันธ์ อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๘ นายนิยม อารมณ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๙ นายไฟ ชัยมิตร อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๑๐ นายจิต แก้วเรือง อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๑ นายพิศ แก้วชูศรี อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๒ นายฉ้อง จันรภาโส อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ครู

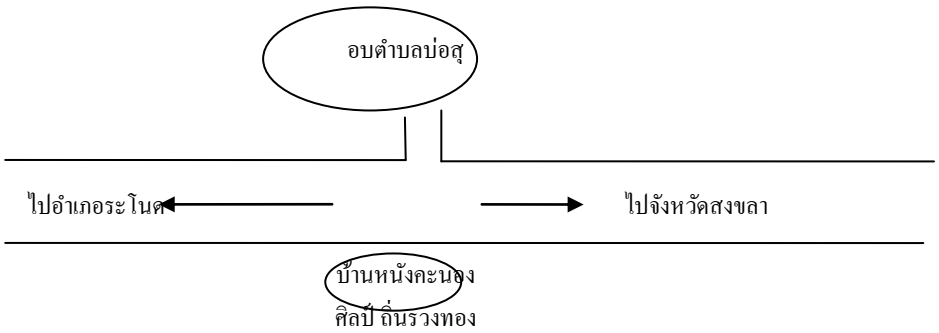
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

ภาพประกอบ ๒๗๙ ป้ายชื่อคณะหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

ภาพประกอบ ๒๘๐ บ้านหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

ภาพประกอบ ๒๘๑ แผนที่ที่บ้านหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๒๕. อำเภอ ระโนด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๘๒ นายประเสริฐ สว่างจันทร์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ ก่อตั้งคณะโดย นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ อายุ ๕๙ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๑/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด พัทลุง โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ – ๖๕๔๔ – ๑๖๑ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนควนชาลิก จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑

ภาพประกอบ ๒๘๓ นางหนูถวิล สว่างจันทร์

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๘๔ ผู้รำมโนราห์ร่วมคณะ

ภาพประกอบ ๒๘๕ การสอนรำมโนราห์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์เสริฐ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์เสริฐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้เรียนมโนราห์จากครูที่โรงเรียนควนชาลิก และครูยก ชูบัว (ศิลปินแห่งชาติ) โดยตั้งแต่วัยเยาว์นั้นได้ติดตามไปชมการแสดงมโนราห์ของคณะต่างๆ ในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช และได้เรียนรู้ในลักษณะรู้พักลักจำ ในการเรียนนั้นใช้เวลาเรียนกับครูเป็นเวลา ๑๕ วัน พร้อมกับนางหนูถวิล สว่างจันทร์ ภรรยาคู่ชีวิต ตามกำหนดที่ครูตั้งไว้ จากนั้นครูที่โรงเรียนได้นำไปรำมโนราห์ออกงานต่างๆ เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ก็ยังออกรำจนอายุได้ ๒๕ ปี จึงก่อตั้งคณะตัวเองขึ้น ในช่วงแรกจัดซื้ออุปกรณ์ทั้งหมด แต่ในปัจจุบันได้จัดทำชุดมโนราห์ขึ้นเอง

ภาพประกอบ ๒๘๖ การฝึกสอนด้วยการแต่งชุดเต็มตัว

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เสริฐ นายนายประเสริฐ สว่างจันทร์ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยตนเองด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก ต่อมาได้เรียนอย่างจริงจังจากครูที่โรงเรียนชาลิก และครูมโนราห์ยก ชูบัว และปัจจุบันได้สอนให้ลูกหลาน และโรงเรียนต่างๆ เพื่อทดแทนบุญคุณที่ได้เรียนมาจนเป็นอาชีพ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

สำหรับคณะมโนราห์เสริฐนั้น ก่อนการแสดงต้องมีการไหว้ครูมโนราห์ก่อนทุกครั้ง (โรงครู)

พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดรวมกับคณะอื่น โดยจะไปไหว้ครูกับคณะมโนราห์ที่ จังหวัดพัทลุง

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้ชุดเดียวกันแล้วเวียนเอา

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๘๗ ชุดการแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์เสริฐนั้น มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และแบบประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ หรืออาจมีไม่แตะ

ภาพประกอบ ๒๘๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการ์ดครู

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๘๙ เครื่องแต่งกายที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

ภาพประกอบ ๒๙๐ เทริดและการเก็บเทริดของคณะ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท – ๓๕,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๙.๓๐ – ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิกคณะ มโนราห์เสริฐ

๒.๖.๑ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางราตรี แก้วสุริยา อายุ ๓๓ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นางสุนิสา สมหวัง อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นางจิรา แก้วเขียว อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ ด.ญ.อรัญญา สว่างจันทร์ อายุ ๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๖ ด.ญ.เครือแก้ว อั่วซ้าย อายุ ๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๗ ด.ญ.ถุงแป้ง แก้วสุริยา อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๘ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ อายุ ๕๙ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๙ นายภิรมย์ แก้วสุริยะ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

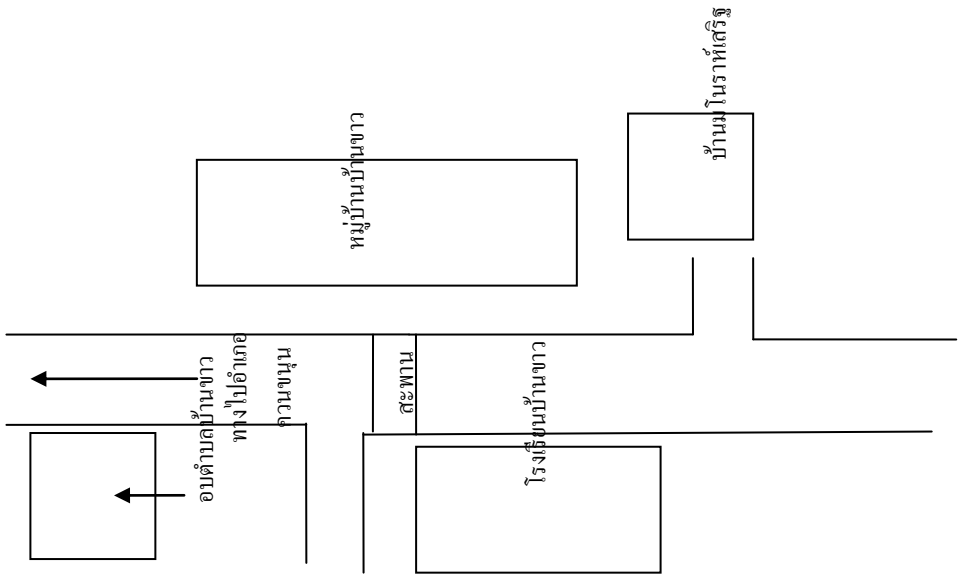
๒.๖.๑๐ นายประเสริฐ แก้วเขียว อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๑ นายถาวร เยาวะ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๙๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๙๒ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เสริฐ

บทที่ ๕

แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาตอบความมุ่งหมายของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ โดยความมุ่งหมายข้อที่ ๒ นี้เป็นการตอบเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง การนำเสนอผลการศึกษา ผู้วิจัยแยกการนำเสนอออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นนำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากผู้ปฏิบัติ คือ ศิลปินพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความคิดและความต้องการทางด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมากที่สุด เพื่อนำความคิดของพวกเขาเหล่านี้มาเป็นคำถามของความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ ๒ เป็นการนำความคิดของศิลปินพื้นบ้านมาเป็นคำถามของความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไปเพิ่มเติม โดยผู้รู้ และประชาชนทั่วไปต้องเป็นผู้ที่ตระนักถึงความสำคัญของ ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ในการนำความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน ผู้วิจัยแยกการนำเสนอออกเป็น ๒ ตอน ของแต่ละส่วน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒) การส่งเสริม คณะการละเล่นพื้นบ้าน

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

๓) การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๕) การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งหัวข้อจากประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม ผู้ปฏิบัติ คือ ศิลปินพื้นบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๒๕ คณะ และศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน ๙ คณะ รวมทั้งหมด ๓๔ คณะ จำนวน ๕๐ คน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยนำประเด็นที่กล่าวมาจัดเป็นหัวข้อข้างต้น และผู้วิจัยได้นำหัวข้อมาทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ได้แก่ ผู้รู้ คือ เจ้าอาวาส พระลูกวัด หัวหน้าองค์การส่วนบริหารอำเภอ หัวหน้าองค์การส่วนบริหารตำบล หัวหน้าเทศบาล ครู ตำรวจ ทหาร และประชาชนทั่วไป คือ ภารโรง แม่ค้า พ่อค้า นิสิต นักศึกษา นักเรียน รับจ้าง ทำสวน ทำนา มอเตอร์ไซค์รับจ้าง และรับจ้างทั่วไป ฯลฯ จำนวน ๒๔๐ คน โดยแบ่งการสอบถามในขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑ จังหวัดนครศรีธรรมราชคลอบคลุมพื้นที่ ๙ อำเภอ จำนวน ๑๘๐ คน ดังต่อไปนี้

๑.๑ อำเภอปากพนัง จำนวน ๒๐ คน

๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ จำนวน ๒๐ คน

๑.๓ อำเภอหัวไทร จำนวน ๒๐ คน

๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๒๐ คน

.๑.๕ อำเภอชะอวด จำนวน ๒๐ คน

๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์ จำนวน ๒๐ คน

๑.๗ อำเภอลานสกา จำนวน ๒๐ คน

๑.๘ อำเภอพระพรหม จำนวน ๒๐ คน

๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จำนวน ๒๐ คน

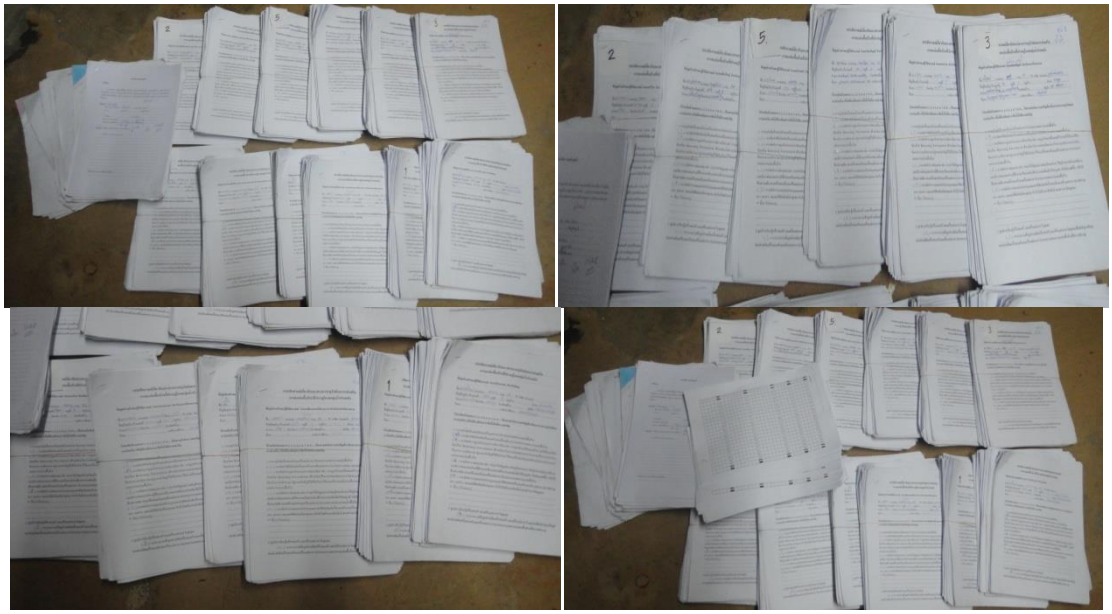
๒. จังหวัดพัทลุงคลอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ จำนวน ๔๐ คน ดังต่อไปนี้

๒.๑ อำเภอควนขนุน จำนวน ๒๐ คน

๒.๒ อำเภอป่าพะยอม จำนวน ๒๐ คน

๓. จังหวัดสงขลาคลอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ จำนวน ๒๐ คน

- อำเภอระโนด จำนวน ๒๐ คน

ภาพประกอบ ๒๙๓ รวมแบบสำภาษณ์ที่เก็บคืน

ส่วนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

ภาพประกอบ ๒๙๔ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น

ภาพประกอบ ๒๙๕ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านรวมตัวเพื่อตั้งชมรมและให้ข้อคิดการส่งเสริมและอนุรักษ์

แนวทางในการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติ (ศิลปินพื้นบ้าน) ศิลปินพื้นบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๒๕ คณะ และศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน ๙ คณะ รวมทั้งหมด ๓๔ คณะ จำนวน ๕๐ คน ดังรายนามคณะศิลปินพื้นบ้านที่ให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ดังนี้

๑) คณะ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง สัมภาษณ์ นายสมใจ ศรีอู่ทอง

๒) คณะ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล สัมภาษณ์ นายบุญเอิบ วรรณคง

๓) คณะ หนังไสวเสียงเสน่ห์ สัมภาษณ์ นายไสว หมื่นอักษร

๔) คณะ มโนราห์ส้วง โบราณศิลป์ สัมภาษณ์ นายส้วง รอดแก้ว

๕) คณะ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ สัมภาษณ์ นางจำเริญ บัวจันทร์

๖) คณะ มโนราห์สมเนตร สืบสายสินธ์ สัมภาษณ์ นายสมเนตร สีพทสุข นางหนูกึก สีพทสุข และนายสมนึก สีพทสุข

๗) คณะ เพลงบอกสุรินท์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ สัมภาษณ์ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง นางสาวสุภาวดี จันทร์ทอง และนางสาวยมลพร จันทร์ทอง

๘) คณะ หนังสุชาติ ทิพย์รวย สัมภาษณ์ นายสุชาติ ทิพย์รวย

๙) คณะ มโนราห์สวัสดิ์น้อย สัมภาษณ์ นายสวัสดิ์ ยศหมึก นางปราณี ยศหมึก และนายบุญเสริม ยศหมึก

๑๐) คณะ เพลงบอกคลิบ สัมภาษณ์ นางกระบวน จันทร์มณี

๑๑) คณะ หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ สัมภาษณ์ นายคล่อง ชูถนอม

๑๒) คณะ มโนราห์เสน่ห์น้อย ดาวรุ่ง สัมภาษณ์ นายเสน่ห์ นรสิงห์ และนางจุรี นรสิงห์

๑๓) คณะ หนังครวญ แสงแก้ว สัมภาษณ์ นายครวญ แสงแก้ว

๑๔) คณะ มโนราห์สวาท นครศิลป์ สัมภาษณ์ นางสวาท มูสิกะ และนายเหิม มูสิกะ

๑๕) คณะ หนังปฐม อ้ายลูกหมี สัมภาษณ์ นายปฐม มุสิกะ และนางปรียา โอฬาร์พฤกษ์

๑๖) คณะ มโนราห์เกษร นครศิลป์ สัมภาษณ์ นางเกษร เขตนิมิต นางปราณี และนายเกษม เกื้อเสนาะ

๑๗) คณะ เพลงบอกทวีอัศวิน สัมภาษณ์ นายทวี กาจิริต นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์

๑๘) คณะ หนังสุชาติ ทรัพย์สิน สัมภาษณ์ นายสุชาติ ทรัพย์สิน

๑๙) คณะ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์ สัมภาษณ์ นายทวีรัตน์ ทองมาก

๒๐) คณะ เพลงร้องเรืออารมณ์ สัมภาษณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

๒๑) คณะ หนังจูเหลี่ยมน้อย สัมภาษณ์ นายศุภกร คงรัตน์

๒๒) คณะ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม สัมภาษณ์ นายบุญส่ง สุขรุ่ง

๒๓) คณะ มโนราห์กลับภาค ๒ สัมภาษณ์ นายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ นางหนูพับ ดำแก้วหล่อ

๒๔) คณะ หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น สัมภาษณ์ นายคนอง และนางบุญส่ง ช่างขุด

๒๕) คณะ มโนราห์เสริฐ สัมภาษณ์ นายประเสริฐ และนางหนูถวิล สว่างจันทร์

๒๖คณะ (มโนราห์สุปราณี ศ เขียวโกลน.สัมภาษณ์ นางสุปราณี สมาคม

๒๗คณะ (หนัง ทวีน้อยหัวไทร ศ ประทิ่นบังทอง.สัมภาษณ์ นายมาศ บัวทอง

๒๘คณะ (มโนราห์เจตพงษ์ บันเทิงศิลป์ ส ขจรๆๆ.สัมภาษณ์ นายเจตพงษ์ สุวรรณมณี

๒๙(คณะ มโนราห์จุไล้ เสียงทอง สัมภาษณ์ นายจุไล้ ไกรช่วย

๓๐คณะ (หนังสาธิต ชัชวาล สัมภาษณ์ นายสาธิต ชัชวาล

๓๑คณะ (หนังสตูลน้อย เชียรทอง สัมภาษณ์ นายน้อย เชียรทอง

๓๒คณะ (หนัง อาจารย์ชอบ ตะลุงบัณฑิต สัมภาษณ์ นายชอบ ภิรมณ์รักษ์

๓๓คณะ (มโนราห์ ประเสริฐ สัมภาษณ์ นายประเสริฐ เลื่อนจันทร์

๓๔คณะ (มโนราห์ ฉาย สัมภาษณ์ นายฉาย คงเรือง

โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสนทนาเป็นรายบุคคล เสนอแนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง และเพื่อหาประเด็นและนำประเด็นมาเป็นแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้รู้และประชาชนทั่วไป โดยได้ประเด็นดังนี้

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๒) ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

๓) ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น

๕) ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับเครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลาย เครื่องดนตรี เป็นต้น

๖) ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยนำศิลปะการละเล่นพื้นบ้านเข้าไปร่วมด้วย เป็นต้น

การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

๒) ควรจัดคณะการละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย

๓) ควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน

๕) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

๖) ควรเผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน

๗) ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น

๒) ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

๔) ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง (การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

๕) ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ

๖) ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๗) ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๘) ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น

๙) ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

๒) ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน

๓) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

๕) ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย

๖) ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๑) ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒) ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

๓) ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔) ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

๑) ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๒) ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒) ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๔) ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

๑) ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ

๒) ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๔) ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน

๒) ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน

๓) ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน

๔) ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น

๕) ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๖) ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน

๗) ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี

๒) ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๔) ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี

๕) ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๖) ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

๗) ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน

๒) ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง

๔) ควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน

๕) ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การปลูกฝัง

๑) ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์

๒) ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น

๓) ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน

๔) ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

๑) ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงานอาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส

๒) ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ

๓) ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน

๔) ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่ ๒ เป็นการนำความคิดของศิลปินพื้นบ้านมาเป็นคำถามของความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไปเพิ่มเติม โดยผู้รู้ และประชาชนทั่วไปต้องเป็นผู้ที่ตระนักถึงความสำคัญของ ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน โดยให้เรียงความสำคัญพร้อมทั้งแนะนำเพิ่มเติม ดังนี้

๑ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น ,ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาด

มาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน , เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งาน , ประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

๒) การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการแสดงคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชนควรส่งเสริมการจัดทำ , คู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ , เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้นค ,วรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคง

เอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง (การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรจัดจำหน่ายผลงาน , เพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน , เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายควรผลิตและเผย ,แพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นควรพัฒนาเชิง , บูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน

วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อำเภอ กระทรวงวัฒนธรรม– และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วงงานราชการต่าง-ๆโรงเรียน ,ทุกฝ่ายต้องช่วยกันทั้งภาครัฐ และเอกชน , องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.องค์การบริหารส่วนตำบล , ชุมชน และภาคประชาชน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

สมควรให้จัดให้มีการสัมมนาพบปะกันบ่อยๆ ครั้งปลูกฝังความคิดจิตสำนึกตั้งแต่เล็ก ,ๆ , รัฐจัดสนับสนุนงบประมาณเฉพาะกิจสำหรับเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยเฉพาะรวบรวม , แนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจังให้ภาครัฐมามีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง , เพื่อที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบันนักศึกษาได้เรียนรู้แล้ว– นักเรียน– ควรให้เยาวชน , เข้าใจในความสำคัญของการละเล่นการละเล่นพื้นบ้านให้งบประมาณกับชุมชน , หรือผู้ใหญ่ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ, นำผู้รู้รุ่นอาวุโสถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง และส่งเสริมให้มีการแสดงในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นการละเล่นพื้นบ้านแนะแนวทางการเรียนการสอนทางด้านการละเล่น , การละเล่นพื้นบ้านแบบง่ายๆเมื่อมีงานสำคัญต่าง ,ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน หรืองานเทศกาลและ

พิธีกรรมต่างๆ ควรจะมีศิลปินพื้นบ้านแสดงในงานด้วย ,ควรจัดการอนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างจริงจัง , ให้ชุมชนรวมตัวกันจัดงาน หรือรับฟังอบรมเรื่องศิลปวัฒนธรรมควรมีการจัดตั้งองค์กรที่มีความ , ชัดเจนในการรับผิดชอบโดยให้มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย และควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่าง เพียงพอ และควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทาง โลกสมัยใหม่มากเกินไป ทำให้สังคมเลวมากๆสมควรที่จะฟื้นฟูในเรื่องนี้ด่วน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพ มั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมี สภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดทำ , พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการดูแลรักษา และการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำ ความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหาย มาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรอนุรักษ์การแสดงกลองยาวในงานบวชเข้าไปเกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ , ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์ เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดการเรียนการ , สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้านควร ,จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่น พื้นบ้าน และควรจัดประชาสัมพันธ์เข้าทางวิทยุชุมชน

๓) การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีผู้ประสานงาน , คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรมีการรวบรวมสมาชิก , ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะ ,และคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่น , พื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรจัดให้มีการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนประจำเดือนหรือปี

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควร ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรบันทึกบทเพลง , การละเล่นพื้นบ้านเช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต , ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบ , ต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดให้มีการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนเพื่อจะได้ทราบถึงบทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๕) การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง , และรัฐบาลควรจัดให้มีการละเล่นพื้นบ้านประจำทุกปีและทุกตำบลหรือชุมชน

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย ,

กำลังใจ และกำลังทรัพย์ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและ , ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชน ,ยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน ให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน, ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๙๖ ผู้รู้และประชาชน อำเภอปากพนัง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๒ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น , ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น ,ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตเพื่อ , การใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิต

เสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริม , การแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรส่งเสริมการประพันธ์ , บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดพิมพ์บท , เพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดย (

ยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรส ,ร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรจัดจำหน่ายผลงาน , เพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรเผยแพร่บทเพลงตา ,มสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสม , กับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต , ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรเผยแพร่ , ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

นายกรัฐมนตรีควรมีนโยบายส่งเสริมและสืบสานการละเล่นหรือการละเล่นพื้นบ้านให้คงอยู่ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น นายก อบจ ,(นายก อบต ,(,ผู้ว่าราชการจังหวัด ,นายกเทศมนตรีนายอำเภอหัวหน้าของหน่วยงานราชการต่างๆ , และประชาชนในพื้นที่ทุกคน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ทางองค์กรเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้เป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรม

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดโรงเรียนฝึกสอนเยาวชนในการส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านให้คงอยู่กับหมู่บ้านตลอดไป , นำนโยบายเข้าสู่แผนการเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านให้มีความสำคัญควบคู่กับศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้เป็นสิ่งที่ดีควรคู่กับวัฒนธรรมของคนไทย , ไว้ตลอดไป และจัดจดเป็นลิขสิทธิ์ทางปัญญา และเข้าสู่แผนการเรียนการสอนในทุกระดับควร , ส่งเสริมนักเรียนและเยาวชนให้มีความสนใจในเรื่องศิลปะการละเล่นพื้นบ้านควรให้เด็กรุ่นใหม่เห็น , การอนุรักษ์และส่งเสริม ,ความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีไทยการละเล่นพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่สมควรมากที่จะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่นก่อนที่จะมีเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่มากขึ้น

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง พร้อมทั้งมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ , ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการ , เรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรมีศูนย์อนุรักษ์ , ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน ,ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน , ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรจัดระบบการรับ , งานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียง

เผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควร , จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบ , ต่างๆและควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชนควรให้การทำนุบำรุง , ส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่น

พื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๓ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น , ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องด ,นตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตาม , สื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนควรจัดตั้งคณะ , การละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคตควรเผยแพร่และนำคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชนควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่

เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้นควรส่งเสริมให้คณะ ,การละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ , ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Score โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง (การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้นควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึก , ในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

,ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรกำกับดูแลจัดระเบียบและควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์กรปกครองท้องถิ่น,องค์กรชุมชน ,องค์การบริหารส่วนตำบล , ผู้นำองค์กรท้องถิ่น , ,ผู้นำชุมชน รัฐบาล, สถานศึกษา ,กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร ,โรงเรียน ,บ้าน ,ทุกภาคส่วน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ไม่ว่า ภาคประชาชน และหน่วยงานราชการทุกกรม ,คนในชุมชนทุกคน ,ASEAN, สหประชาชาติทุกคนควรมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ ดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนในการ

อนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นประชาชน หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ความรู้ ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเสมอ, การละเล่นพื้นบ้าน ถือได้ว่าเกิดจากความอัจฉริยะ และกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบรรพบุรุษ จึงเป็นสิ่งที่ควรบูชา ถ้าบุคคลใดไม่ให้ความสำคัญถือว่า มีการจัดงานต่าง ,ต่อชาติกำเนิด ”ทรยศ“ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เช่น งานวัฒนธรรมอำเภอหัวไทร โดยให้มีการแสดงมโนราห์เพลงบอก ฯลฯให้อยู่ในเหตุการณ์จริง , ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม จะได้รู้สึกหวงแหนสร้างจิตสำนึกให้ , ควรมีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วม ,รุ่นหลัง ตระหนักถึงมรดกด้านวัฒนธรรม เช่น ควรจัดงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้ทราบถึงความสำคัญของประเพณีพื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

การให้ความรู้แก่เยาวชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควรเน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อๆ ไป , นโยบาย แผนงาน โครงการ ต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับชุมชน ให้ความสำคัญกับเด็ก ,นโยบายรัฐ – และเยาวชน เป็นตัวขับเคลื่อนการอนุรักษ์ท้องถิ่นมีโครงการที่อนุรักษ์ และส่งเสริมการละเล่น , พื้นบ้าน เช่น โครงการสมโภชขวัญข้าวที่จัดออกแสดงในส่วนงานกลางคืนจะจัดแสดงหนังตะลุงต่อเนื่องกันหลายปีแล้วให้รู้จักพื้นฐานของชุมชน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณี , พื้นบ้าน เช่น การประกวดร้องเพลงพื้นบ้าน แข่งขันการทำเครื่องดนตรี

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริมหน่วยงานที่รับผิดชอบ , เช่น วัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอ ควรให้ความสำคัญและทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม

หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการซ่อมแซ ,ม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื ,่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ , ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ ,การละเล่นพื้นบ้าน ,ควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้าน สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในทุกระดับชั้น และควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้าน สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในทุกระดับชั้น

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน ,ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านและควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรมี , การแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีค ,วรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง , และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน และควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชนควรยกย่องและให้ ,เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้ง , กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ ,เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๔ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้นตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิต , เพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริม , การแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรเผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชนควรส่งเสริมการ , จัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควรจัดคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์ , บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดย (ยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง , การละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้นควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้องตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรส่งเสริมการ , ประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ , ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรเผยแพร่บทเพลงตาม , สื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรส่งเสริม ,การละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ ,์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายควรส่งเสริม ,

การบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่นควรกำกับดูแลจัดระเบียบ , และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรพัฒนาเชิงบูรณาการ , วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล(อำเภอ จังหวัด ชุมชนโรงเรียนต่างๆ และทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการละเล่นพื้นบ้านทุกแขนงช่วยกันอนุรักษ์ และส่งเสริม

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ความรู้กับเยาวชนต้อง ,ปลูกฝังให้มีการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม , ให้เรียนรู้จาก ,ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตั้งแต่อายุยังเด็ก ,ปลูกฝังให้ตระหนัก และเห็นคุณค่าประสบการณ์ตรงจากอุปสรรคในการติดต่อประสานงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของศิลปะในแต่ละแขนงปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน ,

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจะจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีความเด่นชัด และเป็นที่รู้จักให้เก ,ิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องสำคัญให้ ,ถ่ายทอด และให้ความรู้แก่เยาวชน , จัดกิจกรรมต่าง ,ความร่วมมือในการปฏิบัติๆ ที่ส่งเสริม และอนุรักษ์ให้มากๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นควรจัดกิจกรรมต่าง ,ๆ ทั้งหมดนี้ต่อไป และควรนำข้อมูลต่างๆ เข้าสู่ชุมชน โรงเรียน ในทุกๆ ด้าน , ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเรื่องศิลปะการละเล่นพื้นบ้านโดยตรงลงในพื้นที่ เพื่อที่จะค้นหาผู้มีความสามารถในแต่ละแขนงอย่างจริงจัง ต้องการให้ทำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมมากกว่าปัจจุบัน , อยากให้ทุกหน่วยงาน ผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือกัน ต้องการให้ผู้นำ ดูแล และทำต่อเนื่อง โดยเฉพาะชุมชนอย่าทิ้งศิลปะพื้นบ้าน และส่งเสริมให้ทางรัฐมีความตระหนักในการทำงานทางด้านนี้อย่างจริงจัง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควร , จัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการดูแล , รักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ , ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าว

ทางวิทยุชุมชน และควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีการรวบรวม , ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านใน ,สมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น ,ชุมชน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรจัด ,ระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้านโดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควร ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , บันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึก , โน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควร ,จัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย , ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและ ,กำลังใจ และกำลังทรัพย์ยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดการประกวด ,การละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๔๗ ผู้รู้และประชาชน อำเภอหัวไทร กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๕ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือ

ใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเ ,ครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิต , เพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒การส่งเสริมคณะ (การละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนควรส่งเสริมการแสดง , คณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรส่งเสริมการประพันธ์ , บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน

ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Score (โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดจำหน ,่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน , เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ , เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรส่งเสริมการบรรเลงแบบ , ดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ , การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้ , เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็น

ต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน , ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

รัฐบาล เอกชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรรมการชุมชน ชุมชน โรงเรียน ส่วนราชการต่างๆ ศิลปินท้องถิ่น

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม เช่น เมื่อท้องถิ่นจัดงานประเพณีต่างๆ ก็ให้เชิญนักแสดงการละเล่นพื้นบ้านมาเล่นและแสดงการละเล่นพื้นบ้านโรงเรียนในพื้นที่ต้องให้ความสำคัญในการถ่ายทอด , ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านให้เด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรก และส่วนราชการต้องให้การสนับสนุนมากกว่านี้สร้างเงื่อนไขจูงใจ และสร้างจิตสำนึกให้ทราบถึงคุณค่าของศิลปะ ,ต้องมีสามัญสำนึก , การละเล่นพื้นบ้าน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ต้องมีเงินในการจัดการก่อน และควรจัดทำประชาคมกับชุมชน ท้องถิ่น ทำเป็นแผนงานสนับสนุนงบประมาณ ตั้งคณะทำงาน ดำเนินการ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

วัฒนธรรมจะสูญหายถ้าไม่ร่วมใจอนุรักษ์ ,ควรสืบหาบุคคลผู้มีความรู้ มีความสามารถสืบทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน และรวบรวมผลงานและบันทึกการแสดงของบุคคลเหล่านั้นไว้หา ,

เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมไทยหรือ ,งบประมาณและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง วัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก มีผลต่อคนรุ่นใหม่ที่นับวันจะทอดทิ้งวัฒนธรรมของตนเอง จึงต้องคิดว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องรับภาระในการอนุรักษ์คือคนรุ่นใหม่ จึงต้องหาวิธีการใดบ้างที่จะนำมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายนี้และเป็นวิธีการที่ทันสมัย ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน ไม่ใช่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและ , เครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญและควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ , การละเล่นพื้นบ้าน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรมีผู้ประสานงาน , ,คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่น

พื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรเผยแพร่ , การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความส ,ามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ,ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านควรมีการถ่ายทอด ,การละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรจัดการบรรเลงดนตรี , ประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้ , รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และ

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลาย , จากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๙๘ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๖ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่อง , ดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน , เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริม , การผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้นควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท , เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และควรอนุรักษ์โดยไม่เสริม

เติมแต่งเครื่องดนตรีและการละเล่น โดยช่วยเผยแพร่ให้เครื่องดนตรีและการละเล่นคงไว้ในรูปแบบลักษณะเดิม โดยจะทำให้มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมและควรค่าแก่การอนุรักษ์

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริม , การแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคตควรเผยแพร่และนำคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรส่งเสริม , การเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้นควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของ (บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ , ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความ

สะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรตรวจตราและดูแล , ลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรเผยแพร่ , บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น , ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป และควรจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนต่างๆ ได้มีการประกวดร้องเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน เช่น โรงเรียนบ้านห้วนหาร ได้มีการฝึกซ้อมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ แสดงการละเล่นพื้นบ้านไปแข่งขันในระดับจังหวัด

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน ,ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์ ,กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟังไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน , ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรกำกับดูแลจัดระเบียบ

พร้อมทั้งควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน เทศบาล ชมรมผู้สูงอายุ วัฒนธรรมอำเภอและวัฒนธรรมจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน โรงเรียนประชาชนทุกกลุ่ม และอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุดไทย การรำไทย และการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้าน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรให้มีการจัดบุคคลที่มีความสามารถมาคุยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในช่วงปีใหม่และแต่งตัวแบบไทยให้มีผู้สนับสนุนของผู้สูงอายุช่วยเหลือแนะนำมีการ , จัดให้มีการ ,ให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนให้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอบรมและส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านให้กับบุคลากรขององค์กรต่างๆ ได้รู้ถึงการละเล่นพื้นบ้านที่นับวันจะสูญหายไปจากชุมชนและส่งเสริมการอนุรักษ์ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลหรือวันสำคัญควรจัดให้มีการประกวดการละเล่นพื้นบ้านสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและ ,ปลูกฝังจิตสำนึกแก่บุคคลในชุมชน , เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างภาคภูมิใจ ทราบถึงความสำคัญของความแตกต่างหรืออัตลักษณ์ของพื้นที่ในชุมชนจัดให้มีการแสดงบ่อยๆ และสนับสนุนพร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กๆ และนำตัว , บุคคลผู้มีความรู้นำมาเป็นวิทยากรสอนตามโรงเรียนต่างๆ ในฐานะผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนในฐานะอนาคตของชาติ

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีงานชุมชนประจำปีของแต่ละตำบล โดยให้มีการแข่งขันการจัดงาน ประกวดการรำ และการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละตำบล สู่การประกวดระดับอำเภอ และจังหวัดควรให้ผู้นำชุมชน , ได้เข้ามาร่วมอบรมถึงการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านและนำไปถ่ายทอดต่อเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน ,นั้นๆ และควรจัดให้มีการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในหมู่บ้านพร้อมกับบูรณาการ เช่น งานวัด รวบรวมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านในพื้นที่ จัดการรวบรวมองค์ความรู้ และเผยแพร่ให้ชุมชนในท้องถิ่นทราบถึงความสำคัญจัดให้เป็นวิชาหนึ่งของการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ , จัดทำเป็นสื่อที่ทันสมัยให้เข้ากับยุคปัจจุบัน เสริมความเป็นภูมิปัญญาของภูมิภาคนั้นๆ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรปลูกฝังเยาวชนตั้งแต่ยังเด็กการอนุรักษ์ควรเป็นไปในเชิงการพัฒนาแบบบูรณาการ , ไม่แปลกและแตกแยกไปจากวิถีชีวิตของคนในชุมชน และไม่สร้างความแตกแยกภายในชุมชน และ ,ควรมุ่งชี้ให้ทราบถึงแก่นแท้หรือเป้าหมายของวัฒนธรรมนั้นๆ ควรจัดให้มีการอนุรักษ์อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนรู้จักตื่นตัวในการ , ควรจะให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ริเริ่มโครงการ ,รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ส่งเสริมสนับสนุนด้านเงินทุนให้มากที่สุด และปลูกผังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เข้าใจเกี่ยวศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของวัฒนธรรมนั้นๆ

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น , การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่ง , กาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนทุกๆ ปี

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ , ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ ,การละเล่นพื้นบ้าน และแต่ละชุมชนควรมีการจัดการสอนหรือผู้ที่มีความรู้มาเผยแพร่ให้กับเยาวชนชุมชนและโรงเรียน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรมีผู้ประสานงาน , ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานแ ,คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนละเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรเผยแพร่ , การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน , ของชุมชนอื่นๆ ควรมีการสนับสนุนคณะการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้เทศบาลเป็นผู้สนับสนุน รับงานการแสดงและสนับสนุนให้กับการล)ะเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละหมู่บ้าน(

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่ ,น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควร , เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรถ่ายทอดบทเพลง ,

ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ,การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบ , ต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดให้มีการแข่งขันการประกวดร้องเพลงและการประกวดการแสกงการละเล่นพื้นบ้านในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรจัดการบรรเลงดนตรี , ประกอบการแสดงจัดกิจกรรมประจำปีของระดับตำบล และใน ,ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , วันเด็กแห่งชาติควรมีการจัดแข่งขันการละเล่นพื้นบ้านให้กับเยาวชน เพื่อเป็นปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักและห่วงแหนศิลปะพื้นบ้านไว้

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มี , ควร ,ความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชนให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒ การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจาก , การทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรมอบทุน ,การศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้านควร , จัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และให้ทำหนังสือราชการไปยังโรงเรียนต่างๆ จัดการละเล่นพื้นบ้านและมีการมอบรางวัลให้กับผู้ชนะเลิศและรางวัลชมเชยให้ทุกคนที่เข้าร่วมในกิจกรรม

ภาพประกอบ ๒๔๔ ผู้รู้และประชาชน อำเภอชะอวด ตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็น

๗ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความ , สะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิต , เพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนควรจัดคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรจัดตั้ง , คณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบ

แผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควรเผยแพร่และนำคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต และควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น และควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรสร้างสื่อ , การสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลงวิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควร , บันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรส่งเสริมให้คณะ ,การละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้าน และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชนเป็นต้น ,ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง (การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน , เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป และสื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการชักจูงหรือดึงดูดให้เด็กๆ เริ่มต้นการรู้จักกับศิลปะพื้นบ้าน เช่น การผลิตเป็นการ์ตูน แต่มีตัวแสดงที่มีรูปลักษณ์เหมือนเดิม เช่น อ้ายเท่งเป็นตัวการ์ตูนก็น่าจะใช้ได้

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ , รูปแบบงานพิธีตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายควร , ผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้นควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ , เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่นควรกำกับดูแลจัดระเบียบ , และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรพัฒนาเชิงบูรณาการ , วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้ และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

นักเรียน นักศึกษา และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปะการละเล่นการละเล่นพื้นบ้านร่วมกัน,องค์กรปกครองท้องถิ่น , ผู้นำชุมชน,กระทรวงวัฒนธรรม , องค์การบริหารส่วนตำบลองค์ก ,กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครองของเยาวชนครอบครัว ,รระดับชุมชน ,จังหวัด ,อำเภอ , ประเทศ ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่าง ,ภาคๆ ที่รับผิดชอบทุกภาคส่วน เช่น ข้าราชการพ่อค้า ประชาชน , เป็นต้น

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ส่งเสริมและสนับสนุนชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอด , ส่งเสริมทางด้านการถ่ายทอด ,ต้องมีผู้นำที่ดี เข็มแข็ง การสืบทอดก็จะมีผู้ตามมาที่หลัง ,วัฒนธรรม การเรียนรู้ พร้อมทั้งงบประมาณ และควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับรู้ และเข้าใจถึงเหตุผลในการอนุรักษ์

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ต้องการให้หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุนควรส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึกให้กับ , เยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้านเชิญชวน ชาวบ้าน และประชาชน , ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน ,ให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ และต้องมีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรกระทำอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมควรมี , จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ,การจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษควรที่จะทำให้เห็น ,เป็นรูปธรรม กรุณา อย่าวาดวิมาน ในอากาศ ดังที่ผ่านๆ มาควรจัดการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ,ๆ ให้ลูกหลานได้ส่งทอดต่อไป ควรให้คำแนะนำแก่เยาวชนรุ่นหลัง เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ และในแบบสอบถามทุกข้อล้วนแต่มีความสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเต็มใจให้ข้อมูล และเป็นกำลังในการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านที่สำคัญ

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมี

สภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดทำ , พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการดูแลรักษาและ , การจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และต้องให้ผู้นำในชุมชนและผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่นต้องมาสนับสนุนในการอนุรักษ์และส่งเสริมในด้านนี้ให้มากเป็นพิเศษ เพราะมีขนบทำเนียมประเพณีสืบทอดมาหลายอายุคน และเป็นเอกลักษณ์ขิงแต่ละชุมชนและพื้นที่ท้องถิ่นนั้นๆ

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง , กาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื ,่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรเผยแพร่การละเล่น , พื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน , ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆควรมีการรวบรวมสมาชิก , ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน และ ,และคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น และควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควร , ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การ ,ถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน บันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพลง , การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี , ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี และควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ , เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดแสดงเผยแพร่ด้วยการบันทึกเทป ไม่ควรจำหน่าย แต่รับบริจาคตามความศรัทธา

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรจัดการบรรเลงดนตรี , ปัจจุบันสังเกตเห็นว่าในชุมชนมีการละเล่น ,ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ ,ประกอบการแสดงหรือการละเล่นพื้นบ้านน้อยมากจะเน้นไปที่ดนตรีเป็นส่วนมาก เกรงว่าการละเล่นหรือการละเล่นพื้นบ้านจะสูญหายไปในอนาคต และผู้นำชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องไปให้ความร่วมมือและเสนอต่อโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของท้องถิ่นนั้นๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มี , ความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่น

พื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถ ,ทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน

ภาพประกอบ ๓๐๐ ผู้รู้ (เจ้าอาวาสและพระลูกวัด) อำเภอลานสกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

ภาพประกอบ ๓๐๑ ผู้รู้และประชาชน อำเภอลานสกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๘ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความ , สะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสร ,ิมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การ

ผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนควรจัดตั้งคณะ , การละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัด , คณะการละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควร , ส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , แลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต และควรเผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควร , จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง (การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อ , ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้นควรส่งเสริมการ , เรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้นควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ , ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับ

ผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมให้คณะ ,การละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านและควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรส่งเสริมการบรรเลงแบบ , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,ดั้งเดิมและสมัยใหม่การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ , เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟังไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรก ,ำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรม

ของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

รัฐบาล องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย วัด องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนทุกคนในชุมชน และผู้นำชุมชน และคนในชุมชนทุกรุ่นทุกวัยน่าจะมีส่วนร่วม ทุกองค์กรมีศักยภาพในการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันทุกอย่างต้องใช้เงิน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

วัฒนธรรมประเพณีบ่งบอกถึงความเป็นมา และรากเหง้าของความเป็นไทยของเรา จึงควรจัดกิจกรรมและส่งเสริมในระบบการศึกษา และการให้เด็กได้ซึมซับและเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัยปลูก , จิตสำนึกในการรักเมืองไทยของแต่ละคน อย่ามัวแต่หวังผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ ควรช่วยเหลือและปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนในการ ,ปลูกจิตสำนึกทำให้เห็นภาพ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ,แบ่งปัน สืบสาน สืบทอด และอนุรักษ์ถึงวัฒนธรรมประเพณี โดยอาจจะบันทึกไว้ในบทเรียน หรือสอดแทรกความรู้ต่างๆ ให้กับเยาวชนได้ทราบและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นๆ และการละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้นๆเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลและองค์กรรับรู้ข้อมูลในการ , อนุรักษ์และส่งเสริมให้มากที่สุดและควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีในชุมชน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

การจัดกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การจัดกิจกรรมและนำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและประเพณีท้องถิ่นมาถ่ายทอดในโรงเรียนถ้าเราไม่สร้าง , ควรมีนโยบายจัดให้มีการเพิ่มในหลักสูตรการ ,เราอย่าไปทำลาย ช่วยได้ตามที่ศักยภาพของเรามีอยู่ จัดทำประชาสัมพันธ์ ,เรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อปลูกจิตใต้สำนึกให้กับเยาวชน ส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนท้องถิ่นอ ,และจัดทำคู่มือนุรักษ์และส่งเสริมปลูกจิตสำนึกและความภูมิใจ

ในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่และนำคณะศิลปินพื้นบ้านในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

การพัฒนาจะต้องยึดถือสภาพสังคมในปัจจุบันตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ดังนั้นการอนุรักษ์จะต้องคู่กับการพัฒนาเพื่อให้สิ่งนั้นคงอยู่ การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นถ้าในเรื่องของลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรมีความสำคัญ หน่วยงาน , ทางด้านลิขสิทธิ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงใจการอนุรักษ์และส่งเสริมนั้นขึ้นอยู่กับคนทุกคน , ควรส่งเสริมให้เยาวชนรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรม ,ต้องร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และควรสร้างสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนรุ่นหลังในสังคม

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและ , เครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง , กาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ , การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสาร

ต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีการรวบรวม , สมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน และควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณี , ปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควร ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , บันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพ ,ลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี และควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึก , ในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านควรมีการถ่ายทอด ,การละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรจัดการบรรเลงดนตรี , ประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย , กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรร ,ศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนควรจัดการประกวด ,การละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๕ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น และควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้นตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความ , สะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรเผยแพร่ , ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริม , การแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรส ,่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรจัดคณะการละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชนควรแลกเปลี่ยนความรู้ , กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต และควรจัดการส่งเสริมให้ไวที่สุดก่อนที่จะไม่มีใครรู้จักเครื่องดนตรีที่ใช้ในการละเล่นพื้นบ้าน

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพลง , การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคง (เอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรส่งเสริมการ , ประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อ ,

ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้นควรสร้างสื่อการ , สอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลงวิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควร , ตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท , เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรส่งเสริมการบรรเลงแบบ , ดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสม , กับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟังไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่ายควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอนโดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ , เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรกำกับดูแลจัดระเบียบ , และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรม

ของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ทุกคนในชุมชน และผู้มีอำนาจในพื้นที่นั้นๆ เช่น ชมรมศิลปินพื้นบ้าน (ถ้ามี) สถานศึกษา กรมศิลปากร เทศบาลเมือง ประชาชนที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล โรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน ผู้นำชุมชนแต่ละชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาล เป็นผู้ดำเนินการพร้อมทั้งจัดกลุ่มส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน และรัฐบาลควรกำหนดนโยบายเป็นหลักสูตรการศึกษาบรรจุเป็นการเรียนการสอน เพื่อปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย ปลูกฝังความรักสามัคคีในความเป็นชาติไทยจากการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ส่งเสริมกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านให้มากขึ้นปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนได้รับรู้ , และตระหนักถึงวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านจัดงบประมาณเ ,พื่อส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านต้องมี , ,บุคคลหรือองค์กรที่มีความรู้ และตระหนักถึงประเพณีในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อการถ่ายทอดในชุมชน ปลูกจิตสำนึกของบุคคลที่มีอายุมากมาบอกเล่าให้ลูกหลานในชุมชนรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีทางด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้านควรหาวิธ ,ีกระตุ้นให้บุคคลและองค์กรให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านประจำท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องเข้า , มามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านประจำท้องถิ่นให้มากขึ้น ,ต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านให้มากขึ้น และการทำประชาคมตามชุมชนต่างๆ

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

รวบรวมบุคคลในพื้นที่ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้านจัดกิจกรรม , ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านให้มากขึ้นส่วนท้องถิ่นคัดเลือกความเป็นท้องถิ่นเกี่ยวกับศิลปะ , การละเล่นพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์ โดยคัดเลือกศิลปะที่มีความโดดเด่นส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นจัด , วิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญมาสอนศิลปะทางด้านการละเล่นพื้นบ้านให้กับโรงเรียนเน้นเยาวชน , ให้มีความรักในศิลปะทางด้านการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนให้มากร่วมส่งเสริมและสนับสนุนทุก , กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านประจำท้องถิ่น และส่งเสริมและปลูกฝังเยาวชนตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ให้รู้จักความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

สร้างสื่อให้นักเรียน ประชาชน เข้าใจในการอนุรักษ์จัดวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ , มาสอนศิลปะทางด้านการละเล่นพื้นบ้านให้กับโรงเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลควรจะให้มีการจัดนิทัศการ , ควรจัดกิจกรรมในเรื่องการปลูกฝังให้เยาวชนมีความรัก ,เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมให้มากขึ้นด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้านให้มากที่สุดองค์กรที่เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจและดูแลวัฒนธรรม , ท้องถิ่นให้มากกว่าปัจจุบัน และควรมีการสนับสนุนและร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านให้เด็กและเยาวชนเกิดตระหนักในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย , ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น , การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่ง , กาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดการละเล่นพื้นบ้านตามงานเทศกาลต่างๆ

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพ ,ร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี แล ,ะเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ ,การละเล่นพื้นบ้านและควรจัดการละเล่นพื้นบ้านเพื่อเผยแพร่ตามงานเทศกาลต่างๆ

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีการรวบรวม , ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่น ,สมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรมีผู้ประสา ,พื้นบ้านของชุมชนอื่นๆนงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรจัดระเบียบคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านใน , ท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควร , จัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรให้ชาวบ้านมามีส่วนร่วมให้มากที่สุด

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน , การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี และควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรบันทึกบทเพลง ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควรจัดจำหน่ายผลง ,านเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัดควรจัดพิมพ์บท ,

เพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี และควรมีวิทยากรที่เป็นศิลปินพื้นบ้านมาสอนเป็นรูปธรรม

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบ , ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง ,ต่างๆ และควรจัดตั้งศูนย์แต่ละตำบลให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงประเพณีและการละเล่นพื้นบ้านให้มากที่สุด

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึก , ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้ง ,ให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้ , รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และควรจัดการละเล่นพื้นบ้านในตำบลและในชุมชนให้มากที่สุด

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส ,ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๐๒ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเมือง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๑๐ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่อง , ดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจ ,ุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อ , ความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริม , การผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาลงานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดตั้งคณะ ,การละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชนเพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรจัดคณะการละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรส่งเสริมการประพัน ,ธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดพิมพ์บท , เพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโ (ดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึก , ในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน , เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรส่งเสริม ,ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ,การละเล่นพื้นบ้านของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ , เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง

ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่นควรกำกับดูแลจัดระเบียบ , และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรพัฒนาเชิงบูรณาการ , วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นองค์กรบริหาร ,กลุ่มผู้นำต่างๆ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง , ส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชน สำนักวัฒนธรรมอำเภอ และสำนักวัฒนธรรมจังหวัด

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดกิจกรรมกีฬาของศิลปินการละเล่นพื้นบ้านบังคับผู้นำให้มีการประกวดและจัดการ , แข่งขันการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนโดยมีสินน้ำใจบ้างต้องให้ข้อ ,มูลและความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมว่าควรจะทราบเกี่ยวกับความสำคัญอย่างไร และเพราะอะไรสร้างจิตสำนึก และ , ควรจัดกิจกรรม ,ความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละ

ชุมชนและแต่ละภาคเน้นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนที่สน ,ใจให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในชุมชนนั้นๆแต่ละโรงเรียนจัดให้มี ,การละเล่นพื้นบ้านของนักเรียน เพื่อการประกวดแข่งขันปลูกฝังสร้าง , ความรู้ความเข้าใจให้เกิดกับบุคคลนั้นๆ ว่าการละเล่นพื้นบ้านมีความสำคัญอย่างไร และควรมีนโยบายหรือจัดกิจกรรมโครงการภายใต้แกนนำของท้องถิ่น

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีการละเล่นพื้นบ้านเดือนละ ๑ ครั้งในชุมชนไม่ทอดทิ้งกีฬา ,ต้องทำอย่างจริงจัง , พื้นบ้าน และจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอย่างน้อยเดือนละครั้ง ,ควรมีการสอดแทรกเข้าไปในการทำกิจกรรมของงานที่ปฏิบัติในแต่ละวันให้แต่ละหน่วยงานประสานงานกันให้มีการแสดงและ , ประกวดแต่ละอำเภอ และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พร้อมทั้งจัดนิทรรศการการละเล่นพื้นบ้านเข้า , ร่วมการจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เข้าเรียนรู้การถ่ายทอดศิลปะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน และสนับสนุนด้านงบประมาณของกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านจัดทำและบรรจุไว้ใน , แผนพัฒนา๕ ปี ของท้องถิ่น นำไปบรรจุไว้ในบัญญัติประจำปี เขียนโครงการ จัดดำเนินการประชุมเตรียมงาน ดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงาน และพยายามผลักดันให้มีโครงการ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และการละเล่นพื้นบ้าน

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจัดประกวดการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นจนถึงของแต่ละภาคต้องมีการ , ,ติดตามผลประจำอย่างจริงจังจัดให้มีการประกวดกีฬาพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านควรมีสื่อ , จัดให้มีการประกวดปีละ ,ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่๑ ครั้ง และมีของรางวัลของแต่ละการละเล่นพื้นบ้านเน้นให้ชุมชนรักและห่วงแหนศิลปะ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับ ,การละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่นของตนทุกองค์กรแล ,ะหน่วยงานควรเข้ามาให้ความร่วมมือกันทุกด้านพร้อมกับปลูกฝังเยาชนรุ่นใหม่ให้ตระหนัก และเห็นความสำคัญ ทั้งนี้เมื่อการเผยแพร่ให้อนุชนรุ่นหลังทราบ และควรส่งเสริมและการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้มีประสิทธิภาพ เพราะขาดงบประมาณในการขับเคลื่อน ทำให้การอนุรักษ์และส่งเสริมไม่ค่อยยั่งยืน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบ

เรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น , จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรมีโครงการในแต่ละท้องถิ่น ในการสนับสนุนเยาวชนให้ฝึกเล่นเครื่องดนตรีและการละเล่นพื้นบ้าน และผู้ใหญ่ของหน่วยงานต่างๆ ควรส่งเสริมอย่างจริงจัง

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง , กาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และ ,เครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และให้ความสำคัญและปลูกฝังเด็กๆ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีการรวบรวม , สมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านใน , ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะ ,ชุมชนการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควร , จัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะ , การละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรมีแนวทางหนึ่งตำบลหนึ่งศูนย์อนุรักษ์ส่งเสริม

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การ , บันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควร ,

จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ , ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง ,

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน ,ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ควร , ยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส และควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนควรมอบทุน ,การศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน และควรมีการละเล่นพื้นบ้านประจำทุกเดือนและส่งเสริมอย่างจริงจัง

๑๑ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น ,ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิต , เพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรส่งเสริม , การแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น , ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรจัดพิมพ์บทเพลง , การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคง (เอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ , ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดจำหน่ายผลงาน ,เพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน , เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ , เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน ,ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้นควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง

ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซด์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต , ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน , ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การส่งเสริมและการอนุรักษ์น่าจะทำได้ดี

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดการละเล่นพื้นบ้านให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับชมให้ความสำคัญกับชาวบ้านที่มี , ความสามารถในศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละชุมชน และส่งเสริมให้เยาวชนทราบถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง และอบรมเยาวชนรุ่นหลังให้อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจะบรรจุนโยบายการอนุรักษ์และการส่งเสริมใช้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย , ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการเผยแพร่สนับส ,นุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น , การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้านคือมรดกไทยสมควรที่จะอนุรักษ์และส่งเสริม

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง , กาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ ,การละเล่นพื้นบ้านและควรให้มีการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละพื้นที่ให้ยังคงอยู่เหมือนเดิม เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรจัดระเบียบคณะ , การละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะ , การละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนควรเผยแพร่ ,ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน ,

การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านควร , จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรมีการถ่ายทอด ,การละเล่นพื้นบ้านควรจัดการบรรเลงดนตรี , ประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึก , ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้ง ,ให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดการประกวด ,การละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑๒ .ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นควรส่ง ,เสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้นควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี , เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้นควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ , คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น และควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒(การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาลงานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้นควรจัดตั้งคณะ ,การละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชนเพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยควรจัดคณะ ,การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วยควรส่งเสริมการสืบทอด ,ขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น

การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน , ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้นควร , เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓(การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้านควรส่งเสริม , การเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้นควรจัดพิมพ์บทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง)Full Scoreโดยยังคงเอกลักษณ์ของ (บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ , ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิมค ,วรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไปควรบันทึกบทเพลง ,การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส)CD(วีดีโอซีดี)VCD(ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๓, MP ๔(เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆควรจัดจำหน่ายผลงานเพลง , ที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไปควรเผยแพร่บทเพ ,ลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔(การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนควรส่งเสริมการเรียนรู้ใน , องค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ ,ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ,การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้นควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ , สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว)MP๔(เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕(การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยควรกำกับดูแลจัดระเบียบ , และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน , ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ

การละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

เทศบาล, โรงเรียน ,สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัด ,กรมศิลปากร ,สถานศึกษา , ,องค์การบริหารส่วนจังหวัดและตำบล ,กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่น ,กระทรวงวัฒนธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ศูนย์ราชการทุกองค์ก ,ผู้นำท้องที่ ,องค์กรภาคประชาชนทุกส่วน ,รในพื้นที่และนอกพื้นที่ประชาชนในท้องถิ่น และทุกคนที่เป็นคนไทย ,

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปิน ,พื้นบ้าน , ให้ความรู้สึกถึงความเป็นคนไทย ,ส่งเสริม ฝึกหัด อบรม เยาวชนให้มีใจรักในศิลปะพื้นบ้าน ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ ,วัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานที่ถือเป็นเอกลักษณ์ จัดให้มีการไปชมงานนอกสถานที่ต่าง ,ประชาชนทั่วไปได้รับทราบๆจัดให้มีการแ ,สดงอยู่บ่อยๆ พร้อมทั้งจัดอบรมแก่สมาชิกที่สนใจในขนบธรรมเนียมประเพณี และจัดให้มีแสดงในพื้นที่เป็นประจำ จัดอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์ , และส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญปลูกจิตสำนึก , การปลูกจิตสำนึกให้รักความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย ,ให้เกิดการหวงแหน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่างๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระปล ,ให้ความรู้ต่อเยาวชนและผู้ที่มีใจรักอย่างต่อเนื่อง ,ูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนทั่วไป จัดเป็นโครงการ ,๑ โรงเรียน ๑ วัฒนธรรม หรือ ๑ อบต (๑ วัฒนธรรม ภายในท้องถิ่นจัดกิจกรรมในชุมชนก่อน , และค่อยๆ ขยายวงออกนอกชุมชนข้างเคียงควรเข้าไป , ส่งเสริมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน และยกย่องกับผู้อนุรักษ์เก่าแก่ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและการละเล่นพื้นบ้านแขนงต่างๆ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีเงินได้ประจำเดือนให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการละเล่นพื้นบ้าน ,สร้างความรัก และปลูกฝังในการอนุรักษ์ , แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่นทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้และให้ความรู้กับคนในชุมชน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑(การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย , ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น , การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒(ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง , กาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ , เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓(การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านควรมีการรวบรวม , ควรมีผู้ประสานงา ,สมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชนนคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนควรจัดระบบการรับงานแสดง , เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกันควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะ , ขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้นควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น , การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่น

บันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔(การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ,ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน , ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรีควรถ่ายทอดบทเพลง , ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ,การละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้องและการ , บันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕(การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านควรจัดตั้ง ,การละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชนควรมีการถ่ายทอด ,การละเล่นพื้นบ้านควรจัดการบรรเลงดนตรี , ประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖(การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ ,เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้ง , กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒(การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจาก ,

การทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโสควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของ ,การละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

บทที่ ๖

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความมุ่งหมายของการวิจัยอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ๒) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสอบถามเป็นรายบุคคล โดยกำหนดการแสดงไว้ คือ ๑) การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ๒) การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงจาก ๓) การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ๔) การละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ทั้งหมด ๓ จังหวัด ๑๒ อำเภอ ๒๕ คณะศิลปินการละเล่นพื้นบ้าน ดังนี้

๑. จังหวัดนครศรีธรรมราชคลอบคลุมพื้นที่ ๙ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑ อำเภอปากพนัง ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๑.๑ เพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง

๑.๑.๒ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๒.๑ หนังไสวเสียงเสน่ห์

๑.๒.๒ มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓ อำเภอหัวไทร ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๓.๑ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๔.๑ หนังสุชาติ ทิพย์รวย

๑.๔.๒ มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑.๔.๓ เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕ อำเภอชะอวด ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๕.๑ เพลงบอกคลิบ

๑.๕.๒ หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

๑.๕.๓ มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๖.๑ หนังครวญแสงแก้ว

๑.๖.๒ มโนราห์สวาท นครศิลป์

๑.๗ อำเภอลานสกา ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน หนังอ้ายลูกหมี

๑.๘ อำเภอพระพรหม ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๙.๑ หนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓ เพลงบอกทวี อัศวิน

๑.๙.๔ เพลงเรืออารมณ์

๒. จังหวัดพัทลุงคลอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑ อำเภอควนขนุน ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๒.๑ หนังจูเหลี่ยมน้อย

๒.๒ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๒.๒ อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓. จังหวัดสงขลาคลอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑ อำเภอระโนด ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๓.๑.๑ หนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น

๓.๑.๒ มโนราห์เสริฐ

ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งสรุปผลได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. ความมุ่งหมายของการวิจัย

๒. สรุปผล

๓. อภิปรายผล

๔. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ มีความมุ่งหมายในการวิจัย ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

สรุปผล

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีคณะเพลงบอก ๔ คณะ คณะหนังตะลุง ๑๐ คณะ คณะมโนราห์ ๑๐ คณะ และเพลงเรือมี ๑ คณะ โดยมีเจ้าของคณะดังนี้ คณะเพลงบอกสมใจ ศรีอู่ทอง นายสมใจ ศรีอู่ทอง, คณะเอิบน้อยยอดขุนพล นายบุญเอิบ วรรณคง, คณะหนังไสวเสียงเสน่ห์ นายไสว หมื่นอักษร, คณะมโนราส้วงโบราณศิลป์ นายส้วง รอดแก้ว, คณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ นางจำเริญ บัวจันทร์, คณะ มโนราห์สมเนตร สืบสายสินธ์ นายสมเนตร สีพทสุข, คณะเพลงบอกสุรินท์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง, คณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย นายสุชาติ ทิพย์รวย, คณะมโนราสวัสดิ์น้อย นายสวัสดิ์ ยศหมึก, คณะเพลงบอกคลิบ นางกระบวน จันทร์มณี, คณะหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ นายคล่อง ชูถนอม, คณะเสน่ห์น้อยดาวรุ่ง นายเสน่ห์ นรสิงห์, คณะหนังครวญ แสงแก้ว นายครวญ แสงแก้ว, คณะมโนราสวาท นครศิลป์ นางสวาท มูสิกะ, คณะ หนังปฐม อ้ายลูกหมี นายปฐม มุสิกะ, คณะมโนราเกษร นครศิลป์ นางเกษร เขตนิมิต, คณะเพลงบอกทวีอัศวิน นายทวี กาจิริต, คณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน นายสุชาติ ทรัพย์สิน, คณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ นายทวีรัตน์ ทองมาก, คณะเพลงร้องเรืออารมณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล, คณะหนังจูเหลี่ยมน้อย นายศุภกร คงรัตน์, คณะ มโนราเฉลิมทองแฉล้ม นายบุญส่ง สุขรุ่ง, คณะ มโนราห์กลับภาค ๒ นายเกลื่อน ดำแก้วหล่อ, คณะหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น นายคนอง ช่างขุด และคณะมโนราห์เสริฐ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ซึ่งเจ้าของคณะศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน มีอายุ ๓๔ ปี ถึง ๗๘ ปี มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒, ประถมศึกษาปีที่ ๓, ประถมศึกษาปีที่ ๔, ประถมศึกษาปีที่ ๖, มัธยมศึกษาปีที่ ๓, มัธยมศึกษาปีที่ ๖, ปวส. และปริญญาตรี

(การศึกษาบัณฑิต) (ศิลปะหัตกรรม) โดยจบจาก โรงเรียนวัดปิยาราม, โรงเรียนเชียรใหญ่สงเคราะห์, โรงเรียนวัดแดง, โรงเรียนห้วยน้ำเย็น, โรงเรียนวัดพังค่าย, โรงเรียนวัดทุ่ง, โรงเรียนวัดพังยอม (หนองหม้อ), โรงเรียนบ้านพรุบัว, โรงเรียนควนดินแดง, โรงเรียนวัดหัวค่าย, โรงเรียนวัดชมพูประดิษฐ์, โรงเรียนขันรมรี (ปัง), โรงเรียนป่าระกำ, โรงเรียนวัดสระแก้ว, โรงเรียนวัดบางฉาก, โรงเรียนควนชาลิก, การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช, วิทยาลัยศิลปะหัตกรรมนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช, โรงเรียนวัดบ้านขาว, โรงเรียนบ้านโคกรา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง, โรงเรียนป่าพะยอม และ มศว.สงขลา จังหวัดสงขลา

๑.๑.๒ การสืบทอด พบว่า

การละเล่นพื้นบ้านในเรื่องของการสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก หนังตะลุง มโนราห์ เพลงเรือ พบว่า การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น เกิดจากความรักทางด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้านที่ตนชอบ และการสืบทอดจากบิดามารดา หรือครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาของแขนงนั้นๆ ตลอดจนการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของศิลปะการละเล่นพื้นบ้านในแขนงนั้นๆ หรือเรียกว่า “การรู้พักลักจำ” หากเป็นการสืบทอดจากบิดามารดา เช่น ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์จะต้องผ่านพิธีการโกนจุกก่อน เพื่อการเป็นมโนราห์ใหญ่ และตั้งคณะมโนราห์ของตนเองได้

โดยครูที่ประสิทธ์ประสาทศิลปะการละเล่นพื้นแก่ศิลปินพื้นลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เพลงบอกสร้อย ดำแจ่ม (ศิลปินแห่งชาติ), เพลงบอกเผียน เพ็ชรคงทอง, เพลงบอกสังข์ บางพร้าว, เพลงบอกเนตร ชลารัตน์, เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ, เพลงบอกแย้ม สงขลา, ครูเพลงบอกลอย และเพลงบอกแมน อักษรกูล (แมน วังวัว) ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ นายเคล้า วรรณคง, นายเจริญ คลิ้งทอง, นายหมอก ชูถนอม (นายหนังหมอก), นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์), อาจารย์ประทิ่น บั้งทอง, หนังปฐม อ้ายลูกหมี, หนังทวีศิลป์ บางตะพง หนัง ประทุม เสียงชาย, คณะหนังปล้อง, หนังอ้ายลูกหมี, หนังประทุม เสียงชาย, คณะหนังปล้อง, หนังกั้นน้อย คะนองศิลป์, หนังเจริญรุ่งเรืองศิลป์, หนังจำนงค์ ส.จูลี, หนังสุวาด ส่งแสง, หนังน่วมเฒ่า, หนังตะลุงจูล่น ศ.จันทร์แก้ว, หนังประกอบ เสียงเสน่ห์, หนังป้อง อ้ายลูกหมี, หนังกราย พัฒนจันทร์ (จังหวัดกระบี่), หนังแคล้ว เรื่องทอง, หนังบุญ, หนังธง และหนังกั้นทองหล่อ (จังหวัดพัทลุง) ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์, มโนราห์กราบ เสือเฒ่า (กราบ นรสิงห์), มโนราห์จันทร์แก้ว บุญขวัญ, มโนราห์ครูอินทร์ ศรีจันทร์, มโนราห์คล้อย (ไม่ทราบนามสกุล), อาจารย์ศรีพัฒน์ (ไม่ทราบนามสกุล), มโนราห์คล้าวน้อย เสียงหวาน, มโนราห์เที่ยง สีพทสุข, อาจารย์แสง (มโนราห์แสง), มโนราห์ฤกษ์, มโนราห์วันเฒ่า, มโนราห์วา, นายฮำ คงลุง (มโนราห์ฮำ), มโนราห์มดชรินทร์ ยอดระบำ, มโนราห์คลื้น สงวนทอง, มโนราห์ปราณี เกื้อเสนาะ, มโนราห์นอบน้อม เบญจศิลป์, มโนราห์เพ็ญศรี ยอดระบำ, นายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) และครูยก ชูบัว (ศิลปิน

แห่งชาติ) ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย แม่ ญาติพี่น้อง ฯลฯ ของเพลงเรือ อารมณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

๑.๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ พบว่า

ทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๑.๓.๑ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก พบว่า

๑.๑.๓.๑.๑ ก่อนจะแสดงการละเล่นเพลงบอกต้องมี หมาก พลู ธูปเทียน เงินค่ายกครู โดยทางเจ้าภาพต้องเตรียมของไหว้ครูก่อนการละเล่นเพลงบอก

๑.๑.๓.๑.๒ การไหว้ครู คือ การจุดธูปเทียนไว้บนหิ้งเพื่อไหว้ทุกคืน แต่ถ้ามีการทำพิธีไหว้ครูที่ไหนก็จะต้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นสิริมงคล

๑.๑.๓.๑.๓ การไหว้ครูของเจ้าภาพที่รับไปแสดง ได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงิน ๓๐๐ บาท

๑.๑.๓.๑.๔ ต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง

๑.๑.๓.๑.๕ ห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก

๑.๑.๓.๑.๖ พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๙ ของทุกปี และต้องเป็นข้างขึ้น ในการไหว้ครูของคณะนั้นจะไปร่วมไหว้ครูที่บ้านคณะหนังตะลุง อาจารย์พร้อม พัทลุง หรือ บ้านอาจารย์แคล้ว เสียงทอง ที่จังหวัดพัทลุง

๑.๑.๓.๒ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง พบว่า

๑.๑.๓.๒.๑ ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง ใช้หมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม ธูป ๙ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี พิธีจับรูปจากที่อาจารย์ส่งให้ว่าได้รูปอะไรในการจับเสี่ยงทาย นายหนังไสวจับได้รูปพระราม เสี่ยงทายว่าได้เจ้าเมือง หมายถึง เป็นคนนำทัพไปสู่ความสำเร็จ

๑.๑.๓.๒.๒ พิธีไหว้ครูของทางคณะหนังตะลุงจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ส่วนใหญ่จะจัดพิธีไหว้ครูในเดือน ๙ ข้างขึ้น ตรงกับวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันครู โดยสถานที่ในการจัดพิธีไหว้ครูนั้นจะจัด หมุนเวียนไปในแต่ละคณะว่าใครพร้อมที่จะเป็นเจ้าภาพ แล้วคณะอื่นๆ ก็จะไปช่วยร่วมพิธีในทุกๆ ด้านของการไหว้ครู

๑.๑.๓.๒.๓ ผู้แสดงหนังตะลุงได้ต้องผ่านการครอบมือหนังตะลุงนั้น มีเจตนาเพื่อการเป็นนายหนังเต็มตัว จึงสามารถรับงานการแสดงหนังตะลุงต่างๆ ได้จริงๆ โดยมีเครื่องเซ่นไหว้ดังนี้ ใช้หมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม ธูป ๙ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี

๑.๑.๓.๒.๔ ห้ามหันโรงไปทางทิศตะวันตก

๑.๑.๓.๒.๕ ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ

๑.๑.๓.๒.๖ ห้ามสร้างโรงตะลุงขวางถนนหรือคร่อมถนน และคร่อมทางเดิน

๑.๑.๓.๒.๗ ห้ามปลูกโรงคร่อมตอไม้

๑.๑.๓.๒.๘ พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี ในวันพฤหัสแรกของเดือน ๘ และนุ่งขาวห่มขาว ที่บ้านหนังครวญ แสงแก้ว โดยสร้างโรงหนังขึ้นมา เพื่อใช้ในพิธีไหว้ครู

๑.๑.๓.๒.๙ ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งต้องหันหน้าจอไปทางทิศเหนือหรือทางทิศตะวันออก และการไหว้ครูไหว้ประมาณเดือน ๘ หรือเดือน ๖ ในวันพฤหัสบดีซึ่งถือว่าเป็นวันครู การจัดไหว้ครูจะจัดไหว้ครูเป็นพิธีใหญ่

๑.๑.๓.๒.๑๐ ต้องนับถือศาสนาอย่างเคร่งครัด ถือศีล ๕ ข้อ หากผิดศีลจะทำให้ชีวิตตกต่ำ ชีวิตไม่รุ่งเรือง ก่อนการแสดงจุดธูปเทียน บูชาครูบาอาจารย์ ควงวิญญาณ เพื่อให้ปลอดภัยจากอุปสรรค เพื่อสร้างกำลังใจ พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี จัดทุกปีในวันพฤหัสแรกของเดือน ๖ ทุกปี จัดหมอเรียกวิญญาณมาจับลง (เข้าทรง) เพื่อสื่อสารกับลูกศิษย์

๑.๑.๓.๒.๑๑ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง

๑.๑.๓.๒.๑๒ หน้าโลงศพ หรือตรงเมรุ

๑.๑.๓.๒.๑๓ งานศพห้ามหันหน้าเข้าทางศพ เพราะศาสตร์วิชาที่ได้ร่ำเรียนมาจะทำให้ตัวเองเสื่อม

๑.๑.๓.๒.๑๔ การไหว้ครู เมื่อหัดจนครูเห็นว่าจะเป็นหนังได้แล้ว ก็ทำพิธีครอบมือ พิธีครอบมือ มีบายศรี หัวหมู เหล้า ตอนครอบมือต้องนุ่งขาว ห่มขาว โดยการยื่นรูปหนังให้หนังจูเลี่ยมจับได้หนุมาน มีความเชื่อตามรูปตัวหนัง เช่น รูปหนังบท จะตัวหนุมาน ถ้าได้ฤาษี จะได้เป็นครูผู้อื่น สถานที่ พิธีไหว้ครูจัดรวมกันที่ชมรมหนัง ถ้าที่บ้านทำแบบส่วนตัว ตั้งที่ ๑๒ ตั้งรวมทำ พิธีใหญ่ทำเดือน ๘ วันพฤหัส

๑.๑.๓.๒.๑๕ ห้ามมีการทำหม้อ น้ำมนต์กันเสนียดจัญไร

๑.๑.๓.๒.๑๖ ไม่รับแสดงในงานศพ (เฉพาะเขตสงขลา) ถือเป็นงานโศกเศร้า . นอกจากเจ้าภาพมีความประสงค์จะให้แสดง

๑.๑.๓.๒.๑๗ การไหว้ครู หลังจากหนังกั้นเสียชีวิตก็ฝากฝังให้ไปไหว้ครูที่หนังฉินี ธรรมโรมภรณ์ อำเภอสิงห์นคร จัดพิธีไหว้ครูวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปีซึ่งเป็นวันศิลปินแห่งชาติ

๑.๑.๓.๓ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ พบว่า

๑.๑.๓.๓.๑ การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ หรือทำพิธีเกิดใหม่ หรือที่เรียกว่าการทำพิธีโกนจุก นายส้วง รอดแก้ว มีความเชื่อว่าถ้าจะให้ดีการทำพิธีนี้ต้องมีการถือศีล ๕ มาตั้งแต่เกิดจนอายุครบบวช โดยเฉพาะห้ามมีประเวณีก่อนบวชโดยเด็ดขาด ถ้าสามารถรักษาได้ เมื่อเป็นมโนราห์ใหญ่แล้วจะมีแต่ผู้นับถือและเป็นที่นิยมทั่วไป

๑.๑.๓.๓.๒ พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดยการผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่ และผู้ที่จะสืบทอดเป็นมโนราห์ใหญ่จะต้องผ่านพิธีนี้ก่อน ในเรื่องของการตั้งโรงแสดงมโนราห์ ปัจจุบันตั้งหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดในเดือน ๖ หรือเดือน ๙

๑.๑.๓.๓.๓ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดเมื่อเวลาได้ลาภ หรือโชคดี จะไหว้ครู และถ้าหากใครคนใดคนหนึ่งที่มีปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา เป็นมโนราห์ คนผู้นั้นก็ต้องรำมโนราห์

๑.๑.๓.๓.๔ ครูหมอตายายมโนราห์มีจริงทำดีได้ดีและต้องนับถือ โดยเฉพาะใครที่มีเชื้อสายมโนราห์ต้องแสดงมโนราห์

๑.๑.๓.๓.๕ ต้องไหว้ครูก่อนการแสดง และต้องประโคมดนตรีก่อนเดินทางไปแสดง เมื่อถึงที่แสดงแล้วต้องทำพิธีกรรมอีกครั้ง ก่อนการแสดงต้องมีหมากพลูธูปเทียนและเงิน ๑๒ บาท

๑.๑.๓.๓.๖ ห้ามหันหน้าโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก การจัดพิธีไหว้ครูจะจัดในเดือน ๙ ข้างขึ้น

๑.๑.๓.๔ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ พบว่า คณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู แต่จะไปร่วมพิธีไหว้ครูกับคณะการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่จัดพิธี โดยการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือแต่ละครั้งจะไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อนแสดง

๑.๑.๔ เครื่องสังเวย พบว่า

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๑.๔.๑ บายศรี ๙ ชั้น บายศรี ๕ ชั้น, ๗ ชั้น ตอนนี้ใช้ ๑๑ ชั้น

๑.๑.๔.๒ หมาก

๑.๑.๔.๓ พลู

๑.๑.๔.๔ เทียน

๑.๑.๔.๕ ธูป

๑.๑.๔.๖ ดอกไม้ พวงมาลัย

๑.๑.๔.๗ ของหวาน ได้แก่ ขนมแดง ขนมขาว และขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๑.๔.๘ ของคาว ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ต้ม (เครื่องในต้องครบสำหรับบางคณะ)

๑.๑.๔.๙ ผลไม้ อ้อย กล้วย มะพร้าวอ่อน

๑.๑.๔.๑๐ เงินค่ายกครู ๑๒ บาท ๙๙บาท และ ๑๐๐ หรือแล้วแต่ทางเจ้าภาพ

๑.๑.๔.๑๑ สุรา

๑.๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

๑.๑.๔.๑๓ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

และ (บทการ์ดครู) บรมครู และมีการยื่นรูปฤาษีให้แก่ศิษย์ในการจับมือ

๑.๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๑.๕.๑ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน ปัจจุบันการรับลูกศิษย์ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ส่วนมากเป็นเยาวชนนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้ติดต่อมาเพื่อให้ไปสอน และการที่มีผู้สนใจ ตั้งใจ ไปขอเรียนศิลปะการแสดงแขนงนั้นๆ จากคณะศิลปินพื้นบ้านที่บ้านของศิลปินพื้นบ้านแขนงนั้นๆ

๑.๑.๕.๒ ปัจจุบันรับลูกศิษย์เข้าเรียนทางด้านการแสดงหนังตะลุง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคุณสมบัติเป็นเด็กที่มีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก เพราะมีคติพจน์ของคณะ คือ เปิดแหล่งเรียนรู้หนังตะลุง สืบสานศิลปินชาวใต้ “สร้างคนดี สร้างคนเก่ง สร้างคนดัง”

๑.๑.๕.๓ ส่วนใหญ่จะมีผู้มาเรียนที่บ้านเป็นคณะ

๑.๑.๕.๔ สอนให้กับเครือญาติเท่านั้น

๑.๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์ พบว่า

๑.๑.๖.๑ มีการนำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียนที่คณะ โดยนำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๑.๑.๖.๒ ให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง ให้นำหมาก ๙ คำ เทียน ๙ เล่ม พวงมาลัย เงิน ๒๒ บาท ยึดตามแบบฉบับตามสมเด็จพระเทพฯ ในพิธีไหว้ครู มาไหว้เพื่อการรับเป็นศิษย์

๑.๑.๖.๓ ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ โดยนำดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้ และเงินกำนลให้ลงด้วยเลข ๙

๑.๑.๖.๔ โดยการนำบทเรื่อง กลอน ไปฝึกเอง ลูกศิษย์ที่มีการสืบทอดจริงๆ ไม่มี มีแต่แบบฉาบฉวย

๑.๑.๖.๕ สำหรับเพลงเรือไม่มีการรับลูกศิษย์ และสำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู จึงไม่มีเครื่องสังเวยใดๆ มีเพียงการทำบุญตามศาสนาแบบปกติ

๑.๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังนั้น มีลักษณะการละเล่นพื้นบ้านแบบโบราณที่ถ่ายทอดกันมา และแบบประยุกต์ที่มีเครื่องดนตรีสากลมาประกอบการละเล่นพื้นบ้าน โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๑.๒.๑.๑ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑.๑.๑ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ ฉิ่ง

๑.๒.๑.๑.๒ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง

๑.๒.๑.๑.๒.๑ เครื่องดนตรีโบราณในการประกอบการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา และซอ

๑.๒.๑.๑.๒.๒ เครื่องดนตรีในการประกอบการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงแบบประยุกต์ โดยเพิ่ม ระนาดเอก กลองยาว บองโก้ คีย์บอร์ด กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง

๑.๒.๑.๑.๓ เครื่องดนตรี ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์

๑.๒.๑.๑.๓.๑ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์โบราณ ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ

๑.๒.๑.๑.๓.๒ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์แบบประยุกต์ โดยเพิ่มบองโก้ คีย์บอร์ด กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง

๑.๒.๑.๑.๔ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรือ การแสดงเพลงเรือไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

๑.๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑.๒.๑ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เป็นเพลงที่คิดให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง เป็นการดันสด หรือทางเจ้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด

๑.๒.๑.๒.๒ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

๑.๒.๑.๒.๒.๑ เพลงโหมโรง

๑.๒.๑.๒.๒.๒ เพลงออกฤาษี

๑.๒.๑.๒.๒.๓ เพลงเชิดฤาษี

๑.๒.๑.๒.๒.๔ เพลงเดินฤาษี

๑.๒.๑.๒.๒.๕ เพลงพระอิศวรทรงโค

๑.๒.๑.๒.๒.๖ เพลงพระอิศวรหลบ

๑.๒.๑.๒.๒.๗ เพลงออกหน้าบท

๑.๒.๑.๒.๒.๘ เพลงเดินหน้าบท

๑.๒.๑.๒.๒.๙ เพลงบอกเรื่อง

๑.๒.๑.๒.๒.๑๐ เพลงบรรยายเจ้าเมือง

๑.๒.๑.๒.๒.๑๑ เพลงบรรยายเรื่อง

๑.๒.๑.๒.๒.๑๒ เพลงสมห้อง

๑.๒.๑.๒.๒.๑๓ เพลงนางเดินดู

๑.๒.๑.๒.๒.๑๔ เพลงเดินยักษี

๑.๒.๑.๒.๒.๑๕ เพลงเดินรูปหลก (ตลก)

๑.๒.๑.๒.๒.๑๖ เพลงพัดชา

๑.๒.๑.๒.๒.๑๗ เพลงเขมรนำเท้า ฯลฯ

๑.๒.๑.๒.๒.๑๘ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤาษี)

๑.๒.๑.๒.๒.๑๙ เพลงสาวเหนือ

๑.๒.๑.๒.๒.๒๐ เพลงน้ำลอดใต้ทราย

๑.๒.๑.๒.๒.๒๑ เพลงแสงเทียน

๑.๒.๑.๒.๒.๒๒ เพลงอิเหนา

๑.๒.๑.๒.๒.๒๓ เพลงลมพัดชายเขา

๑.๒.๑.๒.๒.๒๔ เพลงหนังตะลุง

๑.๒.๑.๒.๒.๒๕ เพลงสำรวยลืมคำ

๑.๒.๑.๒.๒.๒๖ เพลงลูกทุ่งทั่วไป

๑.๒.๑.๒.๒.๒๗ เพลงใจนางเหมือนดั่งทางรัก

๑.๒.๑.๒.๒.๒๘ พอเข้าเรื่องใช้เพลงสมัยใหม่

๑.๒.๑.๒.๒.๒๙ ก่อนเลิกใช้เพลงลา ใช้เพลงดำเนิน (ชื่อเพลงโบราณ) .

๑.๒.๑.๒.๒.๓๐ เพลงจบ

๑.๒.๑.๒.๒.๓๑ เพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันตามสมัยนิยม

เรื่องที่ใช้ในการละเล่นหนังตะลุง ได้แก่

๑.๒.๑.๒.๒.๓๒ เรื่องสายเลือดสายลับ

๑.๒.๑.๒.๒.๓๓ เรื่องเสือศิลสอง

๑.๒.๑.๒.๒.๓๔ เรื่องสะใภ้จัณฑาล

๑.๒.๑.๒.๒.๓๕ เรื่องราหูจอมสังหาร

๑.๒.๑.๒.๒.๓๖ เรื่องยุพราชหงส์ดำ

๑.๒.๑.๒.๒.๓๗ เรื่องยุพราชปริศนา

๑.๒.๑.๒.๒.๓๘ เรื่องดอกฟ้าในมือโจร

๑.๒.๑.๒.๒.๓๙ เรื่องสวรรค์บันดาล

๑.๒.๑.๒.๒.๔๐ เรื่องปัญหาพยายม

๑.๒.๑.๒.๒.๔๑ เรื่องราหูจอมสังหาร

๑.๒.๑.๒.๒.๔๒ เรื่องสวรรค์บันดาล

๑.๒.๑.๒.๒.๔๓ เรื่องตามรอยพระพุทธบาท

๑.๒.๑.๒.๒.๔๔ เรื่องแสงพยัคฆ์

๑.๒.๑.๒.๒.๔๕ เรื่องสังข์ศิลป์ชัย

๑.๒.๑.๒.๒.๔๖ เรื่องผิดตัวผิดฝา

๑.๒.๑.๒.๒.๔๗ เรื่องผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

๑.๒.๑.๒.๓ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ เป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่างเช่น

๑.๒.๑.๒.๓.๑ เพลงการ์ดครู

๑.๒.๑.๒.๓.๒ เพลงทำบท

๑.๒.๑.๒.๓.๓ เพลงทับ

๑.๒.๑.๒.๓.๔ เพลงโทน

๑.๒.๑.๒.๓.๕ เพลงกลอนหก

๑.๒.๑.๒.๓.๖ เพลงกลอนสี่

๑.๒.๑.๒.๓.๗ เพลงพัดชาไว้สำหรับโหมโรง

๑.๒.๑.๒.๓.๘ เพลงธรณีกรรแสง

๑.๒.๑.๒.๓.๙ เพลงรำเทริดน้อง

๑.๒.๑.๒.๓.๑๐ เพลงทำนองพม่าแทงกบ

๑.๒.๑.๒.๓.๑๑ เพลงในจังหวะสนุก

๑.๒.๔.๒.๓.๑๒ และเพลงบรรเลง เป็นต้น

๑.๒.๑.๒.๔ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่

๑.๒.๑.๒.๔.๑ เพลงตีน

๑.๒.๑.๒.๔.๒ พี่ไปซื้อไทรมากฝาก

๑.๒.๑.๒.๔ ๓ ต้นรัก

๑.๒.๑.๒.๔.๔ เพลงน้องนอน

๑.๒.๑.๒.๔.๕ ไปตัดทวายเลามาคล้องช้าง เป็นต้น

๑.๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๒.๑ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

๑.๒.๒.๑.๑ การแต่งกายโดยไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๑.๒.๒.๓.๒ การแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือ นุ่งผ้าถุงใส่เสื้อคอกลม คาดผ้าขาวม้า

๑.๒.๒.๑.๓ การแต่งกายจะแต่งกายด้วยผ้าไทย และให้ถูกกับกาลเทศะ

๑.๒.๒.๑.๔ การแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือโสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม

๑.๒.๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๑.๒.๒.๓ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

- การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยเจ้าของคณะแต่ละคณะส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น

๑.๒.๒.๔ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่

- การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม

๑.๒.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๓.๑ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

- ถ้าซ้อมจะซ้อมกับลูกคู่บางครั้ง ลูกคู่มี ๓ คน รวมแม่เพลงเป็นอีก ๑ เป็น ๔ คน ปัจจุบันไม่จำเป็นต้องซ้อมเพราะมีงานแสดงเป็นประจำ หรือถ้าต้องไปคนเดียวก็ไม่ต้องซ้อม

๑.๒.๓.๒ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- การซ้อมเรื่องที่จะแสดง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ประพันธ์ขึ้นมาแล้ว (เรื่องที่มีมาช้านานโดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น) หรือมีผู้ประพันธ์ให้ และเพื่อให้เข้ากับวงดนตรีในการแสดงหนังตะลุง

๑.๒.๓.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

๑.๒.๓.๓.๑ การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๑.๒.๓.๓.๒ การซ้อมในปัจจุบันมักจะซ้อมก่อนการแสดง

๑.๒.๓.๓.๓ การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๑.๒.๓.๔ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่

- การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๑.๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๔.๑ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

- ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ทอดกฐิน, งานบวช, งานเดือนสิบ, งานแก้บน ฯลฯ

๑.๒.๔.๒ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ทอดกฐิน, งานบวช, งานเดือนสิบ หรืองานแก้บน ฯลฯ

๑.๒.๔.๓ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

๑.๒.๔.๓.๑ เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๑.๒.๔.๓.๒ เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะเช่น งานแก้บนเป็นต้น

๑.๒.๔.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และโอกาสของแม่เพลงที่แสดง

๑.๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง พบว่า

๑.๒.๕.๑ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๕.๑.๑ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท ใช้เวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง นักแสดงนักดนตรี ครั้งละ ๑ - ๔ คน ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ (ขึ้นอยู่กับระยะทาง)

๑.๒.๕.๑.๒ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท – ๒๕,๐๐๐ บาท ประมาณ ๖ - ๗ ชั่วโมง ตั้งแต่ ๒๐.๐๐ – ๐๒.๐๐ นักแสดงนักดนตรี ครั้งละ ๖ - ๑๕ คน

๑.๒.๕.๑.๓ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ครั้งละ

๑๕,๐๐๐ บาท – ๘๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เวลา ๑๙.๓๐ – ๒.๐๐ น. ในการแสดงแต่ละครั้งต้องใช้คนประมาณ ๒๐ - ๔๐ กว่าคน ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพต้องการ

๑.๒.๕.๑.๔ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพจะให้

๑.๒.๕.๒ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๕.๒.๑ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เตรียมความพร้อมของการแสดงที่จะไปแสดงเท่านั้น

๑.๒.๕.๒.๒ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ โรงหนัง, จอหนัง, หยวกกล้วย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเองโดยตนกล้วยที่มินิยมให้คือ กล้วยตานี), เครื่องดนตรี, รูปหนัง, ไหว้ครูก่อนการแสดง และครูบาอาจารย์ในใจ ฯลฯ

๑.๒.๕.๒.๓ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๑.๒.๕.๒.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ โดยจัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๑.๒.๖ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๖.๑ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก

๑.๒.๖.๑.๑ นายศรีเวียง แซ่ภู่ อายุ ๗๘ ปี หน้าที่ ตีฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๑.๒ นายสมควร นาคาชล อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๑.๓ นายปัญญา อู่ทอง อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง

๑.๒.๖.๒.๑ นายประยุทธ์ คงหอ อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๒ นายทำนอง แพรกเมือง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๓ นายปุ้น วิชัยดิษฐ์ อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๔ นายสุมล (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ อาจารย์สอนวิทยาลัยนาฏศิลป์

๑.๒.๖.๒.๕ นายพริ้ม คงเขียว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๖ นายอ่วม แสงทอง อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗ นายพริ้ม (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๘ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี

๑.๒.๖.๒.๙ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับซื้อของเก่า

๑.๒.๖.๒.๑๐ นายประสิทธิ์ ลังเมือง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๑๑ นายเสริม เรืองไสยพร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๑๒ นายเจริญ เพชรแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๑๓ นายจ๋าย (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๑๔ นายเจื้อน ในกลอง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๑๕ นายสุชีพ จิตงาม อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๑๖ นายยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง, ชุดตัวหนัง

๑.๒.๖.๒.๑๗ นายวิน บุญสนิท อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๑๘ นายเอี้ยง ธรรมสุวรรณ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๑๙ นายพร้อม ซุ่นย่าโม อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ โหม่ง และครูหนังเบิกโรง อาชีพทำสวนยาง

๑.๒.๖.๒.๒๐ นายประเสริฐ หนูขุน อายุ ๓๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๒๑ นายสุคนธ์ คงสุข อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๒๒ นายกอง ในกลอง อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๒๓ นายสมพงศ์ จิตกาม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๒๔ นายปรีชา ส่งอำไพ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ข้าราชการบำนาญ

๑.๒.๖.๒.๒๕ นายนิยม อารมณ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๒๖ นายสทิน วิบูลย์พันธ์ อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๒๗ นายนิยม ฤทธิวงศ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๒๘ นายวิโรจน์ อ่อนอยู่ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๒๙ นายคล่อง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๙ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๓๐ นายนิยม ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๓๑ นายส้อง ประจงรัตน์ อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๓๒ นายเผย กอบจันทร์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ อาชีพ ทับ อาชีพ ศิลปิน

๑.๒.๖.๒.๓๓ นายจิต ทองเล็ก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๓๔ นายราย นิยมเดชา อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๓๕ นายไป่ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวนยาง

๑.๒.๖.๒.๓๖ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๓๗ นายสมยศ ชิ้นแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๓๘ นายสุรพจน์ ศรีสุขแก้ว อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๓๙ นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๔๐ นายเสนีย์ ทรัพย์สิน อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง

๑.๒.๖.๒.๔๑ นายถนอม ช่วยศรีนวล อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๔๒ นายจิต เกื้อเหลือ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๔๓ นายปรีชา ทองจันทร์แก้ว อายุ ๓๕ ปี ฉิ่ง อาชีพ ตัดยาง

๑.๒.๖.๒.๔๔ นายจำนง (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๔๕ นายสมเกียรติ เกลี้ยงคำหมอ อายุ ๔๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๔๖ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๔๗ นายสมนึก ปลอดทรัพย์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๔๘ นายต้อย ปราบสิทธิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๔๙ นายฉ้อง จันรภาโส อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ครู

๑.๒.๖.๒.๕๐ นายสมใจ ปานจีน อายุ ๓๙ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๕๑ นายนุ้ย (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๕๒ นายสมยา ภูมิสบ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๕๓ นายวิมล ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๕๔ นายสมชาย วิชัยดิษฐ์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๕๕ นายมน ปลอดทรัพย์ อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๕๖ นายพล ช่วยศรีนวล อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๕๗ นายจิต แก้วเรือง อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๕๘ นายคำทิศ ผลเกษตร อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ กีต้าร์ อาชีพ ทำสวนยาง

๑.๒.๖.๒.๕๙ นายวีระศักดิ์ แก้วอำนวยกิจ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ นักดนตรี

๑.๒.๖.๒.๖๐ นายโชติ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๖๑ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๖๒ นายพล ปลอดศักดิ์ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๖๓ นายชนะ สายน้อย อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๖๔ นายสนธยา สุ่นยะโม อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวนยาง

๑.๒.๖.๒.๖๕ นายบ่าว หนูนุ่น อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๖๖ นายพิศ แก้วชูศรี อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๖๗ นายจำลอง หอมไกร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๖๘ นายสมยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๖๙ นายอรุณ (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๗๐ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗๑ นายชูเกียรติ เรืองณรงค์ อายุ ๔๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ลูกคู่

๑.๒.๖.๒.๗๒ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗๓ นายทวี ทรัพย์สิน อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ อาจารย์ประจำ ม.ราชภัฏสงขลา

๑.๒.๖.๒.๗๔ นายไฟ ชัยมิตร อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๗๕ นายสมนึก นาคูแก้ว อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำโรงอิฐ

๑.๒.๖.๒.๗๖ นายคล้อย พันธุ์ทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลองชุด อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗๗ นายขจร สำอางกาย อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗๘ นายสุรินทร์ (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๗๙ นายขยาย (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๘๐ นายปรีชา ชูแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ค้าขาย

๑.๒.๖.๒.๘๑ นายปรีชา ไฝซ้าย อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำโรงอิฐ

๒.๖.๓ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์

๑.๒.๖.๓.๑ นายถาวร รอดแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๒ นาบบุญเสริม หนูคง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๓ นายวิชัย ยศหมึก อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๓.๔ นายฉลอง ชูถนอม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๕ นายชอบ สุวรรณ อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๖ นายเรียม ซังหนู อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๗ นายเกษม เกื้อเสนาะ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๘ นายเหลา (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ นักดนตรี

๑.๒.๖.๓.๙ นายประสิทธิ์ เคราฉีด อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๐ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ อายุ ๕๙ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๑ นายจิต คงดี อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๒ นายเหวียง ทิพสง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๓ นายเส้ง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๔ นายนนท์ตะกร วงศ์สวัสดิ์ อายุ ๒๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๑๕ นายสมพงษ์ พูนแก้ว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๖ นายกระบวน บุญกิจ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๗ นายคลื้น สงวนทอง อายุ ๘๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๑๘ นายเล็ก (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักดนตรี)
๑.๒.๖.๓.๑๙ นายประเสริฐ แก้วเขียว อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๒๐ นายเสริม ไทรเยี่ยม อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๒๑ นายหยอย เคราฉีด อายุ ๒๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๒๒ นายสมยา ภูมิสุข อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
๑.๒.๖.๓.๒๓ นายสมนึก จงดี อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๓๔ นายสุนันท์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๓๕ นายสุคน (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๓๖ นายมนูญ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ นักดนตรี
๑.๒.๖.๓.๓๗ นายระแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ มโนราห์
๑.๒.๖.๓.๓๘ นายคลื้น (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๓๙ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี
๑.๒.๖.๓.๔๐ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๑ นายแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๒ นายนิพนธ์ ทิพสง อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๓ นางสุธรรม ขำพุด อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๔ นายภิรมย์ แก้วสุริยะ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๕ นายจาม ชูช่วย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
๑.๒.๖.๓.๔๖ นายจรัส จงไกรจักร อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๗ นายถาวร เยาวะ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๔๘ นายสุนทร ขำพุด อายุ ๗๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๔๙ นายพริ้ม (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๐ นายประคอง สงวนทอง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๑ นายถาวร ปานด้วง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๒ นายประทิน ทองน้อย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๓ นายวิลาศ นวลผอม อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
๑.๒.๖.๓.๕๔ นายเล็ก บุญมี อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๕ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๖ นายสาคร ชูช่วย อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๗ นายสายัญ เจือจินดา อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๘ นายคล่อง สงวนทอง อายุ ๘๖ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๕๙ นายเบนซ์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ กรับ อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๖๐ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา
๑.๒.๖.๓.๖๑ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา
๑.๒.๖.๓.๖๒ เด็กหญิงแคท ทองมาก อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๖๓ เด็กหญิงนภารัตน์ หุตุ้ม อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๖๔ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๖๕ นางสาววิภาดา ทองมาก อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๖๖ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ อาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์
๑.๒.๖.๓.๖๗ นางสาวจารึก ทองมาก อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม
๑.๒.๖.๓.๖๘ นางสาวณภัทร ทองมาก อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม
๑.๒.๖.๓.๖๙ นางสาวปัทมา สุขแก้ว อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ พนักงาน
๑.๒.๖.๓.๗๐ นางสาวประภัสสร สุขแก้ว อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุดแสดงสด อาชีพ รับราชการ
๑.๒.๖.๓.๗๑ นางมาลี กิ้วบุญชู อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๗๒ นางละไม ชังหนู อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๗๓ นายโอ เขียงแต้ม อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๗๔ นายเต๋ สุขด้วง อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๑.๒.๖.๓.๗๕ นางสาวแก้ว พูลวงศ์ อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๗๖ นายเอก เครือแป้น อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน
๑.๑.๒.๖.๓.๗๗ ด.ญ.เล็ก คงสุข อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๗๘ ด.ญ.ทิพย์ พูลวงศ์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๗๙ นางสาวกนกพร เขตนิยม อายุ ๑๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๘๐ ด.ญ.เบญจวรรณ เขตนิยม อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๘๑ นายประธง ชนะฤทธิ์ อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๘๒ นายอธิป ฉิมชัย อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๘๓ นางสาวเบญจภรณ์ อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๘๔ นางสาวนกน้อย เสียงการะเวก อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ มโนราห์
๑.๒.๖.๓.๘๕ นางฉลวย สุขรุ่ง อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
๑.๒.๖.๓.๘๖ นางยุพิน ทองศรีชุม อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำเครื่องมโนราห์
๑.๒.๖.๓.๘๗ นางวาสนา คงเพชร อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
๑.๒.๖.๓.๘๘ นางประคอง คงเพชร อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
๑.๒.๖.๓.๘๙ นางประภาส คงเพชร อายุ ๘๙ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
๑.๒.๖.๓.๙๐ นางจำเรียง ทองศรีชุม อายุ ๒๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
๑.๒.๖.๓.๙๑ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๙๒ นางราตรี แก้วสุริยา อายุ ๓๓ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๙๓ นางสุนิสา สมหวัง อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๙๔ นางจิรา แก้วเขียว อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
๑.๒.๖.๓.๙๕ ด.ญ.อรัญญา สว่างจันทร์ อายุ ๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน
๑.๒.๖.๓.๙๖ ด.ญ.เครือแก้ว อั่วซ้าย อายุ ๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๑.๒.๖.๓.๙๗ ด.ญ.ถุงแป้ง แก้วสุริยา อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๑.๒.๖.๓.๙๘ นายสมนึก เบญจศีล อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ การ์ดครู อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๙๙ นายเขียม (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ พรานบุญ อาชีพ มโนราห์

๑.๒.๖.๓.๑๐๐ นายสมพงศ์ (ฉายาหงส์ทอง) อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ตัวตลกชูโรง อาชีพ ทำบทมโนราห์

๑.๒.๖.๓.๑๐๑ นายนิวรณ์ สุวรรณรัตน์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ มโนราห์ใหญ่ อาชีพ รับราชการ

๑.๒.๖.๓.๑๐๒ นักดนตรีสากลแล้วว่าใครจะมาร่วมการแสดงเพราะจะมีบ้านวงดนตรีในพื้นที่จัดให้

๑.๒.๖.๓.๑๐๓ สำหรับลูกคู่ทางด้านเครื่องดนตรีสากลหรือเครื่องดนตรีประกอบการแสดงมโนราห์แบบประยุกต์นั้นไม่แน่นอน

๑.๒.๖.๔ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ

- นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

๒. แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑.๑ การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้นตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒.๑.๒ การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกายการประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะการละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรเผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๒.๑.๓ การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการละเล่นพื้นบ้าน, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่ง

สนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๒.๑.๔ การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟังไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๒.๑.๕ การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม พบว่า

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลิตผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๒.๑.๖ ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

รัฐบาล, กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร หรือหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล, องค์กรปกครองท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนอำเภอ, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัด, สำนักงานวัฒนธรรมประจำอำเภอ, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้นำองค์กรท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน, ผู้นำท้องที่, ข้าราชการ, ศูนย์ราชการ, สถานศึกษา เช่น โรงเรียน, นักเรียน, นักศึกษา, สถานศึกษา, กรมศิลปากร, ภาคประชาชน เช่น ครอบครัว, พ่อค้า และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านร่วมกัน และASEAN, สหประชาชาติทุกคนควรมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ ดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๗ จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

- ส่งเสริมและสนับสนุน, ชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม, ต้องมีผู้นำที่ดี เข็มแข็ง การสืบทอดก็จะมีผู้ตามมาที่หลัง, ส่งเสริมทางด้านการถ่ายทอดการเรียนรู้ พร้อมทั้งงบประมาณ และควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับรู้ และเข้าใจถึงเหตุผลในการอนุรักษ์

- ให้ความรู้ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยงและให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเสมอ, การละเล่นพื้นบ้าน ถือได้ว่าเกิดจากความอัจฉริยะ และกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบรรพบุรุษ จึงเป็นสิ่งที่ควรบูชา ถ้าบุคคลใดไม่ให้ความสำคัญ ถือว่า “ทรยศ” ต่อชาติกำเนิด, มีการจัดงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เช่น งานวัฒนธรรมอำเภอหัวไทร โดยให้มีการแสดงมโนราห์ เพลงบอก ฯลฯ, ให้อยู่ในเหตุการณ์จริง ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม จะได้รู้สึกหวงแหน, สร้างจิตสำนึกให้รุ่นหลัง ตระหนักถึงมรดกด้านวัฒนธรรม, ควรมีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลใน

องค์กรมีส่วนร่วม เช่น ควรจัดงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้ทราบถึงความสำคัญของประเพณีพื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง

- ให้ความรู้กับเยาวชน, ปลูกฝังให้มีการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม, ต้องปลูกฝังให้ตระหนัก และเห็นคุณค่า, ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตั้งแต่อายุยังเด็ก, ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากอุปสรรคในการติดต่อประสานงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของศิลปะในแต่ละแขนง, ปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

- จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม, ให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปินพื้นบ้าน, ส่งเสริม ฝึกหัด อบรม เยาวชนให้มีใจรักในศิลปะพื้นบ้าน, ให้ความรู้สึกถึงความเป็นคนไทย วัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานที่ถือเป็นเอกลักษณ์, ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ, จัดให้มีการไปชมงานนอกสถานที่ต่างๆ, จัดให้มีการแสดงอยู่บ่อยๆ พร้อมทั้งจัดอบรมแก่สมาชิกที่สนใจในขนบธรรมเนียมประเพณี และจัดให้มีแสดงในพื้นที่เป็นประจำ , จัดอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ, ปลูกจิตสำนึกให้เกิดการหวงแหน, การปลูกจิตสำนึกให้รักความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย

- สมควรให้จัดให้มีการสัมมนาพบปะกันบ่อยๆ ครั้ง, ปลูกฝังความคิดจิตสำนึกตั้งแต่เล็กๆ, รัฐจัดสนับสนุนงบประมาณเฉพาะกิจสำหรับเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยเฉพาะ, รวบรวมแนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง, ให้ภาครัฐมามีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๒.๑.๘ ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

- ต้องการให้หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุน, ควรส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึกให้กับเยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน, เชิญชวน ชาวบ้าน และประชาชนให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์, ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน และต้องมีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ

- การให้ความรู้แก่เยาวชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควรเน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อๆ ไป, นโยบาย แผนงาน โครงการ ต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับชุมชน – นโยบายรัฐ, ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชน เป็นตัวขับเคลื่อนการอนุรักษ์, ท้องถิ่นมีโครงการที่อนุรักษ์ และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น โครงการสมโภชขวัญข้าวที่จัดออกแสดงในส่วนงานกลางคืนจะจัดแสดงหนังตะลุงต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว, ให้รู้จักพื้นฐานของชุมชน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้าน เช่น การประกวดร้องเพลงพื้นบ้าน แข่งขันการทำเครื่องดนตรี

- ควรจะจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีความเด่นชัด และเป็นที่รู้จัก, ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ, ถ่ายทอด และให้ความรู้แก่เยาวชน, ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ, จัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริม และอนุรักษ์ให้มากๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น, ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดนี้ต่อไป และควรนำข้อมูลต่างๆ เข้าสู่ชุมชน โรงเรียน ในทุกๆ ด้าน, ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเรื่องศิลปะการแสดงพื้นบ้านโดยตรงลงในพื้นที่ เพื่อที่จะค้นหาผู้มีความสามารถในแต่ละแขนงอย่างจริงจัง ต้องการให้ทำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมมากกว่าปัจจุบัน, อยากให้ทุกหน่วยงาน ผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือกัน ต้องการให้ผู้นำ ดูแล และทำต่อเนื่อง โดยเฉพาะชุมชนอย่าทิ้งศิลปะพื้นบ้าน และส่งเสริมให้ทางรัฐมีความตระหนักในการทำงานทางด้านนี้อย่างจริงจัง

- ควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่างๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระ, ให้ความรู้ต่อเยาวชนและผู้ที่มีใจรักอย่างต่อเนื่อง, ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนทั่วไป, จัดเป็นโครงการ ๑ โรงเรียน ๑ วัฒนธรรม หรือ ๑ อบต. ๑ วัฒนธรรม ภายในท้องถิ่น, จัดกิจกรรมในชุมชนก่อน และค่อยๆ ขยายวงออกนอกชุมชนข้างเคียง, ควรเข้าไปส่งเสริมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน และยกย่องกับผู้อนุรักษ์เก่าแก่ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านแขนงต่างๆ

- ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน, ควรให้เยาวชน –นักเรียน –นักศึกษาได้เรียนรู้แล้วเข้าใจในความสำคัญของการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน, ให้งบประมาณกับชุมชน หรือผู้ใหญ่ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ,นำผู้รู้รุ่นอาวุโสถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง และส่งเสริมให้มีการแสดงในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน, แนะแนวทางการเรียนการสอนทางด้านการละเล่นการแสดงพื้นบ้านแบบง่ายๆ, เมื่อมีงานสำคัญต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน หรืองานเทศกาลและพิธีกรรมต่างๆ ควรจะมีศิลปินพื้นบ้านแสดงในงานด้วย, ควรจัดการอนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างจริงจัง, ให้ชุมชนรวมตัวกันจัดงาน หรือรับฟังอบรมเรื่องศิลปวัฒนธรรม, ควรมีการจัดตั้งองค์กรที่มีความชัดเจนในการรับผิดชอบโดยให้มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย และควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางโลกสมัยใหม่มากเกินไป ทำให้สังคมเลวมากๆ สมควรที่จะฟื้นฟูในเรื่องนี้ด่วน

๒.๑.๙ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

- ควรกระทำอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม, ควรมีการจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน, จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ, ควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรม กรุณา อย่าวาดวิมาน ในอากาศ ดังที่ผ่านๆ มา, ควรจัดการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆ ให้ลูกหลานได้ส่งทอดต่อไป ควรให้คำแนะนำแก่เยาวชนรุ่นหลัง เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ และในแบบสอบถามทุกข้อล้วนแต่มี

ความสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเต็มใจให้ข้อมูล และเป็นกำลังในการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านที่สำคัญ

- กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริม, หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น วัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอ ควรให้ความสำคัญและทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

- ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีเงินได้ประจำเดือน, สร้างความรัก และปลูกฝังในการอนุรักษ์, ให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการละเล่นพื้นบ้าน แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่นทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้และให้ความรู้กับคนในชุมชน

๒.๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๒.๑ การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒.๒.๒ ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน พบว่า

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าว

ทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๒.๒.๓ การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกายการประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๒.๒.๔ การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๒.๒.๕ การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๒.๒.๖ การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

๒.๒.๖.๑ การปลูกฝัง พบว่า

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์, ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๒.๒.๖.๒ การจัดกิจกรรม พบว่า

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน, ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

อภิปรายผล

ประเด็นในการอภิปรายผลมีดังนี้

๑. ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่างในการวิจัยมีคณะเพลงบอก ๔ คณะ คณะหนังตะลุง ๑๐ คณะ คณะมโนราห์ ๑๐ คณะ และเพลงเรือมี ๑ คณะเจ้าของคณะมีอายุ ๓๔ ปี ถึง ๗๘ ปี มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ถึงระดับปริญญาตรี

๑.๒ การสืบทอด พบว่า การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น เกิดจากความรักทางด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้านที่ตนชอบ และการสืบทอดจากบิดามารดา หรือครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาของแขนงนั้นๆ ตลอดจนการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของศิลปะการละเล่นพื้นบ้านในแขนงนั้นๆ หรือเรียกว่า “การรู้พักลักจำ” หากเป็นการสืบทอดจากบิดามารดา เช่น ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์จะต้องผ่านพิธีการโกนจุกก่อน เพื่อการเป็นมโนราห์ใหญ่ และตั้งคณะมโนราห์ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศันสนีย์ จะสุวรรณ (๒๕๔๙ : ๑๔๕-

๑๕๓) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบ การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่า ในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกัน และบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ พบว่า ทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ก่อนจะแสดงการละเล่นพื้นบ้านต้องมี หมาก พลู ธูปเทียน เงินค่ายกครู โดยทางเจ้าภาพต้องเตรียมของไหว้ครูก่อนการละเล่น และการไหว้ครูเป็นการไหว้ครูเพื่อระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน โดยพิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๙ ของทุกปี สอดคล้องกับ อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (๒๕๓๔ : ๑ – ๒๙๔) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทยชุด “ ดุริยางคศิลป์ ” ผลการวิจัยพบว่า การไหว้ครูของดนตรีไทย เป็นสิ่งที่นักดนตรีไทยทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นความเชื่อของสังคมไทยว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นสิ่งที่ดีงามควรแก่การปฏิบัติ

ในการแสดงการละเล่นพื้นบ้านนั้นส่วนใหญ่ ห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ ห้ามสร้างโรงการละเล่นขวางถนนหรือคร่อมถนน และคร่อมทางเดิน ห้ามปลูกโรงคร่อมตอไม้ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง หน้าโลงศพ หรือตรงเมรุ เป็นต้น

๑.๔ เครื่องสังเวย พบว่า เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี หมาก พลู เทียน ธูป ดอกไม้ พวงมาลัย ของหวาน ของคาว ผลไม้ เงินกำนล สุรา บุหรี่ และบทการ์ดครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Va (๒๐๐๘ : ๑๘๕-๑๙๒) ได้ศึกษาพิธีไหว้ครูเพลงมโหรีที่ Royal University of Fine Arts ประเทศกัมพูชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการของพิธีไหว้ครูเพลงมโหรี เพื่อจัดการเอกสารให้เป็นประโยชน์ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ศึกษาทางมานุษยวิทยา และวิเคราะห์ลักษณะของ ๒๐ บทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีประกอบด้วย พานบายศรี ๙ ชั้น ๗ ชั้น ๕ ชั้น ๓ ชั้น และ พานบายศรีชั้นเดียวสำหรับใส่ไข่ต้มและเทียนไข นอกจากนี้ก็ยังมีผลไม้ชนิดต่างๆ เสื้อและผ้าถุง น้ำหอม แป้ง กระจกเงา กรรไกร ถาดใส่อาหารคาว-หวาน หัวหมูสุก ๒ หัว ไก่ต้มสุก ๒ ตัว แท่นบูชาหนึ่งอันวางหมาก ๕ ลูก ใบพลู ๕ ใบ และบุหรี่ ๕ มวน แท่นบูชาสองอันสำหรับวางข้าวตอก- ดอกไม้ และแก้วนำสองใบใส่น้ำเปล่า

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้านปัจจุบันการรับลูกศิษย์ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ส่วนมากเป็นเยาวชนนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้ติดต่อมาเพื่อให้ไปสอน และการที่มีผู้สนใจ ตั้งใจ ไปขอเรียนศิลปะการแสดงแขนง

นั้นๆ จากคณะศิลปินพื้นบ้านที่บ้านของศิลปินพื้นบ้านแขนงนั้นๆ ลูกศิษย์ที่เข้าเรียนทางด้านการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคุณสมบัติเป็นเด็กที่มีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันสนีย์ จะสุวรรณ (๒๕๔๙ : ๑๔๕-๑๕๓) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบ การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว "นักดนตรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่าในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกัน และบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

การถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นมีองค์ประกอบอยู่ ๒ ประการ คือ เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดและวิธีการถ่ายทอด ในการถ่ายทอดเนื้อหาดนตรีไทยของครอบครัวนักดนตรีจะขึ้นอยู่กับผู้เรียน เนื้อหาที่ถ่ายทอดมี ๒ ส่วนคือ บทเพลงและคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับดนตรี แล้วแต่กลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มนักดนตรีอาชีพคือผู้ที่มีความสามารถมาแล้วและมาขอเรียนเพลงเดี่ยวจะถ่ายทอดให้ตามความสามารถของผู้เรียน ความยากง่ายของบทเพลงที่แต่ละคนได้จะแตกต่างกัน แต่ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ก็จะยึดบทเพลงตามหลักสูตรเป็นแนวทางแต่จะสอดแทรกบทเพลงอื่นๆ ให้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ส่วนการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจะถ่ายทอดให้กับผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเรียนดนตรี

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์ พบว่า มีการนำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียนที่คณะ โดยนำดอกไม้ ธูป เทียน และเงินกำนลมาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังนั้น มีลักษณะการละเล่นพื้นบ้านแบบโบราณที่ถ่ายทอดกันมา และแบบประยุกต์ที่มีเครื่องดนตรีสากลมาประกอบการละเล่นพื้นบ้าน โดยมีเครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ ฉิ่ง เครื่องดนตรีโบราณทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา และซอ เครื่องดนตรีแบบประยุกต์โดยเพิ่มระนาดเอก กลองยาว บองโก้ คีย์บอร์ด กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์โบราณได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์แบบประยุกต์ โดยเพิ่ม บองโก้ คีย์บอร์ด กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง และเครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ การแสดงเพลงเรือไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกจะเป็นการดันสด หรือทางเจ้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ เพลงโหมโรง,

เพลงออกฤาษี, เพลงเชิดฤาษี, เพลงเดินฤาษี, เพลงพระอิศวรทรงโค, เพลงพระอิศวรหลบ, เพลงออกหน้าบท, เพลงเดินหน้าบท, เพลงบอกเรื่อง, เพลงบรรยายเจ้าเมือง, เพลงบรรยายเรื่อง, เพลงสมห้อง, เพลงนางเดินดู, เพลงเดินยักษี, เพลงเดินรูปหลก (ตลก), เพลงพัดชา, เพลงเขมรนำเท้า ฯลฯ เรื่องที่ใช้ในการละเล่นหนังตะลุง ได้แก่ เรื่องสายเลือดสายลับ, เรื่องเสือศิลสอง, เรื่องสะใภ้จัณฑาล, เรื่องราหูจอมสังหาร, เรื่องยุพราชหงส์ดำ, เรื่องยุพราชปริศนา เป็นต้น เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ เป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป ตัวอย่าง เช่น เพลงการ์ดครู, เพลงทำบท, เพลงทับ, เพลงโทน, เพลงกลอนหก, เพลงกลอนสี่ เป็นต้น เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ เพลงตีน, พี่ไปซื้อไทรมากฝาก, ต้นรัก, เพลงน้องนอน และไปตัดทวายเลามาคล้องช้าง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช วิวัฒนปฐพี (๒๕๓๘ : ๙๐-๑๐๓) ได้ศึกษามโหรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงองค์ประกอบของมโหรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านเครื่องดนตรี การประสมวง วิธีการบรรเลง บทเพลงที่ใช้บรรเลง และความสัมพันธ์ระหว่างมโหรีพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การศึกษาสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์หัวหน้าวง ผู้บรรเลง ผู้เกี่ยวข้องกับมโหรีพื้นบ้าน รวมถึงการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของมโหรีพื้นบ้านอีสานด้านเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องสีและเครื่องตีเป็นหลักแต่ละคณะหรือวงมโหรีพื้นบ้านจะมีปี่น้อย ปี่ใหญ่ ซอน้อย ซอใหญ่ กลองมโหรี ๑ ใบ ฉิ่ง ๑ คู่ ฉาบ ๑ คู่ ด้านการประสมวงมี ๓ แบบคือ แบบนั่งบรรเลง แบบเดินบรรเลง และแบบประยุกต์กับเครื่องดนตรีอื่นๆเข้าประสมวง เช่น โหวด ระนาด แซกโซโฟน เป็นต้น

๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก เป็นการแต่งกายโดยไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือการแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือโสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง เป็นการแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ เป็นการแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยเจ้าของคณะแต่ละคณะส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ เป็นการแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของจรัส ทองจีน (๒๕๓๖) ได้ศึกษาสภาพชุมชนเพื่อหาแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชนกลุ่มน้อยและกล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านของชาวเล พบว่า การเล่นรองแง็งในพิธีนี้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ในส่วนของการแต่งกายนั้น นางรำที่รำออกมาในงานรื่นเริงต่างๆ จะแต่งตัวสวยงามเป็น

พิเศษ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวโปร่งบานมีลูกไม้ประดับสีสวยงาม เรียกว่า ยอหยา ของชาวพื้นเมือง ปัจจุบันสาวร็องแง็งที่เต้นร็องแง็งได้เปลี่ยนชุดดังกล่าวเป็นการสวมกระโปรง ใช้เสื้อรัดรูปทรงแทนชุดเดิม ซึ่งเป็นการยอมรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้าไปประยุกต์ตามสมัยนั่นเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (๒๕๔๐) ได้ศึกษาบทเพลงกาหลอในจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า การแต่งกายมักใส่เสื้อม่อฮ่อม หรือเสื้อเชิ้ต นุ่งกางเกงมีผ้าโสร่งมีผ้าคาดเอวคนละผืน โอกาสที่ใช้ในการบรรเลงมีเฉพาะงานศพเท่านั้น

๒.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านส่วนใหญ่จะไม่ต้องซ้อม อาจมีการซ้อมบ้างอันเนื่องมาจากจุดประสงค์ของเจ้าภาพ หรือร่วมกับศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ค่อยได้ร่วมงาน หรือซ้อมเพื่อความมั่นใจก่อนการแสดง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดงการละเล่นพื้นบ้าน หรือขึ้นอยู่กับสถานการณ์และโอกาสของการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ วงศ์สุวรรณ (๒๕๔๙ : ๑๑๓-๑๒๔) ได้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เกี่ยวกับการเลือกเพลง พบว่า การเลือกเพลงที่จะบรรเลงตามวัตถุประสงค์ของงานพิธีกรรมต่างๆ การฝึกซ้อมวงอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง การวัดและการประเมินผลพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการสังเกตจากการบรรเลงและการขับร้องของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาปฏิบัติให้ดูเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ตลอดจนสังเกตจากการบรรเลง รวมวง การพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านประเภทเครื่องตีได้คิดค้นท่าไล่ฆ้อง ๑๑ ขั้น เพื่อใช้สำหรับฝึกผู้เรียน ส่วนปราชญ์ชาวบ้านด้านการขับร้องเพลงไทยได้สร้างระบบการ ขับร้องเพลงไทยซึ่งเป็นวิธีที่จดจำได้ง่ายเป็นหลักในการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง พบว่า การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท ใช้เวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง นักแสดงนักดนตรีครั้งละ ๑ - ๔ คน ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ (ขึ้นอยู่กับระยะทาง) การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท – ๒๕,๐๐๐ บาท ประมาณ ๖ - ๗ ชั่วโมง ตั้งแต่ ๒๐.๐๐ – ๐๒.๐๐ นักแสดงนักดนตรีครั้งละ ๖ - ๑๕ คน การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท – ๘๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เวลา ๑๙.๓๐ – ๒.๐๐ น. ในการแสดงแต่ละครั้งต้องใช้คนประมาณ ๒๐ - ๔๐ กว่าคน ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพต้องการ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพจะให้

ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เตรียมความพร้อมของการแสดงที่จะไปแสดงเท่านั้น การละเล่นพื้นบ้าน

หนังตะลุง ได้แก่ โรงหนัง, จอหนัง, หยวกกล้วย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเอง โดยตนกล้วยที่มินิยมให้คือ กล้วยตานี), เครื่องดนตรี, รูปหนัง, ไหว้ครูก่อนการแสดง และครูบาอาจารย์ในใจ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์ และการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ โดยจัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๒.๖ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า เป็นศิลปินที่อยู่ในพื้นที่ของคณะการละเล่นพื้นบ้าน หรือเป็นศิลปินนักดนตรีที่ได้ร่วมการแสดงมานาน และอาจติดต่อกับบ้านดนตรีในการให้จัดนักดนตรีมาให้ในการละเล่นพื้นบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นนักดนตรีสากลใช้ในการแสดงการละเล่นบ้านแบบประยุกต์

๓. แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษาการซ่อมแซมของเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน ส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน จัดคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำศาสนสถาน เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน ส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน และแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย และขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี บันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ ตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท และเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ ส่วนในด้านการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ ส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ ส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน ปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ

สถานการณ์ และผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ สำหรับการส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ควรพัฒนาเชิงบูรณาการของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน กำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม สร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ในด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง โดยมีรัฐบาล, กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร หรือหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านร่วมกัน และดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน และในด้านการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุน, ชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม โดยให้ความรู้ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง มีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วม เช่น ควรจัดงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้ทราบถึงความสำคัญของประเพณีพื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง ให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปินพื้นบ้าน ปลูกจิตสำนึกให้เกิดการหวงแหนให้รักความเป็นไทยและความเป็นชาติไทย โดยรวบรวมแนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มิ่งขวัญ ชนไพโรจน์ (๒๕๕๑ : ๙๘-๓๔๓) ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนา เอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลาในภาคอีสานโดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและหาแนวทางอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลาในภาคอีสาน ผลการศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กุลา มีหลายด้าน คือ ด้านภาษา มีการนำภาษาพูด ที่มีสำเนียงคล้ายสำเนียงชาวเหนือของไทย เข้ามาใช้สื่อสารและนำภาษาเขียนเข้ามาใช้ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านการแต่งกาย เดิมทีเดียวมีการแต่งกายตามท้องถิ่นเดิมของแต่ละเชื้อชาติ แต่เมื่อได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนอีสานนานเข้า ก็มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามอย่างท้องถิ่น ด้านอาหารมีการนำอาหารกุลา คือ แกงฮังเล เข้ามา และยังคงมีการสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านยารักษาโรค มีการใช้สมุนไพรตามแบบกุลา ด้านการสร้างบ้านเรือนของกุลา มีการสร้างบ้านหลังสูงใหญ่ เพื่อใช้ผูกช้างไว้ใต้ถุนบ้าน ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มีการสร้างวัด สร้างถาวรวัตถุแบบไต ที่บ้านโนนใหญ่ ซึ่งยังคงมีหลักฐานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาศิลปะการดนตรีและการฟ้อนรำ “มองเซิง” มาที่บ้านโนนใหญ่และบ้านบึงแก และยังคงสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านภูมิปัญญาด้านการป้องกันภัยกุลาใช้ดาบเป็น

อาวุธสำคัญ ควบคู่กับการใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม และเครื่องรางของขลัง ส่วนด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพนั้น กุลามีความชำนาญในการค้าขายแบบเร่ร่อน ไม่มีการตั้งร้านค้า ดำเนินการค้าขายจนกระทั่งมีอายุย่างเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุด สำหรับด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า ที่บ้านโนนใหญ่ยังคงมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกุลา หลายอย่าง คือ บุญออกพรรษา บุญข้าวสาก ประเพณีเลี้ยงบือบ้าน และประเพณีเลี้ยง ผีปู่ตา จนปัจจุบัน แนวทางในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาเอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีมีแนวทางปฏิบัติได้หลายแนวทาง และเป็นกระบวนการเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกล่าวคือ แนวทางการอนุรักษ์ การอนุรักษ์ เอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการจัดทำพิพิธภัณฑ์กุลาในรูปแบบพิพิธภัณฑ์แบบรวมและแบบกระจาย และกิจกรรมส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ได้แก่การดูแลรักษา ซ่อมแซม จัดระเบียบ และเผยแพร่กิจกรรมทางเอกลักษณ์ การอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีแนวทางปฏิบัติโดยการเสริมคุณค่าได้แก่การยอมรับนับถือ ทำนุบำรุง ส่งเสริม ยกย่องให้เกียรติ์ แก่ขนบธรรมเนียมประเพณี และผู้ปฏิบัติ สำหรับแผนงานและโครงการในการปฏิบัติงาน ในการอนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุนส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึกให้กับเยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน และประชาชนให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยต้องมีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ และให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควรเน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อๆ ไป และควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่างๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านแขนงต่างๆ และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า ควรกระทำอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีการจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริม และยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีเงินได้ประจำเดือนแก่ศิลปินพื้นบ้าน พร้อมทั้งให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน สร้างความรัก และปลูกฝังในการอนุรักษ์ให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการละเล่นพื้นบ้าน แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่นทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ และให้ความรู้กับคนในชุมชน :ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิทยวัฒน์ พันธะศรี (๒๕๕๔ : ๒๘๑) ได้วิจัยเรื่องความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร ด้านการส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมเครื่องดนตรีมโหรีสามารถจัดทำได้โดย จัดตั้งกองทุนกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่องดนตรีและสหกรณ์

ร้านค้าเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าของสมาชิก เช่น กองทุนส่งเสริมอาชีพเพื่อการผลิตเครื่องดนตรี ทุนการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถทางด้านมโหรี เป็นต้น โดยการนำเอกลักษณ์และวัฒนธรรมมโหรีมาประยุกต์เป็นสินค้า โดยมีการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตรูปแบบต่างๆ โดยดำเนินการส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี ส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น ส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท กิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น (OTOP) ซึ่งสามารถจัดทำได้ทั้งในกรุงพนมเปญ จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ เพราะมีหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน เช่น ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด ที่ดำเนินการส่งเสริมการสร้างอาชีพในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างอาชีพให้กับเยาวชนชาวเขมร ดังนั้นจึงสามารถที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนของการจัดตั้งกองทุนกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่องดนตรีและสหกรณ์ร้านค้าเข้าไปได้

๔. การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ ควรจัดทำการซ่อมแซม และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ทางด้านศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน พบว่า ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายที่มีความชำนาญ ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย การอนุรักษ์คณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน ควรมีการรวบรวมสมาชิก คณะการละเล่นพื้นบ้าน และผู้ประสานงานการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน ควรจัดระเบียบคณะการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะการละเล่นพื้นบ้าน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถ ควรบันทึกบทเพลง การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต และเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, จัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ การอนุรักษ์บทบาทและ

ความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า การปลูกฝังควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติเคารพนับถือแก่ผู้อาวุโสทางด้านศิลปินพื้นบ้าน สนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน ให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ การจัดกิจกรรม พบว่า ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ จัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน จัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน และมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยวัฒน์ พันธะศรี (๒๕๕๔ : ๒๙๑) ได้วิจัยเรื่องความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ พบว่า การอนุรักษ์บทเพลงมโหรีและการอนุรักษ์การบรรเลงมโหรีพบว่าสามารถจัดทำได้โดยเพิ่มศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้บทเพลงมโหรี เพื่อดำเนินการเรียนการสอนทั้งการจัดการเรียนภายในศูนย์การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนภายนอกศูนย์การเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านมโหรี ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี ด้านการขับร้องมโหรีในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูล รวบรวมบทเพลงมโหรี บันทึกบทเพลงมโหรี จัดพิมพ์บทเพลงมโหรีต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ถ่ายทอดบทเพลงมโหรี เผยแพร่บทเพลงมโหรี จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ การถ่ายทอดการบรรเลงมโหรีควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง จัดตั้งวงมโหรีบรรเลงในงานพิธีของชุมชน ซึ่งสามารถจัดทำได้ทั้งในกรุงพนมเปญ จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ เพราะมีหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนที่ดำเนินการเรียนการสอนด้านมโหรีอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนของการจัดตั้งศูนย์อนุรักษ์และเรียนรู้บทเพลงและการบรรเลงมโหรีเข้าไปได้

โดยสรุป การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ คือ วัฒนธรรมประเพณีของการละเล่นที่อยู่คู่กับลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนลุ่มแม่น้ำปากพนัง ส่วนแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์นั้น ควรส่งเสริมตั้งแต่เยาวชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนต่างๆ ตลอดจนศิลปินพื้นบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ในชุมชนให้คงอยู่สืบไปคู่กับวิถีชีวิตของชาวไทย ประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้หลายสาขาวิชา ว่าด้วย วัฒนธรรมการดนตรี ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต การอนุรักษ์ การส่งเสริมและพัฒนาชุมชนวัฒนธรรม ฉะนั้นงานวิจัยนี้ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่หลายหน่วยงาน ทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน เช่น ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด องค์กรเอกชนที่ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมพัฒนาชุมชน องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล เป็นต้น โดยหน่วยงานที่กล่าวมานี้ ควรจะได้นำงานวิจัยเรื่องการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ไปศึกษาและปรับใช้ในหน่วยงานของตน เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน ตามแนวที่ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้นำชุมชน วัด และโรงเรียน ควรตระหนักถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน พร้อมทั้งร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะ การปลูกฝังจิตสำนึกในการให้เกียรติและยอมรับนับถือ ความภาคภูมิใจ ความรู้จักตนเอง และเพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมองเห็นข้อดีและประโยชน์ของสิ่งดีๆ ในท้องถิ่น ตลอดจนก่อให้เกิดความสามัคคีและหวงแหนมรดกในท้องถิ่น สำหรับวัดและโรงเรียนนั้นควรเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมประจำถิ่น เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความรักมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น และศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของตน โดยการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชุมชน

๒. มหาวิทยาลัยในแต่ละท้องถิ่นควรสนับสนุนการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของศิลปะการละเล่นพื้นบ้านให้อยู่คู่กับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

๓. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และกระทรวงวัฒนธรรม ควรได้ศึกษางานวิจัยนี้ เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง อย่างจริงจังในทุกๆ ด้านที่ได้ทำวิจัย เพราะนั่นเป็นคำตอบของประชาชนในชุมชนนั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายกับการไม่เอาจริงกับการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านของทางภาครัฐ

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและกรมพัฒนาชุมชน ควรศึกษางานวิจัยนี้และนำวิธีการไปปรับใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น

๕. กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม ควรศึกษางานวิจัยนี้เพื่อนำไปปรับใช้ในการวางแนวทางการศึกษาและการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในภูมิภาคอื่นในประเทศ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลต่อวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อนำไปสู่การจัดทำโครงการด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านอย่างเป็นระบบและสอดคล้องประสานงานกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับชาติ อันเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวัฒนธรรมในชุมชน สร้างคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณี นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ